

Δ Ε Κ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ 1958

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Μπόρις Παστερνάν	Paul - Michel Villa	23
Ο επαγγελματικός προσανατολισμός	Χρ. Τσιμπούκης	28
Τό κλίμα φτιάχνει τούς ανθρώπους	Pierre Devaux	33
Τό Κόν-Τίκι τού Ουράνου		36
Ο πόλεμος κατά τής σελήνης (Διήγημα)	André Maurois	41
Μπερντιάεφ, ο προφήτης τών νέων καιρών	N. M. Παπαδόπουλος	52
Τέρατα και Σημεία		58
Όταν ή Σαχάρα δέν ήταν έρημος	Robert Littell	60
Εναγύρισα στην 'Αγγλία	Charles Chaplin	65
Αυτοί οί τρελλοί γιατρεύτηκαν μέ τή ζωγραφική	Jean Gilbert Dumont	68
Ιωάννα 'Αριστεγιέτα	K. Χρυσάνθης	73
Στή στέππα (Διήγημα)	Μαξιμ Γκόρκυ	77
Τό κυνήγι τής ευτυχίας	John McKenzie	85
Τά όνειρα και ο κόσμος	Robert O'Brien	88
Υστερόγραφο τού μηνός	N. M.	93
Η άπάτη τής Φιντέλιτο (Διήγημα)	Roy Vickers	96
Ντάμα Πίκα (Διήγημα)	'Αλ. Σεργκ. Πούσκιν	105
Τά νέα βιβλία		130
Περιεχόμενα ΙΔ' τόμου		138

Σταυρόλεξο 13. Για να περνά ή ώρα 57. Είναι πάντα σωστά τὰ ελληνικά
ας; 41. Ποιός θά βρῇ τὰ περισσότερα; 104. Σκάκι 132.

Τό έξώφυλλό μας : Σχέδιο τής Τζέννης 'Αργυράκη.

*Απαγορεύεται ή άναδημοσίευσις άρθρων και εικόνων τής «'Εκλογής»
χωρίς τήν άδεια τών συγγραφέων και τών έκδοτών.

"Εκλογή"

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Διεύθυνσις : ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Μουρούζη 4

Γραφεία : ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57, ΑΘΗΝΑΙ, Τηλ. 527-081

Δ/ντής Τυπογραφείου : ΝΙΚ. ΚΟΝΤΟΠΟΣ, Μικράς 'Ασίας 1

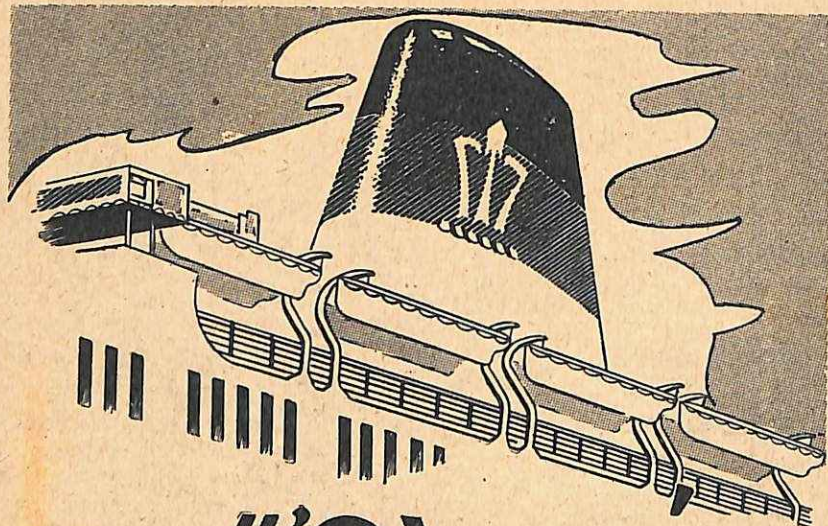
ΣΥΝΑΡΟΜΕΣ :

'Εσωτερικού 'Ετησία 96

'Εξωτερικού 'Ετησία \$ 4.50

'Εσωτερικού 'Εξάμην. 48

'Εξωτερικού 'Εξάμην. \$ 1.60

"Ολυμπία"

Τό μεγαλύτερον νεώτερον
ταχύτερον Έλληνικόν
ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΙΟΝ
23.000 τόννων, ναυπηγήσεως
1953, ταχύτητος 21 μιλίων

Διά

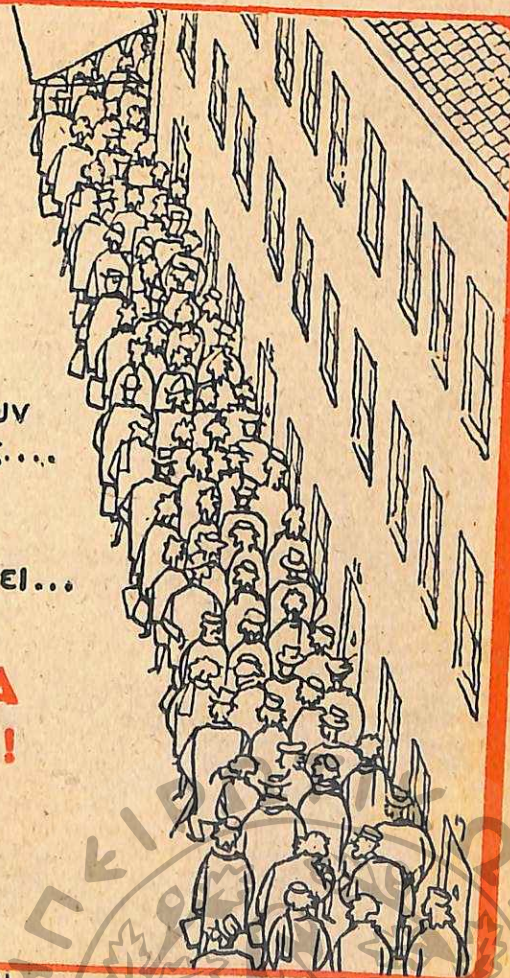
ΚΑΝΑΔΑ - ΑΜΕΡΙΚΗΝ

Τό "ΟΛΥΜΠΙΑ", προσφέρει σέ
όλους άνεξαιρέτως τούς επίβα-
τας του πρωτοφανείς άνέσεις
καί πολυτέλειαν:

GREEK LINE

ΓΕΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
17-19 ΑΚΤΗ ΜΙΑΟΥΛΗ - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ - ΤΗΛ. 470.271

—Ποῦ πάνε;

—Νά εισπράξουν
τά κέρδη τους....

Ἔχουν αγοράσει...

**ΚΡΑΤΙΚΑ
ΛΑΧΕΙΑ!**

—Ποῦ πάει;

—Σπίτι του.

ΞΕΧΑΣΕ ν' αγοράση

**ΚΡΑΤΙΚΑ
ΛΑΧΕΙΑ**

LINGUAPHONE

Το σύστημα που θα σας μάθει

ΑΓΓΛΙΚΑ δύο όπτι βας

ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ, ΓΑΛΛΙΚΑ, ΙΤΑΛΙΚΑ, ΡΩΣΣΙΚΑ

JACK ROSTON
Εφευρέτης
της "Μεθόδου
Linguaphone"

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (για τους ξένους)
ΑΓΓΛΙΚΑ (Αμερικ. προφορά) κ.λ.π.
(34 Γλώσσες σε κυκλοφορία)

Όμορφες εύκαιρες παρουσιάζονται
σε όσους μιλούν ξένες γλώσσες.
Λαμπρή σταδιοδρομία τους ανοίγε-
ται, εύκολύνονται στην επέκτασι
των εργασιών τους, στην εκπλήρωσι
των πιο τολμηρών τους βλέψεων.

15 Λεπτά μόνον την ημέρα

Μάθετε να μιλάτε τα Άγγλικά, όπως τα μιλούν στην
Άγγλια. Χωρίς κόπο, ευχάριστα, διασκεδαστικά. Το
Σύστημα Linguaphone γνωστό ά-
νά την ύφηλιο, σας κάνει να μα-
θαίνετε την κάθε ξένη γλώσσα,
ΑΚΟΥΟΝΤΑΣ τους δίσκους του,
που έχουν γυρισθεί με την τελευ-
ταία λέξη της τεχνικής προόδου.
Μελετάτε στο σπίτι σας όποια
στιγμή σας αρέσει.

Κάνετε 8 ημερών δοκιμή μ' έξοδά μας

Χιλιάδες άνθρωποι έμαθαν μ' αυτό το γρήγορο Σύ-
στημα μια ξένη γλώσσα, για ευχαρίστησή τους ή για
τις δουλιές τους. Γιατί να μην κάνετε το ίδιο και
σείς; Ένα τεύχος μας «Linguaphone για Ξένες
Γλώσσες», θα σας δώσει όλες τις πληροφο-
ρίες, τόσο για τη σπουδή, όσο και για την δωρεάν
δοκιμή του Linguaphone επί οκτώ ημέρες στο σπίτι
σας, όπου και αν μένετε. Στείλτε μας το κατω-
τέρω απόκομμα για να λάβετε άμέσως δωρεάν το
"Αναλυτικό Τεύχος. ΜΗΝ ΑΝΑΒΑΛΛΕΤΕ.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ LINGUAPHONE Πανεπιστημίου 10, Αθήνας

Παρακαλώ στείλτε μου χωρίς υποχρέωσή μου το "Αναλυτικό σας τεύχος.
"Η γλώσσα που μ' ενδιαφέρει είναι η..... Με ενδιαφέρει για (συνέ-
τε τις περιπτώσεις που δεν σας άφαιραν): Ταξίδια, εργασίες, μόρφωση, διδασκαλία, έ-
ξετάσεις, βελτίωση της θέσεώς μου, για να μάθω ένα παιδάκι.

ΟΝΟΜΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

Παίζουμε
μέ τα
παιχνίδια μου;

Ευρωπαϊκά
έπιστημονικά
παιχνίδια
για παιδιά
κάθε ηλικίας
στο είδικό
Τμήμα μας

ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

Π. Α. ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΩΝΙΑ ΠΑΤΗΣΙΩΝ - ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ι. Π. ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΝΑΡΗ 20 - ΚΟΛΩΝΑΚΙ

και φυσικά... καλώντας Μαρινόπουλο

ΑΜΠΕΛΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ

Ωρισμένοι οίνοπαραγωγάκοι κύκλοι υποστηρίζουν ότι η κακοδαιμονία του προϊόντος της αμπέλου, του οίνου, οφείλεται στη διάδοσι της μύρας που παράγεται, ως γνωστόν, από την κριδή.

Για να διαπιστώσουμε, εάν η άποψις αυτή είναι ορθή, ως υποθέσαμε πρόσ στιγμήν ότι είναι δυνατόν να εξαφανισθή η μύρα από την Ελλάδα και ως εξετάσαμε, εάν και κατά πόσον κατ' αυτόν τον τρόπον δά έλυετο τό πρόβλημα του οίνου.

Η δλη κατανάλωσις της μύρας μόλις φθάνει ποσοτικώς τό 6% της παραγωγής του οίνου. Επομένως, εάν δλοι οί καταναλωτά της μύρας μετετρέποντο είς καταναλωτάς οίνου και έπιναν τόσον οίνο, όσο πίνουν μύρα, δά έκαλύπτετο από αυτούς ένα 6% της παραγωγής του οίνου, ποσοστό τόσο μικρό που άσφαλώς δέν δά έλυε τό πρόβλημα της διαθέσεως του οίνου.

Η μύρα όμως και ο οίνος είναι δύο τελείως διαφορετικής φύσεως και συνθέσεως προϊόντα. Ένας που πίνει δύο φιάλες μύρα δέν δά πιή ποτέ ίση ποσότητα οίνου. Ούτε καν τή μισή.

Ωστε ο οίνος δέν δά ώφελείτο κατά 6% από την υποθετική εξαφάνισι της μύρας, αλλά κατά 3% τό πολύ. Όλοι όμως οί καταναλωτά της μύρας δέν δά στραφούν άποκλειστικώς στον οίνο. Η μύρα πίνεται κυρίως λόγω του άναψυκτικού χαρακτήρος της, πράγμα που άποδεικνύεται έκ του γεγονότος ότι η κατανάλωσις των δερινών μηνών είναι τετραπλάσια των χειμερινών. Γεννάται συνεπώς τό έρώτημα: οί άνθρωποι που διασμένοι τό καλοκαίρι δέν δά βρίσκουν μύρα να πίνουν, δά προτιμήσουν. οίνο ή νερό, γκαζόζες κι άλλα άναψυκτικά! Άσφαλώς τό δεύτερο. Βλέπομε λοιπόν ότι είναι ζήτημα εάν ο οίνος δά ώφεληθή τό 1/3 του 3%, δηλαδή 1% μόλις. Αυτό τό 1% είναι κατά τους πλέον αισιοδόξους, ύπολογισμούς τό ποσοστό που μπορεί σήμερα να βλάβη τον οίνο ή μύρα.

Επομένως τό πρόβλημα του ελληνικού οίνου δέν μπορεί να άντιμετωπισθή με έναν έπιφανειακό και άνευ περιεχομένου πόλεμο έναντίον της μύρας, αλλά χρειάζονται άλλα τολμηρότερα και πρό παντός ριζικώτερα μέτρα.

Οί ελληνικοί οίνοι είναι άναμφισβητήτως έκ των καλύτερων του κόσμου και άρέσουν άποδεδειγμένως σ' όλους τους ξένους, δά ήμπορούσαν δέ να άπορροφώνται έξ ολοκληρου από τάς άγοράς του έξωτερικού, εάν έυσστηματοποιείτο ή έξαγωγή τους, έτυποποιούντο και έγένετο έπιμελεστέρα ή συσκευασία τους.

Στήν Γαλλία, χώρα κατ' έξοχήν οίνοπαραγωγό, οί άμπελουργοί άντί να καταπολεμούν την μύρα, ή κατανάλωσις της όποίας κατά κεφαλήν είναι άσυγκρίτως μεγαλύτερα από την Ελλάδα, περίπου όκταπλάσια, έπιδιώκουν με την καλή ποιότητα, την καλή παρουσίασι, την άυστηρά τυποποίησι και την κατάλληλη προπαγάνδα να αύξήσουν την κατανάλωσι των οίνων τόσον είς τό έσωτερικόν όσον και είς τό έξωτερικόν.

Και μόνον διά τους άνωτέρω λόγους ή διαμάχη είναι έντελώς άτοπος, αλλά επί πλέον δέν πρέπει να λησμονήται ότι όπως ο οίνος είναι και ή μύρα 100% ένδικό ελληνικό προϊόν, από τό όποιον άποζούν δεκάδες χιλιάδων Έλλήνων κριδοπαραγωγών, έργατοπαλλήλων, μεταφορέων, μεταπωλητών, σερβιτόρων, κλπ. και από την βαρυτάτην φορολογίαν του όποίου είσπράττει τό δημόσιον κατ' έτος περί τά 150 έκατομμύρια δραχμών.

Άπό τό 1881

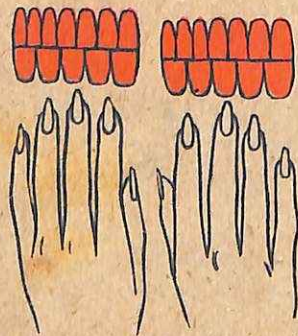
Τά κουφέτα ΓΩΓΟΥ

Δέν λείπουν από κανένα γάμο.

Καταστήματα Γώγου: Καλαμώτιον 12 — Τηλέφ. 24-968

Ελάτε να γνωρίσετε...

"Ένα ζεστό και πρακτικό ντύσιμο για το παιδάκι σας τώρα τον χειμώνα είναι τα πλεκτά μπλουζάκια και ζακεττάκια. Πολλά από τα παιδικά αυτά σύνολα είναι μικρογραφίες των γυναικείων πλεκτών και δίνουν ιδιαίτερη χαρά στην μικρή κορούλα που μπορεί να φορέσει το ίδιο μοντελάκι με την μητέρα της. Κάθε τι πλεκτό που θα θελήσετε να πάρετε θα το βρήτε σε ποικιλία στο ειδικό κατάστημα «Τρικόζα» στην στοά της οδού Έρμου 6.

Και μία καινοτομία! Το πλαστικό αμερικανικό μανικιούρ TENDAY, που διαρκεί δέκα ολόκληρες ημέρες χωρίς να ξεφτίζουν οι άκρες των νυχιών ακόμη κι' αν γράφετε σε μηχανή, σκαλίζετε τον κήπο σας ή ασχολείσθε με το νοικοκυριό. Το μανικιούρ TENDAY κολάει εύκολα επάνω στα νύχια και παίρνει το σχήμα τους χάρις σε μία λίμα που περιέχει το φακελλάκι του. Θα το βρήτε στα μπουπωλεϊα και φαρμακεία.

Τώρα τον χειμώνα το σπιτί χρειάζεται ανανέωση! Μία διαφορετική ταπετσαρία στα έπιπλα, μία μοντέρνα κουρτίνα στην κρεββατοκάμαρα, κάτι πιο ζωντανό στο λίβινγκ ρούμ. Όταν αποφασίσετε λοιπόν να δώσετε μία κουνούργια μορφή στο σπιτικό σας ρίξτε μία ματιά στην μοναδική συλλογή από υπέροχες στόφες, σατέν μονόχρωμα και έμπριμέ, βουάλ, δαντέλλες και βελούδα του έκλεκτου καταστήματος. Σηπλιώπουλος της οδού Έρμου 25.

ΟΤΙΣ ΒΙΤΡΙΝΕΣ ΤΗΣ ΕΥΛΟΧΗΣ

Το χειμωνιάτικο όνειρο κάθε γυναίκας είναι μία ώρα για. Και το Παρίσι, ή Νέα Υόρκη, το Λονδίνο, λανσάρουν για τις χορευτικές βραδυνές, παράλληλα με τις έτολ διζόν, και τις λευκές ρενάρ της Νορβηγίας που προσδίδουν τόση γοητεία στην γυναικεία σιλουέτα. Στην Αθήνα θα βρήτε τις ωραιότερες γούνες σε παλτά, έτολ, ζακέττες, κάπες και μπολερό, στο έκλεκτο κατάστημα «Χάλιφαξ», Βουλής 25.

Και ένα όμορφο δώρο για άνδρες! Ένας δερμάτινος χαρτοφύλακας σε διάφορες φόρμες που εξυπηρετούν όλα τα επαγγέλματα. Δικηγόροι, γιατροί, επιχειρηματίαι θα βρουν για πρώτη φορά μία μελετημένη προσπάθεια στον τομέα αυτόν. Στη φωτογραφία μας ένας χαρτοφύλακας για γιατρό, που περιλαμβάνει την ειδική θέσι για το πεισίμετρο. Θα τον βρήτε όπως και όλα τα δερμάτινα είδη στο κατάστημα Α. Σκουρλέτης της οδού Ευαγγελιστρίας 2.

Το όμορφο και κομψό παλτό είναι προνόμιο των Λονδρέζων ραπτών. Και η τελειότης του δεν στηρίζεται μόνον στην άψογη εφαρμογή του αλλά και στα υπέροχα έγγλέζικα υφάσματα τουίντ, μοχαίρ, καμιλό και βελουτέ, που εμφανίζονται σε πρωτότυπους συνδυασμούς μοντέρνων χρωμάτων. Τις ώρες αυτές ραπτικές δημιουργίες θα τις βρήτε σε μια καλοδιαλεγμένη συλλογή από έτοιμα Λονδρέζικα παλτά του STYLE της οδού Αμερικής 21.

Μὴ παρὰλείψετε
νὰ σάρετε ἓνα

ΛΑΧΕΙΟΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

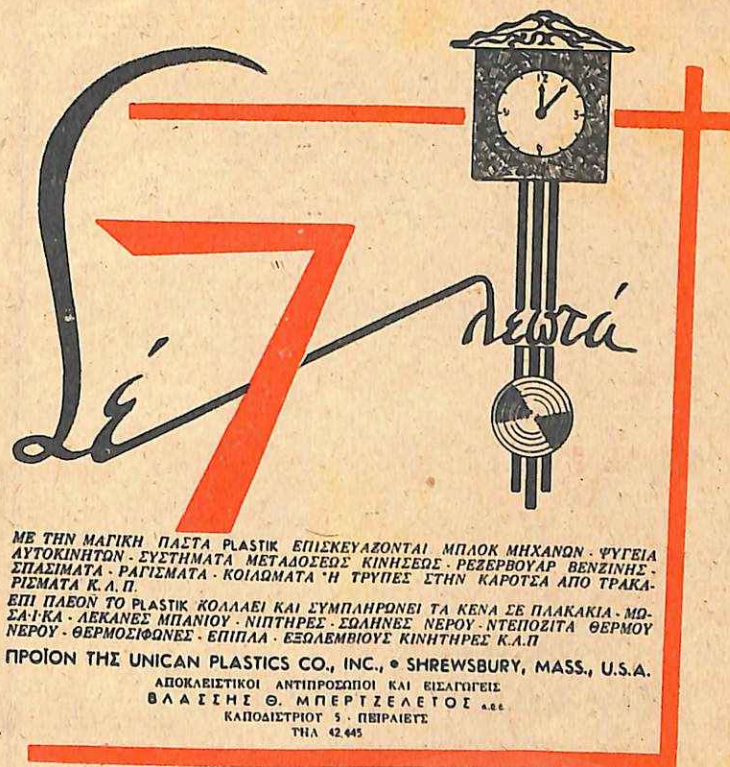
Κοροσσιαῖα κέρδη:

ΣΠΙΤΙΑ · ΜΕΓΑΡΑ
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ
ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΜΕΤΡΗΤΑ

Μὲ ἓνα λαχεῖον Συντακτῶν
εἶναι ωιδανὸν νὰ ἐξασφαλίσετε τὸ μέλλον σας
καὶ τὸ μέλλον τῶν παιδιῶν σας.

(Μόνον ἔγγραφος ἐντολὴ ὑποχρεώνει τὴν Ε. Σ. Η. Ε. Α. εἰς πληρωμὴν διαφημίσεων. Οὐδεμίαν αὐθαίρετος δημοσίευσίς θὰ ἀναγνωρισθῇ).

ME THN MAGIKH PLASTIK EPISEKEΥAZONTAI MΠΛΟΚ ΜΗΧΑΝΩΝ · ΦΥΓΕΙΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ · ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΕΤΑΔΟΣΕΩΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ · ΡΕΖΕΡΒΟΥΑΡ ΒΕΝΖΙΝΗΣ · ΣΠΑΣΙΜΑΤΑ · ΡΑΓΙΣΜΑΤΑ · ΚΟΙΛΩΜΑΤΑ ἢ ΤΡΥΠΕΣ ΣΤΗΝ ΚΑΡΟΤΣΑ ΑΠΟ ΤΡΑΚΑΡΙΣΜΑΤΑ Κ.Α.Π.

ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ ΤΟ PLASTIK ΚΟΛΛΑΕΙ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΙ ΤΑ ΚΕΝΑ ΣΕ ΠΛΑΚΑΚΙΑ · ΜΟΣΑΪΚΑ · ΛΕΚΑΝΕΣ ΜΠΑΝΙΟΥ · ΝΙΠΤΗΡΕΣ · ΣΦΑΗΝΕΣ ΝΕΡΟΥ · ΝΤΕΠΟΖΙΤΑ ΘΕΡΜΟΥ ΝΕΡΟΥ · ΘΕΡΜΟΣΙΦΩΝΕΣ · ΕΠΙΠΛΑ · ΕΞΘΛΕΜΒΙΟΥΣ ΚΙΝΗΤΗΡΕΣ Κ.Α.Π

ΠΡΟΪΟΝ ΤΗΣ UNICAN PLASTICS CO., INC., • SHREWSBURY, MASS., U.S.A.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΟΓΕΙΣ
ΒΛΑΣΙΝΗΣ Θ. ΜΠΕΡΤΖΕΛΕΤΟΣ & Σ.Ε.
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 5 · ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ
ΤΗΛ 42.445

ΠΑΥΛΙΔΟΥ
ΤΥΠΟΥ Ελβετίας
"ΜΙΝΟΣ"

Ἡ νοστιμώτερη σοκολάτα
ΓΑΛΑΚΤΟΣ

GRUNDIG

TK20
Ser. 4,950

GRUNDIG: TA MEΓAΛYTERA EPFOYTAXIA MAGNHTOΦΩNΩN TOY KOZMOY

Σ Τ Α Υ Ρ Ο Λ Ε Ξ Ο

1. 'Ο πέμπτος μὴν τοῦ Ἀττικοῦ
ἔτους.
2. Τὴν ἔχει καὶ τὸ θόριον.
3. Ἡ ἔκρηξις τῆς κατέστη ἱστο-
ρική.
4. Κτίρια τῶν μεγάλων λιμανιῶν
(ξεν.) — Δύο ὅμοια ... ἀπο-
γευματινά.
5. Ἐχει πλατεῖα μανίκια — 'Ο
διασημότερος τῶν πρὸ
τοῦ Ἡρόδοτου ἱστοριο-
γράφων (δοτ.).
6. Ἀόρ. β' τῆς ὑποτακτ.
τοῦ τίθημι — Εἶδος πα-
γωτοῦ (αἰτ.).
7. Στρατιωτικὸν παράγγελ-
μα — Γνωστὴ Ἰσπανίς
ἄρτιστα ἡ Ροζίτα...
8. Βροχή. .. ἀρχαϊκὴ (αἰτ.)
— Μεγάλῃ τροπικῇ νήσος
(γεν.).
9. Αὐτὲς φοριοῦνται στὸ
σπίτι (δημ.) — Γάλλος
μυθιστοριογράφος (1814
- 75).
10. Ἡ γραφὴ τοῦ 171 —
Ἀνθῆ — Ἀρθρον.
11. Ὑπῆρξε σύζυγος τοῦ
Φαρούκ, ἐνάρθρως (ἀν-
τιστρ.) — Σημαία των ἡ ἀστε-
ρόεσσα.
12. Ἀποτρέπει — Μυθικὸς Κρῆς
θεωρούμενος ὡς ὁ πρῶτος
κιθαριστῆς ἐρωτικῶν ᾠδῶν
(γεν.).

1. Σύγχρονος στρατιωτική μορφή των Η.Π.Α.— Προηγούνται του άνακτος.
2. Ξενικόν μέτρον έπιφανειών — Άρχη και τέλος... — Είται ή αρχή κάθε χρόνου.
3. Τοιουτοτρόπως... λατινιστί

- Κινητήριος δύναμις (αίτ.)
4. Διαπράττονται συχνά καὶ ἀ-
πασχολοῦν τὴν ἀστυνομίαν.
5. Πρόθεσις — Ξενικὸν γυναι-
κεῖον δοῦμα συναντῶμενον
καὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ
Μουσσολίνι (ἀντιστρ.) — Αἰ-
γύπτιος θεός.
6. Φθηδὸ ὕψασμα — Ἀσιατικὸν
κράτος.
7. Μέσον συγκοινωνίας ποῦ θέ-

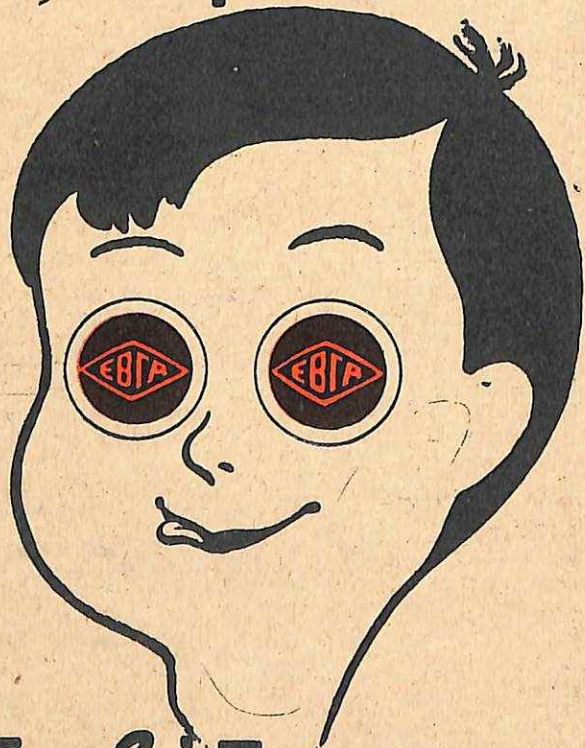
A 12x12 grid with a black and white pattern, likely a crossword puzzle grid. The grid is labeled with numbers 1 through 12 along the top and left edges. The pattern consists of black squares and white squares, forming a complex design.

- λει χιόνι... (γεν.) — Ατ-
σθησις.
8. Κόρη τοῦ Νηρέως καὶ τῆς Δω-
ρίδος, ἐνάθρως — Ἀντιστρο-
φή ἄρθρου.
9. Μουσικός φθόγγος — Παρά-
λιος πόλις τῆς Ν. Ἰταλίας,
ἐνάθρως.
10. Ἀριθμός, ὀπτικῶς — Ἀπαραί-
τητος σὺς πολυκατοικίες.
11. Πλούσια σὲ βιταμῖνες — Νό-
τα — Τρωγόμενος καρπὸς δέν-
δρου, ἀντιστρόφως στὴν αἰ-
τιατική (κυριολ.).
12. Θεὸς τῆς χλόης, ἐνάθρως —
Μάρκα αὐτοκινήτων. I.X.

(Λύσεις στη σελίδα 143)

Οι επιθυμίες

"ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ"

διαβάζονται
στα μάτια

ΣΟΚΟΛΑΤΑ - ΚΑΚΑΟ - ΠΑΓΩΤΑ

Η Μ Ε Ρ Ο Λ Ο Γ Ι Ο

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

1 9 5 8

ΘΕΑΤΡΑ

Παλιά και νέα έργα

ΒΑΣΙΔΙΚΟΝ

Αγ. Κωνσταντίνου - Τηλ. 523-242
(5.20 μ.μ. και 8.30 μ.μ.)

Η «Λεοκάντια»

Του Ζαν Άντουί

Ένα από τα καλύτερα αλλά και τα δυσκολότερα έργα του Γάλλου δραματογράφου που το θέατρό του είναι μοιρασμένο σε «*pièces poires*» και σε «*pièces roses*», εκφράζοντας την άποψή του πιστεύει ο ίδιος ότι «η ζωή έχει δυο εντελώς διαφορετικές όψεις που πρέπει και τις δυο να μπορούμε να τις βλέπουμε με την ίδια ψυχραιμία». Επαναμφάνισι της Μανωλίδου σ' έναν αληθινά συνθετικό ρόλο με συμπρωταγωνιστή τον Άλεξανδράκη.

ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ (Πειραιώς)

(6 μ.μ. και 8.45 μ.μ.)

Οι γάμοι του Φίγκαρο

Του Μπωμαρσαί

Ο Ροντρίγος συνεχίζει την όμορφη προσπάθειά του που άρχισε περίον με τους μαθητές του και δείχνει για μιάν ακόμη φορά πόσο πολύτιμος δάσκαλος είναι για το ελληνικό θέατρο. Το γερασμένο έργο του Μπωμαρσαί «Γάμοι του Φίγκαρο» απέκτησε με τη σκηνοθεσία του λάμπι, σπιοτάδα, ενδιαφέρον. Ελλιδοφόρα εμφάνισι της Άννας Κυριακού.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΕΧΝΗΣ

Κάτωθι κιν. Όρφεις - Τηλ. 28.706
(6.15 μ.μ. και 9.30 μ.μ.)

Ο καλός άνθρωπος του Σε Τσουνάν

Του Μπερτόλντ Μπρέχτ

Ένα ακόμη έργο του Μπρέχτ, ο «Καλός άνθρωπος του Σε Τσουνάν» με πλαίσιο κι αυτό, όπως ο «Κόκλος με την κιμωλία» την Άπω Ανατολή. Θέμα του το αιώνιο πρόβλημα του καλού και του κακού. Υπάρχει πολύς λόγος αλλά περιορισμένη δράσι. Η Βέρα Ζαβιτσιάνου, στο διπλό ρόλο της, μās επιβεβαιώνει για μιάν ακόμη φορά τις ελπίδες μας στις δραματικές της ικανότητες.

ΚΟΤΟΠΟΥΔΗ

Πανεπιστημίου 48 - Τηλ. 614.592
(6.30 μ.μ. και 9.30 μ.μ.)

Φωνάζει ο κλέφτης

Δ. Ψαθά

Εξακολουθεί να «Φωνάζει ο Κλέφτης» του Δ. Ψαθά. Η Μαίρη Αρώνη και ο Ντίνος Ηλιόπουλος στο ρόλο ενός τιμιού ανθρώπου που έχει την... κακή συνήθεια να λήη την αλήθεια, συντελούν θετικά στη μακροήμεροισι του «Κλέφτη».

Gerald

Κάλτσες NYLON

‘Αμερικής

ΣΤΕΡΕΕΣ - ΛΕΠΤΕΣ - ΕΛΑΣΤΙΚΕΣ

πού φέρουν την **ΣΦΡΑΓΙΔΑ** του καλού γούστου, της έκλεκτης ποιότητας και ήλεγμένης τιμής.

Δ Ι Α Ν Α

Ίπποκράτους 7 - Τηλ. 616.903
(6.30 μ.μ. και 9.30 μ.μ.)

«Τὸ κράτος τοῦ Θεοῦ»

Τοῦ Φρίτς Χόχβελντερ

Ἡ μεγάλη ἐπιτυχία τοῦ Δημήτρη Μυράτ στο «Κράτος τοῦ Θεοῦ» συνεχίζεται. Ἐργο θριαμβευτικὰ παιγμένο στο Παρίσι ἀπὸ τὸν Βικτώρ Φρανσέν καὶ μεταγεμμένο σὲς περισσότερες πρωτιέουσες τοῦ κόσμου, θέτει ἀπροκάλυπτα στο θεατὴ τὸ πρόβλημα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀπιστίας, τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ἀνθρώπινης συμβατικότητος. Τὸ «Κράτος τοῦ Θεοῦ» ἀποκτὰ σὲς ταραγμένες μέρες μας ξεχωριστὴ ἐπικαιρότητα. Ὁ Μυράτ σημειώνει μιὰ διπλὴ ἐπιτυχία: Καὶ σὰν ἡθοποιὸς καὶ — κυρίως — σὰν σκηνοθέτης.

Μ Ο Υ Σ Ο Υ Ρ Η

Πλ. Καρύστη - Τηλ. 27.248
(6.30 μ.μ. καὶ 9.30 μ.μ.)

«Ὁραία μου κυρία»

Μπέρναρντ Σὼ

Ὁ «Πυγμαλίων» τοῦ Σὼ, διασκευασμένος ἀπὸ τὸν Μάριο Πλωρίτη καὶ μὲ τὸν τίτλο τῆς Ἀμερικάνικης ὑπερτίτας «Ὁραία μου κυρία», συνεχίζει τὴν παράδοσι τῶν μεγάλων ἐπιτυχιῶν τοῦ θεάτρου Μουσούρη. Θέαμα καὶ ἀκρόαμα χαριτωμένο, λαμπρὰ μονταρισμένο ἀπὸ τὸ Μουσούρη δὲν θυμίζει καὶ πολὺ τὸν Ἰολανδὸ συγγραφεὰ του, ἀναμφισβήτητα ὅμως γοητεύει τὸ κοινό. Ἡ νέα πρωταγωνίστρια Βουγιουκλάκη δὲν εἶναι ἀκόμη ἀρκετὰ ὥριμη γιὰ τὸ ρόλο τῆς μοντέρνας Γαλάτειας.

Κ Ε Ν Τ Ρ Ι Κ Ο Ν

Πλ. Κολοκοτρώνη - Τηλ. 21.559
(6.50 μ.μ. καὶ 9.30 μ.μ.)

«Μπομπὸς»

Ἀντρέ Ρουσέν

Τὸ διπρόσωπο «Παιχνίδι τῆς μοναξιάς» παραχωρεῖ τὴ θέσι του στὴ σπαρταριστὴ κωμωδία τοῦ Ἀντρέ Ρουσέν «Μπομπὸς», μιὰ ἀπὸ τίς μεγαλύτερες θεατρικὲς ἐπιτυχίες τοῦ Παρισιοῦ. Ἐργο χαριτωμένο, δὲ λύει, βέβαια, τὰ προβλήματα τοῦ κόσμου, ἀλλὰ προσφέρει δυὸ ἀληθινὰ ἀπολαυστικὲς ὥρες. Σ' αὐτὸ συμβάλλει καὶ ὁ Χόρν.

Α Θ Η Ν Ω Ν

Βουκουρεστίου - Τηλ. 35.524
(6.30 μ.μ. καὶ 9.30 μ.μ.)

«Ὁ Ἥλιος τοῦ 16ου»

Ἀλ. Σακελλαρίου Χρ. Γιαννακοπούλου

Ὁ Λογοθετίδης συνεχίζει μὲ ἐπιτυχία γιὰ πέμπτο μῆνα τὴν ἀστυνομικὴ του καριέρα στὸν «Ἥλιον τοῦ 16ου». Καὶ ἀνάγκη νιένεκτιβ μπλέκει σὲ μιὰ διόδοσι μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀποδειχθῇ πραγματικὸ λαγωνικὸ! Κωμωδία — φάρσα σὲ γνωστὰ ἀγνόρια, παίζεται ἐξυπνα καὶ βασίζεται κυρίως στὸ ὑποκριτικὸ καὶ... ἀστυνομικὸ δαιμόνιο τοῦ Λογοθετίδη.

Ι Ν Τ Ε Α Δ

Πανεπιστημίου 46 - Τηλ. 614.596
(6.30 μ.μ. καὶ 9.30 μ.μ.)

«Ἡ κυρία δὲ μὲ μέλλει»

τοῦ Σαρντού

Ἡ «κλασικὴ» σχεδὸν κωμωδία τοῦ Σαρντού «Ἡ κυρία δὲ μὲ μέλλει» λύει μὲ χιούμορ καὶ ἀρετὴ δόσι δημοκρατίας τὸ πρόβλημα τῶν κοινωνικῶν τάξεων! Ἡ Κατερίνα ἐξημερεῖ μὲ πολλὴ ζωντανεία αὐτὴ τὴν πολυδόρυβη καὶ ἀήσυχη Κυρία, ὅμως ὁ θίασὸς τῆς δὲν εἶναι στὸ ὕψος τῆς δικῆς τῆς ἐξημερίας.

Λυπημένα δειλινά

Στῆς γειτονίᾳς τῆς φτωχεῖας
γυρίζει ὁ νοῦς μου τὰ στενά,
τὰ λυπημένα δειλινά
στοχάζομαι τῆς Κυριακῆς.

Μέσα στὴν κόκκινη ἀντηλιά
τὸ μαραμένο θηλυκὸ
δίχως ἐλπίδα καὶ μιλιὰ
ποτίζει τὸ βασιλικό.

Κανείς διαβάτης δὲν περνᾷ,
κανένα αὐτὴ δὲν καρτερεῖ
ποὺ στὸ μπαλκόνι ὀρθὴ φορᾷ
τὸ γιορτινὸ τῆς τὸ γκρενά.

Σὰ μοῖρα κάθεται μιὰ γριὰ
στὸ φῶς μιᾶς πόρτας ρημαδιοῦ
μακραίνει ὁ ἴσκιος τοῦ παιδιοῦ...
Καμπάνα ἀκούγεται μακριά...

Στὸ σύννεφο τὸ βυσσινὶ
θὰ πέσει ὁ ἥλιος νὰ κρυφτεῖ.
Ψαλμὸς ἀκούγεται ἡ φωνὴ
τοῦ τελευταίου πραματευτῆ.

Ὅλα σταμάτησαν ἐκεῖ.
Ἀργεῖ πολὺ νὰ ριθεῖ ἡ βραδιά...
Πῶς ἔχω τὴν ψυχὴ βαριά,
τὸ δειλινὸ τὴν Κυριακὴ...

Πολυαχιδῆς καὶ ἐξαίρετη φυσιογνωμία τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων ὑπῆρξε ὁ Ζαχαρίας Παπαντωνίου. Καλλιέργησε εὐδόκιμα τὴν ποίησι, τὸ διήγημα, τὴν βιογραφία, τὸ δοκίμιο, τὴν ταξιδιωτικὴ ἐντύπωση, τὸ χρονογράφημα. Ἐγράψε ἀκόμη καὶ ἓνα θεατρικὸ ἔργο. Τὸ 1918 διορίστηκε διευθυντὴς τῆς Κρατικῆς Πινακοθήκης. Βιβλία του εἶναι ἡ συλλογὴ «Θεῖα Δῶρα», ἡ μυθιστοριογραφία «Ῥοθων», ἡ ἱστορικὴ, αἰσθητικὴ καὶ λογοτεχνικὴ ἐργασία του «Ἅγιον Ὅρος», ἓνας τόμος ἑξοχῶν διηγημάτων, μιὰ σειρά ἀπὸ θαυμάσια πεζοτράγουδα μὲ τὸν τίτλο «Πεζοὶ ρυθμοί», οἱ περιηγητικὲς ἀνταποκρίσεις του «Παρισινὰ Γράμματα» καὶ ἄλλες ταξιδιωτικὲς ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὴν Ἰταλία, τὴν Ἰσπανία καὶ τὴν Σκανδιναβικὴς χώρες. Γεννήθηκε τὸ 1877 στὸ Καρπενήσι καὶ πέθανε στίς 2 Φεβρουαρίου τοῦ 1940, μέσα στὸ τράμ, πηγαίνοντας σὲ μιὰ συνέδριον τῆς Ἀκαδημίας, τῆς ὁποίας ἦταν μέλος.

Ἀπὸ τὰ καλὺτερα δημοσιεύματα τοῦ κόσμου

«... Δὲν ἔχω καμιὰ συμπάθεια
γιὰ κείνους ποὺ δὲν ἀγα-
ποῦν τὴν ἀλήθεια...»

ΜΠΟΡΙΣ ΠΑΣΤΕΡΝΑΚ

Βραβεῖο Νομπέλ γιὰ
τὸν «Δρα Ζιβάγκο»

Ποιὸς εἶναι ὁ Μπόρις Παστερνὰκ ποὺ τιμήθηκε μὲ τὸ βραβεῖο Νομπέλ ἀπὸ τὴ Σουηδικὴ Ἀκαδημία καὶ ποιὸ τὸ ἔργο του; Στὸ ἄρθρο αὐτὸ δίνεται ἡ ἀπόφασις τοῦ ἔργου καὶ μέσα ἀπ' αὐτὸ ξεπροβάλλει ἡ μεγάλη καὶ ἀγνή προσωπικότητα τοῦ συγγραφέα του.

Ἡ Σουηδικὴ Ἀκαδημία, ἐξηγεῖ γιατί ἀπένειμε τὸ Βραβεῖο Νομπέλ γιὰ τὴ φιλολογία στὸν Μπόρις Παστερνὰκ μ' αὐτὰ τὰ λόγια: «Γιὰ τὴ σημαντικὴ συμβολὴ τοῦ Μπόρις Παστερνὰκ τόσο στὸν τομέα τῆς σύγχρονης ποιήσεως ὅσο καὶ στὸν τομέα τῆς μεγάλης ἐπικῆς παραδόσεως τῆς Ρωσίας».

Αὐτὰ εἶπε ὁ κ. Ἄντερς Ἐστερλινγκ, μόνιμος Γραμματέας τῆς Σουηδικῆς Ἀκαδημίας στὸν ραδιοφωνικὸ λόγο ποὺ ἐξεφώνησε γιὰ νὰ ἀναγγεῖλῃ τὴν ἐκλογὴ τοῦ Ρώσου συγγραφέα. Ὁ κ. Ἐστερλινγκ ἔκανε ἐπίσης μιὰ πλατεῖα ἀνάλυσι τοῦ ἔργου τοῦ Μπόρις Παστερνὰκ καὶ ἐπέμεινε ἰδιαίτερα στὸ τελευταῖο του μυθιστόρημα

που άπαγορεύθηκε στη Σοβιετική Ένωση, τὸ «Δόκτωρ Ζιβάγκο». Για τὸ θέμα αὐτὸ ὁ Ἑστερλινγκ συνέχισε:

«Ἄν φοβόταν κανεὶς πὼς ἡ δημιουργικὴ δύναμι τοῦ Παστερνάκ θὰ κλονιζόταν ἢ θὰ στέρευε στὴ μόνωσι ὅπου ζεῖ, τὸ καινούργιο τοῦ μυθιστόρημα «Δόκτωρ Ζιβάγκο» ἦρθε πέρσι σὰν μιὰ θαυμάσια ἔκπληξι, γιὰ νὰ ἀποδείξῃ πὼς δὲν συνέβαινε τίποτα τέτοιο. Σὰν ἀπεικόνισι μιᾶς ἐποχῆς, τὸ μυθιστόρημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ συγκριθῇ μὲ τὸ «Πόλεμος καὶ Εἰρήνη» τοῦ Τολστόϊ. Καὶ καθὼς εἶναι μιὰ φιλολογικὴ δημιουργία, οἱ συγγενεῖς τῆς μὲ τὸ μνημειώδεις αὐτὸ ἔργο μᾶς ὁδηγοῦν σὲ συχνὲς παραβολές.

»Πραγματικὰ εἶναι κατόρθωμα ποὺ μπόρεσε νὰ γράψῃ, κάτω ἀπὸ συνθήκες δύσκολες, ἓνα ἔργο μὲ τόση ἀξιοπρέπεια, ποὺ στέκεται τόσο πρὸ ψηλὰ ἀπὸ τοὺς φραγμοὺς τῶν πολιτικῶν κομμάτων. Οἱ τόσο ἀνθρώπινοι σκοποὶ τοῦ ἀποτελοῦν μᾶλλον μιὰ ἐκδήλωσι ἀντιπολιτικῆ. Μποροῦμε νὰ διαβεβαιώσουμε ὅτι ἡ δύναμι καὶ ἡ ἀγνότητα τοῦ ἔργου ἀπηχοῦν σὲ μεγάλο βαθμὸ τῆς ἀπαιτήσεως ποὺ εἶχαν συνδεθῇ μὲ τὸ Βραβεῖο Νομπέλ Φιλολογίας στὴν Ἱδρυσί του. Ἔτσι, τὸ ὄνομα τοῦ Ρώσου συγγραφέα ἐπεβλήθη μὲ ἡδυνάμειο βάρος καὶ ἐπικαιρότητα».

«Ο ΔΟΚΤΩΡ ΖΙΒΑΓΚΟ»

Μὲ τὴν ἔκδοσι τοῦ μυθιστορήματός του «Ὁ Δόκτωρ Ζιβάγκο», ὁ Μπόρις Παστερνάκ, ποὺ ὁ Ἰλία Ἑρεμπουργκ τὸν ἔκρινε πέρσι ἀκόμη σὰν «τὸν μεγαλύτερο σύγχρονο Ρώσο ποιητὴ», διέκοψε χωρὶς νὰ θέλῃ μιὰ σιωπὴ 25 ἐτῶν. Μιὰ παραξενιὰ τῆς μοίρας θέλησε ὥστε αὐτὸ τὸ ἔργο ποὺ ἡ ἀναγγελία του χαιρετίστηκε στὴ Ρωσία σὰν μιὰ καμπὴ στὴν ἱστορία τῆς Σοβιετικῆς λογοτεχνίας, νὰ γίνῃ, πρὶν ἀκόμη ἐκδοθῇ, ἓνα ἀντιεπαναστατικὸ σκάνδαλο ποὺ ἔπρεπε νὰ παταχθῇ. Αὐτὸ ἦταν εὐκόλο νὰ γίνῃ στὴ Ρωσία, ἀλλὰ ἦταν πολὺ ἀργὰ γιὰ νὰ παρεμποδιστῇ ἡ κυκλοφορία τῶν μεταφράσεων ποὺ εἶχαν γίνῃ στὸ ἐξωτερικὸ ἀπὸ τὰ χειρόγραφα ποὺ ἡ Ἑνωση τῶν Σοβιετικῶν Διανοουμένων εἶχε τὴν ἀπερίσκεψία νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ περάσουν τὰ σύνορα. Ὁ ἐκδότης του, Μιλάνο Τζιανκάρλο Φελτρινέλλι παρουσίασε πρῶτος πρὶν ἀπὸ ἓνα χρόνον αὐτὸ τὸ σημαντικὸ ἔργο ποὺ τώρα πιά δὲν θὰ μποροῦν νὰ τὸ διαβάσουν ἐκεῖνοι γιὰ τοὺς ὁποίους κυρίως γράφτηκε.

Δὲν ἔχει ἐνδιαφέρον νὰ μιλήσουμε γιὰ τὰ διαδήματα ποὺ ἔκαναν οἱ Ρῶσοι στὸν Ἰταλὸ ἐκδότη προσπαθώντας νὰ πάρουν πίσω τὸ χειρόγραφο. Ὁ ἴδιος ὁ Μπόρις Παστερνάκ τοὺς ἔγραψε γιὰ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοῦ τὸ στείλουν. «Θέλω νὰ κάνω μερικὲς διορθώσεις ὕφους» εἶπε.

Ὡστόσο, δὲν εἶναι ἀχρηστο νὰ θυμίσουμε μὲ λίγα λόγια τὴν προσωπικότητα τοῦ συγγραφέα τοῦ ποὺ ἡ μακρά του σιωπὴ εἶχε συντελέσει ὥστε νὰ ξεχαστῇ σχεδὸν τὸ γεγονὸς ὅτι εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους συγχρόνους συγγραφεῖς

Τὸ μυθιστόρημα αὐτὸ ποὺ χωρὶς νὰ εἶναι αὐτοβιογραφικὸ δὲν ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὴν αὐτοβιογραφία, δὲν θὰ εἶχε ἀσφαλῶς τὴν ἱδιαίτη ἀξία, ἂν παραμερίζαμε τὶς συνθήκες ὑπὸ τὶς ὁποῖες γράφτηκε. Σ' αὐτὸ δὲν γελάστηκαν οἱ Σοβιετικοὶ σύντροφοι ποὺ ἔκαναν τὸ πᾶν γιὰ νὰ τὸ ἐμποδίσουν νὰ φθάσῃ ὡς ἐμᾶς:

* *

Ο ΠΑΣΤΕΡΝΑΚ

Ὁ Μπόρις Παστερνάκ γεννήθηκε πρὶν ἀπὸ ἐξήντα χρόνια στὴ Μόσχα ἀπὸ μιὰ οἰκογένεια καλλιτεχνῶν ἀστῶν, ἀπὸ τὸν ζωγράφο Λεονίντ Παστερνάκ κι ἀπὸ μιὰ μητέρα μουσικῶ. Ἀπὸ τὴν πρώτη ποιητικὴ του συλλογὴ «Πέρα ἀπὸ τοὺς φραγμοὺς» ποὺ γράφτηκε στὰ 1912 διέκοψε τὶς ἐπαφές του μὲ τὸν παλαιὸ κόσμον τῶν διανοουμένων ἀστῶν. Μεγαλωμένος σὲ ἓνα περιβάλλον προεπαναστατικὸ καὶ δυτικὸ, ἀνήκει στὴ γενεὰ ποὺ ἔδωσε στὴ Ρωσία τὸν Ἀλέξανδρο Μπλόκ, τὸ Σέργιο Ἑσσεὶν καὶ τὸν Μαγιακόφσκυ. Μαζὶ μ' αὐτοὺς τραγούδησε καὶ τὴν αὐγὴ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ μεταμόρφωσί της σὲ καθιερωμένη ἐξουσία σκότωσε τὴν ἐλεύθερη ἔμπνευσί τους καὶ ἔφερε στοὺς περισσότερους ἢ δολοφονήθηκαν, ὁ Παστερνάκ εἶναι ὁ μόνος ποὺ ἐπέζησε. Ἀπὸ τὸ 1922 ὡς τὸ 1929 οἱ συλλογές του «Ἡ ἀδελφὴ μου, ἡ ζωὴ» καὶ «Θέματα καὶ παραλλαγές» τὸν τοποθετοῦν ὀριστικὰ κοντὰ στὸν Ἑλιοτ, τὸν Λόρκα, τὸν Ρίλκε, τὸν Ἑλύαρ, καὶ τὸν Βαλερύ. «Μόνον ὁ Παστερνάκ, δήλωνε τότε ὁ Ἑρεμπουργκ, ἔβαλε τὰ θεμέλια τῆς καινούργιας μας ποιήσεως».

Δέκα χρόνια ἀργότερα ὁ Παστερνάκ ἐξορίζεται κατηγορούμενος γιὰ «φορμαλισμὸ». Αὐτὸς ὁ ἐπαναστάτης μὲ τὴν ἀγνὴ καρδιά δὲν θέλησε ποτὲ νὰ ἐγγραφῇ στὸ κόμμα. Ἡ δυσμένεια γι' αὐτὸν εἶναι ὀριστικὴ. Γι' αὐτὸ ἀπὸ τὸ 1933 ὁ Παστερνάκ ἔζησε στὴ σιωπῇ, ἀποτραβηγμένος στὸ σπίτι του, στὰ περὶχωρα τῆς Μόσχας. Ἐκτὸς ἀπὸ μερικὰ δοκίμια δὲν δημοσίευε πιά παρὰ μεταφράσεις γιὰ νὰ κερδίξῃ τὴ ζωὴ του. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Στάλιν καὶ τὶς δηλώσεις τοῦ Κρούστσεφ στὸ 20ο συνέδριον τοῦ κόμματος, τὸ ὄνομά του ἄρχισε πάλι νὰ ἐμφανίζεται. Τὸν περιβάλλανε πάλι μὲ τιμὲς καὶ ἔγινε γρήγορα τὸ σύμβολο τῆς ἀνοχῆς τοῦ νέου καθεστώτος. Τὸ ραδιόφωνο καὶ τὰ περιοδικὰ ἀναγγέλλανε τὸ 1956 ὅτι ὁ μεγαλύτερος ζῶν ποιητὴς τῆς Ρωσίας θὰ δημοσίευε τὸ πρῶτον τοῦ μυθιστορήματός του θὰ ἔδινε μιὰ περιγραφή καὶ μιὰ κριτικὴ τῆς ἱστορίας τῆς Ρωσίας στὰ χρόνια 1905 — 1943 μέσα ἀπὸ ἐξιστόρησι τῆς ζωῆς ἑνὸς ἀνθρώπου, τοῦ Γιούρι Ἀντρέεβιτς Ζιβάγκο. Ἀμέσως μεγάλοι εὐρωπαϊκοὶ ἐκδοτικοὶ οἶκοι ζήτησαν τὴν ἀδεία νὰ ἐκδώσουν τὴ μετάφρασι τοῦ ἔργου. Ὁ Παστερνάκ ἔστειλε ἀντίγραφο τοῦ χειρογράφου. Ἀλλὰ ἔπειτα ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Κρούστσεφ πρὸς τοὺς διανοουμένους, ἡ Ἑνωση τῶν Σοβιετικῶν Συγγραφέων ἔκρινε τὸ μυθιστόρη-

μα «ιδεαλιστικό» και «παρακμασμένο», με μια λέξη αντιεπαναστατικό. Η Ένωση απαγόρευσε τη ρωσική έκδοσι και προσπάθησε, χωρίς επιτυχία, να πάρη πίσω τα χειρόγραφα που βρίσκονταν στο έξωτερο για μετάφρασι.

ΤΟ ΕΠΙΜΑΧΟ ΒΙΒΛΙΟ

Το έργο «Δόκτωρ Ζιβάγκο» είναι ένας μεγάλος τόμος με 700 σελίδες περίπου. Διηγείται τη ζωή ενός γιατρού, διανοουμένου που ποτέ του δεν ανακατεύτηκε στην πολιτική, από τη γέννησι ως τον θάνατό του, δηλαδή από το 1905 ως το 1942. Ο Γιούρι Αντρέεβιτς Ζιβάγκο λιγώτερο συμμετέχει στη σύγχρονη σοβιετική ιστορία και περισσότερο την κρίνει. Είναι άνθρωπος ευαίσθητος και εύφυς, γράφει ποιήματα και από τον στοχαστικό του χαρακτήρα λείπει έντελώς ή σταθερότητα: είναι ένας τέλειος ιδεαλιστής. Τέτοιους που είναι άρνείται να δεχθή όλες τις συνέπειες της επαναστάσεως για την οποία ωστόσο εργάστηκε ο ίδιος, σαν «ποιητής», βέβαια, που έχει πάντα στο προσκέφαλό του τους «Δώδεκα» του Μπλόκ. Στην οργάνωσι του καινούργιου κράτους δεν μπορεί να υπάρξη θέσι στα μέτρα του. Πεθαίνει νέος, στην αφάνεια, σαν τους περισσότερους από τους φίλους του, βασανισμένος ψυχικά.

Γύρω από τον ήρωα ξετυλίγεται η ζωή ενός πλήθους προσώπων που λίγο πολύ σχετίζονται μαζί του, αλλά όλοι παρασύρονται από τα γεγονότα που τους ξεπερνούν και που όπως τα άτενίζουν οι ίδιοι τους φαίνονται σαν να ανήκουν σε έναν κόσμο που βρίσκεται ακόμη στο χάος. Η επανάστασι του 1905, ο μεγάλος πόλεμος, ο έρυθρος Οκτώβριος, ο εμφύλιος πόλεμος, η πείνα, οι μεγάλες εκκαθαρίσεις, η σταλινική τρομοκρατία, ο παγκόσμιος πόλεμος. Ο Ζιβάγκο βρίσκεται μέσα σ' αυτό το θυελλώδες ρεύμα και δεν αντιδρά πραγματικά και όχι μόνο στο προσωπικό του ήμερολόγιο, όπου κοντά στις σκέψεις για την ιστορία σημειώνει τις σκέψεις του για την τέχνη, για την ουσία της θρησκείας, για τη ζωή και για τον σκοπό των ανθρώπων. Μια κρίσι μυστικισμού και ένα τραγικό ειδύλλιο στο βάθος σφραγίζουν έντονότερα τη ζωή αυτού του ανθρώπου που λέει: «Περιφρονώ τους πολιτικούς, δεν έχω καμιά συμπάθεια για κείνους που δεν αγαπούν την αλήθεια». Το βιβλίο τελειώνει με μια συλλογή ωραιότατων ποιημάτων που ο συγγραφέας αποδίδει στον ήρωά του σαν να θέλη να υπογραμμίση καλύτερα την πνευματική συγγένεια που τον ενώνει μαζί του.

Μιά έμπνευσι, αναμφισβήτητα θρησκευτικής προελεύσεως, δίνει στη διήγησι ένα τόνο συγκρατημένης θερμής που διαφαίνεται και σε ώρισμένες περιγραφές της καθημερινής ζωής του Ρωσικού λαού. Ο τόνος πολλών σελίδων θυμίζει Ντοστογιέφσκυ αν και η θρησκευτικότητα του Ζιβάγκο έχει προέλευσι περισσότερο Τολστοϊκή παρά μυστικιστική. Η έκφρασί του γίνεται πολύ ακριβέστερη στο στό-

μα ενός άλλου προσώπου του μυθιστορήματος, που συχνά μοιάζει σαν φερέφωνο του ίδιου του Παστερνάκ: του Νικόλα Νικολάιεβιτς Βεντενιάπιν, του θείου του Ζιβάγκο, που τον μεγάλωσε όταν έμεινε όρφανός. Είναι ο τύπος του διανοουμένου που πέρασε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του εξόριστος στην Ευρώπη και που αφού επιστρέφη στη Ρωσία για να λάβη μέρος στην Επανάστασι ξαναπαίρνει το δρόμο της εξορίας. Ποτισμένος με τις θεωρίες του Τολστόϊ, σοσιαλιστής ειλικρινής αλλά όπως ήταν οι άνθρωποι τον 19ο αιώνα στην Ευρώπη, βαθειά άφοσιωμένος στο πνεύμα της παλιάς Ρωσίας που το εκφράζει η πίστι του λαού, άρνείται, με τον δραστήριο χαρακτήρα του, να συμβιβάση το ιδανικό του υποβάλλοντάς το στην αναγκαιότητα μιας πράξεως που θα το προδώση. Ο Ζιβάγκο τον θαυμάζει απεριόριστα αλλά δεν είναι φτιαγμένος από την ίδια πάστα, ή δρᾶσι δεν τον ενδιαφέρει καθόλου.

Ο Ζιβάγκο στην πολιτική είναι χωρίς κόμμα. Η κριτική που κάνει στις επαναστατικές μεθόδους είναι πολύ αυστηρή. Καταδικάζει απερίφραστα την τρομοκρατία και αυτή τη μέθοδο διακυβερνήσεως που λέγεται «σταλινική» που, όπως πιστεύει αυτός, στην τρομοκρατία πρόσθεσε και την ασυναρτησία. «Μαρξισμός και αντίκειμενικότητα; Δεν ξέρω καμιά θεωρία που να είναι περισσότερο απομακρυσμένη και απομονωμένη από τα γεγονότα από τον μαρξισμό» γράφει στο ήμερολόγιό του. Αλλά αυτή η ήθικη καταδίκη των γεγονότων δεν επεκτείνεται ποτέ στις ίδιες τις αρχές του κομμουνισμού. Ο Ζιβάγκο παραμένει σοσιαλιστής. Δεν αμφισβητεί ποτέ την επανάστασι. Ήταν άλλωστε αναγκαία για να πραγματοποιηθή η λύτρωσι με την οδύνη που είναι μια από τις θρησκευτικές θεωρίες του Ζιβάγκο και που του χρησιμεύει για εξήγησι, συγκεχυμένη και εύκολη βέβαια, των αναταραχών που τον ξεπερνούν.

Θα ήταν άδικο να κρίνουμε μόνο με λογοτεχνικά κριτήρια αυτό το «μυθιστόρημα», έργο ενός ανθρώπου που η δόξα του ως ποιητή θα μπορούσε να του προσφέρη, στα εξήντά του χρόνια, ένα άνετο καταφύγιο. Η εικόνα των φαριών μεγάλου βάθους που δεν ανεβαίνουν στην επιφάνεια παρά με κίνδυνο της ζωής τους, αν αποδοθή στον Παστερνάκ, δεν θα ήταν μόνο μια παραβολή. Αφού επί 25 χρόνια είχε προτιμήσει να σωπάση παρά να έκτεθῃ, ο γέρο ποιητής μίλησε πάλι για να υπογραμμίση την αξιοπρέπεια της ανθρώπινης συνειδήσεως, την τιμή των ανθρώπων που πέρα από τις ατομικές τους αδυναμίες και τα ομαδικά τους σφάλματα, παραμένει η μόνη τους προστασία έναντίον της απελπισίας.

Η δύναμι ακριβώς της μοναχικής αυτής φωνής δίνει στο βιβλίο τον έντελως ξεχωριστό του χαρακτήρα. Αυτή μάς επιτρέπει να θεωρούμε τον «Δόκτορα Ζιβάγκο» όχι μόνο ένα μεγάλο μυθιστόρημα αλλά μια υποδειγματική μαρτυρία της πίστεως ενός ανθρώπου στις αξίες που φτιάχνουν το μεγαλείο της τέχνης του.

PAUL - MICHEL VILLA

Η ἀγορά τῆς ἐργασίας

Ο

**ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ**

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Β'

«Ο κατάλληλος άνθρωπος
στήν κατάλληλη δουλειά»

Του ΧΡ. ΤΣΙΜΠΟΥΚΗ

Στο Α' άρθρο αυτής της σειράς εξετάσθηκε το θέμα της προσφοράς και της ζητήσεως εργασίας. Το συμπέρασμα ήταν ότι οι ειδικευμένοι ποτέ δεν στέκουν στην ούρα. Αλλά ποιά ειδικότητα πρέπει να πάρη κανένας; Ποιά δουλειά του ταιριάζει ώστε να αποδώσει καλύτερα; Τα «Κέντρα Ψυχικών Έρευνών» που λειτουργούν στα μεγαλύτερα γραφεία εύρεσεως εργασίας, βοηθούν τους νέους που καταφεύγουν σ' αυτά να μάθουν ποιά είναι ή δουλειά που ταιριάζει στο χαρακτήρα και στις κλίσεις τους.

Η έκλογη του επαγγέλματος είναι από τα σπουδαιότερα προβλήματα του ανθρώπου, είναι ή ίδια ή ζωή του. Δεν πρέπει να γίνεται τυχαία, πρόχειρα. Ο νέος που τελειώνει το σχολείο και α-ναζητά τον επαγγελματικό του

δρόμο, πρέπει να βοηθηθή στην προσπάθειά του αυτή. Ο καθένας πρέπει να διαλέγη το επαγγέλμα του ανάλογα με τις φυσικές, πνευματικές και ήθικες ικανότητές του, ανάλογα και με την κατάσταση της αγοράς της έργα-

σίας και την προοπτική της επαγγελματικής εξέλιξώς του. Δεν διαλέγει το επάγγελμα που δεν ανταποκρίνεται στα προσόντα του και που δεν θα του εξασφαλίση πάντοτε εργασία και ψωμί. Ο άνθρωπος που τοποθετείται στη θέση που μπορεί να ευδοκιμήσει, δεν μπορεί παρά να αποδώσει, ωφελώντας έτσι και τον εαυτό του και την κοινωνία. Από την άποψη αυτή είναι χρήσιμο και σπουδαίο το έργο του επαγγελματικού προσανατολισμού.

Πώς λειτουργεί ο θεσμός

Ο θεσμός του επαγγελματικού προσανατολισμού καθιερώθηκε στη χώρα μας το 1953. ουσιαστικά όμως άρχισε να εφαρμόζεται από τον περασμένο Ιανουάριο. Το 1953, στις 15 Σεπτεμβρίου, ή Επιτροπή Νομοθετικής Έξουσιοδοτήσεως της Βουλής έψηφισε ένα νομοσχέδιο που είχε καταρτίσει το Υπουργείο Εργασίας και το οποίο καθιέρωνε με διάταξη τον επαγγελματικό προσανατολισμό. Το νομοσχέδιο αυτό έγινε έτσι νόμος, υπ' αριθ. 2656) 1953 νομοθετικό διάταγμα. Για να εφαρμοσθή όμως ο θεσμός αυτός έπρεπε να συσταθή ή ειδική Υπηρεσία, που προέβλεπε ο νόμος, να ιδρυθούν και οργανωθούν στα μεγαλύτερα Γραφεία Εύρεσεως Εργασίας της χώρας μας τα «Κέντρα» Ψυχοτεχνικών Έρευνών, να εύρεθι και μορφωθι το κατάλληλο προσωπικό, οι Σύμβουλοι του Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Για το σκοπό αυτό ιδρύθηκε το 1954 με απόφασι του Υπουργού Εργασίας ή Σχολή του Επαγγελματικού Προσανατολισμού, στην οποία εφοίτησαν έπειτα από δι-

αγωνισμό, εξήντα νέοι και νέες, απόφοιτοι Γυμνασίου. Η Σχολή λειτουργήσε συνεχώς, χωρίς διακοπές, από τον Οκτώβριο του 1954 μέχρι τον Ιούνιο του 1955. Δίδαξαν σ' αυτή καθηγητές του Πανεπιστημίου, ψυχολόγοι και ειδικοί στο θέμα του Επαγγελματικού προσανατολισμού, καθώς και ανώτατοι υπάλληλοι του Υπουργείου Εργασίας τα εξής μαθήματα: Αρχές και μέθοδοι του επαγγελματικού προσανατολισμού, γενική ψυχολογία, ψυχολογία προσαρμογής, επαγγελματολογία, ψυχολογία της εργασίας, ψυχοδιαγνωστική, ψυχολογία του έφηβου, ψυχοτεχνική, κοινωνική πολιτική, εργατικό δικαίο, ιστορία επαγγελματικού προσανατολισμού, ιστορία της εξέλιξεως της έπιστημονικής σκέψεως και της τεχνικής, άγωγή του πολίτου, πολιτική οικονομία, κοινωνιολογία, φυσιολογία - ανατομία και ξένες γλώσσες. Μέχρι σήμερα από τους αποφοιτήσαντες από την Σχολή Επαγγελματικού Προσανατολισμού διωρίσθηκαν 35 Σύμβουλοι Επαγγελματικού Προσανατολισμού, οι οποίοι τοποθετήθηκαν στα Γραφεία Εύρεσεως Εργασίας Αθηνών, Πειραιώς, Καισαριανής, Ρούφ, Καλλιθέας, Νέας Ιωνίας, Νέου Φαλήρου, Έλευσίνος, Θεσσαλονίκης, Ηρακλείου, Χανίων, Ρόδου, Μυτιλήνης, Χίου, Σύρου, Κολαμών, Πατρών, Κερκύρας, Λαμίας, Λαρίσης, Ιωαννίνων, Βεροίας, Εάνης, Καβάλας, Αλεξανδρουπόλεως και Χαλκίδας. Παράλληλα με την εκπαίδευσιν των Συμβούλων Επαγγελματικού Προσανατολισμού οργανώθηκε και το Κέντρον Ψυχοτεχνικών Έρευνών Αθηνών, το οποίο εγκαταστάθηκε στην όδον Στουρνάρα 33. Διευθύνεται από τον κ. Ν. Μποχλόγυρον, διπλωματού-

χον ψυχολόγον, διδάκτορα τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου, εἰδικῶς μετακληθέντα ἀπὸ τὴν Γερμανία. Ὑπηρετοῦν δὲ σ' αὐτὸ ἐπίσης μία παιδαγωγὸς καὶ τρεῖς σύμβουλοι Ἑπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ. Ἡ διοικητικὴ διεύθυνσις τῆς Ὑπηρεσίας Ἑπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ ἀνετέθη στὸ κ. Δ. Κούση, ὑψηλὴ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, διευθυντὴ τοῦ Ὑπουργείου Ἑργασίας.

Ἡ διάγνωση

Οἱ Σύμβουλοι Ἑπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ παρέχουν συμβουλὲς στοὺς νέους καὶ στὶς νέες γιὰ τὸ ἐπάγγελμα ποὺ πρέπει ν' ἀκολουθήσουν, τοὺς υποδεικνύουν ποῖο ἀνταποκρίνεται στὶς φυσικὲς, πνευματικὲς καὶ ἠθικὲς ικανότητές τους, τοὺς κατευθύνουν στὸ σωστὸ ἐπαγγελματικὸ δρόμο. Πρέπει γι' αὐτὸ νὰ γνωρίζουν τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα καὶ τὶς διαφορὲς ἐπαγγελματικὲς σχολές, τὰ προσόντα ποὺ χρειάζεται νὰ ἔχουν οἱ υποψήφιοι, νὰ βρίσκονται σὲ συνεχὴ ἐπαφὴ μὲ τὴν στοιχειώδη καὶ μέση ἐκπαίδευσι, τὴν τεχνικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ, μὲ τὶς βιομηχανικὲς καὶ ἐμπορικὲς ἐπιχειρήσεις, τὰ ἐργατικὰ καὶ ἐργοδοτικὰ σωματεία, τὰ ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ, τὰ ἐπαγγελματικὰ καὶ βιοτεχνικὰ ἐπιμελητήρια. Γιὰ νὰ γνωρίσουν τὶς δυνατότητες ποὺ ἔχει τὸ παιδί ποὺ ζητᾷ ἐπαγγελματικὴ συμβουλὴ, οἱ Σύμβουλοι τοῦ Ἑπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ χρησιμοποιοῦν ψυχολογικοὺς μεθόδους (τέστ), συνεργάζονται μὲ τοὺς γονεῖς του, μὲ τὸν διευθυντὴ τοῦ σχολείου, ἐρευνοῦν τὸ περι-

βάλλον του, ζητοῦν πληροφορίες γιὰ τὴν οἰκογενειακὴ, τὴν οἰκονομικὴ του κατάστασι, τὴν κατάσταση τῆς υγείας του. Ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα δὲν εἶναι τὰ ἴδια. Ἄλλα ἀρμόζουν καλύτερα στὶς γυναῖκες καὶ ἄλλα μποροῦν νὰ ἀσκοῦνται τόσο ἀπὸ ἄνδρες ὅσο καὶ ἀπὸ γυναῖκες. Ἄλλες ικανότητες καὶ ἄλλες γνώσεις πρέπει νὰ ἔχη ὁ ἐμποροῦπάλληλος καὶ ἄλλες ὁ κομμωτής, ὁ μηχανικὸς αὐτοκινήτων, ὁ κρεοπώλης. «Ὅποιος θέλει νὰ γίνῃ ἐμποροῦπάλληλος — λέγει τὸ «Ξεκίνημα στὴ ζωὴ», ἓνα φυλλάδιο τῆς ὑπηρεσίας Ἑπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ — πρέπει νὰ ἔχη πνευματικὴ εὐστροφία, καλὸ παρουσιαστικὸ, ἰκανότητα προσαρμογῆς, αὐτοκυριαρχία, ἐντιμότητα, νὰ ἀγαπᾷ τὴν τάξι, νὰ γνωρίζῃ ξένες γλώσσες, καὶ νὰ μπορῇ νὰ κάμῃ μαθηματικούς ὑπολογισμούς. Ὁ φαρμακοῦπάλληλος πρέπει νὰ εἶναι ὑγιής, ἀνθεκτικός, νὰ μὴ ὑποφέρῃ ἀπὸ ἄσθμα καὶ νὰ μὴ ἔχη εὐαίσθησι στὴν ἐπίδερμίδα. Νὰ ἔχη γερὰ πόδια, ἐπιδέξια χέρια, ἰκανότητα νὰ διακρίνῃ τὰ χρώματα, πνευματικὴ εὐστροφία, καλὴ μνήμη. Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κομμωτοῦ, μολονότι εἶναι πληθωρικό, μπορεῖ μὲ ὠρισμένες προϋποθέσεις νὰ ἔχη ἓνα καλὸ μέλλον. Πρέπει ὁ κομμωτής νὰ ἔχη γερὰ πόδια, καλὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα, εὐκολο, εὐκίνητο καὶ ἀσφαλὲς χέρι, περιποιημένη ἐξωτερικὴ ἐμφάνισι. Ἀπαραίτητα ὅμως πρέπει νὰ ἔχη καλὴ συμπεριφορά, καλαισθησία, νὰ εἶναι ἐχέμυθος, καὶ νὰ γνωρίζῃ ξένες γλώσσες. Ὁ μηχανικὸς αὐτοκινήτων πρέπει νὰ εἶναι δυνατός, γεροδεμένος, νὰ μὴ πάσχη ἀπὸ ρευματισμούς, νὰ ἔχη καλὴ ὄρασι καὶ ἀκοή, δεξιότητά, γρήγορη καὶ ἀκριβὴ ἀντίληψι».

Ἑπαγγελματικὸς ἀλλὰ καὶ ψυχολογικὸς προσανατολισμὸς

Ὁ Σύμβουλος τοῦ Ἑπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ δὲν καθοδηγεῖ μόνον ἐπαγγελματικὰ τὸν νέο ποὺ ζητᾷ ἐπαγγελματικὴ συμβουλὴ, ἀλλὰ καὶ ψυχολογικά, δεδομένου ὅτι ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς εἶναι κλάδος τῆς ἐφηρμοσμένης ψυχολογίας. Οἱ παρακάτω περιπτώσεις ποὺ μᾶς εἶπαν οἱ ἐπόπτες ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ τοῦ Γραφείου Εὐρέσεως Ἑργασίας Ἀθηνῶν, εἶναι ἐνδεικτικὲς τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον ἐργάζονται.

1) Ἐνα ἀγόρι, δεκατριῶν ἐτῶν ἐπισκέφθηκε μαζί μὲ τοὺς γονεῖς του τὰ γραφεῖα τῆς Ὑπηρεσίας ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ ζήτησε ἐπαγγελματικὴ συμβουλὴ. Τὸ παιδί αὐτὸ ἦταν κλειστὸ στὸν ἑαυτό του, δειλὸ, φοβισμένον, δὲν ἤθελε νὰ συνεχίσῃ τὸ σχολεῖο του. Ἀπὸ τὴν ἐπαφὴ ποὺ εἶχανε οἱ δύο ἐπόπτες μὲ τὸ παιδί ὅσο καὶ μὲ τοὺς γονεῖς του κι ἀπ' τὴν ἐρευνα ποὺ ἔκαναν, διαπίστωσαν ὅτι ἡ δειλία καὶ ὁ φόβος, ὅλη αὐτὴ ἡ κατάσταση τοῦ παιδιοῦ ὠφειλόταν στὴν κακὴ μεταχείρισι τῶν γονέων του, ἰδιαίτερος τοῦ πατέρα του, ὁ ὁποῖος τὸ φοβέριζε καὶ τὸ ἔδερνε, γιὰτὶ εἶχε ἀποτύχει δυὸ φορὲς στὶς εἰσιτήριες ἐξετάσεις τοῦ Γυμνασίου καὶ μίας Τεχνικῆς Σχολῆς. Τὸ παιδί αὐτό, εἶναι φανερό, εἶχε μεγαλύτερη ἀνάγκη ψυχολογικῆς καθοδηγήσεως παρὰ ἐπαγγελματικῆς συμβουλῆς.

2) Ἐνα παιδί δεκατριῶν ἐτῶν ζήτησε ἐπαγγελματικὴ συμβουλὴ καὶ ἐργασίᾳ. Ἀπὸ τὴν ὅλη ἐρευνα ποὺ ἐγίνε ἀπὸ τοὺς ἐπόπτες τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, προέκυψε ὅτι

τὸ παιδί αὐτὸ εἶχε ἀρκετὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἰκανότητες γιὰ τὴ ζωγραφικὴ, παρουσίαζε ὅμως ἀποστροφή στὰ γράμματα. Αἰτία ἦταν ἡ κακὴ προσαρμογὴ πρὸς τὸ οἰκογενειακὸ περιβάλλον καὶ ὄχι τόσο ἡ ἑλλειψὶ εὐφυΐας. Ἐπειτα ἀπὸ τὴν διαπίστωσι αὐτὴ ἡ ὑπηρεσία Ἑπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ, οἱ δύο ἐπόπτες, ἦλθαν σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς γονεῖς καὶ μαζί μ' αὐτοὺς καὶ τὸ παιδί καταστρώσαν τὸ ἐκπαιδευτικὸ καὶ ἐπαγγελματικὸ του πρόγραμμα.

3) Ἐνα μαθητὴς νυκτερινοῦ Γυμνασίου πῆγε στὸ Γραφεῖο τοῦ Ἑπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ μαζί μὲ τὴ θεία του, γιὰ ἐπαγγελματικὴ συμβουλὴ. Τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὶς γυμνασιακὲς σπουδὲς ἦταν μειωμένο καὶ ἡ ἀπόδοσί του πολὺ μικρὴ. Ἀπὸ τὴν ὅλη ἐρευνα ποὺ ἔκαναν οἱ δύο ἐπόπτες τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ διαπιστώθηκε ὅτι ὁ νέος αὐτὸς εἶχε κλίσι πρὸς τὰ τεχνικὰ ἐπαγγέλματα καὶ γι' αὐτὸ ἀποφασίσθηκε νὰ δώσῃ ἐξετάσεις σὲ μιά ἀπὸ τὶς Τεχνικὲς Σχολὲς Μαθητείας τοῦ Ὑπουργείου Ἑργασίας.

* *

Οἱ νέοι ποὺ ἐνδιαφέρονται νὰ εἰδικευθοῦν σὲ ἓνα ἐπάγγελμα μποροῦν σήμερα νὰ τὸ ἐπιτύχουν μὲ περισσότερο συγχρονισμένα μέσα καὶ περισσότεροντελειοποιημένους μεθόδους, ἀρκεῖ νὰ εἰσχωθῶν σὲ μιά ἀπὸ τὶς κρατικὲς σχολὲς μαθητείας, ποὺ λειτουργοῦν τὰ τελευταῖα χρόνια. Ἡ Ὑπηρεσία Ἑπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ θὰ τοὺς βοηθήσῃ. Ὅσοι ἐπιτύχουν στὶς εἰσαγωγικὲς ἐξετάσεις ποὺ γίνονται κάθε Σεπτέμβριο ἢ Ὀκτώβριο τοποθετοῦνται ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο

Έργασίας σέ εργοστάσια τῆς εἰδικότητός τους, γιὰ νὰ ἐξασκηθοῦν πρακτικά, ἀμειβόμενοι μὲ ἐλαττωμένο ἡμερομίσθιο. Τέτοιες σχολὲς λειτουργοῦν γιὰ τοὺς ἐφαρμοστὲς καὶ τορνευτὲς τῶν ἐργοστασίων τῶν Σιδηροδρόμων ΣΕΚ καὶ ΣΠΑΠ, τοῦ Καλυκοποιείου καὶ ἄλλων ἐργοστασίων, γιὰ τοὺς ἠλεκτρολόγους, ἀμαξοποιούς αὐτοκινήτων, θερμομηχανικούς, ὑδραυλικούς, ὀξυγονοκολλητές, ἠλεκτροσυγκολλητές καὶ ξυλουργοὺς ἐπιπλοποιοῦς.

* *

Ἀλλὰ καὶ πέντε ἀπόφοιτοι Γυμνασίου, ποὺ ᾔθελαν νὰ σπουδάσουν στὸ ἐξωτερικὸ πῆγαν στὸ Κέντρο Ψυχοτεχνικῶν Ἑρευνῶν καὶ ζήτησαν τὴ συμβουλὴ του, ἢ ὁποῖα καὶ τοὺς δόθηκε. Ὁ ἓνας εἶναι τῶρα σπουδαστὴς τῆς Κινηματογραφικῆς Σχολῆς τῆς Ρώμης, ὁ δεῦτερος τοῦ Πολυτεχνείου τῆς Ρώμης, ὁ τρίτος φοιτᾷ στὴ Ναυπηγικὴ Σχολὴ τοῦ Ἀμβούργου, ὁ τέταρτος στὸ Πολυτεχνεῖο τοῦ Μονάχου καὶ ὁ πέμπτος στὸ Πολυτεχνεῖο τοῦ Ἀαχέν καὶ ὅλοι εἰδικεύονται σὲ κλάδους ποὺ δὲν ὑπάρχουν στὴν Ἑλλάδα.

Σχολὴ ἐμποροῦπαλλήλων

καὶ τυφλῶν ὠρολογοποιῶν

Πρὶν ἀπὸ μερικὸς μῆνες τὸ Κέντρο Ψυχοτεχνικῶν Ἑρευνῶν μὲ ἔγκρισιν τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας προέβη στὴν ἱδρυσὶ Τμήματος Ἐπιμορφώσεως Ἐμποροῦπαλλήλων, στὸ ὁποῖο διδάσκονται δυὸ φορεῖς τὴν ἐβδομάδα διάφορα μαθήματα, ὅπως ἡ ψυχολογία τοῦ πελάτου, ἡ ψυχολογία

τῆς μόδας, ἡ ψυχολογία τῆς πωλήσεως, ἡ ἐμπορευματολογία, ὁ ὁδηγὸς συμπεριφορᾶς τοῦ ἐμποροῦπαλλήλου, ἡ ἐπαγγελματικὴ ἠθικὴ, τὸ ἐργατικὸ καὶ ἀσφαλιστικὸ δίκαιο.

Ἡ σχολὴ αὕτῃ δημιουργήθηκε γιὰτὶ πολλοὶ ἐργοδότες εἶχαν παράπονα ὅτι οἱ ὑπάλληλοί τους παρὰ τὴν ἐκπαίδευσίν τους στὶς διάφορες σχολὲς δὲν εἶχαν τὴν ἱκανότητα «νὰ κάμουν τὸν πελάτη νὰ ξαναέλθῃ στὸ κατάστημα».

Τὸ Κέντρο Ψυχοτεχνικῶν Ἑρευνῶν, ἐπίσης, ἔπειτα ἀπὸ πρότασιν τοῦ Συλλόγου «Προστασίας Τυφλῶν Σπουδαστῶν καὶ Καλλιτεχνῶν» ἀνέλαβε τὴν ἐκπαίδευσιν μὲ ψυχολογικὰς μεθόδους δύο τυφλῶν ὡς ὠρολογοποιῶν, ὥστε νὰ μποροῦν νὰ κατασκευάζουν καὶ ἐπιδιορθώνουν μεγάλα ρολόγια. Ἀκόμη πρόκειται νὰ ἀναλάβῃ τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸ καὶ τῶν ἀναπήρων παιδιῶν τῶν Νοσοκομείων τῆς Βούλας καὶ τῆς Πάρνηθος. Τώρα προετοιμάζει μιὰ μεγάλη ἐκθεσὶ ἐπαγγελματικῆς διαφωτίσεως καὶ ἐπαγγελματικῆς προσανατολισμοῦ ποὺ θὰ στεγασθῇ σὲ μεγάλη αἴθουσα τῶν Ἀθηνῶν. Ὅλα τὰ σχέδια τῆς Ἐκθέσεως εἶναι ἐτοιμα καὶ δὲν ὑπολείπεται παρὰ ἡ σχετικὴ ἔγκρισιν.

* *

Ὁ θεσμὸς ἐπαγγελματικῆς προσανατολισμοῦ δὲν ἔχει πολὺ παρελθόν, ἔχει ὅμως εὐρὺ μέλλον. Θὰ βοηθήσῃ πολὺ τὸν νέο στὴν ἐκλογὴ τοῦ καταλλήλου γι' αὐτὸν ἐπαγγέλματος. Ὁ καλὸς τεχνίτης ἔχει πάντοτε δουλειὰ ἀκόμη καὶ σὲ περιόδους ἀνεργίας, ἐνῶ οἱ ἀνεπάρχετοι ὅπως εἶπαμε στὸ προηγούμενον ἄρθρο, περιμένουν στὴν οὐρά.

Η διάπλασι τῶν παιδιῶν ἀπαιτεῖ κλίμα σκληρὸ.

Οἱ ἐνήλικες χρειάζονται κλίμα πιὸ ἥπιο γιὰ νὰ ἀναπτύξουν τὴ δραστηριότητά τους.

Τὸ κλίμα

φτιάχνει τοὺς ἀνθρώπους

Τοῦ PIERRE DEVAUX

Η ἁρμονικὴ «Γεωγραφία τῶν κλιμάτων» μὲ τὶς εὐκρατεῖς ζῶντες ὅπου ἀναπτύχθηκε ὁ πολιτισμὸς μας εἶναι ἄραγε αἰώνια; Ποιὸς ξέρει; Μιὰ μικρὴ μετάθεσι τοῦ πόλου τῆς γῆς, μιὰ ἐλάχιστη παραλλαγὴ τῆς ἀναλογίας ἀνθρωπίνου ὀξέος στὴν ἀτμόσφαιρα, θὰ ἔφτανε γιὰ νὰ θέσῃ τέρας σ' αὐτὸν τὸν πολιτισμὸ γιὰ τὸν ὁποῖο εἴμαστε τόσο περήφανοι ἢ γὰ τὸν ὑποχρέωση νὰ μεταφερθῇ σὲ περιοχὰς ἀπίθανες, ὅπως ἡ Σαχάρα ἢ ἡ Γροιλανδία!

Πρέπει νὰ σκληραγωγοῦμε τὰ μικρὰ παιδιὰ

Ἕνα κλίμα πραγματικὰ «ἰδεο-» εἶναι ἐκεῖνο ποὺ θὰ εὐνοῖ τὴν συγχρόνως τὴ σωματικὴ καὶ πνευματικὴ δραστηριότητα τῶν ἐνηλίκων καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παιδιῶν. Ὡστόσο, αὐτὰ τὰ

δύο δὲν μποροῦν νὰ συμβιβαστοῦν καὶ εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ διαλέξουμε ἓνα κλίμα γιὰ νὰ ἀναπτυχθοῦμε καὶ ἓνα ἄλλο γιὰ νὰ πραγματοποιήσουμε τὶς φιλοδοξίες τῆς ὠριμῆς ἡλικίας μας. Θέλετε νὰ φτιάξετε ἀνθρώπους δραστήριους; Τὰ παιδιὰ πρέπει νὰ μεγαλώσουν σὲ κλίμα σκλη-

ρά, δηλαδή όπως λένε «αντιθετικά» και μάλλον ψυχρά. Πάντως καλό θα ήταν να αποφεύγουμε τις πολύ χαμηλές θερμοκρασίες γιατί η πνευματική και ψυχική διάπλασι γίνεται έντονα ελαττωματική όταν ο μέσος όρος της θερμοκρασίας είναι κάτω από τους 5 βαθμούς. Αντίθετα η μέση θερμοκρασία πάνω από 20 βαθμούς είναι βλαβερή. Κάνει τον χαρακτήρα μαλθακό και εμποδίζει την ανάπτυξη ανθρώπων ζωτικών.

Για να μπορέσει να αποδώσει πλήρως ένας άνθρωπος, πρέπει να ζήσει σε κλίμα πιο μαλακό και με μικρές παραλλαγές. Ίσως θα είχαμε καλύτερα αποτελέσματα αν μεγαλώνουμε τα παιδιά μας στα βουνά και αφήναμε τους ενήλικες να δουλεύουν σε περιοχές με μικρότερο υψόμετρο.

Ο ειδικός Γάλλος κλιματολόγος Μισσενάρ έχει κάνει τη σοφή παρατήρησι πώς πρέπει πάντως να μειώνουμε την αναξωγο-νητική επίδρασι του όρεινου κλίματος, γιατί μπορεί να προκαλέσει σε νέους οργανισμούς υπερβολική κόπωση. Θα ήταν σκόπιμο να διακόπτεται αυτή η επίδρασι με περιοδικές διακοπές. Οί διακοπές αυτές είναι το ίδιο απαραίτητες για το θέμα κλίμα όσο και για τον ρυθμό της δουλειάς.

Το ψυχρό κλίμα δημιουργεί ισχυρούς πολιτισμούς

Τα περισσότερα δραστήρια έθνη από άποψι σωματική, πνευματική, εμπορική και πολύ συχνά και πολιτική, εκείνα που ως τώρα κυβέρνησαν τον πλανήτη μας, ζούνε σε ζώνη μικρού γεωγραφικού πλάτους, που από κλιματολογική άποψι καθορίζεται με

τον ακόλουθο τρόπο: μέση θερμοκρασία τον Ιανουάριο 0, θερμοκρασία του Ιουλίου γύρω στους 17 βαθμούς. Αυτές οι κλιματολογικές συνθήκες αντιστοιχούν σε έναν ευνόϊκο συμβιβασμό που είναι το ίδιο κατάλληλος για τη δραστηριότητα των ανθρώπων όσο και για την ανάπτυξη των παιδιών.

Ο φυσιολόγος Χάντιγκτον δημοσίευσε ένα κλιματολογικό χάρτη του πλανήτη μας που ενδιαφέροντα, όπου δείχνει τις μέσες θερμοκρασίες, την υγρασία και τις παραλλαγές της θερμοκρασίας σε κάθε περιοχή. Έτσι δημιούργησε ένα είδος οδηγού των κλιματολογικών επιδράσεων, που μας επιτρέπει να ταξινομήσουμε κάθε χώρα ανάλογα με το αν ευνόηται ή όχι.

Βλέπουμε πρώτα τη Δυτική Ευρώπη: Αγγλία, Βέλγιο, Κάτω Χώρες, βόρεια Γαλλία ευνούνται πολύ. Το ίδιο μπορούμε να πούμε για την βορειοδυτική Γερμανία, την Ελβετία, τουλάχιστον στα μέσα ύψη, και για τις νότιες περιοχές της Νορβηγίας και της Σουηδίας.

Στην κεντρική Γερμανία η μέση θερμοκρασία είναι πολύ χαμηλή, δηλαδή ευνόει τους ανθρώπους, εις βάρος των παιδιών. Η Ιρλανδία είναι υγρή, η Ισπανία και η Ιταλία πολύ θερμές και πολύ ξηρές για να επιτρέψουν την ανάπτυξη μεγάλης δραστηριότητας.

Ας περάσουμε τώρα τον Ατλαντικό. Θα ξαναβρούμε τη ζώνη «των δραστηρίων πολιτισμών» σε μια λωρίδα, που εδώ είναι πολύ φαρδιά: αρχίζει από τη Νέα Υόρκη, περικλείνει περίπου όλες τις βόρειες Ηνωμένες Πολιτείες και τελειώνει στα Βραχώδη Όρη. Ασφαλώς η Καλιφόρνια, στις ακτές του Ειρηνικού έ-

χει κλίμα με καλή επίδρασι, όχι όμως στον τομέα της προόδου της εργασίας. Το πολύ θερμό κλίμα της εξαντλεί τον οργανισμό. Ο αριθμός των αυτοκτονιών στο Σαντιάγο είναι τρεις φορές μεγαλύτερος παρά στη Νέα Υόρκη ή στη Βοστώνη.

Ο γεωγραφικός χάρτης «των πολιτισμένων»

Ο αναγνώστης που αγαπά τη λογική, θα αναρωτηθεί άσφαλώς πώς μπορούμε να εκτιμήσουμε και να «αριθμήσουμε» τον βαθμό ενός πολιτισμού. Ο Χάντιγκτον και οι συνεργάτες του πήραν όλες τις απαιτούμενες προφυλάξεις για να φτιάξουν ένα αντικειμενικό «βαρόμετρο». Σαράντα έννεα επιστήμονες που ανήκουν στους πιο αντίθετους κλάδους: ανθρωπολόγοι, εθνογράφοι, παιδαγωγοί, ιεραπόστολοι συνεργάστηκαν για να ετοιμασθή αυτός ο χάρτης.

Η εκτίμησι κάθε πολιτισμού γίνεται με βάσι δώδεκα σημεία: την πρωτοβουλία των ατόμων, την έφευρετικότητά τους, την ικανότητά τους να διευθύνουν επιχειρήσεις, να κυβερνούν άλλες φυλές, τα εκπαιδευτικά τους συστήματα, την οργάνωσι της υγιεινής, την ηθική, την αυτοκυριαρχία τους, το αίσθημα του ωραίου

στην τέχνη και τη φιλολογία, το αίσθημα της φυσικής όμορφιάς, την κλίσι προς τη φιλοσοφία.

Οί εργασίες αυτές βέβαια είναι λίγο αυθαίρετες. Τα όκτω πρώτα κριτήρια αντιστοιχούν σε πολιτισμό καθαρά έμπορικό και μηχανικό, μάλλον άγγλο — σαξωνικό, ενώ τα τέσσερα τελευταία αναφέρονται σε πολιτισμό καλλιτεχνικό και στη φιλοσοφία. Το αποτέλεσμα είναι ότι, στο χάρτη της Ευρώπης, παρουσιάζονται παράδοξες ανωμαλίες. Το Λονδίνο παίρνει βαθμό 100 ενώ το Παρίσι πρέπει να άρκεσθή στο 99 και η Ρώμη στο 85!

Αν παραμερίσουμε αυτή τη δευτερεύουσα αντίρρησι ο περίφημος «Χάρτης των κλιματικών παρορμησεων», δείχνει πράγματι ότι ο βιομηχανικός πολιτισμός αναπτύχθηκε σε ζώνες με τις μεγαλύτερες κλιματικές παρορμήσεις. Έτσι είναι φανερό ότι αυτού του είδους ο πολιτισμός απαιτεί κάτι άλλο από άθλητική και σωματική δύναμι.

Μπορούμε να συμπεράνουμε πώς τα παρορμητικά όπως θα τα λέγαμε κλίματα, μάλλον κρύα με έντονες παραλλαγές ευνούν όχι μόνο τη σωματική ευεξία αλλά και την πνευματική δραστηριότητα και τη διανοητική εκείνη ευφορία που είναι τόσο απαραίτητη σ' αυτούς που χειρίζονται τα μεγάλα θέματα και κατευθύνουν τα μεγάλα έθνη στην εποχή μας.

* — «Όστε λοιπόν σ' ένα χορό μετεμφισμένων συνάντησες τη γυναίκα σου; Τί ρομαντικό!

— Ρομαντικό; Δεν το βρίσκω και τόσο! Έγώ νόμιζα πώς εκείνη την ώρα ήταν στο σπίτι και κοίμιζε τα παιδιά!

ΤΟ THE SMALL WORLD ΚΟΝ-ΤΙΚΙ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ

Μία καταπληκτική
ἀποστολή θὰ πραγμα-
τοποιηθῇ αὐτὸν τὸ μῆ-
να: τρεῖς ἄνδρες καὶ
μία γυναῖκα θὰ ξεκι-
νήσουν γιὰ νὰ πετύ-
χουν στὸν οὐρανὸ αὐτὸ
ποὺ πέτυχε στὴ θά-
λασσα τὸ περιφημο
καΐκι Κόν - Τίκι.

Στὴν ἐποχὴ τῶν ρεκόρ ταχύτητος, «Ὁ Μικρὸς
Κόσμος», τὸ ἀερόστατο ποὺ θὰ διασχίσῃ χωρὶς
μηχανὴ τὸν Ἀτλαντικὸ, μὲ μόνη κινητήρια δύ-
ναμι τὰ ἀθέατα ἐποχικὰ ρεύματα, διεκδικεῖ
τὸ ρεκόρ τῆς βραδυπορίας!

Μία καταπληκτικὴ ἀποστολὴ
θὰ πραγματοποιηθῇ στὸν
Ἀτλαντικὸ αὐτὸν τὸν μῆνα: τρεῖς
ἄνδρες καὶ μία γυναῖκα θὰ ξεκι-
νήσουν γιὰ νὰ πετύχουν στὸν οὐ-
ρανὸ αὐτὸ ποὺ πέτυχε τὸ Κόν -
Τίκι στὴ θάλασσα.

Ξεκινώντας γιὰ τὴν πιὸ κατὰ-
πληκτικὴ περιπέτεια τῆς ἐκκεν-
τρικῆς μεταπολεμικῆς ἐποχῆς
μας, τέσσερις ἄνθρωποι θὰ ἀπο-
πειραθῶν νὰ περάσουν τὸν Ἀ-

τλαντικὸ μὲ ἀερόστατο, χρησι-
μοποιώντας γιὰ προωθητικὴ δύ-
ναμι μόνον τοὺς ἀνέμους. Εἶναι ἔ-
τοιμοι γιὰ μιὰ πτήσι γεμάτη μο-
ναξιά καὶ κινδύνους, μιὰ πτήσι
ποὺ μπορεῖ νὰ διαρκέσῃ καὶ 3 ἐ-
βδομάδες καὶ νὰ καλύψῃ 3.000
χλμ. καὶ περισσότερο.

Ὅσο θὰ διαρκέσῃ τὸ ταξίδι
τους, οἱ τέσσερις αὐτοὶ πρωτο-
πόροι θὰ ζοῦνε σὲ μιὰ ἀνοιχτὴ
βάρκα, 3½X1½ μ., κρεμασμένοι

ἀπὸ ἓνα ἀερόστατο, σὲ ὕψος 350
μέτρων πάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα.

Ἡ πρώτη καὶ διαρκέστε- ρη πτήσι τοῦ εἴδους τῆς

Ἄν ἡ ἀποστολὴ αὐτή, ποὺ τὴν
ἔχει ἀναλάβει ὑπὸ τὴν προστα-
σία του ὁ πρίγκιψ Φίλιππος, πε-
τύχῃ, θὰ εἶναι ἓνα ρεκόρ γιὰ τὴν
Ἀγγλία. Γιὰ πρώτη φορὰ ὁ ἄν-
θρωπος περνᾷ μὲ ἐλευθερο ἀερό-
στατο τὸν Ἀτλαντικὸ καὶ γιὰ
πρῶτη φορὰ ἐπιχειρεῖ παρόμοια
πτήσι σὲ τόσο μεγάλη ἀπόστα-
σι.

Τέσσερις ἄνθρωποι θὰ λάβουν
μέρος στὴν πρωτότυπη αὐτὴ πε-
ρίπετεια.

Ἀρχηγὸς θὰ εἶναι ὁ Ἄρ-
νολντ Μπωπρὲ Ἀϊλαρτ, 51 ἐτῶν,
διευθυντὴς μιᾶς ἐταιρίας. Εἶναι
ἓνας νευρώδης γκριζομάλλης μὲ
ἐνθουσιασμό καὶ ἐνεργητικότη-
τα ἐφήβου, ἀλλὰ καὶ μὲ μεγάλῃ
πεῖρα στὴν ἀεροπλοΐα καὶ τὴν
ἱστιοπλοΐα. Φαίνεται πὼς εἶναι
ὁ ἄνθρωπος στὴν Ἀγγλία ποὺ κα-
τέχει τὸ μόνο πτυχίὸ ὁδηγήσεως
ἀεροστάτου.

Ναυτίλος ὁ Κόλιν Μιούν-
τι, 32 ἐτῶν, ἀπὸ τὸ Ἐδιμβούρ-
γο, ἀρχιτέκτων ναυτικῶν κατα-
σκευῶν καὶ καλλιτέχνης. Τὸ 1952
ἐπλευσε μὲ τὸ καΐκι «Σοπρανί-
νο», ἀπὸ τὴν Ἀγγλία στὶς Δυ-
τικὲς Ἰνδίες, μὲ ἓνα μόνον σύντρο-
φο.

Φωτογράφος καὶ τρ ο-
φ ο δ ό τ η ς ἡ κυρία Ρόζμαρ
Μιούντι, μὲ τὴν ὁποία ὁ Μιούντι
γνωρίστηκε ἀκριβῶς χάρι στὴν
κοινὴ ἀγάπη τους γιὰ τὴν ἱστιο-
πλοΐα. Ἡ Ρόζμαρ εἶπε στὸν ἄν-
δρα τῆς: «Ἄν εἶσαι πρόθυμος
νὰ κάνῃς αὐτὸ τὸ ταξίδι, θάρθω
καὶ γώ».

Ἀσυρματιστὴς καὶ
ἐπιστημονικὸς σύμ-

β ο υ λ ο ς ὁ Μάρτς Μπωπρὲ
Ἀϊλαρτ, 21 ἐτῶν, γιὸς τοῦ ἀρ-
χηγοῦ καὶ φοιτητῆς τῆς χημικῆς
μηχανικῆς στὸ Κάιμπριτζ.

Ὑ π ε ύ θ υ ν ο ς γιὰ τὴν
πλήρωσι, τὶς δοκιμὲς καὶ τὴν ἀ-
πογείωσι τοῦ ἀεροστάτου θὰ εἶ-
ναι ὁ σμήναρχος Ρ. Μπούθ. Τὸ
ἀερόστατο, σχεδιάζεται νὰ ξεκι-
νήσῃ ἀπὸ τὶς Καναρίους Νήσους
στὶς ἀρχὲς Δεκεμβρίου. Ἡ ἀπο-
γείωσι θὰ γίνῃ στὴν Τενερίφη,
καὶ θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὰ μετεω-
ρολογικὰ προγνωστικά. Ἐπειτα
προορισμὸς του θὰ εἶναι ἐκεῖ ποὺ
θὰ τὸ πᾶν ὁ ἄνεμος. Κι αὐτὸ
θὰ πρέπει νὰ εἶναι οἱ Δυτικὲς
Ἰνδίες.

Κουβέντες τρελλῶν

Ἡ πραγματοποίησι τῶν σχεδίων
συναντᾷ δυσκολίες

Ὑπολογίζεται πὼς τὸ ταξίδι
θὰ διαρκέσῃ τὸ λιγώτερο ὀκτῶ
καὶ τὸ περισσότερο εἴκοσι μίαν ἡ-
μέρες. Τὸ πιὸ πιθανὸ εἶναι ὅτι
θὰ πιάσουν τὶς δώδεκα μέρες. Ἡ
πτήσι αὐτὴ θὰ εἶναι τὸ κορύ-
φωμα 22 μηνῶν δουλειᾶς, ποὺ ἔ-
γινε μὲ ἀφοσίωσι καὶ ἐνθουσια-
σμό καὶ ποὺ ἄρχισε, μυστικά, ὅ-
ταν ἡ Ρόζμαρ Μιούντι χάρισε
στὸν ἄνδρα τῆς γιὰ Χριστουγεν-
νιατικὸ δῶρο, τὸ 1956, ἓνα βί-
βλίο περὶ ἀεροστάτων.

Ὁ Κόλιν Μιούντι καὶ ὁ Ἄρ-
νολντ Ἀϊλαρτ συζητήσανε ἀργό-
τερα τὶς δυνατότητες τῆς πρα-
γματοποιήσεως μιᾶς πτήσεως
τόσο μεγάλῃ μὲ ἀερόστατο.
Καὶ ἡ κουβέντα τους, ἀπὸ ἀπλὴ
πιθανολογία, ἔγινε στέρεη ἀπό-
φασι γιὰ μιὰ ὥραία περιπέτεια.
Ἀκολούθησαν μῆνες συγκινήσε-
ων, ἀπογοητεύσεων, καθυστερή-
σεων. Ἡ περιπέτεια τῆς μόδας
ἦταν τὰ ταξίδια στὸ διάστημα.
Ἐνας ἐπιχειρηματίας ἦταν ἔ-

τοιμος να συζητήσει σοβαρά σχέδια για ταξίδια στο φεγγάρι ή ιδέες για την ταχύτητα του φωτός. Άλλα ταξίδια με αερόστατο, και χωρίς μηχανή; Αυτά ήταν κουβέντες τρελλών, τους είπαν στην αρχή. Ύστερα παρατηρήθηκε κάποια αλλαγή. Ένδιαφέρθηκε το Βρετανικό Υπουργείο Εφοδιασμού. Σε λίγο και η Μετεωρολογική Υπηρεσία του Υπουργείου Αεροπορίας. Τους υποστήριξε με το κύρος του ο καθηγητής Πάουελ του Πανεπιστημίου του Μπρίστολ και τους ενθάρρυνε το Ίνστιτούτο Ναυσιπλοΐας και το Ίδρυμα Έρευνών του Κάρντιγκτον.

«Ο Μικρός Κόσμος»

Έτσι αποδείχτηκε πως οι Βρετανοί βιομήχανοι αγαπούν κι αυτοί την περιπέτεια. Μερικές από τις μεγαλύτερες εταιρίες υποστήριξαν το σχέδιο και κατασκεύασαν όλα τα εξαρτήματα για το αερόστατο, τη λέμβο και τα όργανα. Από όλα αυτά δημιουργήθηκε το αερόστατο που ο Άϊλαρτ και οι σύντροφοί του βαφτίσανε «Μικρός Κόσμος». Το αερόστατο έχει διάμετρο 15 μ. και είναι φτιαγμένο από ενισχυμένο πλαστικό ύφασμα. Θα φουσκώσει με 17.000 κυβικά μέτρα υδρογόνο.

Η λέμβος, που θα κρέμεται κάτω από το μπαλόνι, πήρε μορφή σε μια γωνιά ενός μηχανουργείου του Λονδίνου. Είναι φτιαγμένη από πολυστερίνη, ένα υλικό πολύ ελαφρύ και πολύ γερό και έχει επένδυσι από ύφασμα τερυλίνης. Ο Κόλιν Μιούντι, αφιέρωσε εκατοντάδες ώρες δουλειάς σ' αυτή τη λέμβο που αν το αερόστατο αναγκαστή να προσθαλασσωθή, μπορεί να μεταβληθή σε ναυαγοσωστική λέμβο και να

υψωση κατάρτι και διπλό πανί. Μπορεί να άνθεξη σε αναγκαστική προσθαλάσσωσι σε τρικυμισμένα νερά έστω και αν πέση με κλίσι 30 μοιρών. Ο Κόλιν Μιούντι και η γυναίκα του το αποδείξανε αυτό ρίχνοντας μικρά μοντέλα στον Τάμεσι για δοκιμή. Άργότερα έκαναν επί τέσσερις ημέρες εξαντλητικές δοκιμές με το ίδιο το σκάφος τους.

Πώς θα αντιμετωπισθούν οι κίνδυνοι

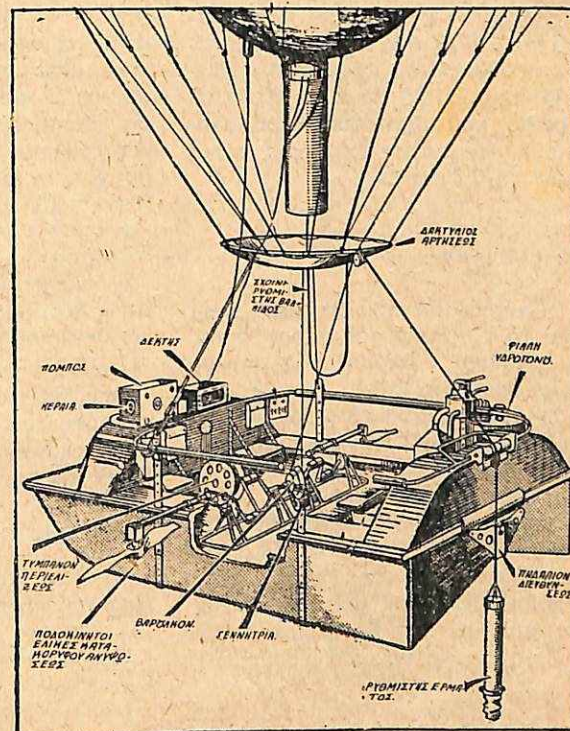
Ένας από τους κινδύνους που διατρέχει το αερόστατο είναι η απώλεια βάρους εξαιτίας της ψύξεως του αερίου κατά τη νύχτα ή μια απροσδόκητη άνοδος του εξαιτίας μεταβολής της θερμοκρασίας. Για να αντιμετωπίσει αυτούς τους κινδύνους, το πλήρωμα θα χρησιμοποιήσει επαναστατικές μεθόδους. Δεν θα ριψοκινδυνεύει με την παλιά μέθοδο της απελευθέρωσης αερίου για να χάσει το αερόστατο ύψος αν και θα υπάρχει μια γεννήτρια υδρογόνου. Αντί γι' αυτό θα υπάρχουν δύο οριζόντιοι έλικες, σαν του έλικοπτερου, στα άκρα δύο ράβδων που προεξέχουν από τη λέμβο. Οι έλικες κινούνται με ένα σύστημα πεντάλ σαν του ποδηλάτου.

Αν και τα τέσσερα μέλη του πληρώματος «κάνουν ποδήλατο» όλοι μαζί, με 60 στροφές το λεπτό, τότε οι έλικες θα δίνουν αρκετή δύναμη ανυψώσεως, ώστε να έμποδιστή ή πτώσι το αερόστατου στη θάλασσα.

Οι έλικες επίσης μπορούν να κινηθούν και προς την αντίθετη κατεύθυνσι όποτε η ανύψωσι σταματά. Υπάρχει ακόμη και μια δεξαμενή που μπορεί να πάρη 20-200 λίμπρες θαλάσσιο νερό. Αυτό είναι το έρμα που θα

«Φωτιά, καταιγίδες, βλάβη του αεροστάτου ή του αεραμάτου, απώλεια τροφίμων, ακόμα και το ράμφος ενός πουλιού μπορεί να μάς καταστρέψη. Ένας δυσμενής ή δυνατός άνεμος μπορεί να μάς πάη στην Αφρική ή να μάς έμποδισή να προσγειωθούμε. Πήραμε όλες τις προφυλάξεις και έλπίζουμε ότι θα πετύχουμε», λέει ο Άϊλαρτ.

«Ο Μικρός Κόσμος» θα απογειωθεί από την Τενερίφφη των Καναρίων μόλις πάρη το σύνθημα από τους μετεωρολόγους, θα μείνη στον αέρα περί τις 20 ημέρες και θα προσγειωθεί στις Αυτικές Ίνδιες.

Διαγραμματική παράσταση του αεροστάτου «Ο Μικρός Κόσμος».

χρησιμοποιείται κάθε φορά για τη ρύθμισι του ύψους του αεροστάτου.

Σήμα συναγερμού

Ένας άλλος πρωτότυπος τρόπος προφυλάξεως από μία ξαφνική πτώσι, θα λειτουργή βάσει της αρχής ότι ένα σώμα χάνει βάρος όταν βυθίζεται στο νερό. Κάτω από τη λέμβο θα κρέμονται στη σειρά τέσσερα δέματα των 80 λιμπρών που θα περιέχουν συμπληρωματικά εφόδια σε τρόφιμα και νερό. Έτσι, αν το αερόστατο κατέβη απότομα, το βάρος του θα μειωθή άμέσως μόλις τα δέματα αυτά βρεθούν στο

νερό και έτσι η βύθισι του θα αναχαιτιστή.

Ένα πρόσθετο προφυλακτικό όργανο θα είναι ένας ειδικός μετρητής ύψους, με κώδωνα συναγερμού, δώρο του Πανεπιστημίου του Μπρίστολ, που θα αρχίζει να σφυρίζη διαπεραστικά όταν το αερόστατο παρουσιάξη διαφορά ύψους προς τα πάνω ή προς τα κάτω περισσότερο από 400 πόδια (130 μ.).

Παρατηρήσεις

Καθ' όλη τη διάρκεια του ταξιδιού η ομάδα θα κάνει μετεωρολογικές παρατηρήσεις για λογαριασμό του Αυτοκρατορικού

Κολλεγίου 'Επιστημών. Ένα από τα πιο αξιόλογα αποτελέσματα που μπορεί να έχουν οι παρατηρήσεις αυτές θα είναι η καταγραφή του ακριβούς «δρομολογίου» των μαζών του αέρος πάνω από τη θάλασσα.

Το «μενού»

Τα τρόφιμα που θα πάρη μαζί του το πλήρωμα του αεροστάτου, βρίσκονται ακόμη στο στάδιο της προετοιμασίας. Γενικά έχει ήδη αποφασισθή να πάρουν για τον καθένα 10 λίμπρες μπισκότα, ψωμί και παξιμάδια, 3 λίμπρες ρύζι, κουάκερ, και πατάτες και δέκα κονσέρβες μακαρόνια και ντομάτες. Θα πάρουν ακόμη κακάο, καφέ, μέλι, μαρμελάδα, τυρί, βούτυρο, γάλα, σουπες και όλα θα ζεσταίνονται με χημικά μέσα. Θα έχουν επί-

σης όκτω γαλλόνια νερό έκτος από τα έφοδια έκτάκτου ανάγκης, καθώς και τέσσερις ήλιακες συσκευές που με το θαλάσσιο νερό και τη θερμότητα του ήλιου μπορούν να παράγουν γλυκό νερό. Και οι τέσσερις επιβάτες του αεροστάτου θα φορούν ρούχα και στολές νάυλον. Η θερμοκρασία που θα συναντήσουν θα είναι τις περισσότερες ημέρες όση ή θερμοκρασία του 'Αγγλικού καλοκαιριού.

Πώς θα περνούν την ώρα τους; Όπως λέει ο αρχηγός: «Τις περισσότερες ώρες της ημέρας θα είμαστε απασχολημένοι παρακολουθώντας τις μετεωρολογικές μας συσκευές, τον ασύρματο που έχει μεγίστη ακτίνα 2.000 μιλίων, τη γεννήτρια υδρογόνου κλπ. Άλλα θα πάρουμε μαζί μας και από ένα βιβλίο και εγώ δεν αποκλείεται να πάρω και το σκάκι μου».

ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ ΣΩΣΤΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΑΣ;

1) Δεν δούλεψε ποτέ στη ζωή του. Πάντα ήταν άνεργος.

2) (Έπιγραφή στον σταθμό του ηλεκτρικού σιδηροδρόμου): ΚΑΛΩΣ ΗΛΘΑΤΕ ΣΤΗ ΚΑΛΛΙΘΕΑ.

3) (Από πρωινή έφημερίδα): «Ολοι αϊ διαθέσιμαί αι θουσαι έχουν καταληφθή από τους δημοσιογράφους.

4) Είναι έγκρεμης από καιρό ή υπόθεσίς μου.

5) Καινούριοι άνθρωποι, καινούρια ήθη.

6) Μπορείς, επί παραδειγματι, νάρης την Πέμπτη;

7) Δώσε μου έσύ τα στοιχεία, κι εγώ διεξάγαγω ύστερα την υπόθεσί σου.

Άπαντήσεις στη σελίδα 143

8) Ός ευ παρέστης στο χωριό μας, κύριε ύπουργέ.

9) Η κυβέρνησις εξέτησε διευκρινίσεις από το ΝΑΤΟ.

10) Τις Κυριακές, κατά το μάλλον καί ηττον, τις περνώ στην έξοχή.

11) Άφησέ με να το σκεπτώ δυο-τρείς μέρες, και θά σου πώ.

12) Μοῦ άρέσει πολύ αυτό το τοπείο.

13) Θεωρείται ως ο πλέον ιδεώδης έρμηνευτής των έργων του Σιμπέλιους (από μηνιαίο περιοδικό).

14) Έγραψε τόμους ολόκληρους πάνω στη μορφή του μεγάλου Κορσικανού.

Βιογράφος, φιλόσοφος, μυθιστοριογράφος, ιστορικός ο Άντρé Μωρουά, δοκίμασε και πέτυχε σε όλα τα είδη του γραπτού λόγου. Το διήγημα που σάς παρουσιάζουμε σήμερα, δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά το 1958, και από πολλές πλευρές είναι ενδιαφέρον και περίεργο, αφού εκείνη την εποχή τίποτα δεν προέλεγε τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, τον οποίο ο συγγραφέας προβλέπει, όχι το 1939, αλλά οκτώ χρόνια αργότερα. Άκόμα προβλέπει τη διάσπασι του ατόμου, τα υπερηχητικά αεροπλάνα, την υδρογονική βόμβα, τον τεχνητό δορυφόρο. Τότε το ραδιόφωνο ήταν ακόμη στα πρώτα του βιομηχανικά βήματα και η τηλεόρασι αποτελούσε . . . μύθο!

0

ΠΟΛΕΜΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΣ

ΣΕΛΗΝΗΣ

Του

ANDRÉ MAUROIS

Της Γαλλικής 'Ακαδημίας

Άπόσπασμα από το έργο

"ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ"

Έκδοσις του Πανεπιστημίου του Τουμπουκτού, 1992

Κατάστασις του Πλανήτη κατά το έτος 1962

Κατά το 1962 οι τελευταίες πληγές που απόμειναν στον πλανήτη Γή, από τον παγκ. πόλεμο του 1947 έχουν πιά έπουλωθή. Η Νέα Υόρκη, το Λονδίνο, το Παρίσι, το Βερολίνο, ακόμη και το Πεκίνο έχουν ανοικοδομηθή. Ο αριθμός των γεννήσεων είναι τόσος, ώστε μολονότι οι νεκροί — άνδρες, γυναίκες, παιδιά — του πολέμου έφθασαν τα τριάντα εκατομμύρια, ο πλανήτης, κατά την άπογραφή του

1961, παρουσιάζει τους ίδιους αριθμούς πληθυσμού όπως προπολεμικά. Η οικονομική και διοικητική κρίσις, έχει πιά περάσει, οι άνθρωποι και πάλι ενδιαφέρονται για τις επιστήμες και τις καλές τέχνες, τα σπορ και τις διασκεδάσεις. Ο ασύρματος κινηματογράφος είναι έγκατεστημένος και στο πιο φτωχικό σπίτι, και ο αγώνας της «αερόσφαιρας» για το παγκόσμιο πρωτάθλημα του 1962, μεταξύ Τόκιο και Όξφόρδης, συγκέντρωσε στο στάδιο της Μόσχας πιο πολλούς από τρία εκατομμύρια θεατάς,

που έφτασαν εκεί από τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης.

Οἱ δικτάτορες τῆς κοινῆς γνώμης

Ἐν τούτοις, ὁ ἱστορικὸς ὀφείλει νὰ σημειώσῃ καὶ ν' ἀναγνωρίσῃ ὅτι ἡ ταχεία ἀποκατάστασις τῶν ἠθικῶν, πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν ἀξιών, ποὺ χάθηκαν, τραυματίσθηκαν ἢ ὑπέφεραν λόγω τοῦ πολέμου ὀφειλόταν, κατὰ μέγα μέρος, σὲ πέντε ἄτομα ποὺ ἦσαν πιὸ γνωστά, ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τοῦ πλανήτου μὲ τὸν τίτλο «Οἱ δικτάτορες τῆς Κοινῆς Γνώμης».

Ἦδη ἀπὸ τὸ 1930, οἱ θεωρητικοὶ τῆς πολιτικῆς, ἄρχισαν νὰ καταλαβαίνουν ὅτι ἐφ' ὅσον ἡ Δημοκρατία, ἐκπροσωπῇ τὴ θέλησιν τῆς κοινῆς γνώμης, εἶναι ὑποχρεωτοὶ αὐτῶν ποὺ «δημιουργοῦν» τὴν κοινὴ γνώμη, δηλαδὴ τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ἐφημερίδων.

Σὲ ὅλα τὰ κράτη τοῦ πλανήτου, οἱ μεγαλοβιομήχανοι, οἱ μεγαλοεπιχειρηματίες καὶ οἱ μεγαλοκεφαλαιοῦχοι, προσπάθησαν, καὶ σιγὰ-σιγὰ πέτυχαν νὰ γίνουν ἰδιοκτῆται τῶν κυριωτέρων ἐφημερίδων τοῦ τόπου τους. Μὲ ἰδιαίτερη ἐπιδεξιότητα, φρόντισαν, ὥστε φαινομενικὰ τουλάχιστον, τίποτε νὰ μὴν ἀλλάξῃ στὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα τῆς δημοκρατίας. Ἐτσι οἱ λαοὶ ἐξακολουθοῦσαν νὰ ἐκλέγουν τοὺς βουλευτάς, αὐτοὶ —βεβαίως ὅχι ὅλοι— γίνονταν ὑπουργοί, καμιά φορὰ καὶ πρωθυπουργοί, ἀλλὰ πάντως πρωθυπουργοί, ὑπουργοὶ καὶ βουλευταὶ δὲν ἔμεναν στὴ θέσιν τους παρὰ μόνο ἂν τυφλὰ δέχονταν τὶς ἐντολὰς τῶν «κυρίων» τῆς κοινῆς γνώμης. Αὐτὸ τὸ ἔγεραν καὶ δὲν εἶχαν ἀντίρρηση.

Βέβαια, αὐτὴ ἡ μεταμφιεσμένη

τυραννία θὰ μπορούσε νὰ ἦταν ἐπικίνδυνη ἂν οἱ νέοι κύριοι τοῦ κόσμου δὲν εἶχαν τύψεις. Εὐτυχῶς ὁ πλανήτης Γῆ, στάθηκε τυχερός.

Τὸ 1940, ἡ τελευταία ἀνεξάρτητη Γαλλικὴ ἐφημερίδα ἀγοράσθηκε ἀπὸ τὸν κόμητα Ἀλαῖν ντὲ Ρουβραὶ γιὰ λογαριασμό τῆς ἐταιρίας του «Ἐνωσις Γαλλικῶν Ἐφημερίδων», καὶ ἦταν γνωστὸ ὅτι εἰς Ρουβραί, μιὰ παλιά αὐτοδημιούργητη οἰκογένεια ζῦσε μὲ ὅλα τὰ γνωρίσματα τῆς αὐστηρῆς ἠθικῆς ποὺ ἄλλοτε ἐθεωρεῖτο ἀρετὴ.

Στὴ Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ, τὰ «Τράστ τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων» ἀνῆκαν ἤδη ἀπὸ τὸ 1942 στὸ λόρδο Φράνκ Ντάγκλας, ἓνα νέο ἄνθρωπο γεμάτο ζωὴ, κέφι ἀλλὰ συγχρόνως καὶ σοβαρότητα, κρίσι καὶ αὐτοκυριαρχία.

Ὁ γέρο Τζόζεφ Σμάκ, ἦταν κύριος τῶν Ἀμερικανικῶν ἐφημερίδων. Σχεδὸν τυφλός, ζῦσε πάντα στὴν ἐξοχή, τριγυρισμένος ἀπὸ ἓνα σμήνος στενοδακτυλογράφων καὶ ὅλοι θαύμαζαν τὴν ἀκρίβεια, τὴν ὠριμότητα καὶ τὴ διαύγεια τοῦ μυαλοῦ του ὅπως φοβόταναν τοὺς «μύδρους» τῆς πέννας του.

Ἐκτὸς ἀπ' αὐτοὺς, μὲ τὰ ἴδια χαρίσματα, ὑπῆρχαν ἄλλοι δύο, ὁ Γερμανὸς δρ. Μάχτ καὶ ὁ Γιαπωνέζος βαρώνος Τουκουγκάγα, ποὺ μὲ τὸ νὰ ἐλέγχουν ὅλο τὸν τύπο τῆς πατρίδας τους, δικαιοματικὰ ἔπαιρναν θέσιν στὴν «Πενταπλὴ Δικτατορία».

Ἀπὸ τὸ 1943, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ συνήθισαν νὰ συνεδριάζουν μέσῳ τοῦ τηλεφώνου. Τότε, ἡ ἐφεύρεσις ἦταν ἀκόμη πολὺ νέα. Τὸ μηχανημα —τόσο κοινὸ σήμερα— κόστιζε πολλὰ ἑκατομμύρια δολλάρια, καὶ τὸ κοινὸ, μὲ θαυμασμό

ἄκουε ὅτι οἱ Δικτάτορες τῆς Κοινῆς Γνώμης, μπορούσαν, ἂν καὶ τοὺς χώριζαν βουνὰ καὶ θάλασσες καὶ μυριάδες χιλιόμετρα, νὰ συνεννοοῦνται κατὰ τὴν ἑβδομαδιαία σύνοδο τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, καὶ οἱ συζητήσεις τους ἔμεναν ἀπόρρητες γιὰ τὸ μῆκος κύματος τὸ φύλαγε ἀπὸ τοὺς λαθρακουστάς ἢ «Ἐρτζιανὴ Παγκόσμιος Ἀστυνομία».

Κανεὶς δὲν γνωρίζει ποῖος, πότε καὶ γιὰ τὴν πρῶτη χρησιμοποίησε τὸν τίτλο «Δικτάτορες τῆς Κοινῆς Γνώμης». Πάντως, τὸ 1944 ἔτσι ὠνόμαζαν τοὺς πέντε αὐτοὺς ἀνθρώπους(1) οἱ κάτοικοι τῆς Γῆς, καὶ τὸ 1945 ὁ ὅρος χρησιμοποιόταν καὶ ἐπισήμως(2).

Ὁ πόλεμος τοῦ 1947 καὶ οἱ δικτάτορες τῆς κοινῆς γνώμης

Ὅλα τὰ βιβλία ποὺ ἐκδόθηκαν ὡς σήμερα, ἰδίως ὅμως «Τὸ Ἡμερολόγιό μου» τοῦ Ρουβραί(3) καὶ ἡ «Ἀλληλογραφία μιᾶς ζωῆς» τοῦ λόρδου Φράνκ Ντάγκλας,(4) ἀποδεικνύουν ὅτι οἱ πέντε δικτάτορες, κατέβαλαν κάθε προσπάθεια γιὰ νὰ μὴ γίνῃ ὁ πόλεμος τοῦ 1947. Στις 20 Ἰουνίου 1947, ὁ Ρουβραὶ γράφει: «Παρὰ τὶς προσπάθειές μας καὶ τὴ φαινομενικὴ μας δύναμι, τίποτα δὲν μπορούμε νὰ κάνωμε ἐναντίον τοῦ λαϊκοῦ αἰσθήματος...». Καὶ τὴν ἴδια ἡμέρα ὁ Ντάγκλας σημειώνει: «...Παγκόσμιος πόλεμος γιὰ τὴν Μαντζουρία. Τόσο ἀνόητος εἶναι ὁ

κόσμος ὥστε νοιάζεται γιὰ ὅ,τι δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν ἐνδιαφέρει. Τὸ πλῆθος εἶναι ἡλίθιο, ἔστω κι ἂν καθένας σὰν ἄτομο εἶναι ἐξυπνότατος...»

Τὴν παραμονὴ τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου, ὅλες οἱ ἐφημερίδες τοῦ κόσμου καλοῦσαν τοὺς λαοὺς νὰ σκεφθοῦν τὶς συνέπειες τῶσαν καταστροφῶν, ἀλλὰ ἡ κοινὴ γνώμη παντοῦ, ἦταν τόσο πολὺ κατὰ τῆς εἰρήνης, ὥστε ἀκόμη καὶ φωτιὰ ἔβαλαν στὰ τυπογραφεῖα μερικῶν ἐφημερίδων. Ἀπὸ τότε, τὰ πάντα θυσιάζονταν στὸ βωμὸ τοῦ ἐθνικοῦ συμφέροντος ὅσο ὁ πόλεμος προχωροῦσε καὶ ξαπλωνόταν παντοῦ.

Μόνον μετὰ τὴν ὑπογραφή τῆς εἰρήνης (στὸ Πεκίνο, τὸ 1951) τὸ Διευθυντήριο λειτουργοῦσε καὶ πάλι. Οἱ 5 δικτάτορες τῆς κοινῆς γνώμης ἀφοῦ ἀνέλυσαν διὰ τοῦ τηλεφωτοφώνου τὰ αἷτια, τὶς ἀφορμές, τὶς ἐξελίξεις τοῦ πολέμου, ἀποφάσισαν ὅτι μὲ κάθε μέσον ἔπρεπε νὰ προσπαθήσουν νὰ μορφοῦσαν τὸ ἄνθρωπινον γένος ὥστε νὰ μὴ εἶναι κακὸ, αἰμοδόρο, πρόστυχο, νὰ μὴ ζηλεύῃ, νὰ μὴ φθονῇ, νὰ μὴ ἐπιθυμῇ ὅσα ἀνῆκουν στὸν ἄλλο κλπ., γνωστὰ ἀπὸ τὶς «Δέκα Ἐντολές».

«Τώρα, εἶπε ὁ Γάλλος δικτάτωρ τοῦ τύπου, Ρουβραί, εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ ξαναγίνῃ πόλεμος. Ἀλλιῶς ἀλλοίμονο».

Ἡ κρίσις τῶν ἀνέμων (Μαῖος 1962)

Τὴν ἀνοιξὶ τοῦ 1962 ὁ καθηγητὴς δρ. Μπέν Ταμπρίτ, τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μαρακές ἐφεύρισκε τὸν «Συμπυκνωτὴ», μὲ τὸν ὁποῖο κατωρθώθηκε ἡ «ἐναποθήκευσις» τῆς δυνάμεως τοῦ ἀνέμου, ποὺ ἦταν πολὺ πιὸ ἀποδοτικὴ καὶ λιγώτερο δαπανηρὴ ἀπὸ

(1) Γιά περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε σχετικὸν ἔργον ὑπὸ Τζέιμς Μπούκ, Α' 1979, Ὁμόρφει.

(2) Πρακτικὰ Ἐθνοσυνελεύσεως, λόγος τοῦ βουλευτοῦ Φάμπρ-Λούζ, 4 Ἰανουαρίου 1945.

(3) Ἐκδόσεις Ζὰν Πρεβώ, τόμοι 3, Παρίσι, 1968.

(4) Ἐκδόσεις Ντίκσον, τόμοι 22, Λονδίνον, 1972.

τὸ κάρβουνο, τὸ πετρέλαιο, τὶς ὑδατοπτώσεις κλπ.

Πρὶν περάσῃ πολὺς καιρὸς, καὶ μόλις οἱ ἐπιχειρηματίαι κατὰλαβαν τὴν ἀξία τῆς νέας κινητηρίου δυνάμεως, στὸ Παγκόσμιο Χρηματιστήριον τῆς Βαγδάτης κυκλοφοροῦσαν καὶ παίζονταν μὲ φανατισμὸ οἱ μετοχὲς τῆς «ΣΙΓΜΑ — ΑΛΦΑ — ΕΨΙΛΟΝ — ΓΑΜΜΑ», τῆς «Ἐταιρίας τῶν Βρετανικῶν Μουσόνων», τῆς «ΟΜΑΚΥ» καὶ τῆς «Υπερποντίου Γαλλικῆς Ἐπιχειρήσεως τῶν Χαμψουνικῶν Ἀνέμων καὶ Τυφώνων». Ἀπὸ τότε, ἄρχισε ὁ πόλεμος τῶν ἐπιχειρηματιῶν γιὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν περιοχῶν ὅπου φυσοῦσαν περισσότερο οἱ δυνατότεροι ἄνθρωποι.

Τὰ θλιβερά γεγονότα τοῦ 1963

Ὁλόκληρο τὸ 1963 ἡ Γῆ συγκλονιζόταν ἀπὸ διάφορα μικροεπεισόδια, ποὺ θὰ ἦταν ἱκανὰ νὰ προκαλέσουν πόλεμο, ἂν οἱ δικτάτορες τῆς Κοινῆς Γνώμης, τὴν τελευταία στιγμή δὲν κατάρθωναν νὰ ἡρεμήσουν τὰ πνεύματα μὲ τὶς ἐφημερίδες. Τῇ μιᾷ οἱ Ἰταλοὶ κατέλαβαν τὴν κορυφὴ τοῦ γαλλικοῦ ὄρους Βεντού κοντὰ στὴ Λυών, γιὰ τὸ οἱ ἐτήσιοι ἄνθρωποι ποὺ φυσοῦν ἐκεῖ ἀποδίδουν τόση ἐνέργεια ὅση οἱ καταρράκτες τοῦ Νιαγάρα σὲ δέκα χρόνια. Τὴν ἄλλη πάλι τορπιλίστηκε τὸ πρῶτο ἐργοστάσιον ἐναποθηκεύσεως τῆς δυνάμεως τοῦ ἀέρος τοῦ Ἰνδικοῦ Ὤκεανοῦ στὴν Σιγκαπούρη, καὶ τέλος ἡ νίκη τῆς ομάδος μπέιζ-μπῶλλ τοῦ κολλεγίου τῆς Κονχικίνας κατὰ τῆς ομάδος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κολούμπια ἀποτελοῦσε θέμα ἀνησυχίας, μίσους καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν λαῶν. Δὲν πρέπει ἀκόμη νὰ ὑποτιμηθῇ ἡ κρίσις καὶ ἡ ἀνεργία, γιὰ τὴν

λόγω τῶν πολλῶν ἐφευρέσεων ὅλο καὶ περισσότερο οἱ ἀργόσχολοὶ ἔβρισκαν καιρὸ νὰ συζητοῦν, ἀφοῦ δὲν ἐδούλευαν. Καὶ ὡς τὴν Διεθνῆ Συνδιάσκεψιν τῆς Γενεύης (Ἰούνιος - Ἰούλιος 1963) παρ' ὀλίγον νὰ κηρυχθοῦν πολλοὶ καὶ διάφοροι πόλεμοι ποὺ ἀποφύχθηκαν τελικὰ μόνο χάρις στὸ «τάκτ» καὶ τῇ διπλωματικῇ εὐστροφίᾳ τοῦ Προέδρου τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, τοῦ πρίγκιπος Ράϊνμπερ τοῦ Μονακό.

Ὁ λόρδος Φράνκ ἐπεμβαίνει

Ἐπιστρέφοντας ἀπὸ τὴ Γενεύη, ὁ λόρδος Φράνκ Ντάγκλας, προσγειώθηκε στὸ Παρίσι γιὰ νὰ συζητήσῃ μὲ τὸν Γάλλο συνάδελφό του Ρουβραί. Δὲν εἶναι ἱστορικῶς ἐξακριβωμένα τὰ ὅσα ἐλέγχθησαν. Ἀπὸ τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα ἔργα (ἡμερολόγια, σημειώσεις, προσωπικὲς ἀναμνήσεις κ.λ.π.) ἡ συνομιλία τῶν δύο ἀνδρῶν ἀσφαλῶς μπορεῖ νὰ διαγραφῇ ὡς ἐξῆς:

Καὶ οἱ δύο συμφωνοῦσαν ὅτι ἡ κατάστασις ἦταν κρίσιμη. Ὁ Ρουβραί ἦταν πολὺ ἀπογοητευμένος. Πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο τοῦ 1947, πίστευε ἀκράδαντα ὅτι τὸ «Παγκόσμιο Συνδικάτο Τύπου», ποὺ εἶχε δημιουργήσει γιὰ τοὺς ἄλλους τέσσαρες δικτάτορες, θὰ ἦταν ἱκανὸ νὰ σταματήσῃ κάθε ἀπειλὴ πολέμου.

—Οἱ ἄνθρωποι, εἶπε ὁ Ρουβραί, οὔτε τὸν πόλεμο, οὔτε τὶς σφαγές, οὔτε τὴν πείνα ἢ τὴν δυστυχία φοβοῦνται τόσο ὅσο τὴν ἀνία. Μόνον αὕτη ἀργοσβήνει τοὺς λαοὺς ποὺ διψᾶνε γιὰ δράσι. Διδάξαμε στοὺς ἰσχυροὺς τὴν τάξι, τὸν σεβασμὸ, τὴν ἀγάπην. Καὶ τοὺς κάναμε νὰ βαραιοῦνται... Ἔτσι ἀνέκαθεν συνέβαινε. Ὅταν οἱ λαοὶ δὲν ἔχουν κάτι νὰ μισήσουν εἶναι ἐπικίν-

δυνοί. Θλιβερὴ ἀλλὰ ἀληθινὴ διαπίστωσις, φίλε μου Φράνκ, ὅτι τὸ μίσος μόνον ἐνώνει τοὺς ἀνθρώπους! Δὲς τὴ Γαλλία. Ἄλλοτε ἦταν ὅλο μικρὲς ἐπαρχίες. Ἐνῶθηκαν ὁμως καὶ ἀποτελέσαν ἓνα κράτος. Τὸ πείραμα πέτυχε. Λοιπόν; Γιατί δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὰ κράτη; Ἡ ἀπάντησις δυστυχῶς εἶναι ὅτι ἡ ἔνωσις αὐτῇ τῶν ἐπαρχιῶν στρεφόταν κατὰ τῶν γειτονικῶν κρατῶν. Ἐναντίον τίνος ὁμως μποροῦν νὰ ἐνωθοῦν καὶ ποιόν θὰ μισήσουν ἂν ἐνωθοῦν ὅλα τὰ κράτη τῆς γῆς;

—Ἀλήθεια, Ρουβραί, εἶπε ὁ λόρδος Φράνκ Ντάγκλας, τώρα ποὺ ἐρχοῦνται τὰ ἴδια σκεπτόμουν. Οἱ ἄνθρωποι δὲν ζοῦν χωρὶς μίσος. Καὶ ὅταν ἐνώνονται αὐτοὶ ἢ τὰ κράτη, πάντα τὸ κάνουν γιὰ νὰ στραφοῦν ἐναντίον κάποιου ἄλλου.

—Ἔτσι, φίλε μου, συνέχισε ὁ Ρουβραί, τὸ ἐρώτημα μένει χωρὶς ἀπάντησις. Ἄν ἐμεῖς ποὺ διευθύνουμε τὴν Κοινὴ Γνώμη κατορθώσουμε νὰ ἐνώσουμε... πρὸς τί ὅμως; Ἐναντίον τίνος;...

—Ἐναντίον τῆς Σελήνης, εἶπε σχεδὸν ψιθυριστὰ ὁ Ἄγγλος.

—Θαυμάζω τὴν παραδοξολογία σου, τοῦ ἀπάντησε ὁ Γάλλος, τὸ φλέγμα καὶ τὴν ψυχραιμία σου. Ἐγὼ ὁμως δὲν ἀστειοῦμαι.

—Οὔτε κι ἐγὼ φίλε μου Ρουβραί! Εἶμαι πολὺ σοβαρὸς καὶ καιρὸ τώρα μὲ ἀπασχολεῖ τὸ πρόβλημα. Τοὺς ἀναγνώστες μας τοὺς ξέρεις καλά! Ἀρκεῖ νὰ τοὺς παρουσιάσουν οἱ ἐφημερίδες μας κάτι καλομαγειρεμένο καὶ τοὺς κερδίσουμε. Ξέρεις πὼς ἔκαναν σὰν τρελλοὶ γιὰ βιβλία, γιὰ ζωγραφικὴ, γιὰ ποιήματα, γιὰ μουσικὴ ποὺ δὲν καταλάβαιναν, μὰ ποὺ τοὺς ἐπιβλήθηκαν γιὰ τὴν

τὰ εἶχαμε προπαγανδίσαι καλά; Ἄρα μιὰ καινούργια ἐκστρατεία, νομίζω ὅτι θὰ ἔχῃ ἐξαιρετικὰ ἀποτελέσματα, ἀρκεῖ νὰ τὴν ὀργανώσουμε καλά.

—Ὁμολογῶ ὅτι δὲν καταλαβαίνω ποῦ θέλεις νὰ καταλήξῃς.

—Ἀπλούστατα, εἶπε ὁ σερ Φράνκ Ντάγκλας. Ἐξήρησε ὅπως κι ἐγὼ τὸν πόλεμο τοῦ 1947 καὶ διάβασες, ὅπως κι ἐγὼ ὅτι γράφτηκε γιὰ τὸν πόλεμο τοῦ 1914. Σ' ὅλες τὶς περιπτώσεις, σ' ὅλες τὶς χώρες, σ' ὅλους τοὺς λαοὺς, παρατηρήθηκε τὸ ἴδιο φαινόμενο. Πρῶτα δημιουργεῖται τὸ μίσος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, κατόπιν συγκρατεῖται μὲ διηγῆσεις ἐγκλημάτων, ἐπιθέσεων, ἀδικιῶν κλπ.—περίπου ὅμοιες τόσο γιὰ τὸ ἓνα ὅσο καὶ γιὰ τὸ ἄλλο στρατόπεδο. Ἡ λογικὴ, ἡ ψυχραιμία, ἡ κριτικὴ ἐξαφανίζεται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο. Ἡ εὐπιστία κυριαρχεῖ. Ἡ πιὸ ἀπίθανη ἐφεύρεσι γίνεται χωρὶς συζήτησις δεκτὴ ἀπὸ τὴν Κοινὴ Γνώμη. Χωρὶς ἐπιφυλάξεις. Ὅταν ἓνας λαὸς εἶναι ἔξαλλος καὶ μὲ τὸ ὅπλο στὸ χέρι, τὸν κἀνης νὰ πιστεύῃ ὅ,τιδήποτε γιὰ τὸν ἐχθρό του... Συμφωνεῖς;—Ἀπόλυτα. Ἀλλὰ αὐτὰ ὅλα δὲν ἀποτελοῦν φάρμακο.

—Περίμενε, τὸν διέκοψε ὁ Ἄγγλος. Ὑπόθεσε ὅτι αὕτη τῇ λαϊκῇ ὀργῇ ποὺ θὰ δημιουργήσουμε ἐμεῖς μορφωνόμενος κατὰ τὴν Κοινὴ Γνώμη, τὴν στρέφουμε ἐναντίον ἑνὸς ἀντιπάλου ποὺ δὲν ὑπάρχει ἢ τουλάχιστον ἐναντίον ἑνὸς ἐχθροῦ ποὺ ἀποκλείεται νὰ ἔρῃ σὲ ἐπαφὴ μαζί μας...

—Θέλεις, εἶπε σκεπτικὰ ὁ Γάλλος, νὰ ποτίσουμε τοὺς λαοὺς τῆς Γῆς μὲ τὸ μίσος κατὰ τοῦ ἀνυπαρκτοῦ ἐχθροῦ γιὰ νὰ τοὺς ἐνώσουμε;

—Καὶ βέβαια! Θὰ τοὺς δώ-

σουμε, ό,τι ζητούν. Τό μίσος. Τήν ανάγκη νά τά βάλουν μέ κάποιον.

—Σύμφωνοι. Μέ ποιόν όμως...

—Ρουβραί! γέρασες. Τί σημασία έχει ποιός θά είναι ό έχθρός; Έναντίον οίουδήποτε άφού αυτός δέν θά ύφίσταται. Έναντίον τών κατοίκων τής Σελήνης, του Άρη, τής Άφροδίτης... Μου είναι άδιάφορο ποιό θά διαλέξουμε!

—Καί άν κάνουν μία έρευνα; Δέν θ' άποκαλυφθή ή άπάτη;

—Μά Ρουβραί, άφού έμείς οί πέντε κρατάμε στα χέρια μας όλη τήν έξουσία. Άκουσέ με. Πάρε ένα παράδειγμα. Αύριο οί έφημερίδες μας, τά ραδιόφωνα, ή τηλεόρασι, οί έναέριες εικόνες — όλα τέλος τά μέσα πού έχουμε στα χέρια μας γιά τή διάδοσι τών ειδήσεων — θά φωνάζουν ότι μία πολίχνη, όχι φυσικά στην Εύρώπη ή τήν Άμερική, αλλά σ' ένα σχετικά άγνωστο μέρος στο Τουρκεσταν, στον Ειρηνικό, καταστράφηκε έντελώς άπο τίς άκτίνες του θανάτου ένός άλλου πλανήτη. Σ' έρωτώ: θά τó πιστέψουν ναι ή όχι οί λαοί τής Γής;

—Θά τó πιστέψουν. Καί μετά;

—Μετά θά τους πούμε ότι νέα παρόμοια καταστροφή συνέβηκε στην Κίνα. Δυό μέρες μετά θά μιλήσουμε γιά τήν Αυστραλία... Φυσικά οί τίτλοι τών έφημερίδων θά είναι όλο καί μέ πιό μεγάλα γράμματα. «ΟΙ ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΕΙΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ». «ΠΟΙΟΣ ΕΠΙΤΙΘΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΓΗΣ». «ΗΛΘΕ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΟΥ ΜΑΣ»;

—Φίλε μου Φράνκ, σά νά μ' άρέση ή ιδέα σου...

—Άφού τροφοδοτήσουμε έτσι τήν Κοινή Γνώμη επί μία έβδομάδα, θ' αρχίσουμε νά παίρνουμε συνεντεύξεις άπό διάφορους σο-

φούς. Δέν είναι δυνατό νά μη βρούμε πέντε - δέκα έξυπνους έπιστήμονες πού άφού τους έξηγήσουμε περί τίνος πρόκειται νά μη θελήσουν νά μάς βοηθήσουν. Όλοι θά επαναλαμβάνουν ότι οί άκτίνες του θανάτου προέρχονται άπό τή Σελήνη πού θέλει νά καταστρέψη τή Γή. Μήπως θέλεις, Ρουβραί, νά προτιμήσουμε τόν Άρη;

—Όχι. Προτιμώ τή Σελήνη.

—Καί όμως, είπε ό σέρ Φράνκ, έγώ θά διάλεγα τόν Άρη. Μην ξεχνάς ότι όλοι ξέρουμε πώς ή Σελήνη δέν έχει ζωή.

—Μά γι' αυτό τήν προτιμώ! Θέλω νά είμαι βέβαιος καί δέν μ' άρέσουν οί έκπλήξεις, του άπάντησε ό Γάλλος.

—Έν τάξει, λοιπόν! Άρα οί «έπιθέσεις» θά προέρχονται άπό κεί. Στοιχηματίζω, ότι σέ τρεις μήνες μέσα όχι τά παιδιά, όχι οί νέοι, αλλά καί οί γέροι άκόμη θά πιστεύουν στο παραμύθι μας. Καί όλοι οί άνθρωποι του πλανήτη μας, θ' αρχίσουν νά μισούν τους κατοίκους τής Σελήνης καί θά ξεχάσουν τίς δικές τους διαφορές άφού θά τους ένώνη ό κοινός άγώνας.

—Είμαι γελοίο, είπε σχεδόν ψιθυριστά ό Ρουβραί, αλλά μόνον έτσι θά σωθή ή ανθρωπότης.

Η αντισεληνιακή έκστρατεία

Άκόμη καί σήμερα καί παρά τήν έξέλιξι τής έφηρμοσμένης ψυχολογίας δέν είναι δυνατό νά μη θαυμάση κανείς τόν θαυμάσιο τρόπο μέ τόν όποιο οί πέντε δικτάτορες του τύπου, ώργάνωσαν τήν «Αντισεληνιακή έκστρατεία» κατά τó τέλος του 1963. Αυτή ακολούθησε τρία στάδια:

α) Δημιουργία του φόβου καί

συγχρόνως πίστι ότι πραγματικά συμβαίνουν μυστηριώδη καί έπιζήμια φαινόμενα.

6) Άπόδοσι τών φαινομένων σέ μία άγνωστη δύναμι καί προσπάθεια γιά άποκάλυψι τής δυνάμεως αυτής.

γ) Άποκάλυψι του αντιπάλου καί έναρξι τής κυρίως αντισεληνιακής έκστρατείας.

Τά άποτελέσματα ήταν καταπληκτικά. Ένα μόλις μήνα μετά τήν έναρξι τής διαφωτιστικής έπιχειρήσεως, τó αντισεληνιακό μίσος κυρίευε όλους τους κατοίκους τής Γής. Όλες οί έφημερίδες του κόσμου, επάνω άπό τόν τίτλο τους τύπωναν μέ παχειά στοιχεία τó κοινό σύνθημα: «Ο ΑΓΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΓΗ». Τά ραδιόφωνα άρχιζαν τά προγράμματά τους μέ τόν ύμνο «ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΗ ΣΕΛΗΝΗ». Όλα τά διεθνή προβλήματα, ό,τι χώριζε ως τότε τά έθνη, τους λαούς καί τά κράτη ξεχάστηκε Οίθηρσκευτικές διαφορές σβήστηκαν, ό έμπορικός συναγωνισμός σταμάτησε.

Όλοι — άσπροι, μαύροι, κίτρινοι — άλλο σκοπό δέν είχαν παρά νά σώσουν τή Γή καί νά τιμωρήσουν τή Σελήνη. Κλασικά παραδείγματα αυτής τής ομαδικής παραφροσύνης στάθηκαν ό έρρανος γιά τήν όργάνωσι τής έκστρατείας πού έδωσε στην Άμερική μόνο, 100.000.000.000 δολάρια, τó χαρακίρι 142 εύγυνών Ιαπώνων πού έτσι θέλησαν νά αποπλύνουν τή ντροπή γιά τή Γή άδιαμαρτύρητα δέχτηκε τήν προσβολή καί τó τραγούδι πού έλεγαν παντού οί Λονδρέζοι: «Ό πάψε νά μέ ένοχλές άνθρωπε του φεγγαριού, ώ πάψε, ώ πάψε!».

Η στάσις του Μπέν Ταμπρίτ

Καί άφού οί πέντε δικτάτορες του παγκόσμιου τύπου έπεισαν πολλούς καί σοφούς, αυτοί,

μέ άρθρα, μελέτες, διαλέξεις καί άλλα μέσα ανέλαβαν νά βοηθήσουν τήν προσπάθεια τής «αντισεληνιακής προπαγάνδας». Κανένας όμως άπ' τους «5Μ» (1) δέν έτόλμησε νά πλησιάση τόν έφευρέτη του «Συμπυκνωτού τών Άνέμων» Μπέν Ταμπρίτ πρύτανη του Πανεπιστημίου Φυσικο-Τεχνικών Έφαρμογών του Μαρκές, γιάτί ήταν γνωστό ότι αυτός ποτέ δέν μπορούσε νά παραδεχθή ότι «ό σκοπός αγιάζει τά μέσα» καί άσφαλώς θ' αντιδρούσε στην — έστω δίκαιη, νόμιμη, ήθικη — αντισεληνιακή πολιτική. Τό άποτέλεσμα αυτής τής παραμελήσεως ήταν ότι ό Μπέν Ταμπρίτ, όπως όλοι οί άλλοι κάτοικοι τής Γής, πίστεψε πώς οί Σελήνιοι έβλαπταν τόν πλανήτη μας.

Η «θέσις» του σοφού αυτού, περιέχεται σ' ένα διβλίό του, όπου γράφει:

«Ζοών στην επιφάνεια τής Σελήνης όντα; Όχι, άν μέ τήν λέξι αυτή, έννοούμε σώματα άπαρουζόμενα άπό κίτταρα όμοια μέ τά δικά μας, ή έννοιες τών όποιων δημιουργεί ζωή σχετική μ' αυτήν πού αναπτύσσεται στον πλανήτη Γή. Είναι όμως δυνατόν νά περιόρισουμε σ' ένα μόνο «είδος» καί σέ μία μόνο «ποση» τή ζωή ή τους «ζωντανούς όργανισμούς»;

Πιθανόν σταθερές ομάδες άκτινοβολιών ν' αποτελούν όντα ή κέντρα ενεργείας τά όποια δέν μπορούμε ν' αντιληφθούμε ή νά διαγνώσουμε, γιάτί ή άπάντησί μας δέν μάς τó επιτρέπει. Αν έπ'ρχον Σελήνιοι θά είναι τόσο διαφορετικοί άπό τους Γήινους, ώστε αποκλείεται νά τους καταλάβουμε, άρα καί νά συνεννοηθούμε μαζί τους γιά τήν ειρήνη. Η μόνη λύσις πού άπομένει είναι αυτό πού κάνει ό

1 Ο χαρακτήρισμός τών «5 Μεγάλων» χρησιμοποιήθηκε γιά πρώτη φορά μετά τά γεγονότα του 1947.

2 Στο κεφάλαιο αυτό ό Μπέν Ταμπρίτ, παραδέχεται χωρίς συζήτησι τήν ύπαρξι τους καί λέει ρητά ότι οί Σελήνιοι προκάλεσαν στη Γή άκετέες καταστροφές τόν τελευταίο αυτό καιρό!!

κυνηγός στην τίγρη. Δεν προσπαθεί να «συνδιαλλαγεί» μαζί της. Την σκοτώνει.

Οι άνθρωποι δεν σκέφθηκαν να εκπολιτίσουν τα άγρια θηρία. Κατέστρεψαν το γένος τους. Και όμως ακόμη και μ' αυτά θα μπορούσε να γίνει κάποια προσπάθεια συνεννόησης, πράγμα που αποκλείεται με τους Σελήνιους. «Η τίγρη είναι σαν τον άνθρωπο θηλαστικό και σαρκόβόρο. Βλέπει, ακούει, νοιώθει ζέστη και κρύο, πόνο σαν κι εμάς. Καταλαβαίνουμε τις περισσότερες αντιδράσεις της. Τα ένστικτά τους, το αίμα, οι ιστοί, τα όργανά τους έχουν κοινά γνωρίσματα με τον άνθρωπο. Αντίθετα, τίποτα δεν ξέρουμε, και τίποτα δεν μπορούμε να υποθέσουμε για τους κατοίκους της Σελήνης. Η προσπάθεια να τους καταλάβουμε ή να τους εξηγήσουμε είναι μάταιη, αφού όλα τα «δεδομένα» είναι άγνωστα.

Τί λοιπόν; «Η προσπάθεια να κατασκευάσουμε ένα όπλο με τέτοιον βεληνεκές ώστε να μπορούμε να εξαφανίσουμε την υπάρχουσα σύνθεση στην επιφάνεια της Σελήνης. Τότε — και μόνον τότε — θα ήσυχάσει η Γη από τους Σελήνιους»¹

Ο Ρουβραί κατά του Ντάγκλας

Ο Λόρδος Φράνκ Ντάγκλας, πολύ διασκέδασε για το «πάθημα» του Ταμπρίτ που πίστεψε ότι κατέστρεφαν πόλεις στη Γη. Με τη «σωστή» αυτή άποψη, δεν συμφωνούσε όμως ο Γάλλος Ρουβραί. Τον τελευταίο καιρό τον βασάνιζαν έρωτηματικά και αμφιβολίες. Είχε συχνά τηλεφωτο-έπικοινωνήσει με τον Ντάγκλας και τον Σμάκ ζητώντας να σταματήσει η δημοσιογραφική έκστρατεία, χωρίς όμως να πετύχει τίποτα.

—Τρεις λόγοι του έλεγε ο Ντάγκλας μάς εμποδίζουν. Το «κόλπο» επέτυχε. Η διακοπή της

αντισεληνιακής έκστρατείας θα μείωνε ανεπανόρθωτα το κύρος μας. Η έκστρατεία του μίσους προς κάτι ανύπαρκτο έφερε στη Γη τη γαλήνη και την ευτυχία. Τί όμως φοβάσαι Ρουβραί;

—Ότι υπάρχουν Σελήνιοι, ότι τους προκαλούμε, και ότι κάποτε θα το πληρώσουμε.

Στο μηχανήμα τηλεφωτοτυπίας το πρόσωπο του Ντάγκλας φάνηκε κατακόκκινο από τα γέλια.

—Μα φίλε μου, είπες. Σ' έσένα μπορεί να δει κανείς πόση υποβολή μπορεί να ασκήσει η «έφαρμοσμένη ψυχολογία»! Καί εσύ πίστεψες τα παραμύθια μας!...

—Μη γελάς Ντάγκλας. Είμαι ανήσυχος. Διάβασα την «Ιστορία των Έπιστημονικών Ανακαλύψεων των πολέμων». Τί ήταν η αεροπορία το 1914 και που έφτασε το 1918! Καί στον τελευταίο πόλεμο, τί ήταν το 1947 όταν άρχισε και πόσο προώδευσε όταν τελείωσε το 1951. Αν λοιπόν τώρα...

—Μα φίλε μου, τον διέκοψε ο Άγγλος και αν ακόμη ο Μπέν Ταμπρίτ ανακαλύψει το μηχανήμα για την εξερεύνηση της Σελήνης ή για την καταστροφή της επιφάνειάς μας, τί πρακτική σημασία θα έχει, αφού ο δορυφόρος μας δεν κατοικείται;

—Από όντα σαν κι εμάς, ναί, δεν κατοικείται. Αν όμως υπάρχει εκεί αυτό που γράφει ο Ταμπρίτ, ότι υπάρχει;

Λίγο καιρό αργότερα στη συνέντευση των «Πέντε» παρά τις αντιρήσεις του Ρουβραί, ο Ντάγκλας παρέσυρε τους άλλους τρεις στην άποψή του, ότι η αντισεληνιακή έκστρατεία έπρεπε να συνεχιστεί, αφού έδινε στους ανθρώπους της γης τόσο χαρά.

Η εφεύρεσις του σοφού

Όλο το 1963 δεν έμενε άνθρωπος στη Γη, από το Μπεναρές ως το Τρονχάιμ και από το Τουμπουκτού ως την Παταγωνία που να μην κάνει κάτι εναντίον των Σεληνίων, των έχθρων της Γης. Σαν τα νερά του Κατακλυσμού το μίσος των ανθρώπων ξαπλώνόταν παντού με άμεσο αποτέλεσμα να ξεχνιούνται τα δικά τους πάθη.

Τον Νοέμβριο του 1963 ο Μπέν Ταμπρίτ που απομονωμένος δούλευε στο εργαστήριό του, παρακάλεσε τους «Πέντε Μεγάλους» να αναγγείλουν στις εφημερίδες τους ότι επέτυχε όχι μόνο να ανακαλύψει μια ακτίνα που κατέστρεφε κάθε ύπαρξη οποιαδήποτε και αν ήταν ή σύνθεσή της, αλλά ότι βρήκε και όπλο για να εξαπολύσει την ακτίνα αυτή ως την επιφάνεια της Σελήνης.

Αμέσως, οι πέντε δικτάτορες του τύπου, συνήλθαν σε μια έκτακτη σύσκεψη. Ο Γάλλος ζήτησε επισήμως να σταματήσουν τα πειράματα και να εξηγηθεί στον σοφό όλη η «πλεκτάνη» και οι λόγοι που την δημιούργησαν. Στην ψηφοφορία οι τέσσερες άλλοι δεν καταψήφισαν την πρόταση του Ρουβραί.

Τις επόμενες ημέρες η Γη ολόκληρη ήταν ένα ήφαιστοιο. Οι άνθρωποι — άνδρες, γυναίκες, παιδιά, γέροι, βρέφη, μεσόκοποι — με συλλαλητήρια, διαλέξεις, συγκεντρώσεις, τραγούδια, τοιχοκολλησεις, συνθήματα και διαδηλώσεις ζητούσαν να εγκριθούν τα κονδύλια ώστε να κατασκευασθεί το όπλο του Ταμπρίτ.

Μπροστά στο τεράστιο λαϊκό ρεύμα οι Κυβερνήτες υπέκυψαν. Έτσι, πέρασε ο χρόνος και μπήκε ο επόμενος.

Η καταστροφή του 1964

Η 2α Φεβρουαρίου 1964 δικάια ονομάστηκε ημέρα «Ω». Τότε έγινε η εφαρμογή των έπιστημονικών ανακαλύψεων και των εφευρέσεων του Μπέν Ταμπρίτ.

Η επιτυχία του όπλου του φάνηκε με τα ισχυρά τηλεσκόπια που εγκαταστάθηκαν σε διάφορα σημεία της Γης. Οι μηχανές φωτογράφησαν τους πελώριους κρατήρες που οι «άκτινες» άνοιξαν στην επιφάνεια της Σελήνης. Χάος και καταστροφή, διάλυση των πάντων σε μια τεράστια περιφέρεια και σε τρία διάφορα σημεία της πλευράς που ήταν στραμμένη προς τη γη.

Την επομένη σε όλες τις εφημερίδες του κόσμου με θριαμβευτικά άρθρα, με μελέτες, σχόλια και φωτογραφίες παρουσιάζονταν η νίκη των ανθρώπων και τα αντίποινά τους εναντίον των Σεληνίων.

Ολόκληρος ο κόσμος ήταν ευτυχισμένος, ήρεμος, ικανοποιημένος.

Η 3η, η 4η, η 5η Φεβρουαρίου πέρασαν ήσυχες. Την 6η, στις τρεις το πρωί, ο Κράφτ ζήτησε στο τηλεφωτομηχανήμα τον Ρουβραί.

—Τί συμβαίνει; ρώτησε ο Γάλλος μισοκοιμισμένος ακόμη.

—Έχω ένα φοβερό νέο, είπες, με φωνή που έτρεμε, ο Κράφτ. Η πόλις του Ντάρμστατ πριν από λίγο καταστράφηκε εκ θεμελίων....

—Σας ακούω πολύ άσχημα, έχει παράσιτα πολλά, απάντησε ο Ρουβραί. Τί συμβαίνει;

—Σας μιλώ από το στρατοσφαιρικό μου αεροπλάνο, Ρουβραί. Πετώ πάνω από το Ντάρμστατ. Είναι μόνο έρείπια. Οι προβολείς μου δείχνουν ότι στη

¹ Για περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε το περιπούδατο σύγγραμμα «Εμείς και «Εκείνοι» του Μπέν Ταμπρίτ, εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακάε, 1963.

θέσι της πόλεως δεν απομένει παρά ένας τεράστιος θράχος, πυρακτωμένος, που ακόμη καπνίζει. Είναι τόση ή ζέστη, ώστε δεν μπόρεσα να κατέβω παρά μόνο στα 2.000 μ. πάνω από την αμφορφή μάξα...

—Δηλαδή... φαντάζεσαι... είναι δυνατόν να... .

—Φοβάμαι ότι δεν υπάρχει άλλη εξήγηση.

—Όστε οι Σελήνιοι...

—Υπάρχουν Ρουβραί. Είχες δίκιο...

—Να ειδοποιήσουμε και τους άλλους. Συμφωνείς για έκτακτο συμβούλιο στις 8.18, σε μήκος κύματος 452;

Το πολεμικό συμβούλιο της 6/2

Με την έναρξη της συνεδρίασης ο Δρ. Κράφτ περιέγραψε στους τέσσαρες άλλους ότι είχε παρατηρήσει. Το κέντρο της πόλεως είχε πηξει έντελως γιατί όλα έλυσαν λόγω θερμότητας, και σχημάτισαν μια μάξα. Ελάχιστα σπίτια των προσατίων έμεναν όρθια. Πάντως ολόκληρη την περιοχή είχε εξαφανισθεί κάθε οργανισμός, άνθρωποι, ζώα, φυτά.

Πληροφορίες από κατοίκους γειτονικών περιοχών υπήρχαν. Ίδου το συμπέρασμα των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν. Στις 00.15 (ένα τέταρτο μετά τα μεσάνυχτα) της 6 Φεβρουαρίου, ένα πράγμα σαν «διάττων άστηρ» ξεκίνησε από τη Σελήνη προς τη Γη. Σχεδόν άμέσως το «άστέρι» έπεσε, δηλαδή χάθηκε και σήστηκε(1). Στις 00.30 ολόκληρη η

1 Ός γνωστόν οι Σελήνιοι στην πρώτη επίθεσή τους μετοχειρίστηκαν τη «φωτεινή έκκλιση της άοράτης ακτίνας». Αργότερα χρησιμοποιούσαν μόνο ακτίνες «σκοτεινού φωτός».

περιοχή του Ντάρμστατ άρχισε προοδευτικά να θερμαίνεται χωρίς να παρουσιασθή κανένα άλλο φαινόμενο (κρότος, βοή, φώς, μετακίνηση αέρος κλπ.) Η πυράκτωση έφτασε σε βαθμούς άπίθανους. Το θέαμα, που παρουσιάζει τώρα, θυμίζει κρατήρα σθηστού, τεράστιου, ήφαιστείου.

Κατά τα πρακτικά του συμβουλίου την ευθύνη της καταστροφής ανέλαβε ο λόρδος Ντάγκλας, αφού αυτός είχε πρώτα την ιδέα της «άντισεληνιακής έκστρατείας». Ο Ρουβραί υπενθύμισε ότι όλοι ήσαν υπεύθυνοι. Ο Κράφτ δήλωσε ότι θέμα ευθύνης δεν υπάρχει, αλλά πρέπει «κάτι» να γίνει. Ο Σμάκ ζήτησε να γίνει όμαδική παραγωγή του όπλου του Μπέν Ταμπρίτ. Τότε ζήτησε τον λόγο ο Γάλλος.

—Λυπούμαι, είπε ο Ρουβραί, αλλά είμαι έντελως αντίθετος με όσα λέει ο κ. Σμάκ. Το όπλο μας έφερε την αντίδραση των Σεληνίων. Αν πολλοπλασιάσουμε την παραγωγή του, άρα και τις επιθέσεις μας, γιατί δεν θα ύποστούμε τα ίδια; Προτείνω να άφίσουμε ήσυχους τους κατοίκους της Σελήνης. Ός την ώρα που κάνουμε την άνόητη πρόκλησή μας, δεν μάς είχαν πειράξει. Γιατί δεν θα μάς ξεχάσουν αν παύσουμε να τους ένοχλούμε; Μοιραίως, αφού δεν μάς γνωρίζουν, δεν μάς μισούν. Το μίσος των συνανθρώπων μας έναντίον τους είναι πλασματικό αφού έμείς, με τις έφημερίδες μας, το ώργανώσαμε.

—Περίεργο συλλογισμό κάνει ο φίλος μου Ρουβραί, είπε ο Ντάγκλας. Δεν μισούμε λοιπόν παρά μόνο ότι γνωρίζουμε;

—Μά γιατί, πρόσθεσε ο Γάλλος, αντί να έγκρίνουμε κονδύλια για πολεμικά όπλα, να μη διαθέσουμε τα ίδια χρήματα ώστε να

συνεννοηθούμε με τους Σεληνίους;

—Αποκλείεται, δήλωσε ο Ντάγκλας. Ξεχνάς το βιβλίο του Μπέν Ταμπρίτ για τα όντα της Σελήνης; Δεν έχουμε τίποτα κοινό. Πώς είναι δυνατόν να συνεννοηθούμε(1). Πώς θα μάς καταλάβουν;

—Όλοι — και ο Ρουβραί — συμφώνησαν ότι άλλη λύσις από τον πόλεμο δεν ύπήρχε.

... .
Στις 8 Φεβρουαρίου δυο νέοι κρατήρες άνοίγονταν με το όπλο

1 Η τελευταία αυτή φράση του Ντάγκλας, περιέχεται πλέον σ' όλα τα σχολικά άναγνωσματάρια σαν κάτι που παρουσιάζει τον έσφαλμένο συλλογισμό. Άς θυμηθούν οι άναγνώστες της ιστορίας αυτής, ότι το 964 οι άνθρωποι της θεωρίας της έισοτόπου σχετικότητας των έπαμφοτερίζουσών αντίληψεων που άποτελέσε τη βάσι της έφευρέσεως του μηχανήματος «μεταφοράς ή μεταφράσεως γλωσσικο-πνευματικών διαλέκτων» με το όποιο εύκολα συνεννοούνται πια οι κάτοικοι των διαφόρων πλανητών μεταξύ τους.

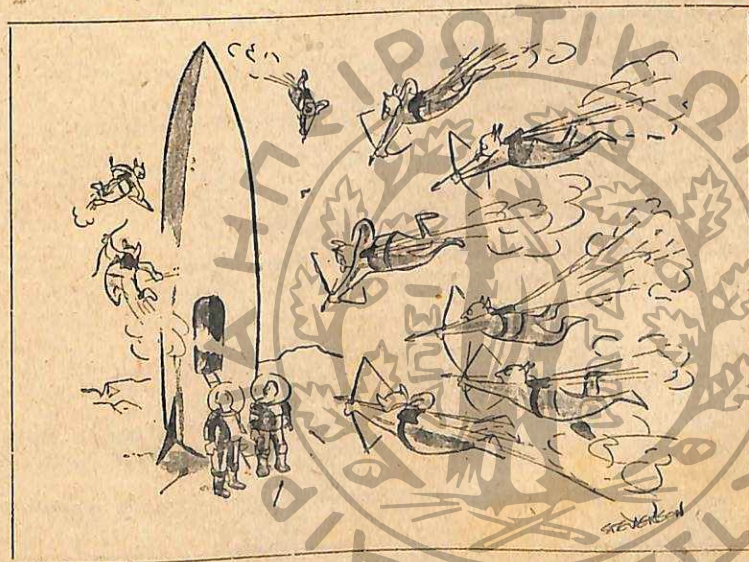
του Μπέν Ταμπρίτ στην επίφαινη της Σελήνης.

Στις 9 Φεβρουαρίου, οι Σελήνιοι άπαντούσαν στην επίθεσι. Μέσα σε τρία λεπτά εξαφανίζονταν οι πόλεις. Έλμπφ (Γαλλία), Μπρίστολ (Άγγλία) και Ουψάλα (Σουηδία).

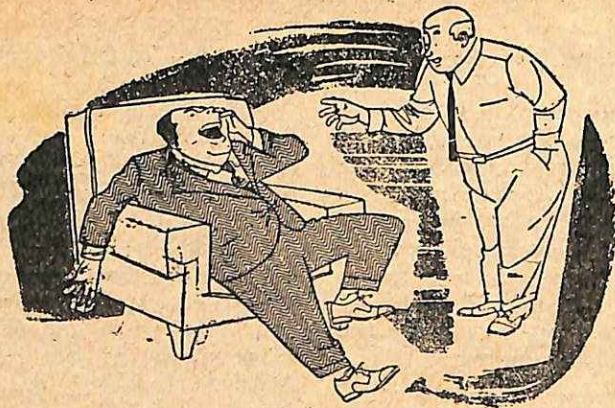
Στις 10 Φεβρουαρίου το πρωί, δώδεκα νέοι κρατήρες άνοίγονταν στη Σελήνη. Το ίδιο άπόγευμα, εξαφανίζονταν ή Νέα Υόρκη, το Λονδίνο, το Σίδνεϋ και το Νέο Δελχί.

... .
Η εποχή των διαπλανητικών πολέμων, άρχισε άρα τη 6η Φεβρουαρίου 1964, με την επίθεσι των κατοίκων της Γης(1).

1 Για το ποίος πράγματι ευθύνεται για την γενίκεσι του διαπλανητικού πολέμου και την επέκτασή του στο «Ηλιακό σύστημα, βλέπε το άδέκαστο έργο του Χάρτζ «Οι ευθύνες του πολέμου στο Σύμπαν», έκδοσις Ακαδημίας Έρευσολύμων, 1988, τόμοι 24.

Πρόοδος ... και πρόοδος

ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΡΝΑ Η ΩΡΑ

● Τον περασμένο αιώνα, ο μεγάλος πιανίστας Φράντς Λίστ έδινε ένα ρεσιτάλ, στο οποίο παρευρισκόταν και ο Τσάρος. Άλλα ενώ ο Λίστ έπαιζε, ο Τσάρος δέν έπαυε νά φλυαρή, πράγμα που ένοχλούσε τόν πιανίστα. Προσπάθησε νά άγνοήση τήν ένόχλησι, άλλα τελικά δέν μπόρεσε και σταμάτησε τò παίξιμο.

Τò άκροατήριό άπόρησε και ο Τσάρος ρώτησε δυνατά:

—Γιατί σταματήσατε, κύριε Λίστ;

—Μεγαλειότατε, άπάντησε εύγενικά ο Λίστ, όταν ο Τσάρος μιλεί, όλοι σωπαίνουν...

Constellation

● Ένας φίλος μου, που έχει πρό πολλού έγκαταλείψει τή νεότητα, μου μιλούσε μιά μέρα για τò πόσο εύχάριστα περνούσε τις διακοπές του, μαζί με τή γυναίκα του σ' ένα μικρό σπιτάκι που έχει στην έξοχή, με ένα δωμάτιο όλο κι όλο.

—Χρόνια τώρα πηγαίνουμε στο δωματιάκι αυτό, με ένα φιλικό μας ζευγάρι, και εύχαριστιόμαστε ψάρεμα και κολύμπι.

—Σ' ένα δωματιάκι όλοι μαζί! Πώς τά βολεύετε στο ντύσιμο και στο γδύσιμο;

—Α! νά σου πώ... τά πρώτα χρόνια δάξαμε ένα χώρισμα. Άργότερα συμφωνήσαμε νά βγάζουμε τά γυαλιά μας.

Pageant

● Ο κουρέας: Πώς θέλετε νά σάς κουρέψω, κύριε;

Ο πελάτης: Χωρίς πολλές κουβέντες.

Constellation

● Ο γέρο γιατρός περιμένει τò γυιό του, που μόλις πήρε τò δίπλωμά του, νά γυρίση άπό τόν πρώτο τοκετό που έχει ανάλαβει.

Ο γυιός γυρίζει άπογοητευμένος:

—Δέν τά κατάφερα πατέρα... Τò παιδί πέθανε: τή μητέρα δέν μπόρεσα νά τή σώσω και προσπαθώντας νά σώσω τόν πατέρα, τού έδωσα κατά λάθος δηλητήριο!

Τήν άλλη μέρα, άλλος τοκετός, και ο πατέρας περιμένει με τρομερή άνυπομονησία.

—Λοιπόν; ρωτάει τò γυιό του μόλις τόν βλέπει.

—Ο πατέρας σώθηκε! άπαντά χαρούμενος ο γυιός.

Up.

Ο προφήτης τών νέων καιρών

ΝΙΚΟΛΑΣ ΜΠΕΡΝΤΙΑΕΦ

Ο Ρώσος επαναστάτης που έπηρεάσε
την εξέλιξη τής ευρωπαϊκής φιλοσοφίας

Ν. Μ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

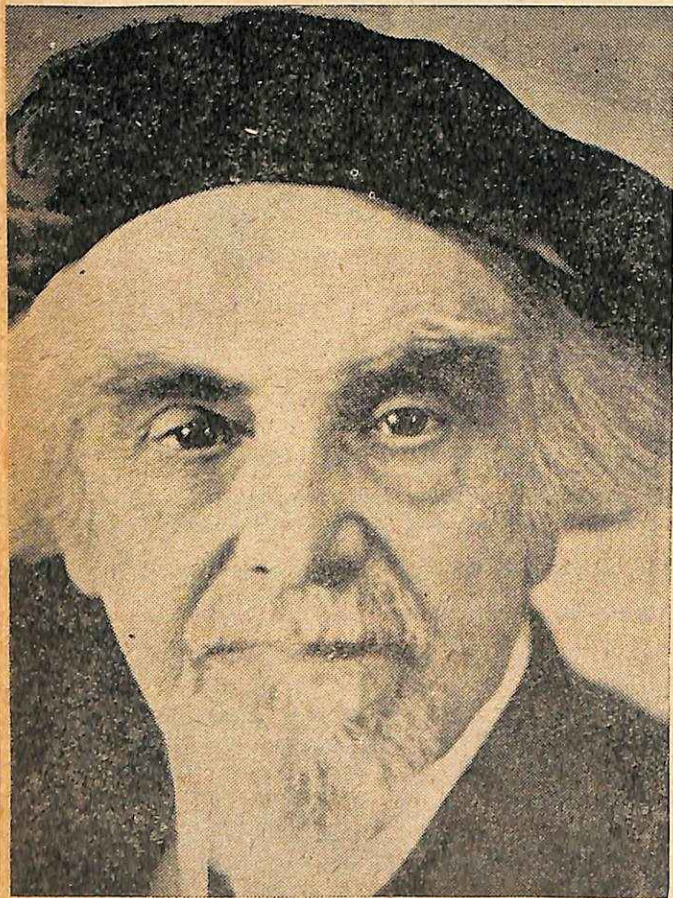
Α'

Ο ΝΙΚΟΛΑΣ ΑΛΕΞΑΝΤΡΟΒΙΤΣ Μπερντιάεφ γεννήθηκε σ' ένα μεγάλο κτήμα κοντά στο Κίεβο, τò Όμππούτσιοβο, στà 1874, και πέθανε σ' ένα περίχωρο τού Παρισιού έξόριστος, δέκα χρόνια περασμένα τώρα, στις 23 Μαρτίου 1948, σε ηλικία έβδομηταέξι χρόνων.

Αυτός ο άριστοκράτης τού πνεύματος ήταν συνάμα και άριστοκράτης τήν καταγωγή. Ο πατέρας του, μεγαλοκτηματίας Ρώσος, ήταν γυιός Κοζάκου στρατηγού. Τò σόι του, άπό πατέρα και μάνα, κρατούσε άπό τήν τάξη τών ευγενών, ήταν δηλαδή δεμένος με τò δεσμό τού αίματος με τόν φεουδαρχικό κόσμο τών μεγαλοτσιφλικούχων και στρατιωτικών, που συνέχιζαν τή ρωσική μεσαιωνική παράδοσι. Ήταν όμως, ο Μπερντιάεφ άριστοκράτης και στήν εμφάνισι. Ωραίος, γοητευτικός, ψηλός, γαλανομάτης με καστανά κυματιστά μαλλιά, πούπεφταν σαν χαίτη στο λαιμό του, πάντα κοιμής και άψογα ντυμένος. Τήν ώρα που άλλοι όμοιοί του προσπαθού-

σαν νά κρύψουν τήν καταγωγή τους, πηγαίνοντας νά μοιάσουν στο ντύσιμο με τούς εργάτες, για νά συχνάζουν στα μαρξιστικά κέντρα άπαράτητοι, αυτός ξεχώριζε με τή χτυπητή πλούσια και άψογη εμφάνισι τού άριστοκράτη σ' όλες τις εργατικές συγκεντρώσεις. Αυτό δέν τόν έμπόδιζε νά είναι ο εύνοούμενος τής εργατίας. Μπερδευόταν με τούς εργάτες κι αυτοί προτιμούσαν νά βλέπουν έναν εύγενή νάρχεται σ' αυτούς με τή συνηθισμένη του άμφίεσι, παρά μασκαραμένον με τήν εργατική μπλούζα. Ήθελε νά τούς δείξη πως καθώς τò ράσο δέν κάνει τόν παπά, τò ίδιο και τò εργατικό ντύσιμο δέν κάνει τόν επαναστάτη.

Επαναστάτης λοιπόν ο άριστοκράτης Μπερντιάεφ; Και βέβαια. Ούτε και ήταν ο πρώτος. Μη δέν ήταν άριστοκράτης ο ξακουστός άναρχικός και επαναστάτης συγγραφέας, πριν άπ' αυτόν, ο πρίγκιπας Κροπότκιν που τò ίδιο σαν αυτόν τώρα άντιπαθούσε τότε τή στολή

Κήρυκας της αληθινής ελευθερίας, ο Μπερντιάεφ δεν δίστασε να κατηγορήσει όχι μόνο τη ρωσική επανάσταση, αλλά και τους άστυς που στάθηκαν υπεύθυνοι γι' αυτήν.

του Ρώσου εύελπι; "Άλλωστε, τὰ χρόνια ἐκεῖνα δὲν ὑπῆρχε στὴ Ρωσία καλλιεργημένο μυαλό καὶ ἐλευθερὴ συνείδησι πού νὰ μὴ ταραῖζε-ται ἀπὸ τὶς ἐπαναστατικὲς ἰδέες. Ἡ πανεπιστημιακὴ νεολαία ἦταν τότε γοητευμένη μὲ τὸν μαρξισμό καὶ ὁ προσφιλέστερος συγγραφεὺς τῆς ἰντελλιγκέντσιας ἦταν ὁ Πλε-χάνωφ. Μαρξιστὴς λοιπὸν καὶ ὁ Μπερντιάεφ· κι ὅχι ἀπὸ τοὺς τυχαίους.

Καθὼς ὁ Μπερντιάεφ ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς σοσιαλιστὲς —τοὺς σοσιαλδημοκράτες, αὐτοὺς δηλαδὴ πού προσχώρησαν στὸν μαρξισμό— ξέρεί τί τὸν περιμένει. Δὲν ἔχει βέ-βαια στὸ νοῦ του νὰ γίνῃ ἐπαγ-

γελματίας ἐπαναστάτης, ἄλλωστε, τὸ δικό του ἄλῳν εἶναι ἡ διάνοια. Αὐτὸ πού τὸν τραβά στὸν μαρξισμό εἶναι ἡ φιλο-σοφικὴ καὶ ἡ οἰκονομικὴ του ἀνάλυσις. Δὲν ἔχει ὁ-μῶς νὰ κάνῃ. Τὸ κόμμα εἶναι πα-ράνομο καὶ οἱ ὁπαδοὶ του κυνη-γιούνται ἀπὸ τὴν ἀστυνομία. «Συ-νήθιστα μὲ τὴν ἰδέα, θὰ γράψῃ ἀρ-γότερα, πὼς ἡ φυλακὴ, ἴσως ἡ ἐ-ξορία, σίγουρα δὲ μιὰ σκληρὴ καὶ στερημένη διαβίωσι μὲ περίμενε». Νάτος κιόλας, ἐνεργὸ μέλος στὴν ὁμάδα τοῦ Κιέβου, ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ σπουδαῖα σοσιαλιστικὰ κέντρα τῆς Ρωσίας καὶ λογαριάζεται σὰν ὁ ἰ-

δεολογικὸς τῆς ἀρχηγός. Μπερδεμέ-νος στὴν ὑπόθεσι τοῦ παράνομου τυπογραφείου τοῦ κόμματος, φυλα-κίζεται μαζί μὲ ἄλλα πενήντα μέλη τοῦ κομιτάτου καὶ σὲ λίγο τὸν ἐξο-ρίζουν στὸ Βορρά, στὴ Βάλγκοντα, μιὰ πολιτεία πού πιάνει ἀπὸ τὰ Οὐ-ράλια ἴσαμε τὸ Ἀρχαγγέλσκ. Αὐτὰ συνέβαιναν γύρω στὰ 1898 μὲ 1900.

Ἐκεῖ στὴν ἐξορία τοῦ δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἐξετάσῃ προσεκτικώ-τερα μερικὰ πράγματα. Ἐρευνᾷ πρῶτα τὰ πρόσωπα, τοὺς ὁμοϊδε-άτες του σοσιαλδημοκράτες, καὶ τοὺς βρίσκει σὲ χαμηλὸ ἐπίπεδο καλλιέργειας στὴ μεγάλη τους πλει-ονότητα — τόσο χαμηλὸ, πού αὐτὴ του ἡ διαπίστωσι τὸν ἀπο-καρδιώνει καὶ τὸν ἀηδιάζει. Αὐτὸ τὸ αἶσθημα τῆς ἀηδίας θὰ γίνῃ ἁ-κόμα πιὸ έντονο μὲ τὸν καιρό. Ἀ-πὸ τοὺς συνεξόριστους «συντρό-φους» του σημαδεύει δυὸ—τρεῖς, πού ξεχωρίζουν μὲ τὴ διανοητικότη-τά τους· τοὺς συναναστρέφεται καὶ συζητᾷ μαζί τους ἐξαντλητικά. Ὁ ἁ-δικὸς ὁ κόπος του: Ὁ ἕνας, ὁ Ρε-μίζωφ, εἶναι κλεισμένος ἐρημητικὰ στὸ ἄλῳν τῆς τέχνης καὶ τὸ ἐνδια-φέρειν του δὲν φτάνει πέρα ἀπὸ τὰ γράμματα· ἔτσι πού ν' ἀναρωτιέ-ται κανεὶς τί ἤθελε στὴν ἐξορία αὐ-τὸ τὸ ἄκακο πρόβατο ἀνάμεσα σὲ τόσοι λύκους. Ὁ δεύτερος, ὁ Σα-βίνκωφ, εὐγενὴς σὰν κι αὐτόν, γίνε-ται μέρα μὲ τὴν ἡμέρα ὅλο καὶ πιὸ ἀδιάλλακτος καὶ ἀπόλυτος. Δὲν τὸν ἱκανοποιοῦν πιὰ οἱ σοσιαλδημοκρά-τες. Ταιριάζει περισσότερο μὲ τὴν Μπρετσκόβσκαγια, τὴ «γιαγιά» τῆς Ἐπανάστασης, πού τὸν τραβάει στὴ φράξια τῶν τρομοκρατῶν. Σὲ λίγο δραπετεύει, γιὰ νὰ γίνῃ ἀργότερα ἕνας ἀπὸ τοὺς φοβερότερους τρομο-κράτες στὴ Μεγάλῃ Ἐπανάστασι. Ὁ τρίτος σύντροφος εἶναι ὁ Λου-νατσάρκωφ, ὁ κατοπινὸς περίφημος καμισάριος τῆς δημόσιας ἐκπαίδει-σης. Προικισμένος μὲ μεγάλη εὐ-αισθησία στὰ προβλήματα τῆς τέ-χνης καὶ τῆς θρησκείας, πού γι' αὐ-τὸν θὰ τὸν ἀγγίξῃ ἀργότερα ὁ Λέν-ιν, τὸν ἀπογοητεύει μὲ τὴ στάσι- του. Ὁ δογματισμὸς του σκοτώνει κάθε συζήτησι καὶ εὐνουχίζει κάθε ἀγαθὴ πρόθεσι. Ὡστόσο, στὴ φι-

λία μὲ αὐτὸν τὸν σύντροφο τῆς πρῶ-της του ἐξορίας, χρεωστὰ τὸ πιὸ πολὺ ὅτι ἡ μεγάλῃ Ἐπανάστασι τὸν ἄφησε πέντε ὀλόκληρα χρόνια ἀνενόχλητο, μὲ ὅλη τὴν πολεμικὴ πού ἔκανε ἐναντίον τῶν μπολσεβίκων, στὸ ἰδεολογικὸ πεδίο. Τὸ κεφάλι του τὸ χρεωστὰ στὴν τιμιότητα τοῦ μεγάλου ἱεροεξεταστή τῆς Ἐπανά-στασης Τζερτζίνσκυ.

Ταυτόχρονα, ἐρευνᾷ βαθύτερα τὸν ἑαυτό του. Βρίσκεται, πρῶτα — πρῶτα, γιὰ πρώτη φορὰ, σὲ δυσκο-λία νὰ παραδεχθῇ πέρα ὡς πέρα τὴν ἐπιστήμη σὰν τὸ μοναδικὸ μέ-σον γιὰ ὅλα τὰ εἶδη τῆς γνώσης. «Ἡ ἐπιστήμη μὴ λέει, ὁ-δὴ γ εἶ σ ἐ π ο λ λ ἔ ς ἀ λ ἡ-θ εἶ ε ς, μ ὁ ν ο π ο ὗ δ ἔ ν μ π ο ρ εῖ ν ἀ φ τ ᾶ σ η ῖ σ α μ ε τ ῆ ν Ὑ Ἀ λ ἡ θ εἶ α, τ ᾶ « ρ ι-ζ ὡ μ α τ α τ ὶ ν ἀ π ᾶ ν τ ω ν», τ ὸ μ ε γ ᾶ λ ο μ υ σ τ ῆ ρ ι ο τ ῆ ς ζ ω ῆ ς. Δὲν πρέπει λοι-πὸν νὰ μπερδεύουμε τὴν ἐπιστήμη μὲ τὴ φιλοσοφία, πού αὐτῆς τῆς τελευταίας εἶναι δουλειὰ νὰ ψάχνῃ γιὰ τὴν Ἀλήθεια». Μελετᾷ, ἄλλη μιὰ φορὰ τὸν μαρξισμό, καὶ κατα-λήγει μὲ ἀπορία στὴ διαπίστωσι ὅ-τι ὁ Μαρξισμὸς ὅλος ἐξαντλεῖται μὲ τὰ ὕλικά ἀποκλειστικῶς μέσα καὶ μὲ τὰ κοινωνικά καὶ οἰκονομικά σχέδια, ἀφήνοντας ἔξω τῆς πνευμα-τικῆς λαχτάρας τοῦ ἀνθρώπου, πού εἶναι πάντα προσωπικῆς. «Ἡ ἀν-θρώπινη τραγωδία ἀρχίζει, λέει, ἀπὸ κεῖ πού ἡ ἀτομικὴ μοῖρα τοῦ ἀ-τόμου ξεχωρίζει μὲ δια ἀπὸ τὴ μοῖ-ρα τῆς ἀνθρωπότητας. Καί σ' αὐτὴν τὴν τραγωδίαν, πού χτυπάει τοὺς ἀν-θρώπους ἴσως ἐσθλὰ καὶ τὸν πιὸ τᾶπεινόν, δὲν ὑπάρχει λύτρωσι μή-τε μέση στήν ἐπι-στήμη, μήτε μέση σὲ ὅποιαν τέλεια κοινω-νικὴ ὀργάνωσι... Ἡ γνῶ-σι τῶν νόμων ποὺ ρυ-θμίζουν τὸ Σὺμπαν, δὲν μπορεῖ νὰ φέρῃ στὸν ἀνθρώπο καμιά ἀπαρηγορία. Στὴ στιγμὴ ἀ-νακαλύπτει τὸν κόσμο τοῦ πνευμα-τοῦ καὶ τῆς λευτερίας. Ἡ ἐλευθε-ρία τοῦ ἀτόμου, συμπεραίνει, δὲν

πρέπει να ύποταχθῇ σὲ καμιά ἡθική πού τὴν ἔχει ἐπιβάλῃ τὸ συνεταιριστικὸ συμφέρο τῆς κοινοπραξίας· καὶ σ' αὐτὸ τὸ ἀξίωμα θὰ μείνῃ πιστὸς ὡς τὸ τέλος.

Ἀπὸ τὴν ἰδία αὐτὴ στιγμή θ' ἀρχίσῃ ἡ θρησκευτικὴ κρίσις τοῦ Μπερντιάεφ, πού καθὼς συνέβη καὶ μὲ τὸν Τολστόϊ πρωτότερα, θὰ τελειώσῃ μονάχα μὲ τὸ θάνατο.

Αὕτῃ ἡ παρέκκλισις τοῦ Μπερντιάεφ ἀπὸ τὸ μαρξισμό ἐπάνω στὰ ἡθικά καὶ πνευματικά θέματα, καθὼς καὶ ὁ θρησκευτικὸς τὸν ἰδεαλισμὸς πού θὰ φανερωθῇ μὲ τὸν καιρὸ καὶ ἐξ αἰτίας τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905, θὰ τὸν ὀδηγήσουν κατευθεῖαν στὸ χριστιανισμό, ὅπου θὰ μείνῃ «πιστὸς ἄχρι θανάτου».

Αὕτῃ τὴν ἐπανάστασις τὴν εἶχε προαισθανθῇ ἀπὸ τὸ 1903, καὶ τώρα πού ξέσπασε, τὴν ἀντιμετωπίζει μὲ ἡρεμία, μῶλο πού ξέρει πῶς, ἀπὸ δῶ καὶ μπρός, τίποτε δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ σταματήσῃ τὴν ἀνοδικὴ τῆς πορεία: Αὐτὲς οἱ λαϊκὲς ἐξεγέρσεις πού, μῆνες τώρα, συνεχίζονται σ' ὅλη τὴ Ρωσία ὕστερα ἀπὸ τὴν «Κόκκινη Κουριακὴ» τοῦ Γενάρη τοῦ 1905, δὲν μπορεῖ παρά νὰ εἶναι ἡ ἀρχὴ μιᾶς περιόδου πού θὰ καταλήξῃ στὸ θρίαμβο τῆς αὐριανῆς μεγαλύτερης ἐπανάστασης. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο τὸ ψυχανεμίζεται ζωηρά, γιὰτὶ ξέρει πῶς, ὅλες μαζί οἱ ὑποσημέντες ἀπὸ τὸν Τσάρο φιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις εἶναι ἓνα σύγερρο πολὺ ἀδύναμο γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ μεταβάλῃ τὴν κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ σύνθεσις τῆς «Ἀγίας Ρωσίας». Ἡ Ρωσία δὲ χωράει μέσσα σὲ μέτρα καὶ ἀκολοουθεῖ τὴ μοῖρα τῆς μονάρχας ἀνάμεσα σ' αὐτὲς κρότητες. Ὅσο γιὰ τὰ κτήματα καὶ τὴν περιουσία του, ἂς γίνῃ ὅτι εἶναι νὰ γίνῃ.

Γιὰτὶ ὅμως ἡ τόση τοῦ ἀπάθεια; Ἐπειδὴ, σύμφωνα μὲ ὅ,τι πιστεύει, ἡ πραγματικὴ ἐπανάστασις δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι παρὰ ἐσωτερικὴ. Ὁ ἰερωτέρικος ἀναστατώσεις, ὅσο ἀναπόφευκτες καὶ ἂν εἶναι στέκονται πάντα ὁλέθριες στὴν πρᾶ-

γματικὴ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου. Μέσα σὲ μιὰ κοινωνικὴ ἐπανάστασις ὁ ἄνθρωπος καταποντίζεται τελικὰ ἀπὸ τὴν κοινωνία πού τὸν καταπίνει, κι ὅλη ἡ ἐλευθερία πού ὠνεῖρεύεται, τοῦ ἀφαιρεῖται, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ.

Ἡ ἐπανάστασις τὸν ρίχνει σὲ στοχασμοὺς ἀκόμα πιὸ βαθεῖς ἀπὸ κείνους πού ἔκανε γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν ἐλευθερία του. Ἔτσι, τὸ πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου τὸν ὀδηγεῖ στὸ Θεό, γιὰτὶ τὸ νόημα τῆς ζωῆς ξεγλυστρά καὶ ξεφεύγει ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη γνῶσι καί, χωρὶς τὴ θρησκεία, δὲν μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ δαμάσῃ τὸ τραγικὸ πρόβλημα πού τοῦ φέρνει ἐμπρὸς τοῦ αἰνίγματος τῆς ὑπαρξης.

Ἀπὸ πού πηγάζει ἡ θρησκεία; Πηγάζει ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ἄνθρωπος, μὲ τὸ νὰ εἶναι περαστικός καὶ γεμάτος ἀτέλειες, διψᾷ γιὰ τελειότητα καὶ ἀθανασία. Δὲν μπορεῖ νὰ συνθησίου στὴν ἰδέα πῶς εἶναι θνητός. Θέλει νὰ βρῇ τὸ δρόμο γιὰ τὸ θρίαμβο κατεπάνω στὸ θάνατο καὶ στὴ στενότητα τῆς ζωῆς. Ἡ ἀγωνία τῆς ἀνυπαρξίας, τοῦ τίποτε, τὸν σπρώχνει στὸ ν' ἀποζητᾷ τὸ Ἀπόλυτο. Κι ὁ Θεὸς εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἐλευθερία, τὸ κάλλος, τὸ ἀγαθόν, ὁ ἔρωτας, ἡ αἴσθησις, ἡ ἀλήθεια· κοντολογίς εἶναι ἡ ἀπάντησις στὶς βαθύτερες λαχτῆρες τοῦ ἀνθρώπου. Σὰν Ρώσος πού εἶναι, αὐτὰ τὰ καθέκαστα τὰ βλέπει καὶ τὰ αἰσθάνεται ἐντονωτέρα ἀπὸ κάθε ἄλλον.

Ὅλη του τὴ ζωὴ θὰ βασανίζεται ἀπὸ τὸ μεγάλο αὐτὸ πρόβλημα: «Βυθίζομαι μὲ τὴν κυριολεξία, λέει, γιὰ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ψυχικὴ του κατάστασις, βυθίζομαι μέσα στὰ ἐνδότερα· καὶ τότε βρίσκομαι ἐνώπιος—ἐνώπιός μὲ τὸ μυστήριό τοῦ σύμπαντος, ἐνώπιος—ἐνώπιός μὲ τὸ μυστήριό τοῦ καθεὶ πού ὑπάρχει. Καὶ τότε διακρίνω καθαφώρα, μὲ μιὰ ὁξύτητα πού μὲ περοιάζει ὁλόκληρο

πὼς ἡ ὑπαρξις τοῦ κόσμου δὲν μπορεῖ νὰ σταθῇ ἐκρέμαστα, δὲν μπορεῖ νὰ ἐπαρκέσῃ «ἀφ' ἑαυτῆς», καὶ δὲν μπορεῖ νὰ κρύψῃ πίσω τῆς τὸ ἀκόμα πιὸ μυστηριώδες βάθος τοῦ μυστηρίου, τῆς κρυμμένης αἴσθησις. Κι αὐτὸ τὸ μυστήριό εἶναι ὁ Θεός. Οἱ ἄνθρωποι στάθηκαν ἀνίκανοι νὰ ἐφεύρουν λέξι ἀνθρώπινῃς. Ἡ ἀρνησις τοῦ Θεοῦ δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιχειρηθῇ, παρὰ μονάχα μὲ τὶς λέξεις, στὴν ἐπιφάνεια. Στὴν οὐσία, στὸ βάθος, στὸ σπλάγχνο τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸ εἶναι ἀδύνατο».

Χριστιανὸς λοιπόν, ἀπ' ἐδῶ κι ἐμπρός, ὁ μαρξιστὴς Μπερντιάεφ! Ὅχι ὅμως μὲ τὴν ἔννοια τοῦ γνώριμου, ἀδουλοῦ ὑπήκου, τοῦ ὑποταγμένου στὴν παπασδοκασία πιστατοῦ. Χριστιανὸς ἐλεύθερος. «Μόνον τὶς ἐλεύθερες ψυχὲς μπορεῖ νὰ συγκεντρώνῃ γύρω τῆς ἡ Ἐκκλησίας», γράφει, «χωρὶς τὸν ὅποιον ἐξωτερικὸν ἐξαναγκασμό, μακριὰ ἀπὸ κάθε αὐταρχικὴ πίεσι. Γιὰτὶ ἡ Ἀλήθεια δὲν μπορεῖ νὰ λατρεύεται παρὰ μονάχα μέσσα στὴν ἐλευθερίαν».

«Εἶναι μιὰ θρησκεία πνευματικὴ, αὐτὴ ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ πού εὐαγγελίζομαι», θὰ πῇ στὸ τέλος τῆς ζωῆς του. «Πιὸ ἀπλᾶ, εἰσι εἷνας χριστιανὸς ἐλεύθερος, πού δὲν τὰ ἔχει χαλάσει μὲ τὴν ἐκκλησίαν, γιὰτὶ δὲ θέλει νὰ καταφύγῃ στὴν αἴρεσι». Εἶναι χριστιανός, ἀλλὰ συγκεκριμένως, ἀλλὰ ἐκδήλωσης θρησκευτικῆς αὐταρχικότητος, ἐπίφοβος πολέμιος κάθε μορφῆς ἐκκλησιαστικοῦ δεσποτισμοῦ.

Στὸ Β' μέρος:

Οἱ πολιτικὲς πεποιθήσεις τοῦ Μπερντιάεφ, ἡ ἐσωτερικὴ ἀποσύνθεσις τῆς Ρωσίας καὶ ἡ πολεμικὴ τοῦ ἐναντίον τοῦ καθεστώτος. Ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ ψεῦδος τοῦ Κομμουνισμοῦ. Ἡ ἐξορία καὶ ἡ λάμψις τοῦ Μπερντιάεφ στὸ πνευματικὸ προσκήνιο τῆς Εὐρώπης.

«Μπορῶ νὰ πῶ, γράφει κάπου, πῶς, μὲ τὸ νὰ γίνω χριστιανός, ταῦτα τὸν ἐαυτό μου μὲ τὸ Χριστὸ τῆς παραβολῆς καὶ ὁδρώθηκα ἐν ὀνόματι τοῦ ἰδίου τοῦ χριστιανισμοῦ, ἐνάντια σὸ κάθε τι πού ἦταν ἐν ὀνόματι τοῦ ἑνα κομμάτι ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Μεγάλου Ἱεροεξεταστή. Αὐτὸ δὲ τὸ πνεῦμα αὐτὸ ἔβλεπα παντοῦ, τὸ ἴδιο στὴν αὐτάρχειότητα τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ κράτους καὶ μέσσα στὸν ἐπαναστατικὸ σοσιαλισμό».

Θὰ ρωτήσῃ κανεῖς: Μά, ἐκκλησία καὶ θρησκεία δὲν εἶναι ἓνα; Σ' αὐτὸ, ἔχει δώσει μιὰ περίφημη ἀπάντησις ὁ Σολόβιεφ, ξακουστός χριστιανὸς φιλόσοφος τοῦ περασμένου αἰῶνα: «Δὲν πρέπει νὰ παίρνῃς τὴν κοίτη τοῦ ποταμοῦ γιὰ τὸν ἴδιο τὸν ποταμό», εἶπε.

Ὁ πρώτος προσανατολισμὸς τοῦ Μπερντιάεφ στὰ πνευματικά ἦταν ὁ Κάντ, ὕστερα ὁ Μάρξ. Στὴν ἀρχὴ τῆς θρησκευτικῆς του κρίσεως ἦταν ὁ Ἴψεν μὲ τὸν «Ἀρχιτέκτονα Σόλνες». Ἐνας τέταρτος τὸν συγκινεῖ τώρα καὶ τὸν συγκλονίζει. Εἶναι ὁ Νίτσε, αὐτὸς ὁ φοβερός καταλυτὴς τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, πού ὁ ἀκρότατος ἀταμικισμὸς τοῦ ὀδηγεῖ στὴ λατρεία τοῦ ὑπεράνθρωπου. Ἔτσι, ὅσο παράξενο κι ἂν φανῇ τὸ πράγμα, ἄνθρωποι τόσο διαφορετικοὶ—σὰν τὸν Κάντ, τὸν Μάρξ, τὸν Ἴψεν καὶ τὸν Νίτσε, ὀδηγοῦν τὸν μαρξιστὴ Μπερντιάεφ στὸ χριστιανισμό.

Μὴ δὲν εἶναι ὅμως παράξενο ὅτι, περισσότερο ἀπὸ ὅποιον θεολόγο καὶ ἀπολογητὴ, ἀπὸ ὅποιον ἅγιο καὶ μεγάλον ἀναχωρητὴ τῆς χριστιανισμοῦ, ἐκείνους πού μᾶς ἐμπάσε στὴν ἔννοια τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ μᾶς εἰδείξε τὸ δρόμο τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης ἦταν μιὰ παραγμένη, πολυβασανισμένη ψυχὴ, ἓνας νευρωτικός, ἄσπικτος καὶ χαρτοπαίκτης—ὁ Ντοστογιέφσκυ;

Τέρατα καὶ Σημεῖα

Πόσα γράφονται, πόσα λέγονται, πόσα δημοσιεύονται περίεργα καὶ παράξενα!

Ἡ «Ἐκλογὴ» προσφέρει μιὰ ἐκλογὴ ἀπὸ τὰ περίεργα αὐτά, τὰ πραγματικά, αὐθεντικά ἐπίκαιρα τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

Καὶ ζητᾷ τὴ βοήθεια καὶ συνεργασία τῶν φίλων τῆς.

Ἄν κάτι ἀκούσατε, ἂν κάτι διαβάσατε στὸν δικό μας ἢ στὸν ξένο τύπο ἢ στὸ γράμμα κάποιου γνωστοῦ σας πού βρίσκετε πῶς ἔχει σχέση με τὰ «Τέρατα καὶ Σημεῖα», στείλετέ το με διευθύνει Τ. καὶ Σ. στὰ γραφεῖα τῆς «Ἐκλογῆς» Σωκράτους 57.

Στοὺς συνεργάτες τῆς στήλης αὐτῆς ἢ «Ἐκλογῆς» θὰ πληρώνη 50 δρχ. γιὰ τὸ πρῶτο ... τέρας καὶ ἀπὸ 25 δρχ. γιὰ τὸ δεύτερο καὶ τὸ τρίτο.

Ἀρχίζουμε με τρία ... τέρατα, δύο ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ καὶ ἓνα ἀπὸ τὴν Ἀθήνα.

Τί λένε γιὰ μᾶς

Ἀποτέλεσμα διαγωνισμοῦ τῆς μεγαλύτερης ἐφημερίδας τῆς Οὐάσιγκτον με βραβεῖα γιὰ τὸν καλύτερο χαρακτηρισμὸ ἐνὸς λαοῦ.

Πρῶτο βραβεῖο ὁ δικαστὴς Ν. Κέλλυ γιὰ τὸν χαρακτηρισμὸ τοῦ Ἑλλήνου :

Ὁ Ἕλλην εἶναι εὐφρέστατος, ἀλλὰ καὶ οἰηματίας, δραστήριος ἀλλὰ ἀμέθοδος, φιλότιμος ἀλλὰ προλήπειον, θερμώτατος, ἀνυπόμονος, ἀλλὰ καὶ πολεμιστής. Ἐκτίσε τὸν Παρθενῶνα καὶ μεθυσθεὶς ἐκ τῆς αἵτης τοῦ τὸν ἀφῆκε βραδυτέρου νὰ γίνῃ σιόχος ὀβίδων, ἀνέδειξε τὸν Σωκράτη διὰ νὰ τὸν δηλητηριάσῃ, ἐθαύμασε τὸν Θεμιστοκλέα διὰ νὰ τὸν ἀποπέμψῃ, ὑπερέστησε τὸν Ἀριστοτέλην διὰ νὰ τὸν καταδιώξῃ, ἐγέννησε τὸν Βενιζέλον διὰ νὰ τὸν δολοφονήσῃ, ἔκτισε τὸ Βυζάντιον διὰ νὰ τὸ ἐκτινυχίσῃ, ἔφερε τὸ 21 διὰ νὰ τὸ διακυβεύσῃ, ἐδημιούργησε τὸ 1909 διὰ νὰ τὸ λησμονήσῃ. Ἐτριπλασίασε τὴν Ἑλλάδα καὶ παρ' ὀλίγον νὰ τὴν κηδεύσῃ. Κόπτεται τὴν

μίαν στιγμὴν διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἄλλην μισεῖ τὸν ἀργούμενον νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ ψεῦδος. Παράδοξον πλάσμα, ἀίδιασσον, περιεργον, ἡμίκακον, ἡμίκαλον, ἀβεβαίων προθέσεων, ἐγωπαθὲς καὶ σοφόμενον ὁ Ἕλλην.

Δ. Π.

Πῶς σὰς φαίνεται

Τί λένε γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους!

Αὐτὸ τὸ ... τέρας στολίζει τὸ Τουρκικὸ περίπτερο τῆς Ἐκδόσεως τῶν Βρυξελλῶν :

Ἡ Τουρκία, χώρα πλούσια σὲ μεγάλους σοφοὺς, φιλοσόφους, ποιητὲς καὶ καλλιτέχνες ὑπέρξε ἐπίσης τὸ λίκνο τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁμηρος, Θαλῆς, Ἡράκλειτος, Ἡρόδοτος, Ἀναξίμενης, Στράβων, Γαληνός, Πανσανίας, Ἀνθέμιος, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής, Ἅγιος Παῦλος, Ἅγιος Νικόλαος, Ἄλφ. Ἀσλάν, Φαραμπί, Ἰμπνὶ Σινὰ Μεβλανά, Γιουνούς Ἐμρέ, Μωάμεθ ὁ κατακτητής, Σελὶμ Α', Φουζουλὶ, Σινάν, Σουλταϊμάν ὁ Μεγαλοπρεπής, Πιρὴ Πασῶς, Ἀτατούρκ.

→

LA TURQUIE TERRE FERTILE EN COMMANDANTS
SAVANTS PHILOSOPHES POÈTES ET ARTISTES FUT
AUSSI LE BERCEAU DU CHRISTIANISME.

HOMÈRE	ALPARSLAN
THALES	FARABI
HERACLITE	IBRI SINA
HERODOTE	MEVLANA
ANAXIMENE	YUNUS EMRE
STRABON	MEHMET LE CONQUERANT
CALLEN	SELIM I
PAUSANIAS	FUZZILI
ANTHEMIOUS	SINAN
ST JEAN L'EVANGELISTE	SULTAN LE MACHOUK
ST PAUL	PIRI REIS
ST NICOLAS	ATATURK

Αὐτὸ ποὺ διαβάσετε στὴ φωτογραφία ἀντικαθίστᾷ τὸ ὄνομα τοῦ ἰδιοκτῆτου τοῦ σπιτιοῦ!

E. K.

ΟΤΑΝ Η ΣΑΧΑΡΑ ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΕΡΗΜΟΣ

Τοῦ
Robert Littell

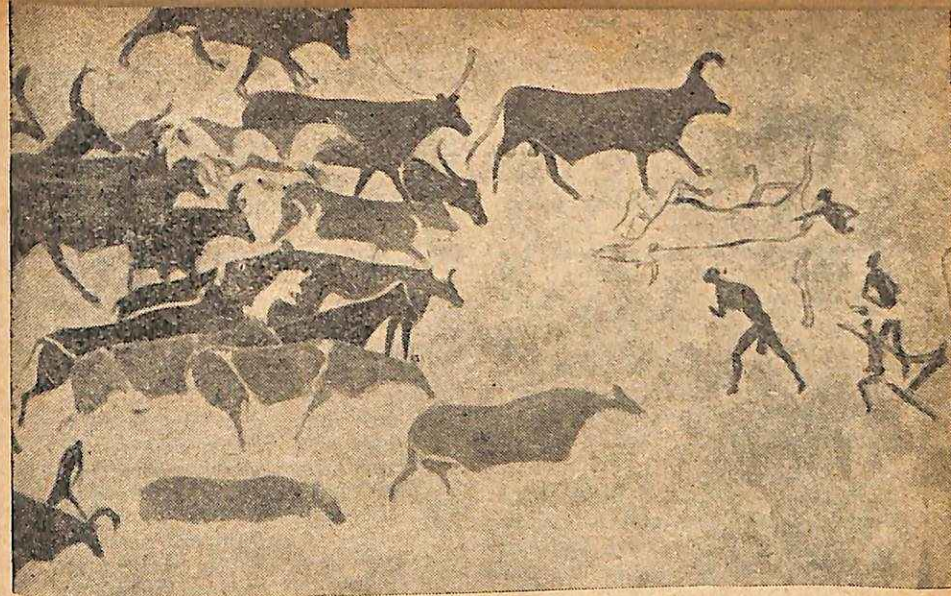
Οἱ θαυμάσιες τοιχογραφίες τῶν σπηλαίων τοῦ Τασσίλι πού ἀνακάλυψε καὶ ἀντέγραψε ὁ Ἀνρί Λότ μὲ ὁλόκληρο συνεργεῖο καλλιτεχνῶν, δείχνουν πὼς πρὶν νὰ γίνῃ ἔρημος ἡ Σαχάρα, τὸ βασίλειο τῆς δίψας, ἦταν ἕνας εὐφορος τόπος, καὶ πὼς οἱ ἄνθρωποι πού ζοῦσαν ἐκεῖ ψά-
ρευαν στὶς ἄλμνες καὶ κυνηγοῦσαν στὶς καταπράσινες ἐκτάσεις τῆς-

Ε απλωμένος ἐπάνω σὲ ἕνα στε-
νὸ καμμάτι βράχο, μακριὰ
ἀπὸ τὸν πολιτισμὸ μας, ἕνας νέος
ἀπλώνει τὰ χέρια του στὸ θόλο πού
βρίσκεται πάνω του. Μὲ τὸ ἕνα χέ-
ρι κρατᾷ ἕνα χαρτί καὶ μὲ τὸ ἄλλο
προσπαθεῖ νὰ ξεσηκώσῃ ἕνα σχέδιο ἀ-
πὸ τὸν βράχο. Πλήθος μυγάκια ἐ-
νοχλοῦν τὰ μάτια καὶ τὸ στόμα του
καὶ ὁ ἀνεμος τῆς ἐρήμου ρίχνει οὐρ-
λιάζοντας ἄμμο ἐπάνω στὰ χαρτιά
του.

Ἐπὶ δεκάξι μῆνες μὲ τὴν καθο-
δήγησι τοῦ Ἀνρύ Λότ, παλαίμαχου
ἐπιστήμονα μελετητῆ τῆς ἐρήμου,
ἄρκετοὶ νεαροὶ Γάλλοι πού ἀγαποῦν
τὶς περιπέτειες δούλεψαν μέσα στὴν
ἐρημικὴ σιωπὴ τοῦ Τασσίλι - ν - Ἀ-
ζερ, ἐνὸς ὁροπεδίου τῆς Σαχάρας

πού γειτονεῦει μὲ τὴν ὄρεινὴν περιο-
χὴ τοῦ Χογκάρ. Ἀπομονωμένοι ἀπὸ
τὸν ὑπόλοιπο κόσμον ὑπέφεραν ἀπὸ
τὴ ζέστη, τὸ κρύο, τὴν ἔλλειψιν νεροῦ
καὶ τὴ μοναξιὰ, καὶ ἔφαγαν πολλὰς
φορὲς τὴν τροφὴν τους ἀρτυμένη κά-
ποτε ἀπὸ μιὰ ἀκρίδα ἢ κάποια σαύ-
ρα... Ὡστόσο πέρσι, ἔφεραν πίσω
πολλὰς ἀποτυπώσεις σὲ φυσικὸ μέ-
γεθος πού ἀποδίδανε πιστὰ τὰ σχέ-
δια καὶ τὰ χρώματα τοῦ μεγαλύτε-
ρου θησαυροῦ τῆς προϊστορικῆς τέ-
χνης πού ἀνακαλύφθηκε ποτὲ.

Τὰ ἑκατομμύρια οἱ ζωγραφιῆς
καὶ οἱ χαράξεις πού στολίζουν τὰ
τοιχώματα τῶν σπηλαίων τοῦ Τασ-
σίλι καλύπτουν 6 - 7 χιλιετηρίδες
καὶ διηγούνται τὸ μεγαλεῖο τῶν ἄν-
θρώπων, τῶν θεῶν καὶ τῶν ζώων

Μιά ἀπὸ τὶς θαυμάσιες χρωματιστὲς τοιχογραφίες πού ἀντέγραψε τὸ συνεργεῖο τοῦ Λότ.

πολλῶν χαμένων πιά λαῶν. Μερικὰ
ἀπὸ τὰ σχέδια αὐτὰ εἶναι ἀφελεῖς
συνθέσεις πού μόνο οἱ ἀρχαιολόγοι
μποροῦν νὰ τὶς ἐρμηνεύσουν, πολ-
λὰ ὅμως ἔχουν μιὰ ὁμορφιά τόσο
ἐντυπωσιακὴ, ὥστε δὲν θὰ μπορούσε
νὰ τὰ ἔχουν ἐκτελέσει παρὰ ἀληθι-
νοὶ καλλιτέχνες, ἀριστοτέχνες τοῦ
σχεδίου, μὲ χάρι, τόλμη καὶ φινέ-
τσα στὴ γραμμὴ τους. Οἱ μύτες ἀ-
πὸ τὰ βέλη καὶ τὰ σιδερένια τσε-
κούρια πού βρέθηκαν ἄφθονα στὴν
περιοχὴ ἐπιτρέψανε στοὺς ἐπιστή-
μονες νὰ πουν πὼς οἱ λαοὶ αὐτοὶ
ἀνῆκαν κυρίως στὴ νεολιθικὴ ἐποχὴ.

Ἡ ὕπαρξι τῶν θησαυρῶν αὐτῶν
ἦταν ἄγνωστη ὥς τὴν ἡμέρα πού
πρὶν ἀπὸ πενήντα χρόνια, Γάλλοι ἀ-
ξιωματικοὶ περιπολῶντας σὲ μιὰ
ζώνη κάπου 1.200 χλμ. νοτίως τοῦ
Ἀλγερίου ἄρχισαν νὰ ἐπισημαίνουν
τὴν παρουσίαν αὐτῶν τῶν καταπλη-
κτικῶν εἰκόνων σὲ μερικὰ ἀδωθὴ
σπήλαια. Τὸ 1933 μιὰ περίπολος
πάλι σὲ ἀποστολὴ ἀναγνωρίσεως
στὸ ἐρημωμένο ὁροπέδιο τοῦ Τασσί-
λι, ἀνακαλύπτει τὴ μιὰ ὕστερα ἀπὸ
τὴν ἄλλη ὁλόκληρην ὑπόγειον στοῆς
διακοσμημένης μὲ τοιχογραφίες πού
παρστάνουν κυνηγοὺς καὶ ὁδηγοὺς
ἀρμάτων, ἐλέφαντες καὶ κοπαδιὰ
ζώων, θρησκευτικὰ τελετὰς καὶ οἱ-
κογενειακὰ σκηνές. Ἐντυπωσια-

σμένος ἀπὸ τὶς ἀνακαλύψεις του ὁ
λοχαγὸς Μπρενάν, διοικητὴς τῆς πε-
ριπόλου, ἐπωφελεῖται ἀπὸ τὶς ἀνα-
γνωρίσεις αὐτὲς γιὰ νὰ ἀντιγράψῃ
μερικὰ σχέδια.

Οἱ Γάλλοι γεωγράφοι καὶ ἀρχαι-
ολόγοι στοὺς ὁποίους τὰ ἔδειξε ἐν-
διαφέρθηκαν ὁμέσως ζωηρά. Αὐτὸ
ἦταν μιὰ ἀπόδειξι πὼς ἡ Σαχάρα
δὲν ἦταν πάντα, ὅπως πιστεύανε στὶς
ἀρχὲς τοῦ αἰῶνα μας, μιὰ περιοχὴ ἔ-
ρημη, χωρὶς ζωὴ. Οἱ πρωτόγονοι
λαοὶ πού ζωγράφιζαν αὐτὲς τὶς τοι-
χογραφίες καθὼς καὶ τὰ ζῶα πού
τρέφανε ἢ κυνηγοῦσαν δὲν θὰ μπο-
ροῦσαν νὰ ζοῦν χωρὶς νερὸ καὶ χω-
ρὶς βοσκές. Σήμερα εἶναι βέβαιον
πὼς ἡ Σαχάρα ἦταν μιὰ περιοχὴ
σχετικὰ εὐφορὴ καὶ ἀρκετὰ κατοι-
κημένη ὥς πρὶν ἀπὸ 4.000 χρόνια
πρὶν.

Ἀνάμεσα στοὺς ἐπιστήμονες
στοὺς ὁποίους ὁ Μπρενάν ἔδειξε τὰ
εὐγλωττα σχέδιά του ἦταν καὶ ὁ ἐ-
θνολόγος καὶ ἐξερευνητὴς Ἀνρύ
Λότ. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, πού κέρδι-
ζε τὴ ζωὴ του ἀπὸ 14 χρόνων, εἶχε
γίνει πιλότος στρατιωτικῶν ἀερο-
πλάνων ἀλλὰ ἡ καριέρα του διακό-
πηκε ὅταν, σὲ ἕνα ἀτύχημα, ἔχασε
τὴν ἀκοή του ἀπὸ τὸ ἕνα αὐτί. Ὑ-
στερα ἀπὸ ἕνα χρόνο τοῦ ὑποσχέθη-
καν πὼς θὰ τὸν ἐπαιρναν σὲ μιὰ ἐπι-

στημονική αποστολή στη Σαχάρα και πήγε στο 'Αλγέρι' γι' αυτό το σκοπό. 'Αλλά ο αρχηγός της αποστολής για κάποιο λόγο δεν πραγματοποίησε το σχέδιό του και ο Λότ βρέθηκε χωρίς λεπτά, χωρίς φίλους, χωρίς πείρα της έρήμου αλλά με την απόφαση να ξεκινήσει ακόμη και μόνος του για να διασχίση τη Σαχάρα. 'Αφού χτύπησε μάταια πολλές πόρτες, ο Λότ βρήκε μια μικρή βοήθεια — μόλις 2.000 φράγκα που προωρίζονταν για την καταπολέμηση των ακρίδων!

Με τα φτωχικά αυτά μέσα ο Λότ πήρε μια καμήλα, τρόφιμα, μερικά βιβλία περί ακρίδων και ξεκίνησε. 'Ασφαλώς κανένας ως τότε δεν είχε ξεκινήσει για τη Σαχάρα με τόση άγνοια των μυστικών της και των κινδύνων της.

Τρία χρόνια ολόκληρα ο Λότ περιπλανάται στην άμμο της έρήμου. 'Από τότε η Σαχάρα γίνεται σκοπός της ζωής του, πάθος του, τόπος του. Την διασχίζει προς όλες τις κατευθύνσεις, καλύπτοντας πάνω από 80.000 χλμ. μαθαίνει να αγαπά την όμορφιά της και το άτελείωτο μυστήριό της. Και συνεχώς τον κυνηγά η εικόνα της Σαχάρας όπως θα ήταν άλλοτε. 'Όταν πετά με αεροπλάνο βλέπει τις ξερές κοίτες των ποταμών που άλλοτε την πότιζαν. Συνδέεται με φίλια με τις σκόρπιες φυλές που ζούνε ακόμη εκεί, τους Τουαρέγκ, που οι άνδρες τους έχουν σκεπασμένο πρόσωπο και οι γυναίκες ξεσκεπαστο, τους ανθρώπους με την περήφανη εμφάνιση και τα βαθιά αισθήματα. Περνάει ενάμιση χρόνο, συχνά ολομόναχος, έρευνώντας το όροπέδιο του Τασσίλι. Πολλές φορές στα τοιχώματα των σπηλαίων βρίσκει ζωγραφίες και σκαλίσματα που τον γοητεύουν. Είναι σωστά εικονογραφημένα χρονικά πολλών και διαφόρων εποχών που η ξηρασία του αέρα τα διατήρησε σχεδόν ανέπαφα. Μερικές εικόνες παριστάνουν γυμνούς κυνηγούς, όπλισμένους με τόξα και βέλη, άλλες δείχνουν πολεμιστές που ρίχνουν δόρατα, άλλες ειρηνικούς βοσκούς που φοράνε ποδιές και οδηγούν κοπάδια στη

βοσκή. Μερικών ή χτενισιά θυμίζει άδριατα Αίγυπτο. Οι τοιχογραφίες αυτές αποτελούν ακόμα ένα είδος ζωολογίας, όπου ανάμεσα σε άλλα ζώα εικονίζονται και πολλά που έχουν από καιρό εξαφανιστή. Για να βρούμε τα περισσότερα από τα άλλα, όπως τον ρινόκερω, τον ιπποπόταμο, τη στρουθοκάμηλο ή την καμηλοπάρδαλι πρέπει σήμερα να προχωρήσουμε πάνω από 150 χιλιόμετρα κατά τα νότια.

'Ο Λότ θέλει τώρα να μεταφέρει τους θησαυρούς αυτούς στο χαρτί, σε φυσικό μέγεθος, διατηρώντας τις αληθινές αποχρώσεις τους. 'Αποφασίζει να οργανώσει μια αποστολή. Ποιός όμως θα θελήσει να προσέξω τα σχέδιά του; Και δεν έχει πάρει ούτε πτυχίο! Στρώνεται πάλι στη μελέτη και καταφέρνει να πάρη τον τίτλο του πτυχιούχου της Σορβόνης, που δεν έχει δοθῇ ποτέ ως τώρα σε υποψήφιο που δεν έχει ακολουθήσει κανονικές σπουδές.

Τότε ξεσπά ο πόλεμος. 'Ενα άλλο δυστύχημα που τραυματίζει τη σπονδυλική του στήλη καθλώνει τον Λότ δέκα χρόνια ξαπλωμένο. Το όνειρό του είχε χαθῇ ώσπου πριν από τρία χρόνια, αφού η ύγεια του άποκαταστάθηκε, βρίσκει τη συμπάρτασι που του χρειάζεται από ώρισμένους έπίσημους έπιστημονικούς οργανισμούς όπως το Κέντρο 'Επιστημονικών 'Ερευνών και το Μουσείο του 'Ανθρώπου.

'Η πρώτη αποστολή του Τασσίλι περιλαμβάνει έναν όπερατέρ — φωτογράφο 19 ετών, τον Φίλιπ Λετελλιέ, μια κοπέλλα που είχε μάθει τη βερβερική διάλεκτο, την 'Ιρέν Μονταντόν, και τέσσερις νεαρούς ζωγράφους από το Μονπαρνάς. 'Ενας μόνο απ' αυτούς γνωρίζει ήδη τη Σαχάρα, ο Ζωρζ Λέ Πουατεβέν, 43 ετών, παλιός μαθητής της Σχολής Καλών Τεχνών. Οι τρεις άλλοι είναι ο Τζιοβάνι Φροσσάτι, ένας 'Ιταλός 32 ετών, σουρρεαλιστής με ταλέντο, ο Ζακ Βιολέ, 19 ετών και ο Κλόντ Γκισάρ, 23 ετών που έχει ήδη κάνει πολλές τοιχογραφίες σε εκκλησίες.

Τον Φεβρουάριο του 1956 ο Λότ και οι συνεργάτες του προσγειώνον-

ται στο Τζανέ με τρεις τόνους υλικό. 'Από κει ταξιδεύουν με τις καμήλες όκτώ μέρες για να φθάσουν στο βόρειο σημείο του Τασσίλι ακολουθώντας ένα δρόμο με τόσο επικίνδυνες πέτρες ώστε τα ζώα αφήνουν ματωμένα χνάρια στο πέρασμά τους.

Τα ζωγραφισμένα σπήλαια του Τασσίλι είναι σκορπισμένα κατά μήκος μιας περιοχής αφιλόξενης, άπελπιστικά έρημικης. Φανταστήτε ένας χάος από κόκκινες κολώνες από ψαμμόλιθο φαγωμένο από τους αιώνες, ύψος 30 — 60 μέτρα. Συχνά παίρνουν σχήματα τραγικά ή παράξενα. 'Ανάμεσα σ' αυτές τις κολώνες μπερδεύεται ένας λαβύρινθος από άμμουδερά περάσματα, στενά σαν μεσαιωνικά δρομάκια, που ο ήλιος τα βλέπει μόνο το καταμειωμένο. Θα έλεγε κανείς πως είναι μια έφιαλτική πόλι με σπίτια χωρίς παράθυρα και δρόμους χωρίς όνομα. Τίποτα δεν οδηγεί πουθενά. Σ' αυτούς τους στύλους, στο κάτω τους μέρος, στους τοίχους των σπηλαίων βρίσκονται οι τοιχογραφίες.

'Η πρώτη αποστολή δούλεψε κάθε μέρα, χωρίς ανάπαυλα, από τα χαράματα ως το δειλινό, ανακαλύπτοντας συνεχώς στη στρόφη κάποιου ανεξερεύνητου μαινδρου του λαβυρίνθου, μια έντελως καινούργια γαλαρία αυτού του άπάτητου μουσείου. Οι δυσκολίες είναι αναρίθμητες. Δεν υπάρχουν ούτε 30 πόντοι άμαλού έδάφους. Οι τοιχογραφίες — κυνηγοί και ζώα, μάχες ανάμεσα σε τοξότες που βρίσκονται σε πραγματικά άκροβατικές στάσεις, μεγάλοι, λευκοί, άπειλητικοί θεοί και μικρές, χαριτωμένες κόκκινες γαζέλλες — ξαπλώνονται πάνω σε λόφους, σε έξοχες, σε θόλους, διαβαίνουν γκρεμούς. Και για να ξεσηκώσουν το σχέδιο πρέπει να δουλέψουν γονατιστοί ή ξαπλωμένοι ανάσκελα ή σκαρφαλωμένοι σε επικίνδυνες πρόχειρες σκαλωσιές.

'Αν η δουλειά τους είναι σκληρή, ή ζωή τους είναι ακόμη σκληρότερη. Οι άνθρωποι αυτοί καταριούνται τον άδικοπο άναμο, τον τρομερό άνεμο της Σαχάρας που το καλοκαίρι φυσά το μεσημέρι καυτερός,

γεμάτος μυριάδες μυτερά κομματάκια άμμο και με τη δύση του ήλιου πέφτει ρίχνοντας τη θερμοκρασία για να δώσει τη θέση του σ' ένα καινούργιο βασιανιστήριο. Και ο άερας, κατάξερους και ηλεκτρισμένος κουράζει τα νεύρα που πάνε να σπάσουν.

Οι άνθρωποι δουλεύουν με λύσσα. Οι άποτυπώσεις μεταφέρονται σε μεγάλα φύλλα που τα έχουν προηγουμένως χρωματίσει με ένα χρώμα που μοιάζει με το φόντο της άχρας του βράχου. Και τότε αρχίζει ή κουραστική και λεπτομερής δουλειά της αναπαραγωγής των χρωμάτων με ακρίβεια. Για να γίνει αυτό πρέπει να «ζωντανεύουν» κάθε στιγμή τις τοιχογραφίες βρέχοντάς τις με ένα βρεμένο σφουγγάρι. Οι Τουαρέγκ που θεωρούνε τρελλούς τους ανθρώπους που σπαταλούνε για να πλυθούνε κάτι τόσο πολύτιμο όσο το νερό, μένουν κατάπληκτοι βλέποντας να θυσιάζονται στάμνες γεμάτες νερό για κάτι αδιόρατες ζωγραφίες σε μια γωνιά της σπηλιάς.

Τον Δεκέμβριο του 1956 οι ζωγράφοι αναγκάζονται να σταματήσουν τη δουλειά εξαιτίας του κρύου. Πέρσυ ο Λότ σχημάτισε άλλη ομάδα από ένθουσιώδεις νέους που φέρανε πίσω στο Παρίσι κάπου 1.500 τετραγωνικά μέτρα εικόνες. 'Ετσι, οι προϊστορικοί θησαυροί του Τασσίλι έκτέθηκαν έφέτος στο Μουσείο Διακόσμησης Τεχνών, όπου το κοινό, έντυπωσιασμένο και γεμάτο θαυμασμό, διαπίστωσε κατάπληκτο πως ή λεγόμενη «μοντέρνα» τέχνη γεννήθηκε πριν από μερικές δεκάδες χιλιάδες χρόνια.

Θα χρειαστή καιρός και ύπομνητική εργασία για να δοθῇ μια πλήρης έρμηνεία στην Ιστορία που διηγούνται οι τοιχογραφίες του Τασσίλι. 'Η παλαιότερη τοιχογραφία παρασιάζει μικρούς ανθρώπους, βαμμένους μώβ και κίτρινους, με μεγάλα στρογγυλά κεφάλια και άκρα σαν μπαστούνια, σαν ζωγραφίες παιδικές. Φαίνεται πως πρόκειται για μια φυλή νέγρων. Κρατάνε τόξα και βέλη για να κυνηγήσουν τον ρινόκερω και τον έλέφαντα. Μερικές άπ'

αὐτὲς τὶς στρογγυλοκέφαλες φυλὲς εἶχαν ζωγράφους — ἐκτὸς ἂν ἦσαν ἱερεῖς — ποὺ κάλυψαν ὠρισμένα τοιχώματα μὲ γιγαντιαῖες καὶ τρομερὲς σιλουέττες βαμμένες ἀσπρὲς. Μιὰ ἀπ' αὐτὲς, ποὺ παριστάνει ἀσφαλῶς κάποιον θεό, 6 μέτρα ὑψηλή, ἔχει κεφάλι χελώνας ποὺ τὰ κακοτοποθετημένα μάτια τῆς μοιάζουν σὰν νὰ ἔχουν γίνεи ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Πικασσό.

Ὅσο περνοῦν οἱ αἰῶνες βλέπουμε τὴν εἰκονογραφικὴ αὐτὴ τέχνη νὰ πλησιάζει στὸ φυσικόν. Τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια ποὺ ἔμοιαζαν μὲ σπύρτα, ἀρχίζουν νὰ ἀποκτοῦν κάποιους ὑποτυπώδεις μύς. Ἐμφανίζονται βραχιόλια, ζῶνες ἀκόμη καὶ τελετουργικὲς καὶ διακοσμητικὲς οὐλὲς ποὺ τὶς βρίσκουμε καὶ σήμερα σὲ ὠρισμένες φυλὲς τοῦ Ἄνω Νείλου. Ἐνὰς ἄνδρας παριστάνεται μὲ μιὰ «μάσκα μῆσεως» ποὺ μοιάζει μὲ κείνες ποὺ φοροῦν ἀκόμη οἱ ἰθαγενεῖς μερικῶν περιοχῶν.

Ἄλλες ἐνδιαφέρουσες εἰκόνες μᾶς δείχνουν πῶς ἦταν ἡ ἀπμόσφαιρα ἐνὸς χωριοῦ καὶ ἡ οἰκογενειακὴ ζωὴ πρὶν ἀπὸ ἑξὶ ἢ ὀκτὼ χιλιάδες χρόνια στὴ Σαχάρα. Ἐδῶ βλέπουμε μιὰ σκηνὴ γάμου, παρακάτω ἕνα σύμπόσιον, πλήθος μαζεμένο ποὺ παρακολουθεῖ ἕνα ραβδοσκόπο νὰ ἀναζητᾷ νερό. Ἄλλου γίνεται ἡ συγκομιδὴ, γυναῖκες θάζουν τὴ στέγη μιᾶς καλύβας, παιδάκια κοιμούνται σὲ ἕνα κρεβάτι, ἕνας ἄνδρας συμβουλεύει κάποιον μεθυμένο.

Ἀργότερα, 4 — 5.000 χρόνια π.Χ. οἱ νέγροι μὲ τὰ στρογγυλὰ κεφάλια ἀντικαταστάθηκαν ἢ κατακτῆθηκαν ἀπὸ ἕνα κύμα ἀνθρώπων μὲ πρόσωπα λευκὰ ἢ μελαπᾶ ποὺ ἤρθαν ἀπὸ τὴν Ἀνατολή. Οἱ νεοφερμένοι κυνηγοῦσαν ἀντιλόπες, ἀγριοκάτσικα καὶ στρουθοκάμηλους. Τοὺς ἀκολουθοῦσαν σκύλοι μὲ λείον κοντὸ τρίχωμα καὶ σηκωτὲς οὐρὲς, ὅμοιοι μὲ κείνους ποὺ φυλάνε σήμερα τὶς κατασκηνώσεις τῶν Τουαρέγκ.

Πηγαίνανε στὴ βοσκὴ μεγάλα καπάδια ἀπὸ ἀσπρόμαυρα βῶδια καὶ πολύχρωμα ζῶα ποὺ καὶ σήμερα εἶναι γνωστὰ στὴν Ἀφρική.

Τὸ ἐπόμενο κεφάλαιο τοῦ μυστη-

ριώδους αὐτοῦ διβλίου τῆς Σαχάρας μᾶς τὸ διηγοῦνται εἰκόνες μὲ ἄρματα πολεμικὰ ποὺ τὰ σέρνουνε ἄλογα. Ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ οἱ πολεμιστὰι μὲ τὶς στρογγυλὲς ἀσπίδες, τὰ δόρατα καὶ τοὺς χιτῶνες σὲ σχῆμα καμπάνας; Μιὰ πολὺ καλὴ ὑπόθεσι, ποὺ τὴν ὑποστηρίζουν ἄλλωστε καὶ παλιὰ αἰγυπτιακὰ χρονικά, λέει πῶς μιὰ πολεμικὴ φυλὴ προερχόμενη ἀπὸ τὸ νησί τῆς Κρήτης, ἕνας λαὸς θαλασσινός, προσπάθησε νὰ καταλάβῃ τὴν Αἴγυπτον. Ὅταν ἀπωθήθηκαν, οἱ πολεμιστὰι αὐτοὶ ἐγκαταστάθηκαν κοντὰ στοὺς συμμάχους τοὺς, τοὺς κατοίκους τῆς Λιβύης καὶ ἀργότερα ὠδήγησαν τὰ ἄρματά τους ὡς τὸ Τασσίλι.

Μὲ τὴ βαθμιαία ἀποξήρασι τοῦ τόπου, ὁ πληθυσμὸς ἄρχισε νὰ ἐλαττώνεται καὶ οἱ τοιχογραφίαι ἔγιναν λιγώτερες. Ἀργότερα, ὅταν τὰ τελευταῖα χόρτα ξεράθηκαν στὴ φλογισμένη γῆ, ἡ καμὴλα ἀντικατέστησε τὸ ἄλογο στοὺς τοίχους τοῦ Τασσίλι. Γιατὶ ἡ ἐμφάνισι τῆς καμῆλας στὴ Δυτικὴ Σαχάρα εἶναι σχετικὰ νέα. Ταποθετεῖται στὴν ἐποχὴ ποὺ ἡ νύχτα τῆς προῖστορίας δίνει τὴ θέσι τῆς στὴν αὐγὴ τῶν ἱστορικῶν χρόνων.

Τὰ αἰνίγματα ποὺ θέτουν οἱ τοιχογραφίαι αὐτὲς μποροῦν νὰ ἀπασχολήσουν τοὺς σοφοὺς μιᾶς δόκλειρης γενεᾶς. Ποιὰ ἀλυσίδα π.χ. συνδέει τοὺς ζωγράφους τοῦ Τασσίλι μὲ κείνους ποὺ ἄφησαν τὰ σχέδιά τους μὲ προϊστορικὰ ζῶα στὰ τοιχώματα τῶν σπηλαίων τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰσπανίας; Καὶ πῶς νὰ ἐξηγήσουμε, σὲ ἀπόστασι 1.500 μ. ἀπὸ τὴ θάλασσαν, τὴν παρουσίαν σχεδίων καραβιῶν τύπου καθαρὰ αἰγυπτιακοῦ;

Αὐτό, λέει ὁ Λότ, εἶναι μιὰ ἐνδειξη, ἂν ὄχι ἀπόδειξι, ὅτι ὁ πολιτισμὸς αὐτῶν τῶν ποιμενικῶν φυλῶν εἶχε τὶς πηγὰς του στὶς ἄνω περιοχὲς τοῦ Νείλου.

Ὁ Ἄνρὺ Λότ ἐλπίζει ὅτι σὲ λίγο καιρὸ τὰ μουσεῖα τοῦ κόσμου θὰ δώσουν τὴν εὐκαιρίαν στὸ ἐνρύτερο κοινὸ νὰ δῇ τὶς μυστηριώδεις καὶ θαυμάσιες αὐτὲς εἰκόνες, ποὺ μαζὶ μὲ τοὺς συντρόφους του ἀντέγραψε.

Δὲν ὑπάρχει

πὶὸ μελαγχολικὴ δουλειὰ

ΕΑΝΑΓΥΡΙΑ

ἀπὸ τὸ νὰ προσπαθῇς

ΣΤΗΝ

νὰ κάνης τοὺς ἄλλους

ΑΓΓΛΙΑ

νὰ γελάσουν

Τοῦ

CHARLES CHAPLIN

Πέρασα ἀπὸ πολλοὺς δισταγμοὺς προτοῦ ἀποφασίσω ν' ἀρχίσω τὴν παραγωγὴ τῆς ταινίας μου «Ἐνας βασιλιάς στὴ Νέα Υόρκη». Ἦταν ἡ πρώτη ταινία ποὺ θὰ γυρίζω στὴν Ἀγγλία καὶ γι' αὐτὸ μὲ ρίγος συγκινήσεως βρέθηκα στὰ Στουέντιο Σέππερτον. Μοῦ φαινόταν πῶς εἶχα χάσει τὰ νερά μου. «Ὅλοι ἦταν τόσο Ἀγγλοὶ καὶ παρ' ὅλο πὺ καὶ γὼ εἶμαι Ἀγγλὸς ἐνοιωθᾷ σὰν ξένος.

Ἡ ἀτμόσφαιρα στὸ δικό μου στούντιο στὸ Χόλλυγουντ ἦταν βέβαια ἐντελῶς διαφορετικὴ. Ἐκεῖ εἴμαστε σὰν μιὰ μεγάλη οἰκογένεια καὶ ἐμένα μοῦ φέρονταν σὰν σὲ χαϊδεμένο ἀδελφόν, ἰδίως ὅταν ἦταν ν' ἀρχίσω μιὰ καινούργια ταινία.

Σὲ μιὰ τέτοια στιγμὴ νοιώθει κανεὶς μιὰ ἀδελφαιότητα καὶ αὐτὸ ἐκδηλώνεται μὲ νεῦρα καὶ μὲ διάθεσι γιὰ καυγά. Πάντα κάτι χά-

νω, πάντα κάτι ζητώ. Φτάνω σχεδόν να κλαίω. Τρομοκρατούμαι. Πέντε άνθρωποι τρέχουν έδω και κει για να δέσουν ένα καλώδιο. Ο Ρόλλι, ο φωτογράφος μου, έρχεται και μου λέει μετά το πρώτο γύρισμα: «Θά είναι θαυμάσιο φίλμ, αφεντικό. Ήσυχάστε». Όλοι μου φέρονται σαν να είμαι άρρωστος νευρολογικής κλινικής. Μπορεί να λείπουν ακόμη πολλά πράγματα, αλλά με καθησυχάζουν: «Οκέυ, αφεντικό, όλα θα πάνε εντάξει».

Και παρ' όλες αυτές τις αδυναμίες μου, όλοι είναι έπεισκεις μαζί μου: «Πάντα έτσι κάνει όταν αρχίζει καινούργια ταινία» λένε για μένα.

Έπειτα, όπως όταν κάνουμε δουτιά σε κύο νερό, πέφτουμε μεμιάς στην πρώτη σκηνή. Για να καθησυχάσω τον εαυτό μου, αρχίζω με μια από τις πιο άστειες σκηνές μου. Το κάνω αυτό για να πάρω αυτοπεποίθηση. Οι άλλοι αντιδρούν συνήθως με μια επιφυλακτικότητα. «Αλλά ο Ρόλλι θα έρθει πάντα κοντά μου και θα φευρίση: «Έκτακτα, αφεντικό, περίφημα, άστειο όσο δεν παίρνει... αλλά, ξέρετε, ήσυχάστε». Και ύστερα απ' αυτό εγώ ξαναγυρίζω τη σκηνή μου.

Αυτή τη φορά ή σκηνή πάει καλά και όλοι αντιδρούν όπως θέλω: «Αυτό είναι!» φωνάζουν.

Ο Ρόλλι με πλησιάζει και με χτυπά στην πλάτη: «Αυτό μου άρεσε, το παίρνω!»

Τό πατρικό αυτό ενδιαφέρον έλειπε, δέβαια, όταν άρχισα να δουλεύω στο Σέππερτον. «Αν και όλοι φαίνονται ίκανοί στη δουλειά

τους και πρόθυμοι για όλα, ώστόσο, εκείνες τις πρώτες ήμέρες ένοιωθα πως έλειπε ο προσωπικός τόπος. Όλοι ήταν εξαιρετικά υποχρεωτικοί και προσεκτικοί αλλά διαισθανόμουν πως ή στάσι τους έλεγε: «Περιμένουμε να δούμε τό αποτέλεσμα».

Η πιο μελαγχολική δουλειά του κόσμου είναι τό γύρισμα μιας κωμωδίας. Πηγαίνετε σε οποιαδήποτε γωνιά ενός στούντιο όπου γυρίζεται κωμωδία και θα συναντήσετε πρόσωπα θλιμμένα, κυρίως τόν σκηνοθέτη και τούς κωμικούς. Είναι άνθρωποι άδέβαιοι, όλο απορίες και έρωτηματικά. Είναι κουρασμένοι, έξαντλημένοι, ταπεινωμένοι. Και όσοι δέν έχουν αυτή την όψι, φαίνονται να αντικρύζουν τά πράγματα με κάποια φιλοσοφία και καρτερικότητα.

Εκείνο που φαίνεται άστειο στο γύρισμα, συνήθως άποτυχαίνει στην προβολή και, αντίθετα, εκείνο που φαίνεται άποτυχημένο στο γύρισμα, πάντα προκαλεί γέλιο. Ένας κωμικός πρέπει συνεχώς να θυμίζει στον εαυτό του πως ή ιδέα του ήταν κωμική όταν την πρωτοσκέφθηκε. Τίποτα δέν μπορεί να κλονιστή τόσο εύκολα όσο ή αυτοπεποίθησι ενός κωμικού. Όταν βρίσκεται μπροστά στη μηχανή ή θέα ενός άνάφραστου προσώπου ή ενός παγερού βλέμματος μπορεί να τόν καταστρέψη.

Όταν όμως γυρίζεται στο στούντιο δράμα, ή ατμόσφαιρα είναι έντελώς διαφορετική. Οι ήθοποιόι είναι ευδιάθετοι. Ο Άμλετ, μόλις βγή από τό όπτικό πεδίο της μηχανής, ήρεμεί και χαιρετά με τό ευχαριστημένο χαμόγελο ενός παπα που τελείωσε τό

Κυριακάτικο κήρυγμά του. Αντίθετα ο κωμικός θέλει να τρέξη να κρυφτή.

Δέν είναι λοιπόν εύκολο για τόν κωμικό να παίξη και να γυρίση σε ξένο περιβάλλον. Τις πρώτες μέρες στο Σέππερτον ένοιωθα μια επιφυλακτικότητα, κάποια άσστηρότητα στην ατμόσφαιρα. Όστόσο, ύστερα από μερικές άφημαχίες άρχισαμε να καταλαβαίνουμε ο ένας τόν άλλον. Και πολύ γρήγορα όλοι βρεθήκαμε μπλεγμένοι στά δίχτυα ενός γνήσιου ένθουσιασμού. Οι άνθρωποι εκείνοι με παραδέχτηκαν σαν ένα τύπο νευρικό, άρκετά θλαμμένο, αλλά ακίνδυνο.

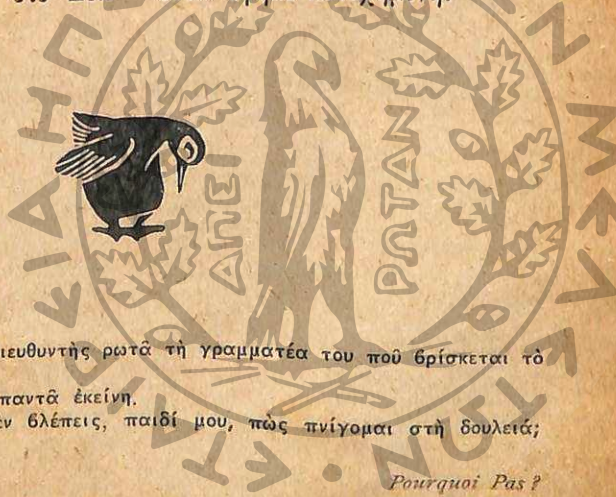
Τά παρακάτω τά γράφω δίχως φεύτικη μετριοφροσύνη. Στο τέλος μιας ήμέρας δουλειάς, καθώς φεύγαμε από τό σκοτεινιασμένο στούντιο, κάποιος ξυλουργός ή κάποιος ήλεκτρολόγος έρχόταν και μου έλεγε: «Γειά σου, Τσάρλυ, αυτή θάνα ή καλύτερή σου ταινία» και διάφορα άλλα κομπλιμέντα. Έτσι δούλεψα στο Σέπ-

περτον με πάρα πολλή ευχαρίστησι.

Γυρίσαμε τό «Ένας βασιλιάς στη Νέα Υόρκη» μόνο μέσα σε δέκα έβδομάδες. Ήταν τό ταχύτερο γύρισμα ταινίας που έχω κάνει. Αυτό δέβαια έγινε γιατί όλοι οι ήθοποιοί ήταν εξαιρετικοί.

Χρειάστηκε να περάση λίγος καιρός για να συνηθίσω στις εκφράσεις του κύκλου των κινηματογραφιστών στην Άγγλία, που είναι πολύ διαφορετικές από τις Αμερικάνικες. Όταν δυσκολεύονται να συγχρονίσουν τη φωτογραφία με τόν ήχο λένε πως «οι μηχανές βγήκαν κυνήγι» και μια μέρα άκουσα με άπορία να μου λένε πως είχαν φασαρίες με την «παντρεμένη εκδοσι» πράγμα που δέν αναφέρεται σε καμιά συζυγική κρίσι αλλά στον τελικό συγχρονισμό της όμιλίας, της μουσικής και των «έφφε» σε μια ταινία.

Γυρίζοντας τό «Ένας βασιλιάς στη Νέα Υόρκη» εύτυχώς όλα πήγαν καλά και ή «παντρεμένη εκδοσι» βγήκε πετυχημένη.

* Ο πολυάσχολος διευθυντής ρωτά τη γραμματέα του που βρίσκει τό μολύβι του.

—Στ' αυτό σας, το άπαντά εκείνη.

—Έ, και λοιπόν; Δέν βλέπεis, παιδί μου, πως πνίγομαι στη δουλειά; Σε ποιά αυτό;

Pourquoi Pas?

Ἡ τέχνη κατὰ τῆς παραφροσύνης

Αὐτοὶ οἱ ΤΡΕΛΛΟΙ

γιατρεύτηκαν με τὴ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Τοῦ Jean Gilbert Dumont

Όταν ἡ κοπέλλα ἔφυγε ἀπὸ τὴν ψυχιατρικὴ κλινικὴ, ὁ γιατρὸς τὴν συνώδευσε ὡς τὴν πόρτα. Ἡ νέα ἔλαμπε ἀπὸ χαρά. Πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια εἶχαν κλείσει ἐκεῖ μέσα μιὰ ἀξιολύπητη τρελλὴ πού ἔκλαιγε συνέχεια, μιὰ σχιζοφρενὴ πού ἔτρεψε δλόκληρη, κλεισμένη στὸν ἑαυτὸ της καὶ ἀρνούμενη νὰ πῇ λέξι σὲ κανένα. Τώρα οἱ πόρτες τῆς ζωῆς ἀνοίγονταν μπροστά της. Τὴν περίμενε μιὰ θέσι γιὰ νὰ ἐργαστῇ καὶ στὰ μάτια της διάβαζε κανεὶς πὼς ἡ δοκιμασία πού πέρασε τῆς εἶχε δώσει μιὰ μεγάλη σύνοση παρ' ὅλα τὰ 26 τῆς χρόνια. Στὸ κατώφλι ὁ γιατρὸς τὴν σταμάτησε. «Τζέννιφερ, μήπως ξεχνάτε τίποτα; Τὸς πίνακες σας;»

Ἐκείνη χαμογέλασε: «Αὐτοὺς δὲν τοὺς χρειάζομαι πιά».

Στὸ γραφεῖο τοῦ ψυχιάτρου ἔμεναν ἐγκατελελειμμένοι 200 πίνακες πούμποροῦσαν νὰ διηγηθοῦν ὅλη τὴν ἱστορία τῆς ἀρρώστειας καὶ τῆς θεραπείας τῆς Τζέννιφερ. Ἦταν παράξενοι πίνακες, μακριές, φαρδιές γραμμὲς με ζωηρὰ χρώματα, φανταστικὰ σχήματα πού ὅλο τὸν καιρὸ τῆς παραμονῆς της στὴν κλινικὴ εἶχαν ἐκφράσει τὴν παραφροσύνη τῆς Τζέννιφερ. Τώρα πού εἶχε ἀπαλλαγῇ ἀπ' αὐτὴν, ἡ Τζέννιφερ γύριζε καὶ σ' αὐτοὺς τὴν πλάτη ὅπως καὶ στὸ παρελθόν. Εἶναι χαρακτηριστικὸ τῶν ψυχοπαθῶν ὅτι ἐγκαταλείπουν τὰ ἔργα τους. Μερικοὶ καταστρέφουν τοὺς ἐνο-

χλητικούς αὐτοὺς μάρτυρες τῆς ἀρρώστειας τοὺς ἢ ἀρνιοῦνται νὰ τοὺς παραδεχτοῦν σὰν νὰ τοὺς εἶχε ζωγραφίσει κάποιος ἄλλος. Μήπως αὐτὸ δὲν συμβαίνει; Ἀργότερα ὁ γιατρὸς τῆς Τζέννιφερ, Ἐνλυ Μήαρς ἀπὸ τὴ Μελδούρη, δημοσίευσε ἑγχρωμὰ ἀντίγραφα τῶν πινάκων. Γιὰ τοὺς γιατροὺς τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν πινάκων εἶχε ἀνεκτίμητη ἀξία.

Σ' ὅλο τὸν κόσμο πολλοὶ φιλότεχνοι ἔκαναν συλλογὴ ἀπὸ τέτοιους πίνακες γιὰ νὰ ἔχουν δείγματα αὐτοῦ πού λέμε ψυχοπαθολογικὴ τέχνη, τέχνη τῶν τρελλῶν. Τὸ 1950, στὸ νοσοκομεῖο Σαίντ-Ἄνν τῶν Παρισίων ἔγινε ἡ α' διεθνὴς ἔκθεσι τέτοιων ἔργων: χίλιοι πίνακες, ἔργα ψυχοπαθῶν, εἶχαν προκαλέσει τὸν ἐνθουσιασμὸ καὶ τὴν κατάπληξι τοῦ κοιντοῦ. Οἱ ἐπισκέπτες τῆς ἐκθέσεως εἶχαν μπροστά τους ἔργα θαυμάσια, ἀντάξια καὶ τῶν μεγαλυτέρων ὀνομάτων τῆς σύγχρονης τέχνης. Ἀπὸ τὸ 1954 ἤδη ὁ καθηγητὴς Ντελαὶ δημιούργησε στὴν «Κλινικὴ τοῦ Ἐγκεφάλου» ἕνα τμήμα τέχνης, ὠνοῖζε διανομὰ ἀτελιῶ ζωγραφικῆς εἰδικὰ γιὰ ψυχοπαθεῖς καὶ δημιούργησε μιὰ μοναδικὴ συλλογὴ μὴ — συνειδητῶν ἀριστουργημάτων. Σήμερα μάλιστα ἀναγνωρίζεται πὼς ἡ τέχνη τῶν τρελλῶν ἔχει καὶ ἀξία ἐμπορικὴ. Οἱ πίνακες τῆς Σαραφίν, μιᾶς παραδουλεύτρας παρανοικῆς, πουλιοῦνται πέντε καὶ ἑξὶ ἑκατομμύρια φράγκα. Μερικοὶ ψυχοπαθεῖς μάλιστα ἔγιναν διεθνεῖς προσωπικότητες χάρι στὸν θόρυβο πού δημιούργησαν τὰ ἔργα τους.

Συγχρόνως ὁμως τίθεται ἕνα πρόβλημα ἠθικὸ: ἔχει κανεὶς τὸ δικαίωμα νὰ πουλήσῃ, ὅσο ἐκείνοι ζοῦνε, τὰ ἔργα αὐτῶν τῶν ἀπόκληρων τῆς τύχης, τὸ ὕλικὸ τῆς τρέλλας τους καὶ ἴσως τὸ ὄργανο τῆς θεραπείας τους; Μερικοὶ ὑποστηρίζουν πὼς μποροῦμε τουλάχιστον νὰ βελτιώσουμε τὴν τύχη τους με τὰ χρήματα πού συγκεντρώνονται ἐτσι. Ἄλλοι ὁμως δίνουν ἀπάντησι κατηγορηματικὰ ἀρνητικὴ: «Ἄν οἱ ἐπαγγελματίες ζωγράφοι ζοῦνε με τὴν τέχνη τους, οἱ ψυχοπαθεῖς θεραπεύονται μ' αὐτὴν. Οἱ πίνακές τους, λοιπόν, πού τὴν ἐμπορικὴ ἀξία τους οἱ ἴδιοι τὴν ἀγνοοῦνε, ἀντιπροσωπεύουν γι' αὐτοὺς κάτι παραπάνω ἀπὸ τὴ ζωὴ τους.» Ἡ ἀλήθεια, ὅπως πάντα, δρίσκεται ἀνάμεσα στὰ δύο ἄκρα.

Σ τὴν ἀρχὴ οἱ ψυχοπαθεῖς δὲν ξέρουν τί εἶναι ἐκεῖνο πού τοὺς ὠθεῖ νὰ σχεδιάσουν: ἀγνοοῦνε ἀπὸ πού πηγάζουν αὐτὲς οἱ εἰκόνες τοῦ ψυχικοῦ τους κόσμου, πού τις ἐμπιστεύονται στὸ χαρτί. Πολλοὶ μάλιστα γτρέπονται γι' αὐτὸ, νοιώθουν κάποιο φόβο καὶ κρύβουν τὰ ἔργα τους. Ἄν τοὺς ρωτήσῃ κανεὶς σχετικὰ λέγε ἕνα φέμια: δὲν ξέρω νὰ ζωγραφίσω. Ὅταν ἡ νεαρὴ Τζέννιφερ μπήκε στὴν κλινικὴ, δὲν μιλοῦσε καθόλου, περπατοῦσε τοῖχο - τοῖχο με χαμηλωμένα μάτια καὶ δὲν μποροῦσε νὰ ἀνεχθῇ νὰ τὴν ἀγγίξῃ κανεὶς. Μιὰ μακρὰ θεραπεία με ἰνσουλίνη, πολλὰ ἡλεκτροσόκ, ναρκω - ἀναλύσεις με πεντοτάλ, δὲν εἶχαν καμιά ἐπίδρασι στὴν περὶπτωσί της. Μιὰ μέρα, ἐκεῖ

πού δὲν τὸ περίμενε κανεὶς ἔδγαλε ἀπὸ τῆ ρόμπα τῆς ἑνα μικρὸ πίνακα καὶ τὸν πρόσφερε χωρὶς νὰ πῇ λέξι στὸ γιατρό. Μὲ τὴν εἰκόνα τῆς προσπαθοῦσε νὰ ἐκφράσῃ κάτι γιὰ τὸ ὅποιο ἡ ἴδια δὲν εἶχε ιδέα. Τὴν πρωτοδουλίᾳ τὴν εἶχε μόνον αὐτὴ καὶ ὅμως σὲ ἑνα τῆς σχεδίασμα εἶχε γράφει μὲ μεγάλα γράμματα: «Μισῶ τὴ ζωγραφικὴ». Ἦταν γι' αὐτὴν μιὰ μεγάλη προσπάθεια νὰ ἀναπαριστᾷ στὸ χαρτὶ τὶς δυσάρεστες, κυρίως σεξουαλικές, εἰκόνες πού τῆς περνοῦσαν ἀπὸ τὸ μυαλό.

Ἐνας ἀσθενὴς τοῦ καθηγητοῦ Μπαρὺν, στὸ νοσοκομεῖο Σαὶν - Μωρίς, μιλώντας γιὰ τὶς εἰκόνες τοῦ ἐξηγεῖ: «Δὲν μπορῶ νὰ δώσω νὰ μὲ καταλάβουν μὲ λόγια. Μὲ τὴ ζωγραφικὴ ἐκφράζομαι. Εἶναι καὶ ἑνα εἶδος σωτηρίας γιὰ τὴν ἐμποδίζει ἀπὸ τὸ νὰ σκέπτομαι. Μιὰ ἄλλη ἀσθενὴς πού περναὶς τὶς μέρες τῆς ζωγραφίζοντας φανταστικές πόλεις ἐπιθεδαιώνει αὐτὸ τὸ αἶσθημα. «Ὅταν σχεδιάζω ὠρισμένες εἰκόνες πού μὲ κυνηγοῦν, χάνονται. Ὅσο ζωγραφίζω ἐνδιαφέρομαι γιὰ τὰ ἔργα μου, ὅστερα ὅμως δὲν μὲ ἀπασχολοῦν καθόλου.»

Ἀξιοσημείωτο εἶναι πού οἱ τρελλοὶ χωρὶς νὰ ἔχουν καμιὰ γνώσι σχεδίου ἢ ζωγραφικῆς βρίσκουν μόνοι τους μιὰ τεχνικὴ πού τοὺς ἐπιτρέπει νὰ ἐκφραστοῦν. Ἐνας Γερμανὸς βυρσοδέφης ἀρχίζε νὰ ζωγραφίζῃ σὲ μιὰ γωνία καὶ σιγὰ σιγὰ γέμιζε ὅλο τὸ μουσαμὰ χωρὶς νὰ κἀνῃ βασικὸ σχέδιο.

Ἐλεγε πῶς τὸ σχέδιο τὸ ἔβλεπε καθαρά στὸ μυαλό του καὶ

δὲν εἶχε παρὰ νὰ τὸ πραγματοποιήσῃ μὲ χρώματα.

Ὁ σχιζοφρενὴς δουλεύει πολὺ γρήγορα. Συγκεντρώνεται στὴ δουλειά του καὶ ξεχνᾷ τὰ πάντα. Προτιμᾷ νὰ δουλεύῃ πάνω σὲ μικρὰ κομμάτια χαρτὶ ἢ μικροὺς μουσαμάδες καὶ γεμίζει ὁλόκληρη τὴν ἐπιφάνεια μὲ χίλιες δυὸ λεπτομέρειες. Πολλὲς φορὲς ἐπαναλαμβάνει χωρὶς νὰ κουράζεται τὸ ἴδιο σχέδιο ἀλλὰ σὲ ἀτελείωτες παραλλαγές. Στολίζει ἀσταμάτητα τὴν ἴδια σύνθεσι, τὴν σκεπάζει μὲ καινούργιες ἐπιγραφές, μὲ σκιές, μὲ μπιχλιμπίδια. Ἐνῶ ζωγραφίζει, ὁ σχιζοφρενὴς γίνεται πὺ κοινωνικὸς, πὺ ὁμιλητικὸς. Σχολιάζει τὰ ἔργα του, τὰ αἰσθάνεται δικὰ του. «Δὲν τὰ τελειώνω γρήγορα τὰ ἔργα μου, ἔλεγε ἑνας, γιὰ νὰ μὴν τὰ πουλήσουν.» Ἄλλοι παινεύονται λέγοντας: «Δὲν μπορῶ νὰ σᾶς δείξω ὅλα τὰ ἔργα μου γιὰτὶ τὰ ἔχουν κρατήσει οἱ πελάτες μου.» Μὲ τὴν νέα αὐτὴ δραστηριότητα πάντως οἱ ψυχοπαθεῖς βρίσκουν μιὰ καινούργια θέσι στὴν κοινωνία, προσαρμόζονται πάλι στὸν ἐξωτερικὸ κόσμον ἀφοῦ συμπεριφέρονται σὰν κανονικοὶ ζωγράφοι.

Σημασία γιὰ τὸν ψυχίατρο ἔχει ἂν ὁ ἀσθενὴς δίνῃ ἐξηγήσεις ἔμμεσα ἢ ἄμεσα γιὰ τὰ ἔργα του. Ἄλλοι ἀπαντοῦν λιγόλογα στὶς ἐρωτήσεις πού τοὺς κάνουν τὴν ὥρα πού ζωγραφίζουν, χωρὶς νὰ διακόπτουν τὴ δουλειά τους. Ὁ Νετιέ δὲν ἤθελε νὰ μιλᾷ γιὰ τὰ σχέδιά του ἂν τὸν ρωτοῦσε κανεὶς κατευθεῖαν. Ἐδινε ὅμως ἐξηγήσεις σὲ ἑναν ἄλλο ἀσθενῆ καὶ αὐτὸς πάλι τὶς μετέδιδε στὸ

γιατρό. Ὁ καθηγητὴς Ντελαὶ ἐπιμένει πῶς δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ἐρμηνεύσῃ τὶς ζωγραφίες τῶν παραφρόνων ἂν δὲν δώσουν καὶ οἱ ἴδιοι ἐξηγήσεις. Μόνος του ὁ ψυχίατρος δὲν μπορεῖ νὰ κατανοήσῃ τὰ σύμβολα καὶ τὶς ἐπιγραφές πού περιέχουν. Ὁ ἀσθενὴς πάλι δὲν θὰ σημειῶνε καμιὰ ἐξέλιξι στὴ θεραπεία του ἂν ἔμεινε μόνος μὲ τὰ ἔργα του, χωρὶς ὁ γιατρός νὰ προσανατολίσῃ ἀνάλογα μ' αὐτὰ τὴ δουλειά του. Γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ λοιπὸν θεραπεία θρυσκόμαστε μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴν ἀνάγκη: ὁ ἀσθενὴς καὶ ὁ γιατρός του πρέπει νὰ συνεταιριστοῦν, νὰ σχηματίσουν ἑνα συνεργεῖο γιὰ νὰ τὰ θγάλουν πέρα μὲ τὴ ζωγραφισμένη φαντασία.

Σιγὰ - σιγὰ ἡ ἀσθενὴς Τζέννιφερ στὴν κλινικὴ ἄφηνε τὴ σιωπὴ τῆς γιὰ νὰ δίνῃ στὸ γιατρό μερικὲς σύντομες ἐξηγήσεις. «Αὐτὰ εἶναι τὰ μάτια. Ἐκεῖνος ἐκεῖ εἶναι κακὸς. Αὐτὸς ὁ πίνακας εἶναι πὺ σεξουαλικὸς ἀπὸ τὸν ἄλλο.» Ἐνῶ σχολίαζε τὰ ἔργα τῆς δεχόταν νὰ πιῇ ἑνα φλυτζάνι τσάϊ μὲ τὸ γιατρό, τὸν ἄφηνε νὰ τῆς ἀνάψῃ ἑνα τσιγάρο, στὸ τέλος ἔφτασε νὰ χαμογελά. Ἐκεῖνος δὲν τὴν ἐπέλεξε. Τῆς ἔλεγε μόνο: «Θὰ ἤθελα νὰ τελειώσετε αὐτὸ τὸν πίνακα. Θὰ μὲ βοηθήσῃ.» Ἐτοὶ ἀντέστρεψε τοὺς ρόλους: ἐκεῖνη ἦταν πὺ ὅταν τὸν βοηθοῦσε. Ἡ Τζέννιφερ ὅσο ποὺ πάθαινε ἔντονες κρίσεις, χτυποῦσε τὸ κεφάλι τῆς στὸν τοῖχο καὶ ἤθελε νὰ τραυματιστῇ. Λίγο - λίγο ὁ γιατρός κατάλαβε τὴν ἀλήθεια. Εἰκόνες μὲ σεξουαλικά θέματα βασάνιζαν τὴ Τζέννιφερ καὶ

ἐκεῖνη ἤθελε νὰ τιμωρήσῃ τὸν ἑαυτὸ τῆς γιὰ τὶς κακὲς αὐτὲς σκέψεις. Καμιὰ φορὰ ζωγράφιζε τὸν ἑαυτὸ τῆς μὲ μορφή ἀγοριοῦ. Ὁ γιατρός χωρὶς νὰ τὸ δείχνῃ τῆς ἔκανε πότε - πότε καμιὰ ὑπόδειξι: «Ἄν αὐτὴ ἡ πόρτα πὺ ζωγραφίσατε ἀνοίγε τί θὰ βλέπατε;» Καὶ ἡ Τζέννιφερ ζωγράφιζε αὐτὸ πὺ ἔδλεπε πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα. Τώρα γιατρός καὶ ἀσθενὴς μιλοῦσαν τὴν ἴδια γλῶσσα. Ὑστερα ἡ Τζέννιφερ παρίστανε τὸν ἑαυτὸ τῆς σὰν πουλὶ πὺ πότε τὸ ἀπειλοῦσαν, πότε ἦταν φυλακισμένο, πότε ἄρρωστο, πότε ἐλεύθερο. Ὅσο πλησίαζε στὴν δολοφονία τόσο τὸ πουλὶ γινόταν πὺ γαλήνιο, οἱ πίνακες πὺ φωτεινοί.

Ὁ σχιζοφρενὴς παριστάνει πάντα τὸν ἑαυτὸ του στὰ ἔργα του. Ἐτοὶ πολλὲς φορὲς ἐπιβάλλει στὸν ἑαυτὸ του τὴν τιμωρία πὺ θεωρεῖ δίκαιη. Ὁ περίφημος Ἐλδςτὸς σχιζοφρενὴς Βόλφι πὺ εἶχε παραπλανήσει πολλὰ κοριτσάκια τιμωροῦσε ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτὸ του στὰ ἔργα του: τὸν σκότωνε καὶ τὸν διασάνιζε. Ἀντίθετα ἡ συμπατριώτισσά του Ἀλοῦζ πὺ ἦταν ἄλλοτε γκουδερνάντα καὶ εἶχε γνωρίσει ἀτυχεῖς ἔρωτες παρίστανε τὸν ἑαυτὸ τῆς σὰν μιὰ ὁμορφὴ καὶ φιλήδονη γυναῖκα μὲ πλούσια μαλλιά, χτυπητὰ φορέματα καὶ πλήθος κοσμήματα. Στὸ ὅσθον τοῦ πίνακος στέκονταν οἱ ἄντρες: ἦταν μικροσκοπικοὶ, ἀσχημοί, ἀγνοημένοι ἀπὸ ἐκείνη. Ἡ Ἀλοῦζ πέρασε ἀπὸ τρομερὲς κρίσεις ἐρωτικῆς διεγέρσεως, ὅσο ὅμως δούλευε τὰ ἔργα τῆς οἱ κρίσεις γίνονταν σπανιότερες καὶ ἡ

Ίδια ήρεμοῦσε. Τώρα πού φέρεται με τή μεγαλύτερη αξιοπρέπεια, τὰ ἔργα της ἔχουν ἔντονο ἐρωτικό χαρακτήρα.

Ὅταν ἡ Τζέννιφερ δέχτηκε ἐπιτέλους τὸ γεγονός πῶς ἦταν γυναίκα καὶ ἀντιμετώπισε τὸ θέμα τῆς σεξουαλικῆς της πείρας εἶδε πῶς δὲν μπορούσε πιά νὰ ζωγραφίξῃ παρ' ὅλες τὲς προσπάθειες πού κατέβαλε. «Δὲν φταίω ἐγώ, ἔλεγε, δὲν ἔχω ἰδέες». Ὅταν ἔφυγε ἀπὸ τὴν κλινικὴ ἄφησε ἐκεῖ ὅλα τὰ ἔργα της καὶ δέχτηκε νὰ δημοσιευθοῦν σὲ βιβλίο. Ἡ ἴδια δὲν τὰ χρειάζοταν πιά, δὲν τὴν ἐνδιέφεραν.

Τὰ σχέδια καὶ οἱ πίνακες τῶν τρελλῶν ἔχουν παραβληθῇ μετὰ τὰ σχέδια τῶν παιδιῶν, μετὰ τὴν τέχνη τῶν νέγρων ἢ τῶν προϊστορικῶν, ἀνθρώπων μετὰ τὰ ἔργα τῶν σουρ-ρεαλιστῶν. Ὅσῳ οἱ περισσότεροι παράφρονες ἀγνοοῦν καθε-

τὶ σχετικὸ μ' αὐτά. Τὰ ἱστοιουργήματά τους τὰ δημιούργησαν πάντα σὲ στιγμὲς μεγάλης ἀγωνίας. Καὶ μπορούμε νὰ ποῦμε πῶς τὰ ἔργα τους τοὺς ἔσωσαν ἀπὸ τὴν παραφροσύνη. Ὁ Βᾶν Γκῶγκ, ὁ Οὐίλλιαμ Μπλέικ δῶσανε στὰ ἔργα τους αὐτὸ πού κινδύνευε νὰ τοὺς τρελλάνῃ, ὅπως ὁ Γκαῖτε ἔγραψε τὸν «Βέρθερο» γιὰ νὰ μὴν αὐτοκτονήσῃ ὁ ἴδιος. Ὁ περίφημος Νταλὶ εἶπε: «Ἡ μόνη διαφορά ἀνάμεσα σὲ μένα καὶ στοὺς τρελλοὺς εἶναι πῶς δὲν εἶμαι τρελλός.»

Ἡ θεραπευτικὴ τῶν συγχρονισμένων ψυχιατρικῶν κλινικῶν περιλαμβάνει τέστ σχεδίων, ἐρμηνεία κηλίδων μελάνης, ἀτελιὲ ζωγραφικῆς γιὰ τοὺς ψυχοπαθεῖς. Ἐκεῖ οἱ ἀσθενεῖς μπορούν νὰ βροῦν τὴν ἰσορροπία τους καὶ ἐκδηλώνοντας τὸν δικό τους κόσμον μετὰ τὴ ζωγραφικὴ θεραπεύονται καὶ ξαναφτιάχνουν τὸν ἑαυτό τους.

* Ἡ συζήτηση στὸ καφενεῖο:

—Ἐσύ, Τζό, πού μᾶς κάνεις τὸν ἔξυπνο, μπορείς νὰ μᾶς πῆς τί θᾶκανες ἂν βρισκόσουν μόνος σὲ μιὰ ἔρημο καὶ σοῦ ἐπετίθετο ἓνα λιοντάρι;

—Θὰ ἔπαιρνα μιὰ μεγάλη πέτρα καὶ θὰ τοῦ τὴν ἔριχνα στὸ κεφάλι, λέει ὁ Τζό.

—Κι ἂν δὲν ὑπῆρχε πέτρα;

—Θὰ ἔπαιρνα ἓνα σίδερο ἢ ξύλο.

—Κι ἂν δὲν ὑπῆρχε οὔτε αὐτό;

—Θὰ ἔτρεχα ν' ἀνέβω σ' ἓνα δένδρο.

—Κι ἂν δὲν ὑπῆρχε δένδρο;

—Δέ μου λὲς φίλε, μετὰ εἶσαι ἢ μετὰ τὸ λιοντάρι;

ΜΙΚΡΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Ἰωάννα

Ἀριστεγιέτα

ΜΙΑ ΠΟΙΗΤΡΙΑ

ΠΟΥ ΑΓΑΠΗΣΕ

ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΗΣΕ

ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τοῦ

Κ. ΧΡΥΣΑΝΘΗ

Η Λατινικὴ Ἀμερικὴ ἔχει νὰ δείξῃ μιὰ ξεχωριστὴ εὐαισθησία. Ἡ Ἀνάμιξι τοῦ ἰσπανικοῦ αἵματος μετὰ τὸ ντόπιο, οἱ καινούργιες κλιματολογικὲς καὶ γεωγραφικὲς συνθήκες ἔχουν σφραγίσῃ τὴν τέχνη τῶν τόπων τούτων, δημιουργώντας μιὰ ἰδιοτυπία.

Ἰδιαίτερος ἡ γυναικεῖα τέχνη ἔχει νὰ δείξῃ περισσότερα ἰδιάζοντα στοιχεῖα. Εἶναι πῶς αὐθόρμητη, περισσότερο ἀπροκάλυπτη, λιγώτερο ἐπηρεασμένη.

Ξεχωριστὴ μορφή τῆς γυναικεῖας τέχνης στὴ Λατινικὴ Ἀμερικὴ εἶναι ἡ Ἰωάννα Ἀριστεγιέτα (Jean Aristeguieta) τῆς Βενεζουέλας, ἑνὸς τόπου πού γέννησε τὸν «ἀπελευθερωτὴ», ὅπως τὸν ἀποκαλοῦν, Βολιβάρ. (Κι εἶναι ἀλήθεια, πῶς τῶχουν ξεχωριστὸ καμάρι οἱ Βενεζουελανοί, ὅτι εἶναι συμπατριῶτες τοῦ ἐπαναστάτη αὐτοῦ πού ἄναψε τὴ φλόγα τῆς ἀπελευθερώσεως σὲ ὅλη τὴ Λατινικὴ Ἀμερικὴ).

Ἡ ποιητὴς τῆς Ἀριστεγιέτας εἶναι μιὰ γνήσια λυρική φωνή. Τραγουδῆσε τὴ Βενεζουέλα μετὰ γνήσιο πάθος. Τραγουδῆσε περιστατικὰ τῆς ζωῆς, τὴν φιλία, τὸν ἔρωτα, τὴν ἀνοιξί, τὸν ἐνθουσιασμό, τὴν ὁμορφιά καὶ προπαντὸς τὴν ποίησι. Ἀνάμεσα στὰ θέματά της ὑπῆρξε καὶ ἡ Ἑλλάδα. Γιὰ τὴν Ἑλλάδα εἶχε κυκλοφορήσῃ κι ἓνα βιβλίο τὸ «Πάθος γιὰ τὴν Ἑλλάδα» (Pasión por Grecia) πού ἔχει μεταφραστῇ γαλλικά, καὶ μερικὰ του κομμάτια ἑλληνικά (Κ. Χρυσαφιστῇ) στὸ περιοδικὸ «Τάϊμς ὅφ Σάϊπρους» καὶ τὸ περιοδικὸ τῶν σάνθης στὸ περιοδικὸ «Τάϊμς ὅφ Σάϊπρους». Ἀλλὰ καὶ στίς νεώτερές της συλλογὲς ἔχει πάντοτε κάτι ἀφιερωμένο στὴν Ἑλλάδα πού τὴ θεωρεῖ δευτέρῃ της πατρίδα.

Ἡ Ἀριστεγιέτα ἔχει γεννηθῇ στὸ Γκασσιπάτι (περιοχὴ Βολιβάρ) τῆς Βενεζουέλας. Ἀπὸ τὸ 1941 ὁμῶς κατοικεῖ στὸ Καράκας, πρωτεύουσα τῆς χώρας. Μένουν ὥστόσο στὴ μνήμη τῆς τὰ τοπία γύρω ἀπὸ τὸν Ὀρενόκο ὅπου πέρασε τὰ παιδικὰ τῆς χρόνια. Ἐνα τελευταῖο τῆς βιβλίου «Τὸ γυαλὶ τοῦ Μύθου», ποὺ κυκλοφόρησε στὴ Μαδρίτη, τοῦτα τὰ παιδικὰ χρόνια ἀναθυμᾶται καὶ τραγουδᾷ. Τὰ κυριώτερὰ τῆς ποιητικὰ ἔργα εἶναι τὰ «Ἀνθεστήρια», «Μνήμη σὲ ἑπτὰ Ὁδὲς γιὰ τὴν ψυχὴ τῆς Τερέζας ντὲ λὰ Πάρρα», «Ἀπρίλης καὶ Θαλασσινὸς Κύκλος», «Ποίηση-Ποίηση», «Οἱ θύρες τοῦ Μυστικοῦ», «Πάθος γιὰ τὴν Ἑλλάδα», «Μέθη τοῦ Σφυγμοῦ μου», «Γυαλὶ τοῦ Μύθου», «Νυχτερινὰ» καὶ ἄλλα.

Οἱ στίχοι τῆς θὰ μιλήσουν καλύτερα...

ΠΟΥ ΝΑ ΠΕΤΑΞΩ...

Ποῦ νὰ πετάξω νὰ σὲ βοῶ,
λαμπρὸ κορμὶ τοῦ δάσους;

— Τὸ ἡμερολόγιό σου ἂν σπάσεις
κι ἂν κάρπεις τὸ ρολόϊ.

Ποῦ θὰ πετάξεις νὰ μὲ πνίξεις,
τρέλλα θερμὴ τοῦ δάσους;

— Μακρὰ ἀπ' τῆς πόλης τὴν κἀπνιά,
σὴ γύμνια μου ἂν γυρίσεις.

ΣΩΜΑ ΟΥΡΑΝΙΟ...

Ὡ σῶμα οὐράνιο καὶ θλιμμένο τῆς βροχῆς
τ' ἀνάξια πῶς τὰ περιβρέχει ἡ μουσικὴ σου,
ὦ ἐξαίρετη βροχὴ τοῦ μάγου τραγουδιοῦ,
κομὴ μακρὰ τῆς ἀγαπούλας νοσταλγίας,
βροχὴ εἶσαι ἐπαναστάτης, μάχη τοῦ κρυφοῦ
σὰ φῶς ποὺ τρεμοπαίζει τοῦ ὕπνου
(δ.τι ἀγαπῶ στὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς
σ' ἐσὲ ἀγαπῶ, βροχή, τῆς ὁμορφιᾶς τὸ θάρος).

ΡΩΤΗΜΑ

Τ' ἀχιδοβόλα πνεύματα ποὺ ὠραῖες
ἰχθυοῦν ὥδεις τῆς πίστεως,
Ποῦ θᾶναι τώρα, ποῦ;

Εἶναι στοὺς ὕπνους φύλλα μαγεμένα
ποὺ τοῦ θανάτου ἡ πολιτεία
ἀρπάζει καὶ σκορπᾷ μέσ' τὸ κενό;

ΝΥΧΤΑ

Κατάκοπα τῆς Νύχτας φουντωτὰ μαλλιά
— ἱτιά, σονάτια τοῦ Μπαλιόκ —
ὑπάρχετε ὡς καθρέφτες
π' ἀντανακλοῦνε κάλλη ὁδοίποροῦντα —
Νύχτα, τῆς μεταμόρφωσης μηνύτρα.

ΕΛΕΓΕΙΑ ΣΕ ΧΡΩΜΑ ΟΥΡΑΝΙ

Ὁ ἄφροδ ἐτοῦτος, ποὺ περνᾷ ἀβρὸς
μὲ θλίψη παιδικὴ γεμάτη λάμψη,
τοῦ μακρυνοῦ μου πνεύματος εἶναι ἴσκιος,
λεπτὸς τοῦ βουλιαγμένου κορχυλιοῦ.

Τούτη ἡ μαγεία, ποὺ σιέεται στὴ βιολέττα
γιὰ μιὰ ἀγκαλιὰ ἀπὸ διάφανη ἐλεγεία,
ἴσκιος τῆς λήθης εἶναι ποὺ μὲ χάνει,
ἀέρινος ἴσκιος ποὺ ἔλυνσε σ' ἀγέρι.

Τούτη ἡ γυμνὴ φτερούγα τῆς ἀγάπης,
ποὺ πέρασε τοπία σιωπῆς, τοπία . . . ,
ἴσκιος τοῦ τρομαγμένου μου μειώπου
γιὰ τὴ χλωμὴ τοῦ μηδενὸς τὴν πρῶρα.

Η ΑΓΑΠΗ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Ἡ ἀγάπη σου εἶναι τῶν ἀγρῶν ἡ ἀσπράδα
ὁ ποταμὸς μὲ ὁσμὲς καὶ πεταλοῦδες,
γαλάζιο δαίλι καὶ πουλιῶν τραγουδί.

Ἡ ἀγάπη σου εἶναι ἡ νοσταλγία σιωπῆς,
βροχούλα ἀπάνω στὸ κορμὶ τοῦ ἀφροῦ,
ἡ θάλασσα δωρητὰ τῆς κινδάρας.

Ἡ ἀγάπη σου παραφορὰ τοῦ νότου,
τῶν ρεμβασμῶν τὸ χουσαφένιο πάθος,
τοῦ ὀρθροῦ φιλὶ ποὺ πέφτει ἐδῶ στὴ γῆ.

Ἡ ἀγάπη σου χαμένο κάλλος εἶναι,
ἡ τρέλλα μὲ τὸ ἐξάισιο μυστικὸ τῆς,
ἡ ποίηση ποὺ κραδαίνει καὶ φλογίζει.

ΣΙΩΠΗ

Μὴν τὴ ρωτᾶς τὴ θάλασσα
γιατί 'ναι παραλήρημα καὶ τρόμος!

Μὴν τὴ ρωτᾶς τὴ νύχτα
γιατὶ μοῦ θρέφει τὶς σιωπές!

Μὴν τὸ ρωτᾶς τὸ δέντρο
ποῦ χάνονται οἱ ὁδοί!

Μὴν τὸν ρωτᾶς τὸν ἄνεμο
γιατὶ πετᾷ, πετᾷ χωρὶς μιὰ στάση!

Μὴν τὴ ρωτᾶς καὶ τὴν ψυχὴ
γιατὶ κοιτάει μέσ' τὴν ἀγάπη τὸ Θεό!

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΡΔΙΑ ΜΟΥ

Σ' αὐτοὺς τοὺς στίχους τὴν καρδιά μου ἀφήνω,
γιὰ τὴν καθάρια τὴν ἀφήνω Ἑλλάδα,
γιὰ τὴν πατρίδα αὐτὴ τῆς φαντασίας.

Σ' αὐτοὺς τοὺς στίχους τὸ μυαλό μου ἀφήνω
γιὰ τὸν περίλαμπρο ἥλιο τῆς Ἑλλάδας,
μ' ἀγάλματα καὶ μὲ μυρτιές, τὸ ἀφήνω.

Τὴ δίψα μου γιὰ κάλλος τὴν ἀφήνω
— κι ἀκέρια φῶς ἀντανακλῶ καὶ πάλλω —
στοὺς στίχους τούτους τοῦ δεινοῦ μου πάθους.

ΣΤΗ

ΣΤΕΠΠΑ

«... κανείς μας δὲν φταίει
γιὰ τίποτα. Ὅλοι εἴμαστε
ὅμοιοι — θηρία».

Φύγαμε ἀπὸ τὸ Περεκὸπ μὲ
πιδ μαύρη διάθεσι — πεινα-
σμένοι σὰν λύκοι, μανιασμένοι μ'
ὅλο τὸν κόσμο. Μάταια μιὰ ὀ-
λάκερη μέρα πασχίζαμε νὰ κλέ-
ψωμε ἢ νὰ κερδίσωμε κατιτί.
Στὸ τέλος, σὰν τὸ παραδεχτή-
με πῶς ἔτσι ἢ ἀλλιῶς δὲν θά-
βγαινε τίποτα ἀποφασίσαμε νὰ
προχωρήσωμε. Καὶ γιὰ ποῦ; Ὁ-
πουδήποτε — ὅπου μᾶς πηγαί-
ναν τὰ βήματά μας.

Ἡμαστέ τρεῖς. Μόλις τελευ-
ταῖα εἶχαμε σμίξει, σ' ἓνα κα-
πηλειὸ στὴ Χερσῶνα, στὰ μου-
ράγια τοῦ Δνείπερου. Ὁ ἓνας
μας κάποτε εἶχε κάνει φαντάρος
κι ἀργότερα, καθὼς φαίνεται, ἐ-
πιστάτης σ' ἓνα σιδηροδρομικὸ
συνεργεῖο στὴ γραμμὴ τοῦ Βι-
στούλα. Ἦταν κοκκινομάλλης,
γεροδεμένος ἄντρας, μὲ ψυχρὰ
γκρίζα μάτια. Μιλοῦσε γερμανι-
κά, καὶ εἶχε ἐξαιρετικὰ βαθειὰς
γνώσεις γιὰ τὴ ζωὴ τῆς φυλα-
κῆς.

Σὰν μᾶς εἶπε ὁ δεῦτερος σύν-

τροφός μας — ἓνας μικροσκοπι-
κός, ἀδύνατος ἀνθρωπάκος — πῶς
ἦταν κάποτε φοιτητὴς στὸ Πανε-
πιστήμιο τῆς Μόσχας, ὁ φαν-
τάρος κί ἐγὼ τὸ παραδεχτήκα-
με. Στ' ἀλήθεια, τί μᾶς ἔμελλε
τώρα ἂν ἦταν κάποτε φοιτητὴς,
ἀστυνομικὸς ἢ κλέφτης. Σημα-
σία εἶχε μόνο ὅτι τώρα ἦταν ὁ-
μοίός μας. Μ' ἄλλα λόγια, ἦταν
πεινασμένος, τὸν παρακολουθοῦ-
σε ἡ ἀστυνομία στὶς πολιτείες
καὶ τὸν κοιτάζαν καχύποπτα στὰ
χωριά οἱ μουζίκτοι.

Τρίτος ἤμουν ἐγώ. Τὴ μετριο-
φροσύνη, τὴν εἶχα ἀπ' τὰ παιδι-
κά μου χρόνια· αὐτὴ εἶναι ποῦ
δὲν μ' ἀφήνει νὰ σοῦ ἀνιστορήσω
τὰ προσόντα μου. Μὰ ἐπειδὴ δὲν
θέλω νὰ περάσω καὶ γιὰ ἀγα-
θούλης, δὲν πρόκειται νὰ σοῦ πῶ
λέξι οὔτε γιὰ τὰ κουσούρια μου.

Ἔτσι εἶχαν τὰ πράγματα κα-
θὼς φύγαμε ἀπ' τὸ Περεκὸπ. Γιὰ
τὴν πρώτη μέρα βασιζόμαστε
στοὺς τσομπάνηδες ποὺ πάντα
μπορεῖς νὰ τοὺς ζητιανέψης λίγο

ψωμί. Σπάνιο να τ' άρνηθούν σε στρατοκόπο.

Περπατούσαμε με τον φαντάρο μπροστά. Ο φοιτητής μας άκολουθούσε. Στην πλάτη του είχε ριγμένο κάτι που μοιαζε με άμπέχωνο. Τα λείψανα ενός πλατύγυρου καπέλλου άναπαύονταν στο σουβλερό κεφάλι του. Ένα στενό πανταλόνι με πολύχρωμα μπαλώματα τούσφιγγε τ' άδύνατα μεριά και στα πόδια του είχε σφιχτοδεμένα με σπάγγους τὰ ξεσκλίδια από κάτι άρβυλα πουχε περιμαζέψει από τὸ δρόμο. Προχωρούσε άμίλητος, σηκώνοντας με την κλωτσιά του ένα σύννεφο σκόνης και κλείνοντας τὰ μικρά, πρασινωπά του μάτια.

Ο φαντάρος φορούσε μιὰ κόκκινη, μπαμπακερή καζάκα. Στο κεφάλι του ένα δίκωχο, άπροσδιορίστου χρώματος, έγερνε σύμφωνα με τούς στρατιωτικούς κανονισμούς, πάνω από τὸ δεξί του φρύδι. Τα κανιά του πλέανε μέσα στα φαρδιά μπατζάκια μιὰς κυλόττας. Ήταν ξυπόλητος.

Τὸ ἴδιο ξυπόλητος ἦμουν κι ἐγώ. Καθώς βαδίζαμε από παντοῦ μὰς τριγύριζε άπέραντη στέππα, που μοιαζε με πελώριο μαύρο πιάτο, κουκουλωμένο από τὸν πνιγερό, άσυνέφιαστο γαλάζιο θόλο τοῦ καλοκαιριάτικου οὐρανοῦ. Πότε-πότε άνταμώναμε λουρίδες από φρεσκοθερισμένα χωράφια.

Ο φαντάρος περπατούσε ψέλνοντας με μπάσα, βραχνή φωνή. «Ύμνουμέν και δοξάζομεν την άγίαν Σου Ἀνάστασιν».

Ήξερε άναρίθμητα τροπάρια και κοντάκια που συχνά τὰ κατοποιούσε, όποτε κατακάθιζε ή κουδέντα μας.

Μπροστά μας ὁ ὀρίζοντας έκλεινε σε τρυφερές γραμμές, ά-

παλά θαμμένες σ' ὄλες τις άποχρώσεις, από τὸ λουλακι ὡς τὸ άχνὸ τριανταφυλλί.

—Έτούτοι θε νάναι οἱ λόφοι τῆς Κριμαίας εἶπε ὁ φοιτητής.

—Λόφοι; φώναξε ὁ φαντάρος. Σὰ γρήγορα τούς φαντάστηκες, φιλαράκο. Σύννεφα εἶναι σύννεφα και τίποτ' ἄλλο. Για δες πὼς μοιάζουνε με παστοκύδωνο!

Ἀχ, τί ὠραίο θάταν νὰ γινόνταν τάχα τὰ σύννεφα μαρμελάδα. Πάλι ξύπνησε ἡ πείνα μας, ἡ κατάρρα τῆς ζωῆς μας.

Ο ἥλιος βασίλευε και τὰ σύννεφα φωτίστηκαν στὸν ὀρίζοντα. Ὀλόγυρα μύριζε γῆς και αλάτι. Έτούτη ἡ ξερή, ὀρεχτική εὐωδιά άβγάτεψε τὸ δάγκωμα τῆς πείνας. Τὸ στομάχι μας εἶχε σουρώσει. Ήταν ένα αἶσθημα αλλόκοτο και δυσάρεστο. Τὸ κορμί μας ἔμοιαζε νὰ στραγγίξει από κάθε χυμό. Τὸ στόμα ξεραινόταν και στὰ μάτια μας μαυρολογούσαν κάτι σκούροι λεκέδες.

Ὡστόσο, περπατούσαμε, κι ὁλοένα ψάχναμε ὀλόγυρα μήπως συναντήσουμε κανά κοπάδι πρόβατα. Εἴχαμε στήσει τ' αὐτιά μας μήπως ἀκούσουμε τὸ θλιβερό τριζοβόλημα κανενὸς τατάρικου κάρρου.

Ἡ στέππα ὅμως ἦταν ἄδεια και σιωπηλή.

Μπροστά μας ὁ ἥλιος βούλιαζε εἰρηνικά μέσα σε άπαλά σύννεφα. Μιὰ θαυγάλαξη σκοτεινὴ σκιά ἄρχισε νὰ ὀρθώνεται από την άντικρυνή μεριά τῆς στέππας πρὸς τὸν οὐρανό.

—Ἀδελφούλη μου, νὰ μάσουμε τίποτα γιὰ τὴ φωτιά, εἶπε ὁ φαντάρος σηκώνοντας από τὸν δρόμο ένα κουτσουράκι. Θὰ περάσουμε τὴ νύχτα μέσα στὴ στέππα... ἔχουμε νὰ κόψωμε

καρφί... Κλαράκια, καθαλλίνες, ὅ,τι σὰς λάχει.

Σκορπίσαμε και πιάσαμε νὰ συνάζουμε ὅ,τι θρискόταν στὴν ἄκρια τοῦ δρόμου. Κάθε που σκύβαμε μιὰ φρικτὴ ἐπιθυμία άπλωνόταν σ' ὅλο μας τὸ κορμί—νὰ ριχτοῦμε χάμω και νὰ φάμε τὴ γῆ, τὴ μαύρη παχειὰ γῆ, νὰ φάμε, ὅσο που νὰ μὴν παίρνη πιὰ ἄλλο. Κι ἔπειτα νὰ παραδοθοῦμε στὸν ὕπνο. Σ' ένα ὕπνο ἴσως παντοτεινό. Ἀλλὰ μονάχα πρῶτα νὰ φάμε, νὰ μασήσουμε κάτι.

—Ἀχ,καὶ νὰ θρίσκαμε καμιὰ ρίζα, άναστέναξε ὁ φαντάρος. Ἀλλὰ δὲν θρίσκαμε τίποτα. Γρήγορα ἔπεσε ἡ νύχτα. Ὀλόγυρά μας οἱ μαύρες σκιές σμίξανε κι άνακατώθηκαν, στενεύοντας τὴν άπεραντοσύνη τῆς στέππας.

—Ἀδελφάκια, μουρμούρισε ὑπόκωφα ὁ φοιτητής. Νά, ἐκεῖ ἄριστερά, κάποιοι εἶναι πλαγιασμένοι... ἕνας ἄνθρωπος.

—Ἀνθρωπος; ρώτησε δύσπιστα ὁ φαντάρος. Καὶ γιατί νά ναι πλαγιασμένος ἐκεῖ χάμω;

—Σύρε νὰ τὸν ρωτήσης. Σίγουρα θάχη ψωμί, ἐξήγησε ὁ φοιτητής.

—Πάμε ὡς ἐκεῖ.

Προχωρήσαμε βαδίζοντας γοργὰ ἀνάμεσα ἀπ' τ' αὐλάκια τοῦ ὠργωμένου χωραφιοῦ. Ἡ νιογέννητη ἐλπίδα πὼς θὰ θρίσκαμε κάτι νὰ φάμε, ἀκόνιζε τὴν ὀρεξι. Τὸν ζυγώσαμε· ἀλλὰ ἐκεῖνος δὲ σάλευε.

—Μπορεῖ και νὰ μὴν εἶναι, εἶπε κατσούφικα ὁ φαντάρος.

Ἀλλὰ ἐκείνη τὴ στιγμή, ὁ ἄγκος, ὅπως κεϊτόταν στὸ χῶμα, ἄρχισε νὰ σαλεύει και νὰ ὀρθώνεται. Ήτανε πραγματικὰ ζωντανός.

—Μὴ ζυγώσετε, θὰ σὰς ρίξω, ἀκούστηκε πνιχτὴ μιὰ τρεμου-

λάρα φωνή. Ένα ξερό, μεταλλικὸ κρὰκ ἀντήχησε στὸ μουντὸ ἀέρα.

Καρφωθήκαμε κει δά, λες και πειθαρχούσαμε σε κάποια διαταγή.

Κάμποσο εἶχαμε ἀπομείνει βουβοί, ἀποβλακωμένοι από τὴν ἐχθρική ὑποδοχή.

—Τὸ μούργο! μουρμούρισε ὁ φαντάρος.

—Μά-λι-στα, εἶπε συλλογισμένος ὁ φοιτητής. Κουβαλαί μαζί του πιστόλι. Τὸ ψαράκι ἔχει αὐγά. Τί ἄλλο;

—Χό! ξεφώνισε ὁ φαντάρος. Σίγουρα κάτι εἶχε στὸ νοῦ του. Ὁ άγνωστος οὔτε σάλευε, οὔτε μιλούσε.

—Εἰ, φίλε! Δὲ θὰ σε πειράξουμε· δώσε μας μόνο λίγο ψωμάκι. Κάτι θὰ σοῦ περισσεύη. Δώσε μας λιγάκι, ἀδελφέ μου, γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Τρισκατάρτε μούργο.

Τὸ τελευταῖο ὁ φαντάρος τὸ μουρμούρισε ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δόντια του. Ὁ ξένος ἀπόμενε σιωπηλός.

—Μ' ἀκούς; συνέχισε ὁ φαντάρος τρεμουλιάζοντας από θυμὸ και ἀπελπισία. Δώσε μας λίγο ψωμάκι. Δὲ θὰ σε ζυγώσουμε. Πέτα το ἐδώ.

—Καλά, εἶπε ὁ ξένος κοφτά.

—Μὴ μὰς φοβάσαι, καλέ μου ἄνθρωπε, εἶπε εὐγενικὰ ὁ φοιτητής. Εἴμαστε ἄνθρωποι εἰρηνικοί, τραβάμε γιὰ τὸ Κουμπάν—τὰ λεφτά μας σώθηκαν στὸ δρόμο, ἐρχόμαστε ἀπὸ τὴ Ρωσία. Ἐχουμε δυὸ μέρες νὰ βάλουμε στὸ στόμα μας κάτι.

—Πιάσε, εἶπε ὁ εὐεργέτης μας σείοντας τὸ χέρι του στὸν ἀέρα. Κάτι μαυριδερό πέρασε ἀπάνω μας κι ἔπεσε μέσα στ' ὠργωμένο χῶμα, λίγο παρέκει.

Ὁ φοιτητής ἔτρεξε νὰ τὸ πιάσῃ.

—Νά, πιάστε κι αὐτό! Νά καὶ τοῦτο! Δὲν ἔχω ἄλλο.

Ὅταν ὁ φοιτητής μάζεψε τὰ ἀναπάντεχα δῶρα, εἶδαμε πὼς ἦταν ἴσαμε τέσσερα πούντια ξερό σταρόψωμο. Ἦταν κατάξερο, πασπαλισμένο μὲ χῶμα.

—Ἔτσι, ἐτοῦτο, κι ἐτοῦτο, καὶ δαῦτο, εἶπε ὁ φαντάρος μοιράζοντας ἀκριβοδίκαια τὰ κομμάτια.

Πῆρα τὸ δικό μου καὶ τῶχωσα στὸ στόμα. Τὸ μασοῦσα, τὸ μασοῦσα ἀργά, μὲ δυσκολία, κρατώντας μιὰ νευρική σύσπαισι, στὰ σαγόνια μου, ποὺ ἦταν πρόθυμα ν' ἀλέσουν καὶ κοτρώνια. Μπουκιὰ τὴ μπουκιὰ τὸ κατάπινα. Ζεστές, ἀπερίγραπτα νόστιμες οἱ μπουκιές, κατακάθιζαν στὸ φλογισμένο στομάχι μου κι ἔλεγε πὼς τὴν ἴδια κιόλας στιγμή μεταμορφώνονταν σὲ αἷμα καὶ νεῦρα. Μιὰ χαρά, μιὰ τόσο ἀλλόκοτη, ἥρεμη, ζωογόνα χαρὰ μοῦ θέρμαινε τὴν καρδιά.

Ἀλλὰ μόλις ἔρριξα καὶ τὰ τελευταῖα ψίχουλα ἀπὸ τὴ χούφτα μου μέσα στὸ στόμα, μὲ ξανάπιασε ἡ τρομαχτικὴ λαχτάρα νὰ φάω.

—Ἐτοῦτος θάχῃ κρέας, γιὰ τίποτε λαρδί, ὁ διάολος νὰ τὸν πάρῃ, γρύλλισε ὁ φαντάρος, τρίβοντας τὸ στομάχι του.

—Ναί, θάχῃ. Στὸ ψωμί ἦταν μυρωδιὰ ἀπὸ κρέας. Θάχῃ κι ἄλλο ψωμί, πρόσθεσε χαμηλόφωνα ὁ φοιτητής. Νὰ μὴν ἦταν αὐτὸ τὸ πιστόλι...

—Καὶ ποῖος εἶναι; ἔ;

—Σίγουρα κανέναν ἀλήτη, σὰν κι ἐλόγου μας.

—Μπά, τὸ σκύλο, κατάρληξε ὁ φαντάρος.

Καθόμασταν πλάϊ καὶ ρίχναμε λοξὲς ματιές κατὰ κεῖ ποὺ ἔρι-

σκόταν ὁ εὐεργέτης μας μὲ τὸ πιστόλι. Τσιμουδιά, ἴχνος ζωῆς ἀπὸ κεῖ.

Ἡ νύχτα ἔσυρε ὀλόγουρά μας τὸ πηχτὸ τῆς σκοτάδι. Στὴ στέππα ἀπλώθηκε ἡσυχία θανάτου. Ἀκούγαμε μονάχα τὶς ἀνάσες μας. Πότε-πότε μᾶς ἔφτανε καὶ τὸ λυπημένο σοῦριγμα τῆς νυφίσσας. Τ' ἀστέρια — ὀλοζώντανα λουλούδια στὸν οὐρανὸ — λάμπανε πάνω μας. Καὶ μεῖς πεινούσαμε.

Τὸ λέω μὲ περηφάνεια — ἐκείνη τὴν παράδοξη νύχτα δὲν ἤμουν μήτε χειρότερος, μήτε καλύτερος ἀπὸ τοὺς τυχαίους συντρόφους μου. Τοὺς πρότεινα νὰ σηκωθοῦμε καὶ νὰ τὸν ἀρπάξωμε.

—Δὲν θὰ τὸν πειράξωμε. Θὰ τοῦ φάμε ὅ,τι ἔχει. Ἄστον νὰ μᾶς ρίξῃ. Θὰ χτυπήσῃ τὸν ἕνα ἀπ' τοὺς τρεῖς. Κι ἂν πετύχῃ... Μὰ καὶ πάλι, ἡ σφαῖρα τοῦ πιστολίου δὲ σκοτώνει.

—Πάμε, εἶπε ὁ φαντάρος πηδώντας ὄρθιος. Ὁ φοιτητής σηκώθηκε λιγώτερο πρόθυμος. Χυμήξανε τρέχοντας. Ὁ φοιτητής κοντοστεκόταν πρὶς πίσω.

—Σύντροφε! τοῦ φώναζε ὑποτιμητικὰ ὁ φαντάρος.

Ἀκούστηκε μιὰ σιγανὴ βλαστήμια καὶ τὸ κοφτὸ πέσιμο τοῦ λύκου. Ἀστράψε κάποια λάμψι καὶ στ' αὐτιά μας ἀντήχησε ὁ ξερὸς κρότος μιᾶς πιστολιάς.

—Τζούφια! φώναξε χαρούμενος ὁ φαντάρος καὶ μ' ἕνα σάλτο ἄδραξε τὸν ξένο. Θὰ σοῦ δείξω τώρα...

Ὁ φοιτητής χύμηξε στὸ δισάκι του. Ἀλλὰ ὁ σατανᾶς, ὅπως ἦταν γονατισμένος, ξάπλωσε ἀνάσκελα, τέντωσε τὰ χέρια καὶ μὲ κόπο ἀνάσαινε.

—Τί εἶναι πάλι τοῦτο; ξαφνιάστηκε ὁ φαντάρος. Εἶχε ση-

κώσει κιόλας τὸ πόδι νὰ τοῦ κατεβάσῃ μιὰ κλωτσιά. Ἀπάνω του ἔρριξε; Οὐ, φίλε! Ἔ, αὐτοχτόνησες, μωρέ;

—Ὦχ, νὰ κρέας καὶ πῆττα, ψωμί! Ἔνα σωρό! ἀνάκραξε μὲ ἡδονὴ ὁ φοιτητής.

—Ἔ, σύρε τὸ διάβολο! Ξέρασε τὴν ψυχὴ σου! Ἄς φάμε, ἀγοράκια μου, φώναξε ὁ φαντάρος. Τράβηξε τὸ πιστόλι ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ ξένου, ποὺ εἶχε πᾶψει πιά ν' ἀγκομαχῇ καὶ κείτονταν ὀλότελα ἀσάλευτος. Στὸ πιστόλι ἀπόμεινε ἀκόμη μιὰ σφαῖρα.

Ξαναφάγαμε. Φάγαμε ἀμίλητοι. Κι ὁ ξένος κειτόταν ἐκεῖ δά, ἀμίλητος, δίχως νὰ σαλεῖ. Οὐτε τὸν προσέχαμε διόλου.

Μιὰ βραχνὴ τρεμουλιάρια φωνὴ ἀκούστηκε ξάφνου.

—Μονάχα γιὰ τὸ ψωμί τὸ κάνατε αὐτό, καλὰ μου ἀδέλφια;

Ἀνασκήτησαμε. Ὁ φαντάρος ἀπόσπασε τὴ μπουκιὰ του καὶ τὸν βλαστήμησε.

—Τί σκυλοτόμαρο! Δὲν πὰ νὰ πλαντάξῃς! Ἐλεγεσ ὅτι θὰ σὲ γδάρουμε; Νὰ κερδίσωμε τί; Ὁμορφα, ἔ, νὰ βαρᾶς τὸν κόσμο μὲ τὰ πιστόλια. Στὸ διάβολο.

—Βάστα ν' ἀποφάμε καὶ σὲ συγυρίζουμε, εἶπε ἀπειλητικὰ ὁ φοιτητής.

Τότε, μέσα στὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας μᾶς ἀναστάτωσαν κάποια πνιγμένα ἀναφιλητά.

—Ἀδέλφια μου — λὲς καὶ τόξερα! Φοβήθηκα καὶ σὰς ἔρριξα. Ἐρχομαι ἀπὸ τὸ Νόβο Ἀθω καὶ τραβάω γιὰ τὸ κυβερνεῖο τοῦ Σμολένσκ...

—Ὦχ, Θεέ μου! Μὲ πιάνουν οἱ θερμές. Κάθε ἡλιοβασίλεμα. Εἶναι ἡ δυστυχία μου... Γιὰ νὰ γλυτώσω ἀπ' τὶς θερμές ἔφυγα ἀπ' τὸ Ἀθω... Ἦμουν ἐκεῖ μαραγκός... Εἶμαι μαραγκός... Ἐχω γυναῖκα καὶ

σπίτι, δυὸ κοριτσάκια... τρία χρόνια, ζυγώνουν τέσσερα... ποὺ δὲν τάχω δεῖ... ἀδέρφια μου! Ἀχ, φάτε τα ὅλα...

—Μὴ χολοσκᾶς, θὰ τὰ φάμε ὅλα. Τί ἀνάγκη νὰ μᾶς τὸ πῆς, τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ φοιτητής.

—Ὦχ, Θεέ μου! Νάξερα μονάχα πὼς εἴστε καλοὶ ἄνθρωποι, εἰρηνικοὶ — οὔτε θὰ τὸ σκεφτόμουν νὰ ρίξω... Ἡ στέππα, ἀδέρφια μου... ἡ νύχτα. Σχωρνᾶτε με! ἔ;

Μιλοῦσε κι ἐκλαιγε ἡ πιὸ σωστὰ ἀνάδινε ἕνα τρεμουλιάρικο πανικόβλητο ἀναφιλητό.

—Τί μιζοκλαῖς, τοῦ πέταξε ὁ φαντάρος μὲ καταφρόνια.

—Θάχῃ πάνω του καὶ παράδες, παρατήρησε ὁ φοιτητής.

Ὁ φαντάρος μισόκλεισε τὰ μάτια, τὸν ἀτένισε κάμποσο καὶ χαμογέλασε.

—Εἶσαι σπύρτο! Ἄντε ν' ἀνάμουμε φωτιά καὶ νὰ κοιμηθοῦμε.

—Καὶ δαῦτος; ρώτησε ὁ φοιτητής.

—Ἄς πᾶν νὰ πνιγῇ. Τί θές, νὰ τόνε σουβλίσωμε;

—Θὰ τοῦ ἄξιζε, κούνησε τὸ σουβλερό του κεφάλι ὁ φοιτητής.

Ξεκινήσαμε γιὰ τὰ προσανάματα ποῦχαμε μᾶσει καὶ τᾶχαμε ρίξει χάμω ὅταν μᾶς σταμάτησε μὲ τὴν κραυγὴ του ὁ μαραγκός. Σὲ λίγο ἤμασταν καθισμένοι γύρω ἀπὸ μιὰ φωτιά. Σιγὰκι ἤρεμα στὴν ξέπνοη νύχτα καὶ φέγγιζε ὀλόγουρα τὸ λιγοστὸ τόπο ὅπου καθόμασταν.

—Ἀδέρφια! μᾶς φώναξε ὁ μαραγκός.

—Λέγε, τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ φαντάρος.

—Νάρθω κοντά σας — στὴ φωτιά; Ζυγώνει ὁ θάνατος — τὰ κόκκαλά μου πονᾶνε... Ὦχ,

Θεέ μου! Δεν θα ξαναγυρίσω ποτέ στο σπίτι μου.

—Κόπιασε, του έδωσε την άδεια ό φοιτητής.

Ο μαραγκός σύρθηκε ως τη φωτιά. Ήταν ψηλός, μα φρικτά αδύνατος. Όλο του το κορμί έτρεμε από παράξενους σπασμούς και τὰ σκοτεινά του μάτια αντιφέγγιζαν όλο τόν πόνο που τού τρωγε τὰ σωθικά. Στη φλόγα της φωτιάς, τὸ ρουφηγμένο, σκελεθρωμένο του μούτρο έδειξε ένα κιτρινωπό, χωματένιο χρώμα σαν πτώμα. Ήταν αποκρουστικό νὰ τὸν βλέπης.

—Ποῦ πᾶς με τούτα τὰ χάλια — καὶ με τὰ πόδια; "Ε, εἰσαι καὶ καρμύρης; τὸν ρώτησε κατσούφικα ὁ φαντάρος.

—Μοῦ τὸ συστήσαν — μὴ μπῆς στὸ νερό, σοῦ λέει... Ταξίδεψε στὴν Κριμαία... καθαρὸς ἄερας σοῦ λέει. Μὰ τώρα δὲν μπορῶ νὰ περπατήσω ἄλλο. Πεθαίνω, ἀδελφία μου... θὰ πεθάνω καταμόναχος μέσ' στὴ στέππα. Θὰ με φᾶνε τὰ ὄρνια... κανεὶς δὲν θὰ τὸ μάθῃ... ἡ γυναίκα μου, τὰ κορίτσια μου θὰ με καρτεροῦνε. Τοὺς ἔγραψα... τὰ κόκκαλά μου θὰ τὰ λύωσῃ ἡ βροχὴ μέσ' στὴ στέππα. "Ωχ, Θεέ μου! Θεέ μου!

—Στὴν ὀργή! Τί κλαψουρίζεις! Ξεφώνισε με λύσσα ὁ φαντάρος, πηδώντας ὀρθός. Γιατὶ δὲν μᾶς παρατᾶς; Πεθαίνεις; "Ε, ψόφα, ἀλλὰ σκάσε. Ποιὸς μπορεῖ νὰ σ' ἀκούῃ;

—Βάρτου μιὰ στὸ κεφάλι, πρότεινε ὁ φοιτητής.

—"Ας πλαγιάσωμε καὶ ὅς κοιμηθούμε, τοὺς εἶπα. Καὶ σὰν θὲς ἐσὺ νὰ σταθῇσι μιὰ στὴ φωτιά, παράτα τὴν κλάψα.

—Τ' ἀκουσες; εἶπε ὁ φαντάρος ἀπότομα. Θαρρεῖς θὰ σὲ λυπηθούμε, ἐπειδὴ μᾶς πέταξες

δυὸ ξεροκόμματα, μᾶς πιστόλισες κι ἀπὸ πάνω; Σίχαμα! "Εδὼ ἄλλοι... Πφ!

Πλάγιασε καὶ τεντώθηκε καταγῆς. Ὁ φοιτητής εἶχε κιόλας ξαπλώσει. "Εγείρα κι ἐγώ. Ὁ τρομαγμένος μαραγκὸς ζύγωσε πιὸ κοντὰ κι ἀπόμεινε κουβαριασμένος, παρακολουθώντας ἀμίλητος τὴ φωτιά. Ὁ φοιτητὴς κουλουριάστηκε στ' ἀριστερό του πλευρὸ κι ἔδειχνε πὼς ἀποκοιμήθηκε στὴ στιγμὴ. Ὁ φαντάρος πέρασε τὰ χέρια πίσω στὸ σῆρκο καὶ κοιτοῦσε τὸν οὐρανό.

—Τί νυχτιά! "Ε; Πόσα ἀστέρια! Ζέστη! μοῦ λέει λίγο ἀργότερα. Τέτοιοι οὐρανὸς — αὐτὸ εἶναι πάπλωμα, δὲν εἶναι οὐρανὸς! Μ' ἀρέσει ἡ ἀλητεία, φιλαράκο. Κρυώνεις, πεινᾶς, μὰ ἔχεις τὴ λευτεριά σου. Δὲν ἔχεις ἀφέντῃ πᾶν ἀπ' τὸ κεφάλι σου. Σπουδαῖα! Λίμαξα, σταυρώθηκα τόσες μέρες — καὶ νᾶμαι ξαπλωμένος πού ἀγναντεύω τὸν οὐρανό. Τ' ἀστέρια μοῦ γελᾶνε, σὰ νὰ μοῦ λένε: «Μὴ σκοτίζεσαι, Λακουντίν. Τράβα τὸ δρόμο σου καὶ μὴ χαρίζεσαι σὲ κανένα». Καὶ σὺ — ἔ, πὼς εἶσαι; "Ε, ξυλοπελεκητὴ, δὲν πειράζει πού σοῦ φάγαμε τὸ ψωμί. "Εσὺ εἶχες, ἐμεῖς δὲν εἶχαμε. Μωρὲ εἶσαι τί γρη, νὰ μᾶς ρίξης στὸ ψαχνό! Δὲν τὸ ξέρεις πὼς τὰ βόλια σκοτώνουν; Μωρὲ θὰ σοῦσπαζα τὰ μούτρα ἂν δὲν ἔπεφτες χάμω. Τέτοια παλιανθρωπιά. "Όσο γιὰ ψωμί, αὔριο θὰ φτάσης στὸ Περεκόπ, θ' ἀγοράσης — ἔχεις παραδάκι, τὸ ξέρω. Πόσος καιρὸς πάει πού σὲ πιάσαν οἱ θέρμες;

Γιὰ πολλὴ ὥρα ἡ μπάσα φωνῇ τοῦ φαντάρου καὶ τὸ τρεμουλιάρικο ψιθύρισμα τοῦ μαραγκοῦ κουδουνίζανε στ' αὐτιά μου. "Η νύχτα — σκοτεινὴ καὶ μαύρη — βούλιαζε ὁλοένα πάνω στὴ γῆς.

Τὸ δροσερὸ ὀλόγλυκο ἀγέρι μοῦ χάιδευε τὸ στήθος. Τὰ μάτια μου κλείσανε.

—Σήκω, γρήγορα. Πᾶμε!

Ξύπνησα τρομαγμένος ἀπὸ τὴ σκουνητιά, ἄνοιξα τὰ μάτια καὶ πῆδησα ὀρθὸς στὴ στιγμὴ. Ὁ φαντάρος με βόηθησε νὰ σταθῶ στὰ πόδια καὶ με τραβούσε ἀπὸ τὸ μπράτσο.

—"Ελα, μπρός! Γρήγορα, κουνήσου!

Τὸ πρόσωπό του ἔδειχνε σκυθρωπὸ καὶ ἀναστατωμένο. Κοίταξα ὀλόγυρα. Ὁ ἥλιος εἶχε βγῆ καὶ μιὰ τριανταφυλλιά ἀχτίνα του ἔπεφτε κιόλας στὸ ἀλύγιστο, γκρίζο πρόσωπο τοῦ μαραγκοῦ. Τὸ στόμα του ἦταν ἀνοιχτό, τὰ μάτια του, πεταγμένα ἀπὸ τὶς κόγχες, μᾶς κοιτάζανε μ' ἓνα παγωμένο βλέμμα γεμάτο φρίκη. Ὁ φοιτητὴς δὲν φαινότανε πούθενά.

—Λοιπόν, ἀρκετὰ δὲν εἶδες; Πᾶμε σοῦ λέω, μ' ἔσυρε πάλι ἀπ' τὸ μπράτσο ὁ φαντάρος.

—Εἶναι πεθαμένος; τὸν ρώτησα ἀνατριχιάζοντας στὴν πρωινὴ δροσοῦλα.

—Σὰν τί ἄλλο! Καὶ σένα ἂν σῆχανε λαρυγγώσει πεθαμένος θὲ νᾶσουν.

—Αὐτός; Ὁ φοιτητής; φώναξα.

—"Εμ, ποιὸς ἄλλος; "Εσὺ; Γιὰ ἐγώ; Ναί. Γιὰ νὰ μάθῃς. Ξεμπερδεψε με δαύτονε μιὰ χαρὰ καὶ παράτησε τοὺς συντρόφους του νὰ βγάλουν τὸ φίδι ἀπ' τὴν τρύπα. "Αν τῶξερα, θὰ τὸν σκότωνα τὸ φοιτητὴ σου ἀπὸ χτές. Μὲ μιὰ μπουνιὰ στὸ μελίσγι θὰ τὸν ξεμπερδεύα καὶ θάχαμε στὸν κόσμο ἓνα μούργο λιγώτερο. Νοιώθεις τί μᾶς ἔκανε; Πρέπει νὰ τοῦ δίνουμε. Μάτι ἀνθρώπου νὰ μὴ μᾶς ξανοίξῃ στὴ στέππα. Καταλαβαίνεις. Σήμερα θὰ τὸν

βροῦνε τὸ μαραγκό, λαρυγγωμένο καὶ ληστεμένο. Θὰ χυθοῦνε νὰ μαζέψουν ὅλους τοῦ συναφιὸ μᾶς. «Ποῦθε ἔρχεσαι; Ποῦ πέρσασες χτές τὴ νύχτα;» "Ωχ, καὶ τίποτα πού δὲν κάναμε... τὸ πιστόλι του τῶχα ἀκόμα στὴν τσέπη. Νὰ μπλεξίματα!

—Πέτα το, τὸν συμβούλευσα.

—Πέτα το; εἶπα συλλογισμένα. Κι ἴσως νὰ μὴ μᾶς τσακώσουνε σήμερα. "Οχι δὲν τὸ πετάω... Θὰ τὰ πιάνῃ ὥς τρία ρούβλια. "Εχει μέσα καὶ μιὰ σφαῖρα. "Ωχ, Θεέ μου! Τί δὲν θάδιναν νὰ τὴ φύτευαν στ' αὐτὴ τοῦ καλοῦ μᾶς συντρόφου. Πόσους παράδες λὲς νὰ τούφαγε ὁ σκύλος;

—Εἶχε καὶ κορίτσια ὁ φουκαρᾶς, εἶπα ἐγώ.

—Κορίτσια; Ποιὰ κορίτσια; "Α, τὰ κορίτσια του. "Ε, θὰ μεγαλώσουνε, δὲν πρόκειται νὰ μᾶς παντρευτοῦν. Πᾶμε νὰ φύγουμε μάνι μάνι, ἀδελφὲ μου. Ποιὸ δρόμο νὰ πάρουμε;

—Δὲν ξέρω. Τί σημασία ἔχει;

—Τὸ ἴδιο κάνει. Τράβα στὰ δεξιά. Κατὰ κεῖ θὰ πέφτῃ ἡ θάλασσα.

Τραβήξαμε δεξιά. Κοίταξα πίσω μου. Πέρα στὸ βάθος τῆς στέππας ὑψωνόταν μιὰ σκοῦρα τουμπίτσα καὶ πάνωθὲ της ἔλαμπε ὁ ἥλιος.

—Κοιτᾶς μήπως ἀναστήθηκε; Μὴ φοβάσαι, ὁ φοιτητὴς εἶναι ξεφτέρι.

"Η στέππα σιωπηλὴ καὶ πανέρημη, πλημμυρισμένη ἀπὸ τὸν πρῶνὸ ἥλιο, ἀπλωνόταν ὀλογύρῳ ἀναλυώνοντας στὸν ὀρίζοντα μετὸν οὐρανό, μέσα σ' ἓνα τόσο αἰθέριο, τόσο τρυφερὸ καὶ καθάριο φῶς πού κάθε σκοτεινὴ καὶ ἄτιμη πράξι νὰ μοιάζῃ ἀκατόρθωτη ἀνάμεσα σὲ τούτῃ τὴν ἀπέραντη ἀπλότητα.

—Θα μπορούσα να καταδρο-
χθίσω, τιδήποτε, αδελφέ μου,
είπε ο φαντάρος στρίβοντας ένα
τσιγάρο.

—Και τί θα φάμε σήμερα;
Πού; Και πώς;

Ήταν γρίφος.

Σ' αυτό το σημείο ο γείτονάς
μου στο θάλαμο του νοσοκομείου
τέλειωσε την διηγησί του λέγον-
τας:

—Αυτά είναι όλα. Ήπιασα
μεγάλη φιλία με το φαντάρο, και
τραβήξαμε μαζί για το Κάρς.
Ήταν αγαθός και πολύπειρος,

χαρακτηριστικός τύπος του ξυ-
πόλυτου αλήτη. Τόνη σεβόμουν.
Πήγαμε μαζί στη Μικρά Άσία
και κεί χαθήκαμε.

—Θυμάσαι καμιά φορά το
μαραγκό; τον ρώτησα.

—Καθώς βλέπεις, ή μάλλον
καθώς άκουσες.

—Καί... δε νοιώθεις τίποτα;
Γέλασε.

—Τί θαθελες να νοιώσω; Δέ
φταίω εγώ για κείνο που του τυ-
χε, όπως δε φταίς εσύ για κείνο
που μούτυχε μένα. Κανείς δε
φταίει για τίποτα. Όλοι μας εί-
μαστε όμοιοι— θηρία.

* Ο κύριος και η κυρία βρίσκονται στο σιδηροδρομικό σταθμό. Εκεί-
νη έχει πάρει μαζί της όχι μόνο ολόκληρη την γκαρνταρόμπα της, αλλά κι
ένα πλήθος από διάφορα αντικείμενα, τελείως άχρηστα για ταξίδι.

Εκείνος βλέπει τον τεράστιο αυτό όγκο άποσκευών και κινεί περίλυπα
το κεφάλι του.

—Λοιπόν, τί συμβαίνει; τον ρωτά νευριασμένη εκείνη.

—Νά, σκέπτομαι πώς μόνο το πιάνο σου δεν σκέφτηκες να πάρης.

—Δεν νομίζεις ότι δεν σου πάει να κάνης τον έξυπνο;

—Τον έξυπνο; Κάθε άλλο! Μιλώ σοβαρώτατα. Άπάνω στο πιάνο έχω ξε-
χάσει τα εισιτήρια!...

Argosy

* Το ζεύγος γύρισε από το ταξίδι του γάμου και ο σύζυγος κοιτούσε
ένα μάτσο λογαριασμούς που έφθασαν τον καιρό που εκείνοι έλειπαν.

—Αγάπη μου, λέει σε μια στιγμή στη γυναίκα του, αυτοί είναι οι λο-
γαριασμοί για τα φορέματα που αγόρασες πριν παντρευτούμε;

—Ναί, αγάπη μου, άπαντά εκείνη χαμογελώντας.

—Δεν νομίζεις πώς είναι λιγάκι άδικο, παραπονιέται εκείνος, να περι-
μένης από το ψάρι να πληρώση το δόλωμα που το έπιασε;

Corozet

ΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ ΤΗ ΣΥΖΗΤΟΥΝ

ΟΙ ΑΠΛΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΗ ΖΗΤΟΥΝ

Το κυνήγι της εὐτυχίας

Τοῦ

JOHON D. McKENZIE

ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΣ:

Ζήτησε τη μεγαλύτερη ήδονή.

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ:

Ζήτησε τη διαρκέστερη ήδονή που δίνει τον λιγότερο πόνο.

ΜΠΕΝΘΑΜ:

Ή ψυχική ήδονή δίνει την ευτυχία.

ΤΖΩΝ ΣΤΙΟΥΑΡΤ ΜΙΛΛ:

Μεγαλύτερη ευδαιμονία για περισσότερους ανθρώπους.

Είναι άραγε δυνατό να καλ-
λιεργήση κανείς την ευτυ-
χία; Κι αν αυτό μπορούσε να γί-
νη, μήπως θα υπήρχε λιγώτερη
δυστυχία στον κόσμο;

Τα ερωτήματα αυτά προβάλ-
λουν από μια σύγχυση σκέψεων
και μάλιστα αρκετά επιπόλαιων.
Ή ευτυχία δεν είναι κάτι συγ-
κεκριμένο που μπορούμε να επι-
διώξουμε την απόκτησί του. Εί-
ναι κάτι άφηρημένο.

Ή σύγχυση έγκειται στο γε-
γονός ότι δεν μπορούμε να ξεχω-
ρίσουμε την απόλαυσι από την
ευτυχία. Από τότε που ο άνθρω-
πος άρχισε να σκέπτεται τα ή-
θικα προβλήματα, πολλοί φιλό-
σοφοι υποστήριξαν πώς ο μεγά-
λος σκοπός της ζωής είναι ή επί-
τευξι της ήδονης.

Ο Άριστιππος πρώτος έλεγε
πώς πρέπει να επιδιώκουμε την
απόλαυσι των ήδονών της στι-

γμής και αυτός να είναι ο σκοπός της ζωής μας. Ήταν λάθος, έλεγε, να σκεπτόμαστε «για το πρὶν ἢ γιὰ τὸ ἔπειτα». Ἐπρεπε νὰ σκεπτόμαστε τὸ τώρα καὶ νὰ ἀφιερώνουμε τὶς δυνάμεις μας στὴν ἀπόλαυσι κάθε χαρᾶς ὅπως μᾶς προσφέρεται κάθε στιγμή.

Τὴν ὥμῃ αὐτὴ θεωρία τὴν ἐκλέπτυνε ὁ Ἐπίκουρος, ποὺ κατάλαβε πὼς μιὰ ζωὴ φτιαγμένη μόνο ἀπὸ εὐχάριστες στιγμὲς ἦταν κατάλληλη μᾶλλον γιὰ τὰ ζῶα παρὰ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Μήπως ὁ ἀνθρώπος δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ἡδονὴ τοῦ στοχασμοῦ καὶ τῆς προσδοκίας; Μήπως, λοιπὸν ἡ ζωὴ πρέπει νὰ εἶναι μιὰ συνεχῆς σειρὰ ἀπολαύσεων καὶ ὄχι ἀσύνδετες στιγμὲς;

Γι' αὐτό, εἶπε ὁ Ἐπίκουρος, ἀφήστε τὸν ἀνθρώπο νὰ ἐπιζητῇ χαρὲς ποὺ διαρκοῦν, ἀφήστε τὸν νὰ ἐπιδιώκῃ σταθερὲς καταστάσεις εὐχάριστων αἰσθημάτων, νὰ ἱκανοποιῆται μὲ ὅ,τι τοῦ προσφέρει ἡ ζωὴ. Ἐδὼ ὑπάρχει μιὰ διάκρισι ἀνάμεσα στὴ χαρὰ καὶ τὴν εὐτυχία.

Στὴ σύγχρονη ἐποχὴ ὑπάρχουν δύο θεωρίες τοῦ Ἡδονισμοῦ ποὺ εἶναι ὁ ἀκαδημαϊκὸς ὅρος τῶν «θεωριῶν τῆς ἀπολαύσεως». Καὶ πρῶτα ὁ λεγόμενος «Ψυχολογικὸς Ἡδονισμός».

Τὴ θεωρία αὐτὴ τὴ δημιούργησε ὁ Τζέρεμι Μπένθαμ. Αὐτὸς ὑποστήριξε πὼς δὲν μπορούμε νὰ κάνουμε τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ἐπιδιώκουμε τὴν ἀπόλαυσι. Πίστευε πὼς οἱ ἀπολαύσεις δὲν διαφέρουν σὲ ποιότητα ἀλλὰ μόνο σὲ ποσότητα. Ὁ ἴδιος ἦταν ἕνας φιλόanthropos. Ἐλεγε ὅμως πὼς μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἐκείνος ἐβρίσκει τὴν ἀπόλαυσί του

Ὁ Τζὼν Στιούαρτ Μίλλ μᾶς ἔδωσε τὸν δεῦτερο τύπο τοῦ Ἡ-

δονισμοῦ, τὸν «Ἠθικὸ Ἡδονισμό». Τώρα ἡ ἀναζήτησι τῆς ἀπολαύσεως γίνεται μιὰ ἠθικὴ προσταγή. Πρέπει νὰ ἐπιδιώκουμε τὴν ἀπόλαυσι. Αὐτός, ὡστόσο, ἀναγνώρισε πὼς ὁ ἀπολαύσεις διαφέρουν σὲ ποιότητα ὅσο καὶ σὲ ποσότητα.

«Καλύτερα νὰ εἶναι κανεὶς ἀνθρώπος δυσχερῆς παρὰ γουρούνι εὐχάριστο. Καλύτερα ἕνας Σωκράτης ἀνικανοποίητος παρὰ ἕνας τρελλὸς ἱκανοποιημένος».

Γι' αὐτὸ δὲν ὑποστήριξε σὰν τοὺς παλαιότερους ἡδονιστάς. «ἐπιδιώξτε ὅση περισσότερη ἡδονὴ μπορεῖτε» ἀλλὰ «ἐπιδιώξτε τὶς καλύτερες ἡδονές». Ἡ ἡδονὴ ἔτσι γίνεται ἠθικὸ ἰδεώδες. Τὸ ἰδεώδες του, ὅπως καὶ ὅλων τῶν Ὀφελιστῶν εἶναι: «ἐπιδιώξτε τὴ μεγαλύτερη εὐτυχία γιὰ τοὺς περισσότερους», ἕνα ἰδανικὸ ποὺ ἔχει ἐπηρεάσει ἀρκετὰ καὶ τὴν κοινωνικὴ νομοθεσία. Καὶ ἰσχύει ἀκόμη μὲ τὴν ἔννοια πὼς πρέπει νὰ νομοθετοῦμε γιὰ τοὺς πολλοὺς μᾶλλον παρὰ γιὰ ὠρισμένη τάξι.

Ἔτσι, δὲν μπορούμε νὰ ἀναζητήσουμε οὔτε ἡδονὴ οὔτε εὐτυχία ἔξω ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα ποὺ παρέχουν ἡδονὴ ἢ εὐτυχία. Οἱ καθαροὶ ἡδονισταὶ πιστεύουν πὼς ὄχι μόνο πρέπει νὰ ἀναζητοῦμε τὴν ἡδονὴ ἀλλὰ καὶ πὼς αὐτὴ εἶναι ὁ μόνος ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς ἐπιθυμίας.

Ἐπιδιώκουμε ἕνα σκοπὸ γιὰ τὴν παρέχῃ ἀπόλαυσι. Ὄστόσο, ὅπως εἶπε κάποιος, «Ὅλα τὰ ἀντικείμενα τῆς ἐπιθυμίας δὲν εἶναι ἐπιθυμητά.» Δὲν μπορούμε νὰ κρίνουμε ἂν κάτι εἶναι καλὸ ἢ κακὸ μόνο ἀπὸ τὸ αἶσθημα τῆς ἡδονῆς. Τὸ ἀντικείμενο τῆς ἐπιθυμίας εἶναι αὐτὸ ποὺ πρέπει νὰ

κριθῇ καὶ ὄχι τὸ αἶσθημα ποὺ μᾶς δίνει.

Ὑπάρχουν βέβαια αἰσθήματα ποὺ εἶναι καλὰ ἢ κακὰ ἀπὸ μόνα τους. Ἡ κακία καὶ τὸ μῖσος εἶναι αἰσθήματα ποὺ θὰ πρέπει ὅλοι νὰ τὰ καταδικάζουμε. Τὴν εὐγνωμοσύνη καὶ τὴν ταπεινοφροσύνη πρέπει νὰ τὶς ἐξαίρουμε.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὼς μπορούμε νὰ ἐπιδιώξουμε ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς καὶ δραστηριότητες γιὰ τὴν ἀπόλαυσι ποὺ δίνουν. Ὄστόσο ἡ ἀπόλαυσι δὲν εἶναι τίποτα παραπάνω ἀπὸ τὸ αἶσθημα ποὺ νοιώθουμε ὅταν ἡ δραστηριότητά μας αὐτὴ εἶναι ἐπιτυχῆς ἢ ὅταν ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς ἐπιθυμίας ἔχει πραγματοποιηθῇ.

Δὲν μπορῶ νὰ χαρῶ τὴν ἀπόλαυσι ἐνὸς παιχνιδιοῦ γκόλφ, ἢ ἐνὸς βιβλίου ἢ ἐνὸς θεατρικοῦ ἔργου παρὰ μόνο παίζοντας γκόλφ, διαβάζοντας τὸ βιβλίο, ἢ πηγαίνοντας στὸ θέατρο.

Κατὰ τὴ γνώμη μου ὅλη ἡ σύγχυσι γίνεται γιὰ τὸν κατωρθώνουμε νὰ κάνουμε τὴ διάκρισι ἀνάμεσα στὴν ἀπόλαυσι καὶ τὴν εὐτυχία. Ἀπόλαυσι εἶναι μιὰ ἱκανοποιημένη ὁρμὴ ἢ ἐπιθυμία. Εὐτυχία εἶναι ἕνα ἱκανοποιημένο ἐγὼ ἢ ψυχὴ.

Μπορεῖ νὰ ἱκανοποιήσουμε μιὰ ὁρμὴ ἢ μιὰ ἐπιθυμία καὶ ἔπειτα νὰ μετανοιώνουμε γι' αὐτὸ ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς μας. Δὲν θὰ μετανοιώσουμε ὅμως ποτὲ οὔτε γιὰ μιὰς στιγμῆς εὐτυχία ποὺ μᾶς χαρίζει μιὰ ἱκανοποιημένη ψυχὴ. Ὑπάρχουν ἀσφαλῶς πληθος ἀνθρώποι ποὺ περνοῦν τὴ ζωὴ τους ἀπολαμβάνοντας τὴ μεγαλύτερη ποικιλία ἀπολαύσεων. Μι-

λούμε βέβαια γιὰ ἀνθρώπους ποὺ λατρεύουν τὴν ἡδονὴ καὶ ὄχι τὸν Θεό. Αὐτοὶ δὲν φθάνουν στὴν εὐτυχία. Δὲν ἔχουν μέσα τους μιὰ κατάστασι «σταθεροῦ αἰσθήματος». Πρέπει ὅμως νὰ ἱκανοποιηταὶ ὁ ἀνθρώπος σὰν σύνολο. Μόνο τότε μπορεῖ νὰ φθάσῃ στὴν εὐτυχία.

Γιὰ νὰ γνωρίσουμε τὴν εὐτυχία πρέπει ἡ συνείδησι, ἡ λογικὴ, τὸ συναίσθημα καὶ τὸ ἐνστικτο νὰ ὀρθοῦνται ἐναρμονισμένα. Ὑπακοὴ στὴ συνείδησι καὶ στὴ λογικὴ μπορεῖ νὰ σημαίνει καθήκοντα δυσχερῆστα. Μπορεῖ νὰ σημαίνει ἀγῶνα μακρὸ. Μὰ εἶναι εὐτυχία. Δὲν ἀναζητοῦμε τὴν εὐτυχία γι' αὐτὴν καθεαυτὴν ὅπως δὲν ἀναζητοῦμε τὸ Θεὸ γιὰ νὰ ἔχουμε ἡρεμία ψυχῆς.

Ἡ εὐτυχία εἶναι ὁ σταθερὸς αἰσθηματικὸς τόνος τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ζεῖ σύμφωνα μὲ τὴ συνείδησί του, ποὺ ἀγωνίζεται νὰ ζήσει σύμφωνα μὲ τὴν ἀλήθεια ὅπως τὴν βλέπει. Στὸν τομέα τῆς θρησκείας εὐτυχισμένος ἀνθρώπος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἀγωνίζεται νὰ ζήσει ὅπως πιστεύει πὼς θὰ τὸ ἐνέκρινε ὁ Χριστὸς ἢ σύμφωνα μὲ τὴ θέληση τοῦ Θεοῦ.

Σύγχυσι γίνεται ὄχι μόνο μεταξὺ εὐτυχίας καὶ ἀπολαύσεως ἀλλὰ καὶ μεταξὺ εὐτυχίας καὶ ἐπιθυμίας. Αὐτὴν τὴν τελευταία πρέπει ὅλοι νὰ ζητοῦμε νὰ καλλιεργοῦμε. Ἡ εὐθυμία, ἡ καλὴ διάθεσι δὲν εἶναι μόνο ἕνας τόνος αἰσθήματος, εἶναι μιὰ δυναμικὴ θέσι ζωῆς. Μποροῦμε νὰ εἴμαστε καλοδιάθετοι καὶ εὐθυμοὶ ἀκόμη καὶ ὅταν ἡ ζωὴ μᾶς δείχνει τὴ χειρότερή της πλευρά, ἀκόμη καὶ ὅταν εἴμαστε δυστυχισμένοι.

ΟΛΟΙ ΟΝΕΙΡΕΥΟΜΑΣΤΕ ΣΤΟΝ ΥΠΝΟ ΜΑΣ
ΜΕΡΙΚΟΙ ΤΟ ΕΧΟΥΜΕ ΞΕΧΑΣΕΙ ΤΟ ΠΡΩΙ

Τὰ ὄνειρα καὶ ὁ κόσμος

Τοῦ

ROBERT O'BRIEN

Τί πίστευαν οἱ παλιοί.

Τί λέει ἡ ἐπιστήμη.

Γιὰ πρώτη φορά τώρα οἱ ἐπιστήμονες μελετοῦν τὸ πεδίο ὅπου «φύονται» τὰ ὄνειρά μας καὶ γνωρίζουν πιά, ὅτι στὸ πεδίο αὐτὸ πολλὲς ἰδέες μας, βαθειὰ ριζωμένες, δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο παρὰ ἀφελεῖς ἱστορίες. Οἱ ἀνακαλύψεις τοὺς μπορεῖ νὰ ἔχουν μεγάλη σημασία γιὰ τὴν ἀνάλυσι τῶν ψυχικῶν ἀσθενειῶν καὶ νὰ ρίξουν καινούργιο φῶς στὶς ψυχικὲς λειτουργίες ὄλων μας.

Παρακάτω δίνουμε μερικὲς ἀπὸ τὶς παλιὲς προκαταλήψεις, ποὺ διέλυσαν οἱ νεώτερες ἐρευνες.

Μερικοὶ ἄνθρωποι δὲν ὀνειρεύονται ποτὲ ἢ πολὺ σπάνια.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς καθένας μας ὀνειρεύεται κάθε βράδυ, εἴτε πὸ ξέρεῖ εἴτε ὄχι. Μέσα σὲ ὀκτῶ ἢ περισσότερες ὥρες ὕπνου, ὀνειρεύομαστε ἐπὶ 1½ ὥς 2 ὥρες κατὰ μέσον ὄρο. Τὰ στάδια τῶν ὀνείρων εἶναι διακεκομμένα καὶ ἡ διάρκειά τους ποικίλλει ἀπὸ ὀκτῶ, ἐννιά λεπτὰ ἕως μισή ὥρα, καμιά φορά καὶ περισσότερο.

Τὸ ὄνειρο εἶναι σημάδι κάποιας ψυ-

χικῆς, σωματικῆς ἢ διανοητικῆς ἀνησυχίας. Δὲν ἀποκλείεται ὠρισμένες ἀνησυχίες, ὁποιασδήποτε φύσεως, νὰ ρυθμίζουν τὴν πλοκὴ τῶν ὀνείρων μας, ἀλλὰ ποτὲ δὲν τὰ προκαλοῦν. Τὸ ὄνειρο εἶναι ἓνα κανονικὸ καὶ φυσιολογικὸ στοιχεῖο τοῦ ὕπνου καὶ τῆς ζωῆς.

Στὰ ὄνειρα ὅλα γίνονται ἀστραπιαία. Λάθος. Τὰ σχετικὰ πειράματα ἀπέδειξαν πὼς γενικὰ γιὰ τὴν ἐκτέλεσι μιᾶς πράξεως χρειάζεται στὸ ὄνειρο τόσος χρόνος, ὅσος καὶ στὴν ἐγρήγορσι γιὰ τὴν ἴδια πράξι.

Ὅταν κανεῖς τὴν ὥρα ποὺ κοιμάται κουνιέται καὶ γυρίζει, σημαίνει πὼς βλέπει ὄνειρο. Ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο συμβαίνει. Ἐννιά φορές στὶς δέκα, ὁ κορμὸς μας, τὰ πόδια καὶ τὰ χέρια μας μένουν ἀκίνητα ὅταν ὀνειρευόμαστε.

Οἱ γυναῖκες ὀνειρεύονται πρὸ πολλοῦ ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, οἱ καλλιτέχνες καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἀγροίκους ἢ τοὺς ἀκαλλιέργητους. Τὸ ὄνειρο εἶναι ζήτημα κύκλου καὶ ρυθμοῦ τοῦ ὕπνου καὶ ὄχι φύλου ἢ ταμπεραμέντου. Σὲ κανονικὲς συνθήκες ὕπνου, ὅλοι οἱ ἐνήλικες ἔχουν περιόδους ὀνείρου σχεδὸν ὁμοίας διάρκειας. Εἶναι πάντως ἀλήθεια πὼς οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὰ πάντα, οἱ ἐνθουσιῶδεις. βλέπουν ὄνειρα πρὸ ἐντονα

ἀπὸ κείνους ποὺ τὸ μυαλό τους εἶναι κλειστό.

☆

Οἱ ἐρευνες ποὺ κατέληξαν στὶς παραπάνω διαπιστώσεις ἄρχισαν τὸ 1953 στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Σικάγου. Κάθε νύχτα περνοῦσαν ἀπὸ τὸ «ἐργαστήριο ὕπνου» πληθὸς ἀπὸ παράξενα πειραματόζωα: ἀπένταροι φοιτητές, (ποὺ ἐπαίρναν μερικὰ χρήματα γιὰ κάθε νύχτα), ἐρευνητές, νοικοκυρές, ἀνώνυμοι ἀλήτες.

Προτοῦ ἀποκοιμηθοῦν στὸ ἐργαστήριον, τοὺς ἐβάζαν ἡλεκτρόδια στὰ μαλλιά, γύρω στὰ μάτια, στὴν πλάτη, στὸ στήθος. Ἀπὸ τὸ κεφάλι τοὺς ξεκινοῦσε ἓνα μάτσο ἀπὸ λεπτὰ καλώδια. Σὲ ἓνα γειτονικὸ δωμάτιο ἓνα καρδιοταχύμετρο κατέγραφε τοὺς κτύπους τῆς καρδιάς τοὺς καὶ ἓνας ἡλεκτροεγκεφαλογράφος ἐπαίρνε τὰ ἐγκεφαλικά κύματα. Αὐτὰ τὰ 400 περίπου διαγράμματα ψυχικῶν εἰκόνων ποὺ ἀντιστοιχοῦν σὲ ὕπνο ἄνω τῶν χιλίων ὥρων, ὠδήγησαν σὲ ὠρισμένα χρήσιμα συμπεράσματα.

Ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ συνεργείου ἦταν ὁ γιατρὸς καθηγητὴς Ναθανιέλ Κλάιτμαν, καὶ αὐτός, μαζί με τὸν δρ. Εὐγένιο Ἀζερίνσκυ ἐπινόησαν μιὰ μέθοδο ποὺ καθορίζει με ἐπιτυχία 4 φορές στὶς 5, πότε ἀκριβῶς ἓνα ἄτομο ὀνειρεύεται. Ἄλλοτε οἱ ἐρευνητὰ ἔπρεπε νὰ ἀρκοῦνται στὶς πρῶινες ἀναμνήσεις, συχνὰ συγκεχυμένες, τῶν ὑποκειμένων τοὺς. Ἀπὸ γενικὲς παρατηρήσεις τῶν ἀνθρώπων ποὺ κοιμοῦνται, εἶχε διαπιστωθῇ πὼς τὰ μάτια τοὺς ἔκαναν ἀργὲς κυκλικὲς κινήσεις. Ὅσο ὅσο ὁ Ἀζερίνσκυ παρατήρησε πὼς ὠρισμένες στιγμὲς ὁ βολβὸς τοῦ ματιοῦ ἔδειχνε μιὰ ἰδιαιτέρη δραστηριότητα: ἀπὸτο-

μα, διακεκομμένα τινάγματα και κινήσεις που διαρκούσαν κάπου είκοσι λεπτά και διακόπτονταν από διαλείμματα ήρεμης. Τό φαινόμενο αυτό επανερχόταν πολλές φορές τη νύκτα. Τί συνέβαινε;

Όταν ξυπνούσαν το υποκείμενο τη στιγμή ακριβώς που οι μετρητά καταγραφής των κινήσεων των ματιών αποκάλυπταν τις γρήγορες αυτές κινήσεις, εύρισκαν πώς εκείνη τη στιγμή το υποκείμενο ώνειρευόταν (με ανάλογα 20 πρὸς 27).

Αργότερα, ο Κλάιτμαν, με τη συνεργασία του Ουίλλιαμ Ντέμεντ, συνέχισε τα πειράματα. Την ώρα που το υποκείμενο κοιμόταν, εκείνος, στο γειτονικό δωμάτιο, παρακολουθούσε τα όργανα καταγραφής. Όταν καταλάβαινε πώς το υποκείμενο ώνειρευόταν και ήθελε να διακόψει το όνειρο, χτυπούσε ένα κουδούνι δίπλα στο υποκείμενο και κατόπιν, χωρίς να του μιλήσει καθόλου, για να αποφευχθεί κάθε υποβολή ή επίδραση έχετε σε λειτουργία ένα μαγνητόφωνο και το υποκείμενο διηγόταν το όνειρό του, ή έλεγε απλώς πώς δεν είχε δει όνειρο.

Από 191 άτομα που ξύπνησαν σε στιγμή που οι γρήγορες κινήσεις των ματιών τους έδειχναν ότι ώνειρευόνταν, τα 152 διηγήθηκαν το όνειρό τους. Δηλ. 80% των υποκειμένων θυμήθηκαν το όνειρό τους. Αντίθετα, από τους 160 που τους ξύπνησαν, χωρίς να διαπιστωθεί αυτή η γρήγορη κίνηση των ματιών, οι 149 δήλωσαν πώς δεν έβλεπαν όνειρο. Η θεωρία του Άζερίνσκυ επιβεβαιώθηκε.

Αργότερα διαπιστώθηκε πώς οι κινήσεις των ματιών έδειχναν αν το όνειρο ήταν ήρεμο ή ταρ-

γμένο, καθώς και την κατεύθυνση που έπαιρναν τα μάτια την ώρα του όνειρου. Ένα υποκείμενο, που τα μάτια του έκαναν κάθεται κινήσεις την ώρα του όνειρου, διηγήθηκε πώς θρισκόταν σε μια απόκριση παραλία και ψάρευε, ενώ διάφοροι άνθρωποι σκαρφάλωναν στα βράχια και κείνος μια σήκωνε τα μάτια του και τους παρακολουθούσε και μια τα κατέβαζε και κοίταζε τη θάλασσα. Ένας άλλος, που τα μάτια του έκτελούσαν γρήγορες οριζόντιες κινήσεις, είπε πώς στον ύπνο του παρακολουθούσε ένα μάς τένις.

Θέλοντας να μετρήσουν τη διάρκεια των κινήσεων που κάνει ένα άτομο στο όνειρό του, οι έρευνήται έκαναν μεταξύ άλλων και το εξής πείραμα: Σε μια στιγμή που το υποκείμενό τους φαινόταν να ώνειρεύεται, του έριξαν με μια λεπτή σύριγγα λίγο νερό στην πλάτη, ύστερα το άφησαν να ώνειρευτεί για τριάντα δευτερόλεπτα και το ξύπνησαν. Στη διήγησι του όνειρου του, είπε πώς έβλεπε μια παράσταση θεάτρου και σε μια στιγμή ή πρωταγωνίστρια έπαθε κάτι και έπεσε χάρμα. Αυτός έτρεξε στη σκηνή να τη βοηθήσει και ένοιωσε να του ρίχνουν νερό στην πλάτη. Γύρισε να δει από που έρχόταν το νερό κι είδε μια τρύπα στη στέγη. Ύστερα τράβηξε την πεσμένη γυναίκα σε μιαν άκρη της σκηνής και έκλεισε την αυλαία. Εκείνη τη στιγμή ξύπνησε. Οι πειραματίσται έβαλαν το υποκείμενο να επαναλάβει όλες τις κινήσεις που είχε κάνει αφού είχε νοιώσει να του ρίχνουν νερό, τις χρονομέτρησαν και είδαν πώς η διάρκειά τους ήταν τριάντα δευτερόλεπτα, όσο δηλαδή είχαν αφήσει να διαρκέ-

ση το όνειρο, αφού του έριξαν το νερό.

ΠΟΤΕ ΟΝΕΙΡΕΥΟΜΑΣΤΕ ;

Ένα από τα ζητήματα που παρουσιάζουν περισσότερες δυσκολίες στη λύση τους και δημιουργούν άπορίες, είναι το πότε ακριβώς ώνειρευόμαστε.

Έπειτα από τριάντα πειράματα με διαφορετικά υποκείμενα ο Κλάιτμαν και ο Ντέμεντ απέδειξαν πώς το όνειρο επαναλαμβάνεται πολλές φορές τη νύκτα, αλλά μόνο σε μια ώρισμένη φάση του ύπνου. Η λειτουργία γίνεται έτσι: στη διάρκεια μιάς κανονικής νύκτας, στην αρχή, γλυστρούμε σιγά-σιγά πρὸς τα σύνορα του ύπνου. Η κατάσταση αυτή «πρὸ του ύπνου», διανθίζεται με φευγαλέα όνειρα. Εμφανίζονται εικόνες διστακτικές και άσφαείς, σαν να καθρεφτίζονται στην επιφάνεια παραγμένου νερού. Ύστερα εξαφανίζονται. Ακόμη δεν υπάρχει όνειρο συνεκτικό. Δεν έχουμε ακόμη κοιμηθεί για καλά. Και ξαφνικά πέφτουμε στον βαθύτερο ύπνο. Εκεί μένουμε όχι δυό ώρες, όπως λέγανε ως τώρα, αλλά κάπου μισή ώρα. Ύστερα από κείνα τα βάθη αναδυόμαστε πρὸς την ελαφρότερη φάση του ύπνου μας, όπου φθάνουμε κάπου 70 λεπτά αφού έχουμε κοιμηθεί βαθειά. Εκεί μένουμε την πρώτη φορά κάπου έννιά λεπτά κατά μέσον όρο. Τότε έχουμε το πρώτο μας πραγματικό όνειρο. Έπειτα ξαναπέφτουμε σε μια βαθειά άδυσσο, ωστόσο, κάπως λιγώτερο βαθειά από την προηγούμενη.

Στα μισά της τρίτης ώρας αναβάνουμε πάλι στην επιφάνεια και ώνειρευόμαστε κάπου 20 λεπτά. Αργότερα έχουμε και μια

τρίτη φάση όνειρου που διαρκεί κάπου 24 λεπτά. Η τέταρτη φάση παρουσιάζεται στην αρχή της έβδομης ώρας του ύπνου μας και δεν διαρκεί λιγώτερο από 28 λεπτά. Αν δεν ξυπνήσουμε εκείνη τη στιγμή μπορεί να έχουμε μια καινούργια «κατάδυσι» στα βάθη του ύπνου κάπου μισής ώρας ίσως, και ύστερα μια τελευταία ανάδυσι σε ένα ύπνο ελαφρό που τον συνοδεύουν όνειρα, ώσπου να ξυπνήσουμε.

Σ' όλη τη διάρκεια της νύκτας ή προσοχή μας είναι στραμμένη στα όνειρά μας σαν να πρόκειται για κανένα συναρπαστικό μυθιστόρημα. Όταν τελειώσει μια νέα φάση του ύπνου, μετακινούμε τους ώμους και τους γοφούς μας, κινούμε τα πόδια και τα χέρια μας, το κεφάλι μας αναζητά μια δροσερή θέσι στο προσκέφαλο. Μοιάζουμε, λένε οι έρευνήται, με τους θεατάς του θεάτρου που μετακινούνται ανυπόμονα στο κάθισμά τους προτού σηκωθεί η αυλαία.

Μόλις όμως αρχίσει το όνειρο το σώμα μας ακινητοποιείται εκτός από τα μάτια μας που παρακολουθούν τις περιπέτειες της υποθέσεως. Όταν το όνειρο τελειώσει, οι κινήσεις των ματιών σταματούν και ξαναρχίζουμε να κοιμόμαστε και να γυρίζουμε στο κρεβάτι. Το θέαμα τελειώσει και οι θεαταί μετακινούνται πάλι.

Πολλοί άνθρωποι ξυπνούν κάθε πρωί χωρίς να διατηρούν την παραμικρή ανάμνησι από τα όνειρά τους. Πώς γίνεται αυτό; Μπορούμε να υποστηρίξουμε την άποψι πώς πολλές φορές διώχνουμε επίτηδες από το νου μας ένα όνειρο δυσάρεστο ή δύσκολο να το εξηγήσουμε όπως ακριβώς όταν είμαστε ξύπνιοι διώ-

χνουμε θεληματικά από τη σκέψη μας κάποιο δυσάρεστο έπεισόδιο. Είναι όμως ακόμη πιο πιθανό ότι ο λόγος της λησμοσύνης αυτής οφείλεται στη φύσι του όνειρου.

Το όνειρο είναι μια ψυχική λειτουργία κατώτερη, ανάλογη με του ανθρώπου που είναι υπνωτισμένος, μεθυσμένος ή παραληρεί. "Επειτα, πολύ συχνά τα σύμβολα και οι άλληγορίες των ονείρων μας είναι παραπλανητικές. "Ετσι μια απρόσιτη κορφή μπορεί να αντιπροσωπεύη την εργασία μας, μια βαθειά λίμνη το παρελθόν μας.

Το γεγονός πως όταν ξυπνούμε δεν θυμόμαστε τα όνειρά μας δεν σημαίνει πως δεν έχουμε ωνειρευτή. "Αν πιστέψουμε τους ειδικούς, τα μόνα άτομα που ο ύπνος τους ολόκληρη τη νύχτα δεν παρουσιάζει κανένα σημάδι ονείρου είναι τα πολύ μικρά παιδιά — και οι άνθρωποι που έχουν μεθύσει μέχρι αναισθησίας και που ή συνείδησί τους την ώρα του ύπνου δεν ανεβαίνει ποτέ στο επίπεδο όπου αρχίζει το όνειρο. "Εκτός όμως από εξαιρέσεις, στη διάρκεια μιας νύκτας περνούμε με τα όνειρά μας το 20—25% του χρόνου που κοιμάμαστε.

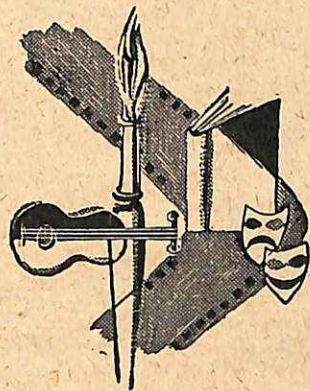
Είναι φανερό πως οι γνώσεις αυτές έχουν μεγάλη σημασία για όποιον μελετά τις περιπλοκές της ανθρώπινης ψυχολογίας. Τώρα πια μπορούμε να πιάσουμε ένα όνειρο όσο οι εικόνες του είναι καθαρές και προτού το ένστικτο της αυτοπροστασίας του ατόμου προλάβη να το παραμορφώση ή να το παραλλάξη. "Όταν ο ψυχχαναλύτης λέει σ' ένα πελάτη του «γράψτε μου μερικά όνειρά σας» και ο ασθενής έρχεται με

άδεια τα χέρια, μπορεί να τον στείλη να περάση μια νύχτα στο «εργαστήριο του ύπνου» και ν' ακούση την έπομένη τέσσερα — πέντε όνειρα μηχανοφωνημένα τη στιγμή ακριβώς που το άτομο ξυπνά.

Επίσης μπορεί ο ψυχχαναλύτης να συγκρίνη την καταγραφή των ονείρων με την έκδοχή που θα του δώση ο ασθενής όπως τα θυμάται σε μια έπομένη συνάντησι. Ποιά σημεία θα ξεχάση ή θα παραλείψη επίτηδες; Ποιό μέρος του ονείρου θα αλλάξη; Πώς θα μεταβάλη τον συγκινησιακό παροξυσμό; Το κλειδί μιάς νευρώσεως μπορεί να ανακαλυφθίη στις απαντήσεις που θα δοθούν στις παραπάνω ερωτήσεις.

"Ως τώρα πάντως, οι ανακαλύψεις αυτές υπάγονται κυρίως στον τομέα της φυσιολογίας: είναι το πότε και το πως του ονείρου. Δεν έχουν καμιά σχέση με την τέχνη της έρμηνείας των ονείρων. "Όσο όμως και αν οι έσθήμονες πλάτυναν τις γνώσεις τους, σκοντάφτουν πάντα σε ώρισμένα αινίγματα που μένουν μυστηριώδη: από που προέρχονται τα όνειρα; Πρόκειται για σκόρπια κομμάτια αναμνήσεων που μάς έρχονται στην τύχη και που δεν αξίζουν ούτε μια δευτερη σκέψη; Μπορεί να είναι ιστορίες που τις διηγόμαστε στον έαυτό μας για να περνά ή ώρα κατά τον ύπνο, ή πρόκειται για μηνύματα που μάς έρχονται από άγνωστα βάθη;

"Όσο το άγνοούμε αυτό, πιστεύει ο γιατρός Κλάιτμαν, το καλύτερο είναι να θεωρούμε το όνειρο σαν ένα γεγονός της ζωής, σαν τη βροχή και το χιόνι, άλλες φορές περισσότερο και άλλες φορές λιγώτερο ευχάριστο.

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ

ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ — ΣΧΟΛΙΑ — ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στις γραμμές αυτές, σκόρπια και με λίγα λόγια, κλείνεται η πνευματική και καλλιτεχνική κίνηση του μηνός και λίγο... φιλολογικό κουτσομπολιό.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ, πρώτος μήνας του χειμώνα και μήνας των γιορτών.

Ο «Άγιος της Λογοτεχνίας μας», ο Παπαδιαμάντης, συνήθιζε να λήη κάθε Δεκέμβριο οι άνθρωποι πρέπει να ξανακερδίζουν την πίστι τους και την έλπίδα τους γιατί από τους ουρανούς γλιστράει ή προσδοκία του μικρού Θεού της Αγάπης. Και ο Πάωλ Κλωντέλ σ' ένα του ώραίο ποίημα γράφει πως «αυτός ο μήνας είναι εύλογημένος γιατί τον σκέπει ή χαρά της Γεννήσεως».

Όμως παράλληλα με τις Γιορτές, το Δεκέμβριο, τόσο εδώ όσο και στο έξωτερικό παρατηρείται ή ζωηρότερη καλλιτεχνική και λογοτεχνική κίνηση. Στον τόπο μας ιδιαίτερα είναι ή μόνη περίοδος που κάπως κινείται το λογοτεχνικό βιβλίο. Οι στατιστικές δείχνουν ότι το μήνα αυτό πουλιούνται τόσα βιβλία όσα δεν τ' πουλιούνται όλο το χρόνο. Γι' αυτό άλλωστε γίνονται και οι περισσότερες εκδόσεις και οι Έκδοτικοί μας Οίκοι διοχετεύουν τότε στην αγορά τα καινούργια τους βιβλία.

Το ευχάριστο είναι ότι το ίδιο παρατηρείται και στις επαρχίες όπου

αρχίζει σιγά-σιγά να καθιερώνεται ή σωστή άποψη ότι ένα προσεκτικά διαλεγμένο βιβλίο είναι το καλύτερο δώρο που μπορούμε να κάνουμε σ' ένα γνωστό ή ένα φίλο.

Ο Αμερικανός Ψυχίατρος Τόμσον σ' ένα του μελέτημα έγραψε χαρακτηριστικά ότι ένα βιβλίο που θα στείλουμε σε κάποιον δικό μας αποκαλύπτει τον χαρακτήρα μας και τα αίσθήματα που έχουμε γι' αυτόν.

Προσοχή λοιπόν στα βιβλία — δώρα που στέλνετε! Μπορεί αυτοί που θα τα πάρουν να έχουν... διαβάσει τη μελέτη του Δόκτορος Τόμσον!

Καλλιτεχνικές εκδόσεις.

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ χρόνια ή εμφάνισι του βιβλίου έχει γίνει ολόκληρη επιστήμη. Στο έξωτερικό κάθε μεγάλος έκδοτικός οίκος έχει τους καλλιτεχνικούς του συμβούλους που αποκλειστικά τους μέλημα είναι πως να παρουσιάσουν όσο το δυνατόν αισθητικώτερα μία έκδοσι. Και εδώ τα τελευταία χρόνια — όπως το διαπιστώσαμε στην Έκθεσι Γραφικών Τε-

χνών που έγινε πρόσφατα στο Ζυγό, — ή εμφάνισι του βιβλίου έχει σημαντική δελτιωθή.

Με χαρά μας μάλιστα πληροφορούμαστε ότι καταβάλλονται προσπάθειες να κυκλοφορήσουν μεγάλες καλλιτεχνικές εκδόσεις που ή κάθε μία από αυτές θα παρουσιάσει, πολύχρωμα, τα αντιπροσωπευτικότερα έργα των κλασικών της νεώτερης Έλληνικής ζωγραφικής.

Έτσι θα δοθή ευκαιρία και στο ευρύτερο κοινό να γνωρίσει το θαυμάσιο έργο των ζωγράφων μας του περασμένου αιώνα που ήταν ή «χρυσή περίοδος» της Έλληνικής ζωγραφικής.

Αΐδουσα Βικάτου.

ΣΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΜΕΓΑΡΟ ΤΗΣ Έθνικής Πινακοθήκης που ελπίζεται ότι θα είναι έτοιμο μέσα στο 1959 θα υπάρχει μία αίθουσα αφιερωμένη σ' έναν από τους πιο μεγάλους και τους πιο γνήσιους ζωγράφους μας. Στο Σπύρο Βικάτο.

Ο εκλεκτός αυτός καλλιτέχνης που είναι τώρα υπερήλικας και ζη άποτροβηγμένος από το θόρυβο στο παλιό άρχοντικό του σπιτί, χάρισε όλα τα έργα του στην Έθνική μας Πινακοθήκη, — μ' όλο που ξένοι Καλλιτεχνικοί Όργανισμοί προσέφεραν πολλές χιλιάδες λίρες για να τ' αποκτήσουν — για να μπορέσει να πραγματοποιηθή αυτή ή αίθουσα που άποτελεί παλιό καλλιτεχνικό του δνερο.

— Θέλω οι νέοι μας κυρίως να γνωρίσουν το έργο μου κι αν έχω κάτι να τους πη, να το αγαπήσουν, μās εξομολογήθηκε πρόσφατα. Χαίρομαι που οι καλύτεροι πίνακές μου βρίσκονται στην Έθνική Πινακοθήκη. Νομίζω ότι κάθε καλλιτέχνης πρέπει πριν απ' όλα να εργάζεται για τον τον του και σ' αυτόν να δίνει τον καλύτερον ζωτό του.

Άς σημειωθή ότι ένα μεγάλο μέρος της σεβαστής περιουσίας του, ο Βικάτος τ' έχει αφήσει στην Έθνική Πινακοθήκη για να στέλνονται νέοι ζωγράφοι μας στο εξωτερικό ως υπότροφοί του.

Το παράπονο των ποιητών.

ΣΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ Διεθνές Συνέδριο συγγραφέων που έγινε πρόσφατα στη Νεάπολι άκούστηκε τ'ό μεγάλο παράπονο των ποιητών. Γι'ε μ'α ακόμη φορά δηλαδή, διαπιστώθηκε ότι ή ποιήσι είναι έξω από τ'ό κλίμα της εποχής μας και ότι όσοι ασχολούνται με αυτήν είναι λίγο ή πολύ απόβλητοι. Τ'ό θέμα τ'ό ανέπτυξε με πολλήν εύγλωττία ο κορυφαίος σύγχρονος ποιητής της 'Ιταλίας Ούγκαρεττί. 'Ο Ούγκαρεττί είπε ότι διενώς τόσο οι ποιηται όσο γενικώτερα και οι συγγραφείς δέν έχουν τη θέσι που θα έπρεπε να είχαν άφου αυτόι άποτελούν τη βάση του σύγχρονου πολιτισμού.

—'Η τεχνική πρόοδος, είπε ο Ούγκαρεττί, εξωστράκισε τήν ποιήσι. Μιλάμε με βαθύ θαυμασμό για τόν πιο μικρό και τόν πιο άσημαντο έπιστήμονα, αλλά άγνωστων συστηματικά εκείνους που άνοίγουν νέους δρόμους στο πνεύμα και που μās δείχνουν ότι ή ζωή έχει ένα βαθύτερο νόημα και μία ουσιαστικώτερη όμορφιά.

Η όμιλία του Ούγκαρεττί, που είναι παλιός φίλος της χώρας μας, άκούστηκε με θαυεία συγκίνηση αλλά, όπως ήταν φυσικό, δέν είχε καμιάν όπήχησι. Για μ'α ακόμη φορά τ'ό παράπονο των ποιητών στάθηκε «φωνή θωόντος έν τη έρήμω». Τί τ'ά θέλετε!... Αυτή είναι ή μοίρα του πνεύματος. Να γ'μίζη με τήν άκτινοβολία του εποχής και να πυρώνη αιώνια έργα που στέκονται δυνατώτερα από τ'ό χρόνο, αλλά τ'ό ίδιο να στέκεται πάντα στο περιθώριο, τ'αγικά άγνωσμένο και παρεξηγημένο από τ'ά πλήθη.

Ένα βιβλίο απ' τη Ρωσία.

ΟΙ «ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ» της Μόσχας κυκλοφορήσαν τελευταία ένα βιβλίο που προσάλασε πολλήν έντύπωσι στην Εύρώπη και στην Άμερική. Πρόκειται για ένα όγκώδες βιβλίο στη μεγάλη σειρά «'Ο Μουσικός Πολιτισμός των Ξένων Χωρών» τ'ό όποιο παρουσιάζει τις πηγές και τις παραδόσεις της Γαλλικής μουσικής που έπηρέασε ουσιαστικώτατα

τη νεώτερη μουσική. Συγγραφέας αυτού του βιβλίου είναι ο κορυφαίος σύγχρονος Ρώσος μουσικολόγος Γκριγκόρι Σνέερσον ο όποιος έχει ιδιαίτερα μελετήσει τη Γαλλική μουσική και κυρίως τούς σύγχρονους Γάλλους μουσικούς που φάνηκαν στην περίοδο του πολέμου και στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια. 'Ο Σνέερσον ισχυρίζεται ότι οι Γάλλοι μουσικοί της νεώτερης γενιάς έχουν να επιδείξουν ένα πολύ αξιοπρόσεχτο έργο που θ' άποτελέσει τη βάση του σύγχρονου μουσικού πολιτισμού. Άπό αυτούς ο Ρώσος μουσικολόγος ξεχωρίζει τόν Λεμάρκ, τόν Κοσμά και τόν Νίγκ.

Ένα χαμένο ραντεβού.

ΤΟ ΘΡΥΛΙΚΟ και πολυθόρυβο μπαλέτο της έξ ίσου θρυλικής και πολυθόρυβης Φρανσουάς Σαγκάν «Τ'ό Χαμένο Ραντεβού», άφου έκανε, τ'ό γύρο της Εύρώπης και προκάλεσε τόν ένθουσιασμό των νέων και τήν έξαλλη όργη των πουριτανών, θα ταξιδέψει τώρα και στην Άμερική όπου ή Σαγκάν έχει πολλούς θαυμαστές και τ'ά μέτρια βιβλία της κυκλοφορούν σε έκατομύρια αντίτυπων. Στο μεταξύ ή Σαγκάν έτοιμάζει ένα καινούργιο μπαλέτο του όποιου θέμα θα είναι ή άνία των συζύγων ύστερα από τις πρώτες χαρούμενες ήμέρες του γάμου. 'Η νεαρά συγγραφέας που έχει γίνει ή πέτρα του σκανδάλου του κοσμικού Παρισιού έμπνευστηκε τ'ό θέμα αυτό του μπαλέτου από τη δική της περίπτωση, άφου όπως είναι γνωστό, ύστερα από τόν μήνα του μέλιτος δέν τ'ά πήγε καθόλου καλά με τόν γοητευτικό σατανάρι που διάλεξε για άπαντο τεινόν σύντροφο» της ταραγμένης ζωής της.

Ένας άγιος κι ο ναός του.

Ο ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ απέκτησε επί τέλους τ'ό Μουσείο του και ύστερα από περιπλανήσεις πολλών χρόνων θα μπορεί εκεί ν' άναπαύεται ή σεπτή μνήμη του. Τ'ό παλιό και γραφικό σπιτάκι του στη Σκιάθ'ό, ύστερα από τις σχετικές πιστώσεις που διέθεσε τ'ό Υπουργείο Παιδείας, έ-

γινε ένας φιλόξενος και έγκάρδιος χώρος όπου συγκεντρώθηκαν οι «μικρές μνήμες» του Παπαδιαμάντη. Πράγματα φτωχά, φαινομενικά άσημαντα, αλλά που εκεί άποκτούν μιάν ιδιαίτερη άξία, άνασυνθέτουν τη μορφή του Άγιου της Λογοτεχνίας μας που όλη του ή ζωή είναι σε άπλά και ταπεινά, μακριά από τ'ό θόρυβο και τη συναλλαγή που τόσο προσδίδουν τόν προσρισμό ένός άληθινού δημιουργού. Τώρα, καθώς πληροφορούμαι, στο τ'ό Μουσείο του Παπαδιαμάντη θα συγκεντρωνθούν και τ'ά διάφορα έργα που έχουν κατά καιρούς φιλοτεχνήσει οι γνωστώτεροι ζωγράφοι μας και που είναι έμπνευσμένα από τη ζωή και τ'ά βιβλία του άσκητή των Γραμμάτων μας. Έτσι ο προσκυνητής του μικρού Μουσείου θα μπορεί να έχη μ'α «μυστική συν-ομιλία» με τόν Παπαδιαμάντη και να ζή για λίγο στην άτμόσφαιρά του. 'Ο Άγιος της Λογοτεχνίας μας βρήκε επί τέλους τόν Ναό του.

Τ'ά πουλιά

ΕΝΑ από τ'ά ενδιαφέροντα βιβλία που κυκλοφόρησαν τελευταία στο Παρίσι, είναι «Τ'ά πουλιά» του Ζέν Ντόρστ.

Τ'ό βιβλίο αυτό παρουσιάζει με θαυμαστή γλαφυρότητα όλα τ'ά είδη πτηνών που υπάρχουν στόν κόσμο και που οι Ζωολόγοι τ'ά ύπολογίζουν σε 15.000. Τ'ό βιβλίο του Ντόρστ μās άποκαλύπτει κυρίως τ'ά σπάνια πουλιά που ζουν στις μακρινές χώρες και που έχουν δικούς τους νόμους ζωής. 'Ο Ντόρστ για να τ'ό γράψη εργάστηκε εύσυνείδητα πολλά χρόνια, έμελέτησε στα μακρινά ταξίδια του όλες τις ποικιλίες των πουλιών και με άξιοθαύμαστη ύπομονη τις κατέγραψε για να μās τις παρουσίαση άποκαλύπτοντάς μας ένα όλόκληρο κόσμο με τήν ιδιότυπη ζωή του. Τ'ό βιβλίο του Ντόρστ έχει μ'α ή κυκλοφορία και έπιτυχία και οι έγκυρότεροι κριτικοί τ'ό χαρακτηρίζουν σαν ένα γοητευτικό μυθιστόρημα που οι ήρωές του έχουν περισσότερο άλήθεια και περισσότερο λυσισμό απ' τούς άνθρώπινους ήρωες πολλών σπουδαίων βιβλίων που παρουσιάζονται με άξιώσεις.

Η ΑΠΑΤΗ ΤΗΣ ΦΙΝΤΕΛΙΤΥ

Του Roy Vickers

«*Η τέχνη για την τέχνη*» στάθηκε ασφαλώς το πρώτο κίνητρο «*της Απάτης της Φιντέλιτυ*». Ένας άγιος σκοπός αγίαζε τα μέσα που χρησιμοποιούσε. Ποιός μπορούσε να την κατηγορήσει πως έκανε μια κακή πράξη;

Η περίπτωση του κ. Ζαμπέζ Κρούντ είναι χαρακτηριστική του πώς «*εργαζόταν*» η Φιντέλιτυ Ντόβ και οι συνεργάτες της. Για μια ακόμη φορά το παλιό παράδειγμα του «*Ρομπέν των Δασμών*» ή των «*Ιπποτών του καλού καιρού*», που βοηθούσαν τους αδύνατους και τιμωρούσαν τους κακούς, επαναλαμβανόταν στην εποχή μας. Γεγονός είναι, ότι ούτε η Φιντέλιτυ ούτε οι βοηθοί της κέρδισαν πολλά — μόλις έβγαλαν τα έξοδά τους — από την υπόθεση Κρούντ. Πάντως ω-

φελήθηκε το Νοσοκομείο Απώρων του Αγίου Σουλπικίου, και φυσικά οι εκατοντάδες ασθενείς του, ενώ συγχρόνως κανείς ποτέ δεν μπόρεσε να καταλάβει πώς και γιατί ο μεγαλύτερος τσιγγούνης της Εύρώπης — που φυσικά ήταν τοκογλύφος — έκανε, χωρίς λόγο μια τόσο μεγάλη δωρεά στο νοσοκομείο. Αλλά να τα γεγονότα:

— Ξέρεις τί έμαθα Φιντέλιτυ σήμερα; είπε στη μίς Ντόβ ο

φίλος και συνεργάτης της Γκόρς Κούθμπερ. Στο Λονδίνο ζή ο πιο φιλάργυρος έκμεταλλευτής, που τον υπολογίζουν με περιουσία 200.000 λίρες. Πρό ήμερών, λοιπόν πόνεσε η κοιλιά του και άφου έμεινε άξύριστος τρείς ήμέρες και φόρεσε τα πιο παλιά του ρούχα, πήγε να τον εξετάσει ένας γιατρός. Του κλαύτηκε, του είπε ότι πεινάει, κι όχι μόνο τον πλήρωσε μισοτιμής, αλλά τον έβαλε να του γράψει και ένα συστατικό για το Νοσοκομείο των Απώρων «*Ο Άγιος Σουλπίκιος*». Εκεί, όχι μόνο τον έγχειρισαν για σκληροκοιτίδα δωρεάν αλλά οι άγαθοί καλόγεροι που διευθύνουν το ίδρυμα του έδωσαν και λίγα χρήματα για να περάσει ώσπου να μπορέσει να ξαναδουλέψει.

— Κι έχει ο κύριος αυτός 200.000 λίρες; ρώτησε η Φιντέλιτυ Ντόβ, καθώς τα ώραία κατάμαυρα μάτια της πετούσαν σπίθες.

— Τουλάχιστον!

— Δεν μου λές Γκόρς, προχθές δεν έγραφαν οι έφημερίδες ότι θα κλείσει το νοσοκομείο αυτό γιατί έχει παθητικό 20.000 λίρες;

— Ναί Φιντέλιτυ. Οι καλόγεροι κάνουν ότι μπορούν, αλλά είναι φτωχοί και δεν ζητούν πληρωμή από τους άπορους. Στα λέω, γιατί ξέρω πως ενδιαφέρονται για κάτι τέτοια.

Η δεσποινίς Ντόβ, άναψε ένα τσιγάρο, προχώρησε προς το παράθυρο και στάθηκε σκεπτική κοιτάζοντας έξω, την κίνηση του Λονδίνου. Νέα, ψηλή, όμορφη, λεπτή, μέσα στο μισόφωτο του διαματίου έλαμπε όλη και μόνη της ήταν σαν φώς χαρμόσυνης ήλιας χτίδας. Όταν γύρισε να δει τον συνεργάτη της, τα θεληματικά της μάτια έδειχναν ότι είχε πάρει μια απόφαση.

— Γκόρς, του είπε, το νοσοκομείο δεν θα κλείσει και το Λονδίνο θα παύσει να έχει το προνόμιο της φιλοξενίας του πιο τσιγγούνη της Εύρώπης.

— Τί διατάξεις Φιντέλιτυ;

— Πές του Μπάρλεϋ, να μου αγοράσει μαργαριτάρια άξίας 50.000 λιρών, στα καλύτερα και πιο γνωστά κοσμηματοπωλεία. Θέλω κάθε αγορά να συνοδεύεται κι από το πιστοποιητικό πωλήσεως στο όποιο λεπτομερώς θα περιγράφονται τα μαργαριτάρια. Η αγορά θα γίνει στ' όνομά του.

✱

Μια εβδομάδα αργότερα ή δεσποινίς Ντόβ, σεμνά και ντροπαλά καθισμένη στο πανάθλιο και βρωμερό γραφείο — ένεχυροδανειστήριο του κ. Ζαμπέζ Κρούντ με φωνή τρεμάμενη από... συγκίνηση του έλεγε:

— Τόλμησα... και με συγχωρείτε που σας ένοχλώ... ξέρετε μου είπαν...

— Δεσποινίς, την διέκοψε ο άλλος, είμαι γέρος και άρρωστος και πολυάσχολος γιατί ή ζωή είναι δύσκολη. Πέστε μου τί θέλετε γιατί έχω κι άλλες δουλειές.

— Μου είπαν ότι είστε άνθρωπος με κατανόηση, ψέλλισε η Φιντέλιτυ, και ότι βοηθάτε όσους έχουν ανάγκη. Θέλω λοιπόν τη συμβουλή και την ένισχυσή σας.

— Άς αρχίσουμε από τη συμβουλή δεσποινίς.

— Ένας φίλος μου, κ. Κρούντ, στον οποίο έχω τυφλή έμπιστοσύνη για ό,τι σχετίζεται με τις μετοχές και το χρηματιστήριο, μου είπε ότι αν του δώσω να τοποθετήσει, τώρα άμέσως 5.000 λίρες, σε μερικές ήμέρες θα έχω 35.000 λίρες.

—Σας ακούω δεσποινίς με πολύ ενδιαφέρον, αρκεί να μη θέλετε εγώ να σας δώσω τις 5.000 λίρες.

—Αχ! Θεέ μου, μα γι' αυτό ζητήσα να σας δώ. Δεν έχω τόσα χρήματα...

—Δηλαδή έχετε άλλα περιουσιακά στοιχεία; και τα μάτια του τοκογλύφου έλαμψαν.

—Όχι πολλά και γι' αυτό θέλω να κερδίσω τα χρήματα αυτά.

—Δε μου λέτε δεσποινίς Ντόβ, έχετε να μου προσφέρετε κανένα αντάλλαγμα, για έγγυηση;

—Μόνο τα κοσμήματα της μητέρας μου, κύριε Κρούντ.

—Δεν δέχομαι παρά σπανίως πολύτιμους λίθους, είπε ο συνομιλητής της τρίβοντας με χαρά τα χέρια του.

—Νά —και ή Φιντέλιτ από την τσάντα της έβγαλε ένα σακουλάκι, το άνοιξε, και γέμισε το γραφείο μαργαριτάρια — αυτά είναι. Όταν πέθανε ή μητέρα μου, εκτιμήθηκαν 50.000 λίρες.

—Υπερβολικό, πολύ υπερβολικό ποσό, είπε ο γέρο - Κρούντ, μόλις μπορώντας να συγκρατήσει τη χαρά του για το «κελεπούρι». Και γιατί δεν τα πουλάτε; Και τί θα πουν οι δικοί σας όταν δουν ότι δεν τα φοράτε;

—Αχ! καλέ μου κύριε. Είμαι όρφανή. Δεν τα φορά ποτέ γιατί φοβούμαι μη με κλέψουν, και δεν έχω το δικαίωμα να τα πουλήσω πριν γίνω 30 ετών. Έτσι λέει ή διαθήκη.

—Άλλα περιουσιακά στοιχεία δεν έχετε;

—Ούτε ένα.

Αυτό ήθελε ιδίως να μάθη ο τοκογλύφος γιατί δεν τον ενδιέφερε ένα μικρό δάνειο με ένέχυρο τόσο μεγάλο αν ο άλλος είχε πε-

ριουσία, όποτε θα του έπαιρνε πίσω το ένέχυρο. Με μια ματιά, ο Κρούντ είχε εκτίμηση τα μαργαριτάρια, και είχε σκεφθή πως δεν θα του ξέφευγαν πιά, αφού σίγουρα ο φίλος της κοπέλλας, ο χρηματιστής, ήθελε να της «φάη» τις 5.000 λίρες.

—Τί να σας πω δεσποινίς, είπε πονηρά ο γέρος. Όλος ο κόσμος σήμερα ζητάει δανεικά. Και τότε υπολογίζετε να μου πληρώσετε το χρέος σας;

—Ο φίλος μου μου είπε σε έξη έβδομάδες.

—Τόσο πολύ... Καλά, θα δούμε... Δηλαδή όπωσδήποτε θα μ' έξοφλήσετε σε έξη έβδομάδες;

—Μα φυσικά... Τί καλός που είσθε... Ωστε θα μου δώσετε το δάνειο... Έτσι δεν είναι;

Την άλλη μέρα ή Φιντέλιτ Ντόβ, υπέγραφε χωρίς καν να ξεταάση τα χαρτιά που τις έδωσε ο κ. Ζαμπέζ Κρούντ, του άφινε μαργαριτάρια 50.000 λιρών, κι έπαιρνε τις 5.000 λίρες με τόκο 60%.

✱

Ο μεγαλύτερος τσιγκούνης της Εύρώπης ήταν πολύ ίκανοποιημένος από τον έαυτό του. Η πείρα τον είχε διδάξει ότι με τα έξη έβδομάδες θα έβλεπε μια δεσποινίδα Ντόβ με λυγμούς να τον παρακαλή για μια παράταση κι ένα ακόμη μικρό δάνειο, ώστε, και πάλι στό... χρηματιστήριο, ο «φίλος» της να κερδίση όσα είχαν χαθή την πρώτη φορά! Αυτά συλλογιζόταν, όταν ο υπάλληλός του του έφερε ένα πολυτελές επισκεπτήριο. «Αβραάμ Μπαχρέιν» διάβασε ο Κρούντ. Δεν ήξερε το όνομα αλλά άποφάσισε να τον δεχθή.

Ένας ψηλός, καλοντυμένος κύριος, πολύ σοβαρός μπήκε. Χαι-

ρέτησε με εύγένεια τον Ζαμπέζ και είπε:

—Ήλθα να σας ζητήσω μια χάρη κ. Κρούντ. Τολμώ να πιστεώω ότι χθές διαπραγματευθήκατε μια υπόθεση, με τη δεσποινίδα Ντόβ.

—Και αν ναι, τί σας ενδιαφέρει; Μήπως είναι ανήλικη;

—Ασφαλώς όχι. Θα σας ήμουν όμως υπόχρεως αν είχατε την καλωσύνη να μου επιτρέψετε να ρίξω μια ματιά στα μαργαριτάρια που σας έδωσε ως ένέχυρο...

Για ποιο λόγο...

—Δεν μου επιτρέπεται να το πω.

—Λοιπόν δεν σας δείχνω τίποτε!

—Αρνείστε;

—Ναι, κι αν δεν φύγετε θα σας πετάξω ο υπάλληλός μου με τις κλωτσιές έξω.

Ενώ ο Ζαμπέζ Κρούντ, πολύ ανήσυχος από την περίεργη επίσκεψη διερωτάτο μήπως κάτι δυσάρεστο ανέτρεπε τους υπολογισμούς του, ο Αβραάμ Μπαχρέιν, μ' ένα ταξί, έφτανε στη Σκώτλαντ Γυάρντ και ζητούσε να δη τον αρμόδιο αξιωματικό για τις κλοπές. Σε λίγο τον δέχθηκε ο επιθεωρητής Ράζον.

—Πρό όλιγου καιρού, άρχισε να λήη ο έπισκέπτης στον αστυνομικό, αγόρασα για λογαριασμό του κοσμηματοπώλη μου, που βρίσκεται στο Χάττον Γκάρντεν, μαργαριτάρια αξίας περίπου 50.000 λιρών. Προχθές, μια νέα κυρία, ωραιοτάτη και πολύ καλοντυμένη ήλθε, να ρωτήσει αν έχω μαργαριτάρια, γιατί επρόκειτο να τα στείλη στο έξωτερικό. Της τα έδειξα. Της άρεσαν. Είπα την τιμή και έφυγε για να μου φέρη τα χρήματα. Ήλθε και πάλι προς το μεσημέρι, μου είπε

ότι το απόγευμα θα είχε το ποσόν, ζήτησε να ξαναδη το έμπόρευμα μου και φυσικά της το έδειξα. Σε μια στιγμή με φώναξαν στο τηλέφωνο που βρίσκεται στο πλαϊνό δωμάτιο. Δεν είχα λόγους να την υποπτευθώ, ή πόρτα ήταν ανοιχτή, το συμβόλαιο πωλήσεως ήταν έτοιμο...

—Με συγχωρείτε, τον διέκοψε χαμογελώντας ο αστυνομικός Ράζον, αλλά για να πάτε στο πλαϊνό δωμάτιο, δεν της γυρίσατε την πλάτη;

—Τέσσερα - πέντε βήματα, έκανα...

—Για την Φιντέλιτ Ντόβ, είπε ο Ράζον, το χρονικό όριο που της δώσατε ήταν... μεγάλο. Άλλαξε τα μαργαριτάρια με ψεύτικα... Έτσι δεν είναι κ. Μπαχρέιν; Κι αυτό το καταλάβατε πολύ αργότερα!

—Πώς το ξέρετε;... Και τ' όνομά της...

—Τρία χρόνια, όλόκληρη ή Σκώτλαντ Γυάρντ δεν μπορεί να την πιάση αγαπητέ κύριε. Ποτέ δεν κρύβεται. Ποτέ δεν φεύγει. Τα καταφέρνει όμως πάντα να μάς ξεγλιστρά σά χέλι. Όχι άποδείξεις, ούτε ένδειξεις δεν υπάρχουν εις βάρος της!

—Μα την αλήθεια κ. Επιθεωρητή, δεν είσθε καθόλου αισιόδοξος για τα μαργαριτάρια μου ή τις 50.000 λίρες μου, είπε θλιβερά ο κ. Αβραάμ Μπαχρέιν.

—Θα κάνουμε ό,τι μπορούμε κύριε. Μήπως, έχετε κι άλλα στοιχεία;

—Ναι. Έμαθα ότι ή «κυρία» αυτή, με ένέχυρο τα μαργαριτάρια, δανείσθηκε χρήματα από κάποιον κ. Ζαμπέζ Κρούντ. Πήγα, τον είδα, του ζήτησα να τα δώ, αλλά με έδιωξε.

—Είσατε βέβαιος ότι αυτός τα έχει;

—Ναί γιατί δωροδόκησα ένα του υπάλληλο. Έξ' άλλου έχω μαζί μου πλήρη κατάλογο με περιγραφή κάθε μαργαριταριού, με μια ματιά θά τα γνωρίσω άμέσως.

—Τότε έλάτε μαζί μου.

Όταν ο Ζαμπέζ Κρούντ είδε τον Άβραάμ Μπαχρέιν συνοδευόμενο από τον έπιθεωρητή της Σκώτλαντ Γυάρντ, χωρίς δυσκολία άνοιξε το χρηματοκιβώτιό του.

—Είναι τα μαργαριτάρια μου είπε ο Άβραάμ. Σε μισή ώρα μπορώ να σάς φέρω δέκα κοσμηματοπώλες να βεβαιώσουν ότι είναι δικά μου.

—Δικά σου; βροντοφώνησε ο Κρούντ. Από πού και ως πού;

Καθώς άκουγε όλη την ιστορία κρύος ιδρώτας τον περιέλουσε, και άρχισε να τρέμει όταν ο Ράζον του εξήγησε πώς έφ' όσον ο κ. Μπαχρέιν μπορεί ν' άποδείξει τους ισχυρισμούς του, έχει την ευχέρεια να ζητήσει την έντολή του Δικαστηρίου για να του έπιστραφή ή κλεμμένη περιουσία του.

—Μήπως θά υποβάλετε μήνυση κ. Κρούντ;

—Βεβαίως ναί... "Η μάλλον όχι, γιατί δεν θέλω να πληρώσω αυτούς τους άετονύχιδες τους δικηγόρους. "Η υπόθεση άφορρά την ασφάλεια όλων μας, και πρέπει ο Είσαγγελέας να επέμβει.

—Έσεις κ. Μπαχρέιν;

—Έγώ θά της κάνω μήνυση.

Μόλις ο άστυνομικός έφυγε ο κ. Μπαχρέιν είπε στον κ. Κρούντ.

—Νομίζω ότι με τα δικαστήρια θά χάσουμε πολλά χρήματα, χρόνο και κόπο. Προτείνω να συμβιβασθούμε.

—Τί μπορούμε να κάνουμε. Όλα τα «άτου» είναι με το μέρος σας. Έγώ δάνεισα 5.000 λίρες, κι έσείς, όποτε θέλετε, με μια έντολή του προέδρου μου παίρνετε πίσω τα μαργαριτάρια.

—Άκουστε κ. Κρούντ. Είμαστε έπιχειρηματίες και πρέπει ό ένας να καταλαβαίνει τις δυσκολίες του άλλου. Έχω έναν άγοραστή για τα μαργαριτάρια. "Αν το δικαστήριο τα κατάσχει ως τεκμήριο, θά τον χάσω, γιατί οί άγοραστές, το ξέρετε, δεν περιμένουν. Τότε, έγώ, θά σας κάνω δίκη για «διαφυγόντα κέρδη», άφου ός κλεπταποδόχος... έν άγνοία σας, βεβαίως... "Ιδού τί σας προτείνω. Δέχομαι να σας πληρώσω έγώ τις 5.000 λίρες. Θά μου δώσετε τα μαργαριτάρια, θά σας δώσω μαζί με τα χρήματα και μια κανονική άπόδειξη παραλαβής. Δικός μου λογαριασμός μετά, το πώς θά κερδίσω το ποσόν αυτό.

Ο γέρο Κρούντ δεν πίστευε τ' αυτιά του. Ψέλλισε κάτι, είπε ότι δέχεται, κι ένώ έπαιρνε τα χρήματα και την άπόδειξη παραλαβής, έδινε τα μαργαριτάρια στον κ. Άβραάμ Μπαχρέιν. Κι άργότερα, όταν ο ξένος έφυγε, ο μεγαλύτερος φιλάργυρος της Εύρώπης, τρέμοντας από χαρά, σκεπτόταν ότι ναί μεν δεν κέρδισε τον τόκο, αλλά τουλάχιστον δεν έχασε το κεφάλαιο.

Μεσημέρι σχεδόν, ο Έπιθεωρητής Ράζον έφτανε στο κοιμό, πολυτελέστατο διαμέρισμα της Φιντέλιτυ Ντόβ. Αυτή, όπως πάντοτε ώραία, τον δέχτηκε μ' ένα γλυκό χαμόγελο και τον κάλεσε να φάνε μαζί. Ευγένεστατα ο Ράζον άνήθηκε.

—Ποτέ δεν καταδεχθήκατε τη φιλοξενία μου κ. Έπιθεωρητά,

είπε με παράπονο ή χαριτωμένη γυναίκα. Μη μου πητε ότι όφείλω και τη σημερινή σας έπίσκεψη σε λόγους έπαγγελματικούς!

—Δεσποινίς Ντόβ, ήλθα πάλι σήμερα, για μια κλοπή κοσμημάτων για την όποία σας κατηγορούν. Βεβαίως, ή Σκώτλαντ Γυάρντ θά κάνει το καθήκον της, και δεν φοβούμαι αυτή τη φορά ό,τι θ' άποτύχωμε. Πάντως, έγώ, έπαγγελματικά ένδιαφέρομαι, γιατί μάταια κοπίασα να βρώ πώς είχατε την άφέλεια να φαντασθήτε ότι δεν θ' άποκαλυπτόταν μια τόσο χονδροειδής άπάτη. Πάντοτε οί ένέργειές σας...

—Κύριε Έπιθεωρητά με κολακεύετε. Όμολογώ όμως ότι δεν καταλαβαίνω τί θέλετε να πητε.

—Χθές το πρωί, και ο Ράζον αναστέναξε, άφίσατε ένέχυρο στον κ. Ζαμπέζ Κρούντ, τα μαργαριτάρια, που προχθές άφαιρέσατε, αντικαθιστώντας τα άληθινά με πλαστά, άπό το κόσμηματοπωλείο του κ. Άβραάμ Μπαχρέιν. Αυτός όμως άναγνώρισε— και έχει μάρτυρες— πώς τα μαργαριτάρια του βρίσκονται ως ένέχυρο — άπό σας — στον κ. Κρούντ.

—Δεν άρνούμαι ούτε το πρώτο μέρος ούτε το τελευταίο της διηγήςεώς σας. Είχα ανάγκη άπό χρήματα κ. Έπιθεωρητά, ζήτησα 5.000 λίρες άπό τον κ. Κρούντ, και ως ένέχυρο του έδωσα τα οικογενειακά μου κοσμήματα. Πού είναι το άδίκημα; "Όσον άφορά τον άλλο κύριο... πώς τον είπατε;

—Μπαχρέιν.

—Αυτόν δεν τον έχω ποτέ άκούσει.

—"Ωστε δεν τον ξέρετε;

—Βεβαίως όχι.

—Παρακαλώ, είπε ο Ράζον, μπορώ να έχω τον τηλεφωνικό κατάλογο;

Μάταια έψαξε ο άστυνομικός. Ούτε στον έπαγγελματικό ούτε στον άπλο κατάλογο υπήρχε το όνομα που ζητούσε. Πήρε γραμμή και μίλησε στην Σκώτλαντ Γυάρντ. Είπε να σταλή ένα άυτόκινητο στο Χάττον Γκάρντεν, όπου το κοσμηματοπωλείο, για να του φέρουν τον κ. Άβραάμ Μπαχρέιν.

Ένα τέταρτο άργότερα, υπό τα εϊρωνικά βλέμματα της πάντοτε χαριτωμένης Φιντέλιτυ Ντόβ, ο Έπιθεωρητής ώμολογούσε ότι... Μπαχρέιν δεν υπήρχε!

—Και τώρα, του είπε γελώντας πονηρά ή όμορφη γυναίκα, θά μου ζητήσετε συγγνώμη που άμφιβάλατε για τα λόγια μου; Ο Ράζον, παρά την ευγένειά του, έφυγε βροντώντας την πόρτα.

Όταν, δυο ήμέρες άργότερα, ο τοκογλύφος άκουσε ότι τον ζητούσε ή δίσ Ντόβ κόντεψε να πάθει συγκοπή.

—Φέρτην μέσα, είπε στον υπάλληλό του και είδοποίησε την άστυνομία.

—Καλημέρα σας κύριε, του είπε μπαίνοντας ή Φιντέλιτυ ένώ χαμογελούσε γλυκά. Δεν ξέρω πώς να σας ευχαριστήσω! Τα χρήματα που μου δανείσατε μου έφεραν γούρι... Τόση έπιτυχία είχε το «παιχνίδι» που έκανε ο φίλος μου στο χρηματιστήριο ώστε πριν άπό την προθεσμία μου προκατέβαλε ένα μέρος των κερδών. Σας φέρνω λοιπόν τις 5.000 λίρες και άλλες 500 για τόκο.

—Αυτό θά το δούμε, είπε με βραχνή φωνή άπό συγκίνηση ο Κρούντ.

—Σας παρακαλώ να τις δήτε και να τις πάρετε, και ή Φιντέλιτν έβαλε επάνω στο τραπέζι τα χαρτονομίσματα.

Ο γέρος, τὰ πήρε, τὰ κοίταξε, τὰ μέτρησε και τὰ έβαλε στο συρτάρι του.

—Παρακαλώ του είπε ή δνίς Ντόβ να μου δώσετε μιὰ απόδειξη καθως και τὰ μαργαριτάρια μου.

—Αυτό θα τὸ κανονίση ή αστυνομία, απάντησε ὁ τοκογλύφος, καθως είδε να μπαίνει ὁ αστυνομικός που φώναξε ὁ υπάλληλός του.

—Τί συμβαίνει κύριε; ρώτησε ὁ πόλιςμαν.

—Αυτή ή γυναίκα καταζητείται από την αστυνομία. Ονομάζεται Φιντέλιτν Ντόβ. Η Σκώτλαντ Γυάρντ ξέρει περί τίνος πρόκειται.

—Δηλαδή, είπε ὁ αστυφύλακας, θέλετε να συλλάβω την κυρία;

—Εγὼ δὲν θέλω τίποτα, του φώναξε απότομα ὁ Κρούντ. Μη μ' ανακατέβετε σε φασαρίες. Απλως σε πληροφορώ ὅτι πρέπει να την πιάσης.

—Λυπούμαι κύριε, αλλά δὲν μάς έχει κοινοποιηθῇ τέτοιο ὄνομα οὔτε και τὰ χαρακτηριστικά της κυρίας μου θυμίζουν κανένα καταζητούμενο πρόσωπο. Δὲν ἔχω λόγο, οὔτε δικαίωμα να την συλλάβω, ἐκτὸς φυσικὰ ἂν την καταγγέλλετε ἐσεῖς.

—Κύριε αστυφύλακα, και ή Φιντέλιτν τὸν κοίταξε κατάματα, ἰδοὺ ή ταυτότητά μου, τὸ δίπλωμα ὁδηγοῦ και ή ἄδεια του αὐτοκινήτου που είναι στην ἐξώπορτα. Σας παρακαλῶ να κρατήσετε τὰ στοιχεῖα.

—Δὲν ἔχω κυρία, κανένα δικαίωμα να τὸ κάνω. Ἀντίο σας.

Δὲν είχε προλάβει να βγῇ και ή δνίς Ντόβ από τὸ γραφεῖο του Κρούντ, ὅταν αὐτός, με τὸ τηλεφωνο ζητούσε, στη Σκώτλαντ Γυάρντ τὸν Ἐπιθεωρητῇ Ράζον.

—Ἀτυχῶς, του είπε αὐτός, δὲν ἀνακαλύψαμε σ' ὅλο τὸ Λονδίνο κανένα Ἀβραὰμ Μπαχρέιν. Ἄρα ἀπάτη είναι κι αὐτή, της Φιντέλιτν Ντόβ.

—Και τώρα τί θα γίνη;

—Μὴν ἀνησυχήτε. Ἀφού ἔχετε, κ. Ζαμπέζ Κρούντ, τὰ μαργαριτάρια, πρόκειται για μιὰ ἀπάτη που ἀπέτυχε.

—Μὰ ή Ντόβ, κ. Ράζον, μου ἐπέστρεψε με τὸς τόκους τὰ χρήματά μου, και μου ζητάει τὰ κοσμήματα.

—Δὲν εἶμαι σὲ θέση να σὰς συμβουλευσω είπε ὁ αστυνομικός, ἀλλὰ νομίζω ὅτι δὲν μένει ἄλλη διέξοδος παρὰ να της τὰ δώσετε.

—Μὰ δὲν τὰ ἔχω πιά, και ή φωνή του τοκογλύφου ἦταν κλαψιάρικη. Τὰ ἐπέστρεψα στὸν Μπαχρέιν. Σ' αὐτὸν δὲν ἀνήκαν;

—Δικά του ἦταν, ὅπως αὐτὸς ἔλεγε, ἀλλὰ γιατί τὰ δώσατε ἔτσι, χωρὶς ἀντάλλαγμα;

—Μά... μου πλήρωσε τὸ χρέος της Ντόβ!

—Ὦχ! Ὦχ! Ὦχ!...

Τίποτε ἄλλο δὲν είπε ὁ Ἐπιθεωρητῇ. Ἀλλὰ τὰ τρία αὐτὰ ἐπιφωνήματα ἔκαναν τὸν τοκογλύφο να σκάση ἀπὸ τὸ κακό του.

Τὸ ἴδιο βράδυ ἓνα γράμμα ἔφτανε στὸ γραφεῖο του Ζαμπέζ Κρούντ. Ὁ σὲρ Φράνκ Βράθτον, δικηγόρος της δεσποινίδος Ντόβ, ζητούσε την ἐπιστροφή του ἐνεχύρου, ἐντὸς δώδεκα ὥρων, ἥ «εἰς περίπτωσιν ἀπωλείας τὸ ἰσόποσον της ἀξίας των εἰς λίρας Ἀγγλίας 50.000, καθως βεβαιούται

τόσον ἐκ τῶν ἐκθέσεων τῶν ἐκτιμητῶν, ὅσον και ἐκ της ἰδιογράφου βεβαιώσεως του παρακαταθέτου, εὑρισκομένης εἰς χεῖρας της αἰτούσης».

Τὴν ἐπομένη, στὶς 8, ὁ κ. Ζαμπέζ Κρούντ βρισκόταν στὸ σπίτι της Φιντέλιτν. Ἀπὸ τὴν πόρτα, πρὶν καλὰ-καλὰ προχωρήσει μέσα, της είπε:

Τὰ κατάλαβα ὅλα. Ἀγοράσατε με 50.000 λίρες τὰ μαργαριτάρια και μου τὰ δώσατε ἐνεχυρο για 5.000. Μου ἐπιστρέψατε τὸ ποσὸ μαζί με τὸς τόκους του. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ συν-ἐνοχός σας, με τὸ κόλπο του ἰδιοκτήτη, μου ἀπέσπασε τὰ κοσμήματα για ἄλλες 5.000. Σύνολον δηλαδή 10.500 λίρες, μείον οἱ 5.000 που σὰς ἔδωσα, ἐγὼ κερδίζω τελικὰ 5.500 και ἐσεῖς ἀπαιτεῖτε ἀπὸ μένα 50.000 λίρες ἀφού δὲν ἔχω να σὰς ἐπιστρέψω τὰ μαργαριτάρια!.. Αὐτὰ ὅλα, φυσικά, είναι ἀπάτες και ὁ νόμος...

—Φίλε κ. Κρούντ, είπε γλυκά ή Φιντέλιτν. Ὅλα ὅσα λέτε —θα

τὸ ξέρετε βέβαια— ἀποτελοῦν συκοφαντικὴ δυσφήμιση... ἐκτὸς ἂν με στοιχεῖα μπορεῖτε ν' ἀποδείξετε τὸς ἰσχυρισμούς σας.

—Ἀμα σὰς κάνω μήνυση...

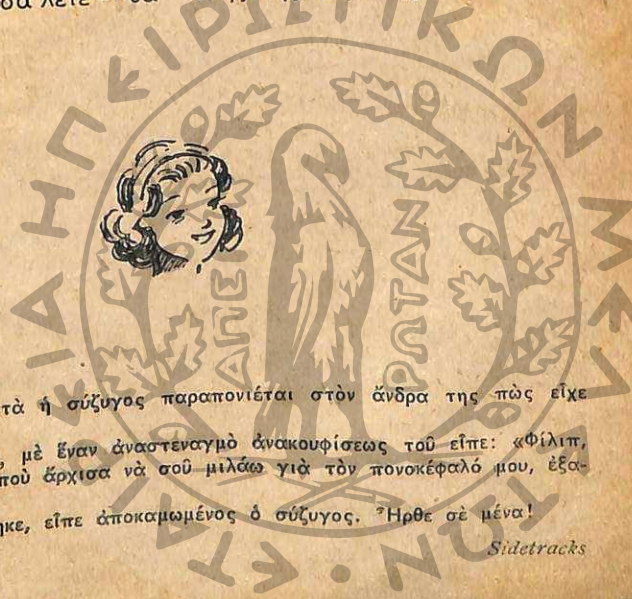
—Τότε, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς 50.000 λίρες τῶν μαργαριταριῶν, θὰ σὰς ζητήσω και ἄλλα τόσα ἀποζημίωση για ψυχικὴ ὁδύνη...

—Δεσποινίς Ντόβ, είπε συντετριμμένος ὁ τοκογλύφος, εἶμαι ἑτοιμος να δεχθῶ τὰ πάντα. Συγχωρεῖστε με για τὶς ἀπειλές... Τί θέλετε να κάνω;

—Μιὰ ἐπιταγὴ-δωρεὰ στὸ νοσοκομεῖο Ἀπόρων ὁ Ἅγιος Σουλπίκιος, 20.000 λιρῶν και ἄλλα τόσα, ἀλλὰ εἰς χρήμα, θὰ μου δώσετε ἑναντι τῶν κοσμημάτων μου. Ἄρα ή ζημιὰ σας δὲν θὰ είναι μεγάλη.

—Μὰ ἔτσι ἐσεῖς κερδίζετε 15.000 λίρες.

—Κι ἐσεῖς, απάντησε χαμογελώντας ή δνίς Φιντέλιτν Ντόβ, χάνετε τὸν τίτλο του πιδ τσιγγούνη ἀνθρώπου του Λονδίνου και ὅλης της Εὐρώπης!

* Ἀπὸ τὶς ἐπτὰ ή σύζυγος παραπονιέται στὸν ἄνδρα της πὼς είχε τρομερὸ πονοκέφαλο.

Κατὰ τὶς ἑντεκα, με ἕναν ἀναστεναγμὸ ἀνακουφίσεως του είπε: «Φίλιπ, ξέρεις ὅτι ἀπὸ τότε που ἔρχισα να σου μιλάω για τὸν πονοκέφαλό μου, ἔξαφανίστηκε;

—Δὲν ἐξαφανίστηκε, είπε ἀποκαμωμένος ὁ σύζυγος. Ἦρθε σὲ μένα!

Ποιὸς δὰ βρῆ τὰ αερισσότερα

Ὅπως βλέπετε παρακάτω, πρέπει νὰ συμπληρωθοῦν οἱ ἀστερίσκοι τῶν ἑξὶ λέξεων μὲ γράμματα, ἔτσι ὥστε νὰ σχηματισθοῦν ἑξὶ ἄρτιες λέξεις.

Οἱ πιθανότητες σχηματισμοῦ εἶναι, σὲ κάθε σχεδὸν λέξη, πολλές. Ἐκεῖνο ποὺ ἐπιδιώκει ἡ ἀσκησι αὐτή, ποὺ εἶναι συνάμα μιὰ διδακτικὴ διασκέδαση καὶ γιὰ πολλὰ άτομα, εἶναι ὁ σχηματισμὸς λέξεων ποὺ δίνουν ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερους βαθμοὺς.

Βάση γιὰ τὴ βαθμολογία θὰ χρησιμοποιήσετε τὸ ἀλφάβητό μας, ὅπως τὸ βλέπετε παρακάτω. Σὲ κάθε γράμμα ἀντιστοιχοῦν ὅσοι βαθμοὶ ἀναφέρονται στὸν πίνακα.

Βαθμολογοῦνται φυσικὰ μόνο τὰ γράμματα ποὺ λείπουν ἀπὸ τὶς λέξεις. Ἐπιτρέπεται ἡ χρησιμοποίησι μόνον ἀρτίων λέξεων, οὐσιαστικῶν, κυρίων ὀνομάτων, γεωγραφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ὄρων κλπ. Ἐπιτρέπονται ἐπίσης πασίγνωστες λέξεις ξενικῶν ὄρων.

Μετοχές, ρήματα, ἐπιρρήματα, ἀντωνυμίες, πληθυντικοί, γενικές, δοτικές κλπ. δὲν ἐπιτρέπονται.

Ἐὰν τώρα βρῆτε γιὰ σύνολο παραπάνω ἀπὸ 235 βαθμοὺς, θὰ ἔχετε ἐπιτύχει μιὰ πολὺ καλὴ βαθμολογία.

Στὴ σελίδα τῶν λύσεών μας θὰ βρῆτε ἓνα παράδειγμα, μὲ μιὰ ἐπίσης ἀξιόλογη βαθμολογία, τὴν ὁποία... εὐχόμεθα νὰ ἔχετε ὑπερβῆ.

Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ
1	7	6	5	2	10	8	10	7	2	6	4
Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
8	9	4	3	9	3	5	8	8	9	10	10

Βαθμολογία .

1)	T	*	I	*	*	*	*	I	A	=	
2)	*	*	*	O	*	*	*	A	H	=	
3)	*	*	*	A	*	*	*	T	O	=	
4)	E	*	*	*	*	*	*	A	H	=	
5)	B	*	*	*	*	*	*	M	O	=	
6)	K	*	*	*	*	*	*	E	T	=	

Σύνολον βαθμολογίας

I. X.

(Λύσις στὴ σελίδα 143)

Ἕνα διήγημα
τοῦ Ἀλ. Σ. Πούσκιν

ΝΤΑΜΑ ΠΙΚΑ

I

«Ἡ Ντάμα Πικά σημαίνει κρυφὴν κακοβουλίαν»

(Ἀπὸ τὸν νεώτερον Ὀνειροκρίτη)

ΤΟ ΣΠΙΤΙ τοῦ Ἀξιωματικοῦ τῶν Ἐφίππων Σωματοφυλάκων Ναρούμφ ἐκεῖνο τὸ βράδυ εἶχαν χαρτοπαιξίαν. Ἡ μακρυὰ χειμωνιάτικη νύχτα κύλησε χωρὶς νὰ τὴν καταλάβουν. Ζύγωνε πιά πέντε ἡ ὥρα ὅταν καθήσανε στὸ τραπέζι. Οἱ κερδισμένοι ἔτρωγαν μὲ μεγάλη ὄρεξι. Οἱ ἄλλοι πάλι κάθονταν μπροστὰ στὰ ἄδεια πιάτα τους μὲ βαρεῖες σκέψεις. Ὅταν σερβιρίσθηκε ἡ σαμπάνια, ἡ συζήτησι ζωήρεψε κάπως καὶ ὅλοι πήραν μέρος.

—Πῶς τὰ πήγες ἀπόψε, Σοῦριν; ρώτησε ὁ οἰκοδεσπότης.

—Ἐχασα, ὅπως πάντα. Πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω, εἰμαι ἄτυχος. Παίζω ἥρεμα, ποτὲ δὲν νευριάζω, ποτὲ δὲν ξεχνιέμαι κι ὥστος, πάντοτε χάνω.

—Καὶ πῶς δὲ δοκίμασες οὔτε μιὰ φορὰ νὰ παίξεις τὸ κόκκινο; Αὐτὴ ἡ σταθερότητά σου μ' ἀφήνει κατάπληκτο.

—Ὁ Ἕρμαν ὅμως πῶς σοὺ φάνηκε; Ρώτησε κάποιος ἀπὸ τοὺς προσκαλεσμένους δείχνοντας ἓνα νεαρὸ ἀξιωματικὸ τοῦ Μηχανικοῦ.

τρέυη και της είναι αδύνατο να τον ξεχάσει. Γίνεται θηρίο αν ακούσει κανένα να μιλάει άσχημα για αυτόν. Λοιπόν, ή γιαγιά μου ήξερε πως ο Σαίν Ζερμαίν είχε στη διάθεσί του άφθονα χρήματα. Αποφάσισε να ζητήσει τη βοήθειά του και του έγραψε ένα σημείωμα. όπου τον ικέτευε να την επισκεφθή άμέσως. Ο αλλόκοτος αυτός άνθρωπος έτρεξε στη στιγμή και την βρήκε σε τρομερή άναστάτωση. Του διηγήθηκε με τα σκοτεινότερα χρώματα τη βαρβαρότητα του συζύγου της και τέλειωσε λέγοντάς του πως ή μοναδική έλπίδα της βρισκόταν πια στη δική του φιλία και καλωσύνη. Ο Σαίν Ζερμαίν έμεινε κάμποσο συλλογισμένος.

—Θα μπορούσα να σας δανείσω τα χρήματα που χρειάζεστε, της είπε. Αλλά ξέρω πως δεν θα ήσυχάσετε μέχρι να μου τα ξεπληρώσετε και δε θέλω να γίνω αίτιος μεγαλύτερης στενοχώριας για σας. Υπάρχει κάποιος άλλος τρόπος... Μπορείτε να τα ξανακερδίσετε.

—Αλλά, αγαπητέ μου κύριε Κόμη, αποκρίθηκε ή γιαγιά μου. Σας είπα, νομίζω, πως δεν έχω άλλα χρήματα.

—Στην περίπτωση αυτή δεν είναι άπαραίτητα τα χρήματα, είπε ο Σαίν Ζερμαίν. Προσέξτε μονάχα τί θα σας πω.

Και τότε της αποκάλυψε το μυστικό του, που για να το μάθει ο καθένας μας θα ήταν πρόθυμος να πληρώσει όλόκληρη περιουσία.

Οι νεαροί χαρτοπαίχτες τέντωσαν τ' αυτιά τους. Ο Τόμσκυ άναψε την πίπα του και, αφού τράβηξε μερικές ρουφηξιές, συνέχισε.

—Εκείνο το ίδιο βράδυ ή γιαγιά μου παρουσιάστηκε στις Βερσαλλίες. Ο Δουξ της Ορλεάνης έκανε μπάγκα. Η γιαγιά μου του ζήτησε συγγνώμη που δεν του είχε φέρει εκείνα που του χρωστούσε, βρήκε μια κάποια δικαιολογία και κάθησε στο παιχνίδι. Αρχισε να ποντάρη αντίθετα στον Δούκα. Τράβηξε τρία χαρτιά, ποντάρισε διαδοχικά και στα τρία και κέρδισε και τις τρεις φορές. Έτσι πήρε πίσω όλα τα χαμένα.

—Σύμπτωσι, είπε κάποιος από τους χαρτοπαίχτες.

—Παραμύθια, παρατήρησε ο Έρμαν.

—Μπορεί να ήταν σημαδεμένα τα χαρτιά, πέταξε κάποιος τρίτος.

—Απίθανο, απάντησε με αξιοπρέπεια ο Τόμσκυ.

—Και πως γίνεται, είπε ο Ναρούμφω. Έχεις μια γιαγιά που μπορεί να μαντέψει τρία χαρτιά που κερδίζουν και δεν μπόρεσες ακόμα να μάθεις το μυστικό της;

—Ναί, που να πάρη ο διάβολος, αποκρίθηκε ο Τόμσκυ. Είχε τέσσερις γιους —ο ένας ήταν ο πατέρας μου— και οι τέσσερις φοβεροί χαρτοπαίχτες. Όστόσο δεν τους αποκάλυψε το μυστικό της. Σε κανένα, αν και θα τους έκανε μεγάλη ευεργεσία. Και σε μένα άλλωστε... Ακούστε όμως τί μου διηγήθηκε ο θεός μου, ο Κόμης Ίλβαν Ίλιτς και μου ώρκίστηκε στην τιμή του πως είναι αληθινό. Ο

μακαρίτης Τσαπλίτσκι που πέθανε ζητιάνος, αφού κατασπατάλησε εκατομμύρια, κάποτε στα νειάτα του χρωστούσε από τα χαρτιά στον Ζόριτς ένα τεράστιο ποσό —κάπου τρακόσιες χιλιάδες ρούβλια. Η γιαγιά μου, αν και είναι εξαιρετικά αυστηρή απέναντι στις άσωτες των νέων, δεν ξέρω πως, λυπήθηκε τον Τσαπλίτσκι. Του έδειξε τρία χαρτιά για να ποντάρη διαδοχικά και τον έβαλε να της όρκιστή πως δε θα ξαναπαίξει ποτέ στη ζωή του. Ο Τσαπλίτσκι παρουσιάστηκε στο σπίτι του Ζόριτς και κάθησαν στο παιχνίδι. Ο Τσαπλίτσκι ποντάρισε στο πρώτο χαρτί πενήντα χιλιάδες και κέρδισε. Διπλασίασε το ποσό... το τετραπλασίασε. Ξανακέρδισε όλα τα χαμένα και του περίσεψε και κάτι.

—Ωρα για ύπνο. Έξι παρά τέταρτο πήγε.

Πραγματικά χάραζε πια ή καινούργια μέρα.

Οι νεαροί άδειασαν τα ποτήρια τους και χωρίστηκαν.

II

—Νομίζω πως ο κύριος προτιμάει τις καμαριέρες.

—Γιατί απορρίπτει, κυρία μου; Είναι πιο δροσερές.

(Κοσμικός διάλογος)

Η γριά Κόμησσα Άννα Φεντόροβνα βρισκόταν στο μπουντουάρ της, καθισμένη μπροστά στον καθρέφτη. Τρεις καμαριέρες ήταν συναγμένες όλόγυρά της. Η πρώτη κρατούσε ένα βαζάκι με κοκκινάδι, ή δεύτερη ένα κουτί με φουρκέτες, ενώ ή τρίτη είχε έτοιμο ένα καπελλάκι με φανταχτερές κορδέλλες. Κανένα ίχνος της παλιάς όμορφιάς της δεν άπόμεινε στην κόμησσα. Από καιρό είχε λιάρ ομορφιάς της, δεν άπόμεινε ακόμη τις συνήθειες της νεότητας. Πια μαραθή, ώστόσο κρατούσε ακόμα τις συνήθειες της νεότητας. Ακολουθούσε πιστά τη μόδα του 1770 και αφιέρωνε στην τουαλέττα της τις ίδιες φροντίδες και τον ίδιο χρόνο όπως και πριν από εξήντα χρόνια. Μια νεαρή κοπέλλα —ή σύνοδος της— ήταν καθισμένη κοντά στο παράθυρο, σκυμμένη στο τελάρο του κεντήματός της.

—Τί γίνεστε, γιαγιά; είπε ένας άξιωματικός μπαίνοντας στο δωμάτιο. Καλημέρα σας, δεσποινίς Λίζα. Γιαγιά έχω να σας ζητήσω μια χάρη.

—Τί συμβαίνει, Παύλο;

—Μου επιτρέπετε να σας συστήσω ένα φίλο μου και να τον φέρω μαζί μου στο χορό σας, την Παρασκευή;

—Φέρε τον άπευθείας στο χορό και μου τον συστήνεις εκεί. Είχες πάει χθές στό...

—Φυσικά. Ήταν πολύ ώραία. Χορέψαμε ως τις πέντε το πρωί. Τί όμορφη που ήταν ή Έλέτσκαια!

—Μα αγαπητέ μου τί της βρίσκεις; Ποτέ δεν θα γίνη τόσο όμορφη όσο ήταν ή γιαγιά της, ή πριγκίπισσα Ντάρια Πετρόβνα. Άλήθεια, παραγέρασε ή καϋμένη ή Ντάρια Πετρόβνα.

—Τί θέλετε νά πήτε... παραγέρασε; ρώτησε άφηρημένα ο Τόμσκυ. Άφου πέθανε έδώ καί έπτά χρόνια.

Ή νεαρή κοπέλλα σήκωσε τή ματιά της στόν Τόμσκυ καί του έγνεψε. Τότε κείνος άναλογίστηκε πώς είχανε κρατήσει μυστικό άπό τήν κόμησσα τού θάνατο τής συνομήλικης φιλενάδας της καί δαγκώθηκε. Όπωςδ ήποτε ή κόμησσα άκουσε με μεγάλη άδιαφορία τήν είδησι.

—Πώς; Όστε πέθανε, είπε. Ούτε τζερα. Είχαμε διοριστή μαζι Δεσποινίδες τής Τιμής καί όταν μάς παρουσίασαν στήν Τσαρίνα...

Καί για έκατοστή φορά ή κόμησσα διηγήθηκε στόν έγγονό της τού άγαπημένο της άνέκδοτο.

—Βοήθησέ με νά σηκωθώ, Παύλο, είπε μόλις τέλειωσε. Λίζα, καλή μου, πού είναι ή ταμπακιέρα μου;

Με τή βοήθεια τής καμαριέρας της ή κόμησσα τραβήχτηκε πίσω άπό τού παραβάν για ν' άποτελειώση τήν τουαλέττα της. Ο Τόμσκυ έμεινε με τή Λίζα.

—Ποιόν θέλετε νά τής συστήσετε; ρώτησε σιγανά ή Λιζαβέτα Ίδάνοβνα.

—Τόν Ναρούμωφ, τόν ξέρετε;

—Όχι, είναι στρατιωτικός ή στήν Δημόσια Ύπηρεσία;

—Στρατιωτικός.

—Τού Μηχανικού;

—Όχι, τού Ίππικού. Άλλά πώς σάς φάνηκε ότι είναι τού Μηχανικού;

Ή νεαρή γέλασε δίχως νά του άποκριθή.

—Παύλο, φώναξε ή κόμησσα πίσω άπό τού παραβάν. Στείλε κανένα καινούργιο μυθιστόρημα, άλλα σε παρακαλώ όχι μοντέρνο.

—Τί έννοείτε, γιαγιά;

—Θέλω νά πώ όχι κανένα άπό κείνα όπου ο ήρωας στραγγαλίζει τόν πατέρα του ή τή μητέρα του. Καί ούτε νάχη μέσα πνιγμούς. Τρομάζω πολύ με τά πτώματα τών πνιγμένων.

—Δέν υπάρχουν πιά τέτοια μυθιστορήματα. Δέν θέλετε κανένα Ρώσικο;

—Μα υπάρχουν Ρώσικα μυθιστορήματα; Στείλε μου ένα, καλό μου παιδί, σε παρακαλώ πάρα πολύ.

—Με συγχωρείτε, γιαγιά, άλλα βιάζομαι. Μου έπιτρέπετε, Λιζαβέτα Ίδάνοβνα! Μα γιατί είχατε τήν έντύπωσι ότι ο Ναρούμωφ είναι τού Μηχανικού, είπε ο Τόμσκυ καθώς έβγαине άπό τού μπουντουάρ.

Ή Λιζαβέτα Ίδάνοβνα άπόμεινε μονάχη. Άφησε τού κέντημα καί κοίταξε έξω άπό τού παράθυρο. Σε λίγο ένας νεαρός άξιωματικός παρουσιάστηκε στήν άντικρυνή πλευρά τού δρόμου, στή γωνιά τού γειτονικού σπιτιού. Τά μάγουλά της βάφτηκαν καταπόρφυρα καί έσκυψε άμέσως στο κέντημά της. Τήν ίδια στιγμή παρουσιάστηκε καί ή κόμησσα με συμπληρωμένη τήν τουαλέττα της.

—Λίζενκα, είπε. Πές νά φέρουν τού άμάξι καί ας πάμε για τόν περίπατό μας.

Ή Λίζενκα σηκώθηκε άπό τού τελάρο της καί άρχισε νά δολεύη τού κέντημα.

—Μπά, τί έπαθες... κουφή είσαι; φώναξε ή κόμησσα. Κουνήσου καί πές νά φέρουν τού άμάξι.

—Μάλιστα, άμέσως! άποκρίθηκε ήρεμα ή νέα καί έτρεξε στόν προθάλαμο.

Μπήκε ένας ύπηρετής φέρνοντας στήν κόμησσα μερικά βιβλία πού τής έστειλε ο πρίγκιψ Παύλος Άλεξάνδροβιτς.

—Πολύ καλά! Εϋχαρίστησέ τον άπό μέρους μου, είπε ή κόμησσα. Λίζενκα! Λίζενκα, πού τρέχεις έτσι;

—Πρέπει νά πάω νά έτοιμαστώ.

—Έχουμε καιρό, καλή μου. Κάθισε δώ, άνοιξε τού πρώτο βιβλίο καί διάβάσέ μου δυνατά.

Ή νέα πήρε τού βιβλίο καί διάβασε μερικές γραμμές.

—Δυνατότερα! είπε ή κόμησσα. Μα τί συμβαίνει με σένα, δεσποινίς μου; Έχασες τή φωνή σου; Στάσου ένα λεπτό. Δώσε μου τού σκαμνάκι μου. Πιο κοντά. Έμπρός λοιπόν!

Ή Λιζαβέτα διάβασε μία - δυό σελίδες. Ή κόμησσα χασμουρήθηκε.

—Άφησε τού βιβλίο, τής είπε. Τί άνοησίες. Στείλε τού άμέσως πίσω στόν Παύλο καί εϋχαρίστησέ τον. Πού είναι λοιπόν τού άμάξι;

—Είναι έτοιμο είπε ή Λιζαβέτα Ίδάνοβνα κοιτάζοντας έξω άπό τού παράθυρο.

—Καί γιατί δέν είσαι ντυμένη; ρώτησε ή κόμησσα. Πάντα πρέπει νά σε περιμένω. Ά, όχι, αυτό είναι άνυπόφορο, δεσποινίς!

Ή Λιζαβέτα έτρεξε στο δωμάτιό της. Δέν είχαν περάσει δυό λεπτά καί ή κόμησσα άρχισε νά χτυπά τού κουδούνι. Τρεις καμαριέρες έτρεξαν άπό τή μία πόρτα, ένας ύπηρετής άπό τήν άλλη.

—Τί κατάσταση είναι αυτή; Δέ μπορεί κανείς νά σάς βρή ό-
ταν σάς χρειάζεται. Πέστε στήν Λιζαβέτα Ίδάνοβνα πώς τήν περιμένω.

Ή Λιζαβέτα Ίδάνοβνα μπήκε στο δωμάτιο φορώντας τήν μπέρ-
τα καί τού καπέλλο της,

—'Επιτέλους, δεσποινίς! είπε ή κόμησσα. Μπά! τί λούσα! Καί για ποιόν είναι όλη τούτη ή κοκεταρία; Ποιόν σκοπεύεις νά ξεμυαλίσης; Πώς είναι ό καιρός;.. Θαρρώ πως φυσάει.

—'Οχι, καθόλου, Έξοχωτάτη! Είναι όλότελα άπανεμιά, άποκρίθηκε ό ύπηρέτης.

—'Ολο κουταμάρες λές. "Άνοιξε τó παράθυρο... Καλά τó είπα. Φ υ σ ά ε ι ! Καί μάλιστα κάνει καί ψύχρα. Ξεζέψτε τó άμάξι! ΛίZENκα, δέν θά βγούμε. Δέν ύπήρχε λόγος νά στολιστήs έτσι.

«'Αχ, αύτή είναι ή ζωή μου», συλλογίστηκε ή Λιζαβέτα 'Ιβάνοβνα.

Η καυμένη ή Λιζαβέτα 'Ιβάνοβνα ήταν πολύ δυστυχισμένο πλάσμα. «Τό ξένο ψωμί είναι πικρό», λέει ό Δάντης «καί γεμός τά σκαλοπάτια στού άλλουνού τó κατώφλι». Ποιός μπορούσε νά ξέρη τήν πίκρα τής εξάρτησης καλύτερα άπό τή φτωχή προστατευόμενη τής γριάs άριστοκράτισσας; Η κόμησσα δέν είχε σκληρή καρδιά, αλλά ήταν ιδιότροπη, όπως όλες οί γυναίκες τού κόσμου, που παραχαϊδεύονται. Ήταν τσιγγούνα καί εγωίστρια, όπως όλοι οί γέροι που άγαπήθηκαν στόν καιρό τους καί που νιώθουν τώρα σάν ξένο στο παρόν. Δέν έλειπε άπό καμιά έκδήλωσι τής κοσμικής ζωής. Πήγαινε σ' όλους τούς χορούς, καί καθόταν σέ μιá γωνιά, πουντραρισμένη, μακιγιαρισμένη καί στολισμένη σύμφωνα με τή μόδα τού παλιού καιρού, σάν ένα άσχημο, αλλά άπαραίτητο στολίδι τής αίθουσας. "Όλοι οί προσκεκλημένοι, μόλις έφταναν τήν πλησίαζαν με μιá έλαφριά ύπόκλισι, άλλ' άφού ξεμπερδευαν με τούτη τήν άναγκαστική τσιριμόνια κανείς δέν τής έδινε πιá σημασία. Δεχόταν όλο τόν κόσμο στο σπίτι της, τηρούσε όλους τούς κανόνες τής έθιμοτυπίας, αλλά δέν άναγνώριζε ποτέ κανένα. Οί πολυάριθμοι ύπηρέτες της, που είχαν παχύνει καί είχαν άσπρίσει στόν προθάλαμό της, έκαναν ό,τι τούς κατέβαινε καί δέν έπαυαν νά κλέβουν τή γριούλα πούχε τ'όνα πόδι στόν τάφο. Η Λιζαβέτα 'Ιβάνοβνα ήταν εκεί μέσα ό μάρτυρας. Έπρεπε νά τής σερβίρη τó τσάϊ καί ν' άκούη τίς κατσάδες της γιατί έβαλε πολύ ζάχαρι. Έπρεπε νά τής διαβάξη δυνατά μυθιστορήματα καί ήταν ύπεύθυνη για τά λάθη τού συγγραφέα. Τήν συνώδεε στούς περιπάτους της καί ήταν φταίχτης για τόν καιρό καί για τούς κακούς δρόμους. Τής είχε κανονιστή κάποιος μισθός αλλά ποτέ δέν τόν έπαιρνε όλόκληρο. Καί ταυτόχρονα έπρεπε νά είναι ντυμένη «όπως όλος ό κόσμος», δηλαδή όπως χορούς χόρευε μονάχα όταν χρειαζόταν κάποια «δίζαβι», καί οί κυρίες τής έδιναν τó χέρι μονάχα όποτε ήθελαν νά τίς συνοδεύση στην τουαλέττα για νά ταχτοποιήσουν τó φόρεμά τους. Ήταν περήφανη καί ένιωθε με πικρία τή θέση της. Έψαχνε όλόγυρα για νά

δη πως θά ξεφύγη άπ' αύτήν, αλλά οί νεαροί —ύπολογιστικοί στη ματαιοδοξία τους — δέν καταδέχονταν νά τής δώσουν σημασία, μονότi ή Λιζαβέτα 'Ιβάνοβνα ήταν έκατό φορές πιό όμορφη άπό τίς άλαζονικές ψηλομύτες που τριγύριζαν εκεί καί που θεωρούνταν διαλεχτές νύφες. Πόσες καί πόσες φορές δέν είχε βγή κρυφά άπό τó πληχτικό καί περίλαμπρο σαλόσι για νά κλάψη στο φτωχικό καμαράκι της, με τó φτηνό παραβάν καί τó μπογιατισμένο κρεβάτι, όπου ένα σπαρμαστέτο έκαιγε θλιβερά σ' ένα μπρούντζινο καντηλέρι.

Κάποια μέρα —τούτο έγινε δυό μέρες μετά τή χαρτοπαιχτική συγκέντρωσι που περιγράφεται στην άρχή τής ιστορίας, καί μιá έβδομάδα πριν άπό τó έπεισόδιο που μόλις διηγηθήκαμε κάποια μέρα, λοιπόν, ή Λιζαβέτα 'Ιβάνοβνα, καθισμένη όπως πάντα κοντά στο παράθυρο πάνω άπ' τó κέντημά της έτυχε νά κοιτάξη στο δρόμο, καί πρόσεξε ένα νεαρό άξιωματικό τού Μηχανικού νά στέκεται ασάλευτος καί νάχη καρφωμένο τó βλέμμα στο παράθυρό της. Έσκυψε πάλι τó κεφάλι καί καταπιάστηκε με τή δουλειά της. Πέντε λεπτά πιό ύστερα κοίταξε ξανά. Ο νεαρός άξιωματικός στεκόταν ακόμα εκεί. Μιá καί δέν ήταν συνηθισμένη νά φλετάρη με τούς περαστικούς άξιωματικούς έπαψε νά κοιτάη έξω καί στρώθηκε στο κέντημα κάπου δυό ώρες δίχως νά σηκώση ούτε μιá φορά τó κεφάλι. Τέλος άνάγειλαν ότi τó τραπέζι ήταν έτοιμο. Σηκώθηκε κι άρχισε νά μαζεύη τó κέντημά της καί, ρίχνοντας μιá ματιά κατá τύχη στο δρόμο, άντίκρυσε πάλι τόν άξιωματικό. Τούτο τής φάνηκε μάλλον παράξενο. Μετά τó φαγητό πήγε πάλι στο παράθυρο με κάποιο αίσθημα άδημονίας, αλλά ό άξιωματικός δέν βρισκόταν πιá εκεί. Γρήγορα τόν ξέχασε.

Δυό μέρες άργότερα, καθώς έβγαινε άπό τó σπίτι με τήν κόμησσα, τή στιγμή που έμπαινε στο άμάξι, τόν ξαναείδε. Στεκόταν κοντά στην πόρτα τους καί έκρυβε τó πρόσωπό του πίσω άπό τόν ψηλό γιακά του. Τά μαύρα του μάτια έλαμπαν κάτω άπό τó πλήγιο. Η Λιζαβέτα 'Ιβάνοβνα ένιωσε μιá τρομάρα, δίχως νά καταλαβαίνη γιατί, καί κάθησε στο άμάξι με κάποια άνεπαίσθητη ταραχή.

Όταν γύρισε στο σπίτι έτρεξε στο παράθυρο. Ο άξιωματικός στεκόταν ακόμα στην ίδια θέση με τά μάτια καρφωμένα πάνω της. Τραβήχτηκε μέσα άναστατωμένη άπό περιέργεια καί άπό κάποιο πρωτόγνωρο αίσθημα.

Άπό τότε δέν περνούσε μέρα νά μὴν παρουσιαστή ό νεαρός άντρας πάντα τήν ίδια ώρα, κάτω άπό τά παράθυρά τους. Μιá σιωπηλή γνωριμία θεμελιώθηκε ανάμεσά τους. Καθώς καθόταν σκυμμένη στο κέντημά της ένιωθε τόν έρχομό του, άνασκήκωνε τó κεφάλι καί τούρρινε μιá ματιά, κάθε μέρα καί πιό μεγάλης διάρκειας. Ο νέος φαινόταν νά τήν εύγνωμονή για τούτο. Με τά διαπεραστικά μάτια τής νειότηs, ή Λίζα έβλεπε τά χλωμά του μάγουλα νά ζω-

—Ποντάρω, είπε ο Έρμαν, γράφοντας ένα ποσό με την κιμωλία πάνω στο χαρτί του.

—Πόσα; ρώτησε η μπάγκα, και συνοφρυώθηκε ελαφρά. Με συγχωρείτε, δεν βλέπω από δω.

—Σαράντα έπτά χιλιάδες, αποκρίθηκε ο Έρμαν.

Σ' αυτά τα λόγια όλα τα κεφάλια γύρισαν αμέσως καταπάνω στον Έρμαν.

«Τρελλάθηκε», συλλογίστηκε ο Ναρούμφ.

—Επιτρέψτε μου να παρατηρήσω, είπε ο Τσεκαλίνσκι με το ίδιο χαμόγελο, πώς το ποντάρισμά σας είναι πολύ μεγάλο. Κανείς δεν έχει ποντάρει παραπάνω από διακόσια εβδομήντα πέντε ρούβλια.

—Και λοιπόν; φώναξε ο Έρμαν. Δέχεστε ή όχι το ποσό που είπα;

Ο Τσεκαλίνσκι υποκλίθηκε ότι δέχεται.

—Θα ήθελα να σας πληροφορήσω, είπε, ότι αν και έχω απόλυτη έμπιστοσύνη στους φίλους μου, παίζω μόνο μετρητά. Έμένα φυσικά μου αρκεί ο λόγος σας αλλά οι κανόνες του παιγνιδιού επιβάλλουν να ποντάρετε με μετρητά.

Ο Έρμαν έβγαλε από την τσέπη του ένα τραπεζογραμμάτιο και το έδωσε στον Τσεκαλίνσκι, που άφου τοϋρριξε μιὰ ματιά τόβαλε πάνω στο χαρτί του νέου. Ένα ένιάρι έπεσε στα δεξιά, ένα τριάρι στ' αριστερά.

—Κέρδισα, είπε ο Έρμαν δείχνοντας το χαρτί του.

Ένα μурμουρητό σηκώθηκε ανάμεσα στους χαρτοπαίχτες. Ο Τσεκαλίνσκι σκυθρώπιασε, άλλ' αμέσως πάλι το χαμόγελο φώτισε τη μορφή του.

—Θα πάρετε τα κέρδη σας; ρώτησε τον Έρμαν.

—Αν έχετε την καλωσύνη.

Ο Τσεκαλίνσκι έβγαλε από την τσέπη του μερικά χαρτονομίσματα και τακτοποίησε αμέσως το λογαριασμό. Ο Έρμαν πήρε τα λεπτά του και έφυγε από το τραπέζι. Ο Ναρούμφ δεν πίστευε στα μάτια του. Ο Έρμαν ήπιε ένα ποτήρι λεμονάδα και βγήκε από το σπίτι.

Το άλλο βράδυ παρουσιάστηκε πάλι στοϋ Τσεκαλίνσκι. Ο οίκοδεσπότης έκανε ξανά μπάγκα. Ο Έρμαν πλησίασε στο τραπέζι. Οι παίχτες παραμέρισαν να τοϋ κάνουν τόπο. Ο Τσεκαλίνσκι τοϋ χαμογέλασε φιλικά. Ο Έρμαν περίμενε την καινούργια μοιρασιά και πήρε ένα χαρτί. Ποντάρισε σαρανταεπτά χιλιάδες ρούβλια και τα χτεσινοβραδυνά κέρδη του. Ο Τσεκαλίνσκι έβγαλε δυο χαρτιά. Ήταν ένας φάντης στα δεξιά κι ένα έπτάρι στ' αριστερά.

Ο Έρμαν γύρισε το χαρτί του.

Όλοι έβγαλαν μιὰ φωνή. Ο Τσεκαλίνσκι δεν έκρυβε τη σαστιμάρα του. Μέτρησε ένενήντα τέσσερις χιλιάδες ρούβλια και τάδωσε

στον Έρμαν, που τα πήρε αδιάφορος κι αμέσως έφυγε από το σπίτι.

Την έπομένη νύχτα ο Έρμαν παρουσιάστηκε ξανά στο πράσινο τραπέζι. Όλοι τον περίμεναν. Οι στρατηγοί και οι Μυστικοσύμβουλοι παράτησαν το οϋίστ τους για να παρακολουθήσουν το άπιστευτο παιγνίδι. Οι νεαροί αξιωματικοί αναπήδησαν από τοϋς καναπέδες τους, ακόμα και οι υπηρέτες μαζεύτηκαν στην αίθουσα. Όλοι παραμέρισαν για να περάσει ο Έρμαν. Οι άλλοι παίχτες δεν ποντάρισαν στα χαρτιά τους, καρτερώντας ανυπόμονα το αποτέλεσμα. Ο Έρμαν στάθηκε ολομόναχος στο τραπέζι, έτοιμος να ποντάρη στον χλωμό Τσεκαλίνσκι που ώστόσο χαμογελούσε ακόμα. Ο καθείς τους ανακάτωσε μιὰ τράπουλα. Ο Έρμαν τράβηξε χαρτί και το σκέπασε με μιὰ ολάκερη στοίβα από χαρτονομίσματα. Έμοιαζε με πραγματική μονομαχία. Απόλυτη σιγαλιά βασίλευε ολόγυρα.

Ο Τσεκαλίνσκι άρχισε να γυρίζει τα χαρτιά. Το χέρι του έτρεμε. Στα δεξιά έπεσε μιὰ ντάμα, στ' αριστερά ένας άσσος.

—Κερδίζει ο άσσος, είπε ο Έρμαν και γύρισε το χαρτί του.

—Η ντάμα σας έχασε, είπε τρυφερά ο Τσεκαλίνσκι.

Ο Έρμαν ανατρίχιασε. Ήταν αλήθεια. Αντί για άσσο, κρατούσε τη Ντάμα πικά. Δεν πίστευε τα μάτια του, οϋτε καταλάβαινε πώς είχε τραβήξει τέτοιο χαρτί.

Και κείνη τη στιγμή τοϋ φάνηκε πώς η Ντάμα πικά τοϋκλεισε το μάτι και τοϋ χαμογέλασε χλευαστικά.

—Η γριά! ξεφώνησε με φρίκη.

Ο Τσεκαλίνσκι τράβηξε κοντά του τα χρήματα. Ο Έρμαν είχε απομείνει ασάλευτος.

Ζωηρές συζητήσεις ακούστηκαν πίσω του καθώς έφευγε από το τραπέζι.

Ο Τσεκαλίνσκι ανακάτωσε πάλι την τράπουλα και το παιγνίδι συνεχίστηκε.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο Έρμαν τρελλάθηκε. Τον έκλεισαν στο δωμάτιο 7 τοϋ Νοσοκομείου Όμπούχφ. Όταν τον ρωτάνε κάτι ποτέ δεν αποκρίνεται, παρὰ μурμουρίζει αδιάκοπα.

—Τρία, έπτά, άσσος... Τρία, έπτά, άσσος...

Η Λιζαβέτα Ίβάνοβνα παντρεύτηκε ένα βοηθητικό νέο. Είναι στη δημόσια υπηρεσία και έχει αξιόλογο εισόδημα. Η άντρας της είναι γυιός ενός παλιού διαχειριστή της κόμησας. Η Λιζαβέτα Ίβάνοβνα έχει πάρει μαζί της και συντηρεί μιὰ φτωχή συγγένισά της. Ο Τόμσκυ έγινε ίλαρχος και παντρεύτηκε την πριγκίπισσα Παυλίνα.

ΤΑ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Η ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Μιά κατατοπιστική εικόνα τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἐνὸς τόπου δίνουν ἀσφαλῶς τὰ βιβλία ποὺ κυκλοφοροῦν. Γιὰ τοὺς φίλους λοιπὸν τῶν Γραμμάτων ἡ «Ἐκλογὴ» ἀφιερώνει λίγο χῶρο, ὥστε νὰ τοὺς ἐνημερώσῃ γύρω ἀπὸ τὶς νέες ἐκδόσεις. Κάθε μῆνα στὶς σελίδες αὐτὲς ἀναφέρονται τὰ ἀξιολογώτερα καινούργια βιβλία, τὰ ἑλληνικὰ καὶ τὰ ξένα τὰ μεταφρασμένα στὴ γλῶσσα μας.

Ὅσοι ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς καὶ τοὺς ἐκδότες ἐπιθυμοῦν ν' ἀναφέρωνται τὰ νέα βιβλία τους στὴ στήλῃ αὐτή, ἂς στέλνουν ἕνα ἀντίτυπο στὴν «Ἐκλογὴ» (Σωκράτους 57).

Ζαχαρία Παπαντωνίου: «Τὸ Ἅγιον Ὄρος» (Ἀθήνα 1958, ἔκδ. «Ἑστίας»).

Ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος τῆς «Ἑστίας» δικαιούται τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἐκτίμησίν μας. Μέσα στὸν κύκλο τῶν ἐπανεκδόσεων του ἐκλεκτῶν κειμένων τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας καὶ συγκεκριμένα στὴ σειρά τῶν «Ἀπάντων» τοῦ Ζαχαρία Παπαντωνίου κυκλοφορεῖ τὸ ἐξαιρετὸ «Ἅγιον Ὄρος» τοῦ διαλεκτοῦ αὐτοῦ συγγραφέα. Φυσικά, εἶναι σχεδὸν περιττὸ νὰ προσπαθήσουμε νὰ σχολιάσουμε μὲ λίγες γραμμὲς τὸ ἀριστοτεχνικὸ αὐτὸ βιβλίο σὲ ὅποιο συντάραξε ἡ ἱστορία μὲ τὴν ταξιδιωτικὴ ἐντύπωσιν, ἡ λαογραφία μὲ τὴν αἰσθητικὴ μελέτη, ἡ ἐγκυκλοπαιδικὴ πληροφορία μὲ τὴν κατανεκτικὴ ποίησιν. Ἀπλῶς θ' ἀναφέρουμε πὼς τὸ ἔργο αὐτὸ ἀποτελεῖ ὅ,τι καλύτερο ἔχει ὡς τώρα γραφτῇ γιὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ δὲν πρέπει νὰ λείπῃ ἀπὸ καμιά βιβλιοθήκη.

Νίκου Τουτουντζάκη: «Ἡ Πολιτεία τοῦ μόχθου» (Ἀθήνα, 958).

Μέσα στὴ χορεία τῶν καλῶν ση-

μερινῶν λυρικῶν μας δίκαμα καὶ ἀξία παίρνει θέσι ὁ Ν. Τουτουντζάκης ποὺ καὶ μὲ προηγούμενα βιβλία του μᾶς πιστοποίησε τὴν ξεχωριστὴ ποιητικὴ προσωπικότητά του. Τώρα δίνει τὴν πρὸ ολοκληρωμένη λυρικὴ προσφορά του στὰ γράμματά μας. Κοντὰ στὴν παθητικὴ ὑποβλητικὴ εὐαισθησία του καὶ στὴν ὀδυνηρὴ ἐπίγνωσιν τῆς παροδικότητος τῶν πάντων ποὺ εἶναι τὰ κύρια γνωρίσματα τῶν στίχων του—προσθέτει μὲ τὴν «Πολιτεία τοῦ μόχθου» μὴ μυσταγωγικὴ κατάνυξι. Τὸ βιβλίο του αὐτὸ ἔχει τὴν ταπεινότητα καὶ μαζὶ τὴν ἔξαρσιν σεμνῆς λειτουργίας. Κι ἀκόμη, ἔχει τὸ χάρισμα ἐνὸς οργανωμένου εἰς μοῦν καταστάσεων καὶ στοχασμῶν ποὺ σπάνια βρίσκουμε σὲ συλλογὴ ἐλεύθερων στίχων.

Κώστα Ἀσημακόπουλου: «Ἀψασμένοι» (Β' ἐκδόσις) (Ἀθήνα, 1958, ἔκδ. Μανωλίδης).

Γιὰ τὸ βιβλίο αὐτὸ, ποὺ εἶναι μὴ συλλογὴ διηγημάτων ἀσχοληθήκαμε πρὶν ἀπὸ ἕνα χρόνον περίπου στὴν πρώτῃ του ἔκδοσιν. Γι' αὐτὸ θὰ περιοριστοῦμε ν' ἀντιγράψουμε ἕνα ἀπόσπασμα κριτικῆς ποὺ ἔγραψε ὁ Ἄλκης

Θρύλος γιὰ τὸν Κώστα Ἀσημακόπουλο ἔξ ἀφορμῆς τοῦ πεζογραφικοῦ αὐτοῦ βιβλίου:

«Μιά δξύτατη καὶ λεπτότατη εὐαισθησία, μὴ καθύστατη ἀλλὰ καὶ συγκρατημένη συμπόνοια γιὰ τοὺς ταλαιπωρημένους ἀνθρώπους, μὴ προτίμηση γιὰ τοὺς χαμηλοὺς ἐπιβλητικὸς τόνους, μὴ ἀσφαλτὴ καλαισθησία στὴν ἐπιλογή τῶν ἐκφραστικῶν του τρόπων, ἕνα ἀδιάλειπτα πολιτισμένο γράψιμο εἶναι τὰ λογοτεχνικὰ γνωρίσματα τοῦ Κώστα Ἀσημακόπουλου».

Οἱ «Ἀψασμένοι» κυκλοφοροῦν τώρα πλουτισμένοι μὲ νέες σελίδες, ἐξώφυλλο τοῦ Σπύρου Βασιλείου καὶ εἰκονογράφει τῶν Δημ. Γαλάνη, Σπύρου Βιζάντου, Κώστα Γιαννακοῦ, Μάριου Ἀγγελόπουλου, Γιώργου Σικελιώτη καὶ ἄλλων ἐκλεκτῶν καλλιτεχνῶν.

Ἀντρέ Μωρουά (μεταφρ. Γ. Πράτσικα): «Σατωβριάνδος» (Ἀθήνα 1958, ἔκδ. Γκοβόστη).

Πιστὸς στὴν παράδοσιν τῶν καλῶν ἐκδόσεων ἀριστῶν ξένων λογοτεχνικῶν ἔργων, ὁ οἶκος Γκοβόστη παρουσιάζει τώρα τὴν πρὸ γοητευτικῆς ἴσως μυθιστορηματικῆς βιογραφίας αὐ' ὅσες ἔχει γράφει ὁ Ἀντρέ Μωρουά. Τὸ βιβλίο αὐτὸ ζωντανεῖ παραστατικὰ τὴν πληθωρικὴ καὶ πολυτάραχην ζωὴ τοῦ Σατωβριάνδου, ἐνὸς ρομαντικοῦ συγγραφέα ποὺ μέθυσε ἀπὸ κατακτήσεις καὶ ἔπαιξε σημαντικὸ ρόλο στὴν ἱστορία τοῦ Γαλλικοῦ θρόνου. Γενικά εἶναι ἕνα βιβλίο ποὺ γοητεύει καὶ διαβάζεται εὐχάριστα, κατὰ ἕνα ποσοστὸ καὶ χάρις στὴν ἐπιμελημένη μετάφρασιν τοῦ κ. Πράτσικα.

Κύπρου Χρυσάνθης: «Τὰ τραγούδια τῆς Λευκωσίας» (Λευκωσία 1958, ἔκδ. «Λυρικὴ Κύπρος»).

Μὲ δημιουργικὲς συγγραφικὰς ἐργασίες τοῦ κ. Χρυσάνθης ἔχουμε ἀσχοληθῇ σὲ προηγούμενο τεῖχος. Τώρα ὁ ἐκλεκτὸς αὐτὸς συγγραφέας καὶ λόγιος παρουσιάζει μὴ ἀνθολογία στίχων ποὺ ἔχουν ἀφιερῶσαι στὴν πατρίδα τῆς ἐλληνικῆς σκλαβωμένης μεγαλονήσου παλαιοὶ καὶ νέοι ποιητῆς. Εἶναι μὴ ἐργασία ποὺ στὴν ἐποχὴ αὐτὴ τῶν σκληρῶν ἀγώνων τῆς Κύπρου μᾶς συγκινεῖ ιδιαίτερα καὶ μᾶς

δημιουργεῖ μὴ ἐγκάρδια λυρικὴ ἐπαφὴ μαζὶ τῆς.

Κύπρου Χρυσάνθης: «Ποιματικὸς Ὀκτώβρης» (Λευκωσία 1958, ἔκδ. «Λυρικὴ Κύπρος»).

Χαίρεται κανένας ιδιαίτερα ὅταν λαβαίη καινούργιες ποιητικὲς συλλογὲς σὰν αὐτὴ ποὺ μᾶς στέλνει ἀπὸ τὴν σκλαβωμένην Κύπρον ὁ κ. Χρυσάνθης. Γιατὶ στὴν τραγεῖα, ἀντιλυρικὴ ἐποχὴ μας σπάνια ἀντιλαμβάνεται κανένας τὴν παρούσα εἰλικρινῶν καὶ ἀξίων ποιητῶν. Ὁ Κύπρος Χρυσάνθης λοιπὸν εἶναι μέσα στοὺς ἐκλεκτοὺς ποὺ πρέπει νὰ προσέρχονται καὶ νὰ τιμῶνται. Βέβαια δὲ λείπουν κάποιες ἐπιφυλάξεις γιὰ ἀρκετὰ ποιήματά του, ἔχει πάντως καὶ εὐαισθησία, καὶ καλλιέργεια καὶ μουσικότητα.

Κώστα Ζ. Σαρδέλλης: «Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς» (Ἀθήνα 1958, ἔκδ. «Τὸ Ἑλληνικὸ βιβλίο»).

Εἶναι ἀξίπαινος ὁ συγγραφέας τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ποὺ καταπιάστηκε μὲ μὴ τόσο σεπτὴ θερηκευτικὴ καὶ μαζὶ ἐθνικὴ μορφὴ ὅπως εἶναι ὁ Κοσμάς ὁ Αἰτωλός. Βέβαια τὸ βιβλίο του ἀπέχει ἀρκετὰ ἀπ' τὸ νὰ εἶναι «βιογραφικὸ μυθιστόρημα»—ὅπως ὁ ἴδιος τὸ θέλει, κατὰ τὸν ἐξελληνισμό τοῦ βίου «VIE ROMANCEE»—. Κι αὐτὸ, γιατί λείπει μὲς αὐ' τὶς σελίδες του ἡ ἐλευθερία, ἡ φαντασία, ἡ τολμηρὴ ἐποικοδόμησι πρόσθετων στοιχείων καὶ ἐπισοδεῖων στὰ δσα πραγματικὰ ἔχουν γίνῃ. Ὡστόσο, εἶναι ἕνα ὁρατὸ λογοτεχνικὸ ἀφῆγημα τῆς ζωῆς τοῦ Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ καὶ διαβάζεται εὐχάριστα. Ἀλλωστε καὶ ἀπὸ μορφωτικῆς σκοπιάς τὸ βιβλίο αὐτὸ ἔχει νὰ προσφέρει.

Λιάκου Χριστογιάννου: «Τὸ δῶρον» (Ἀθήνα 1958).

Λίγοι βέβαια γνωρίζουν πὼς ὁ διακεκτὸς αὐτὸς ἡθοποιὸς τῆς πρόσας μὲ τὴν εὐδοκίμη ραδιοφωνικὴν του ἐπίδοσιν τὰ τελευταῖα χρόνια αὐτοῦ τὸ Σταθμὸ τῶν ἐνόπλων, ἀσχολεῖται δημιουργικὰ καὶ μὲ τὴν ποίησιν. Ἡ πλάκα ποὺ κυκλοφορεῖ τώρα, συνεχίζει τὴ γραμμὴ τῶν ποιητῶν ποὺ ἔχουν γιὰ γνώμονα τὴ λαγαρὴ ἐκφρασὶ τῶν ἀγνῶν συναισθημάτων καὶ τῆς ἀπλήρης σοφίας.

Γράμματα

τῶν ἀναγνωστῶν μας

Ζητῶ ἀλληλογραφία

Με νέους και νέες στὴν ἀγγλικὴ ἢ ἀρχαία ἐλληνικὴ γλῶσσα.

Glynn Stackhouse
24 Essex Street
Walshall
Staffordshire
England

Με ἀναγνώστες και ἀναγνώστριές σου σὲ θέματα λογοτεχνικά, θρησκευτικά, ἀγροτικά και μελισσοκομικά.

Βασ. Οικονομόπουλος
Κάτω Φυγάδεια, Ὀλυμπία

«ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ ΣΩΣΤΑ ΤΑ ΕΛΛΗ-
ΝΙΚΑ ΣΑΣ ; »

(Ἀπάντησι σ' ἓνα γράμμα)

Ὁ ἀναγνώστης μας κ. Γ. Κοντοστάνος μᾶς γράφει, ὅτι κακῶς ἐχαρκτηρίσαμε (σὺ τὸ τεύχος 156) τὴ λέξι γραμμόφωνο ὡς «συνώνυμη» τοῦ λανθασμένου φωνόγραφο πού τὴν θεωρεῖ ὡς «ὁμώνυμη», ἐπειδὴ εἶναι «ὁμόηχη».

Ἀφοῦ πρῶτα ἐκφράσαμε τὴ χαρὰ μας, γιὰ τὴν ἀνταπόκρισι τῆς στήλης στοὺς ἀναγνώστες μας, θὰ ἀπαντήσωμε :

Πράγματι, ὁμώνυμα, λέγονται οἱ «ὁμόηχοι», καθὼς παρατηρεῖ ὁ κ. Κοντοστάνος, και συνήθως με διαφορετικὴ ὀρθογραφία λέξεις, προσθέτομε ἑμεῖς — και πού σημαίνει ὅτι ἔχουν ἀκριβῶς τὸν ἴδιο ἦχο. Αὐτὸ π. χ. συμβαίνει στὶς λέξεις υἱός και ἰός (= βέλος, δηλητήριο, σκουριά, στοὺς ἀρχαίους, μικρόδιο στοὺς νεώτερους) κλπ. κλπ., ἐνῶ δὲν συμβαίνει στὶς δικές μας φωνόγραφο - γραμμόφωνο, πού εἶναι, καθὼς γράψαμε, «συνώνυμες» ἀσχετῶς ἀν τὰ δύο ἀντικείμενα ἔχουν τοιαύτες μικρὲς διαφορὲς στὴν καταλή τους (τὸ χωνί - μεγάφωνο π.χ.).

Ἀλληλογραφία

Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλὰ τους λόγια και τὴ συνεργασία τους. τοὺς ἀναγνώστες μας : Γ. Παπακωσταντῆ, Ἑμμ. Βλάχον, Κωνσ. Ρουδινέτη και Δ. Μυλωνάκη.

Ἀλληλογραφία ἀναγνωστῶν

Ἀντ. Χατζάρα : Ἡ ἀρχὴ τοῦ γράμματος σας εἶναι ἡ μόνη ἀπάντησι στὶς ἐπιθυμίες πού διατυπώνετε. Ὅσο γιὰ τὰ ἄρθρα νομικοῦ περιεχομένου με τὴν εὐρύτητα και τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἱατρικῶν πού δημοσιεύονται, θὰ μᾶς προσφέρατε ὑπηρεσία ἀν μᾶς υποδείκνυατε πού μπορούμε νὰ τὰ βροῦμε. Ἡ ἐπιθυμία σας γιὰ τὴν κατ' ἐκλογὴν τῶν ἀναγνωστῶν δημοσίευσαι, ἀν δὲν συναντᾷ τεχνικὲς δυσκολίες θὰ πραγματοποιηθῇ.

Δ. Παπαγεωργίου : Τοῦ διηγήματος αὐτοῦ ἀγοράστηκαν τὰ συγγραφικὰ δικαιώματα ἀπὸ τὸν ἐν Ἀθῆναις ἀντιπρόσωπο ξένου πρακτορείου τύπου. Εἶχε ἀκριβῶς τὸν τίτλο με τὸν ὅποιο δημοσιεύθηκε και τὴν υπογραφή τοῦ Gerald Kersh. Ἡ παρατήρησί σας μπορεῖ νὰ εἶναι σωστή, ἀλλὰ και ἐκ μέρους μας ἦταν ἀδύνατος κάθε ἐλεγχος.

ΖΗΤΩ (ΕΘΕΛΟΝΤΑΣ)

Ζητῶ νέους και νέες, 17-25 ἐτῶν με μουσικὲς γνώσεις (ἓνα ἢ και περισσότερα μουσικὰ ὄργανα) και με ἀγάπη γιὰ τοὺς μοντέρνους ρυθμούς, νὰ με βοηθήσουν στὴν συμπλήρωσι ἐνὸς ἐρασιτεχνικοῦ μοντέρνου συγκροτήματος. Γράψατε : **Ἀκη Σερεμίδη**, Πανεπιστημικὴ Λέσχη, Ἰπποκράτους 16, Ἀθῆναις.

Η « Ἑρασιτεχνικὴ Σκηπὴ » ζητᾷ δύο νέες πρόθυμες νὰ ἐργασθοῦν ἐθελοντικά στὸν θίασό της πού ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐρασιτέχνες.

Γράψατε : **« Ἑρασιτεχνικὴ Σκηπὴ »**, Ὁμήρου 9, Ἀθῆναις.

ΖΗΤΩ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εἰδικότητα δὲν ἔχω. Εἶμαι 22 τῶν, ἔχω τελειώσει τὸ δημοτικὸ και διαθέτω ὅλες τὶς ὥρες τῆς ἡμέρας με μιὰ δίκαιη ἀμοιβή.

Εἰρήνη Δελατόλα

Ἰωάννου Μεταξᾶ 75, Ἡλιούπολις

Εἶμαι 4ετῆς φοιτητῆς τῆς νομικῆς, 26 ἐτῶν, γνωρίζω ἀγγλικά και γαλλικά και διαθέτω γιὰ 1000 δρχ. τὸ μῆνα τὶς πρωινὲς ὥρες, 8 π.μ. — 2.30 μ.μ. Ὁδηγῶ πολὺ καλὰ αὐτοκίνητο.

Ἐλενθέριος Τυρταῖος, Βουλῆς 29, Ἀθῆναι, τηλ 21.816
1-2 και 5-6 μ.μ.

Εἶμαι 15 ἐτῶν και πηγαίνω στὸ νυχτερινὸ Γυμνάσιο Ζητῶ ἐργασία ἀνάλογη με τὴν ἡλικία και τὰ προσόντα μου.

Παῦλος Τσοῦτας, Ὁτρινέων και Ἀπ. Παύλου, Ἀθῆναι

Εἶμαι 19 ἐτῶν, ἀπόφοιτος Γυμνασίου, γνωρίζω γραφομηχανὴ και στοίχεα ἀγγλικῆς γλώσσας. Θέλω νὰ ἐργασθῶ σὲ γραφικὴ ὑπηρεσία.

Ἀναστάσιος Δρακουλίδης

Χαϊδαρίου 44, Πειραιεύς,
τηλ. 493.461

Διδασκάλισσα - Παιδαγωγός, ἡλικίας 24 ἐτῶν, ζητῶ ἐργασία γιὰ τὶς ὥρες 2 - 8 μ.μ.

Μερσίνη Μάνου,

Δοῦρανῆς 98, Ἀθῆναι

Ἐχω τελειώσει τὸ Γυμνάσιο και γνωρίζω γραφομηχανή, εἶμαι 26 ἐτῶν και διαθέτω ὅλες τὶς ἐργασίμες ὥρες.

Ἀθηνᾶ Γρίκα, Κ. Θεοτόκη 27
Ν. Φιλαδέλφεια, Ἀθῆναι

Εἶμαι Χημικὸς και ζητῶ τὴν προϋμίνασι μαθητῶν στὰ μαθηματικά, φυσικὴ και χημεία. Διδάσκω

τρῆ: 10-20 δρχ τὴν ὥρα (Τηλ. 810.041).

Ἐλισάβετ Μαΐδου,

Κεφαλληνίας 2, Κυψέλη - Ἀθῆναι

Ἐχω τελειώσει τὸ Δημοτικὸ. Εἶμαι 20 ἐτῶν, τυπογράφος, και μπορῶ νὰ ἐργασθῶ ὅποισδήποτε ὥρες ἀπὸ τὶς 6 π.μ. — 6 μ.μ.

Χριστόφορος Καραβασίλης,
Κύμη Εὐβοίας

Εἶμαι 31 ἐτῶν, ἀπόφοιτος τοῦ Δημοτικοῦ και θέλω νὰ ἐργασθῶ ὡς θυρωρός (6 π.μ. — 10 μ.μ.).

Δημήτριος Κουντουριώτης,
Καλαμάκι

Εἶμαι 18 ἐτῶν και ἀναλαμβάνω νὰ φροντίζω μαθητὰς στὰ μαθηματικά.

Ἐμμανουὴλ Βερώνης,
Στουάρτ 2, Ἀθῆναι

Εἶμαι λογιστής, φοιτητῆς Ἀνωτάτης Ἐμπορικῆς, με διετὴ προϋπηρεσία. Διαθέτω τὶς πρωινὲς ὥρες, 8 π.μ. — 2 μ.μ. και ἀναλαμβάνω τὴν τήρησι βιβλίων και ὀργάνωσι λογιστηρίων.

Παναγιώτης Μπελόπουλος,

Ἀμφικτύονος 6, Θησείων
Ἀθῆναι

Εἶμαι 30 ἐτῶν, ἔχω τελειώσει τὸ Γυμνάσιο και γνωρίζω ἀγγλικά, λογιστικά και γραφομηχανή. Ζητῶ 1200 δρχ. τὸ μῆνα και διαθέτω ὅλες τὶς ἐργασίμες ὥρες τῆς ἡμέρας.

Στέλιος Ἀράτης, Σαλαμίς

Ζητῶ ἐργασία ὡς λογιστής, ταμίας, εἰσπράκτωρ στὴν Ἀθῆνα ἢ τὸν Πειραιᾶ. Εἶμαι διπλωματοῦχος Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, με ἀρίστους συστάσεις.

Ζ. Ε. Κανακίης,

Φρεδερίκης 51, Γλυφάδα

ΛΥΣΕΙΣ

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ» από σελίδα 7.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1) ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ. 2) ΑΚΤΙ-
ΝΕΡΓΕΙΑ. 3) ΚΡΑΚΑΤΟΑ. 4)
ΣΙΛΟ — Μ.Μ. 5) ΡΑΣΟ — ΕΚΑ-
ΤΑΙΩ. 6) ΘΩ — ΚΑΣΑΤΑΝ. 7)
ΑΛΤ — ΣΕΡΑΝΟ. 8) ΥΕΤΟΝ —
ΙΑΒΑΣ. 9) ΡΟΜΠΕΣ — ΑΣΑΡ.
10) ΡΟΑ — ΙΑ — ΤΩΝ. 11) Η
«ΦΑΡΙΝΤΑ» — Η.Π.Α. 12) ΜΗ —
ΑΜΗΤΩΡΟΣ.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1) ΜΑΚ — ΑΡΘΟΥΡ — ΑΜ. 2)
ΑΚΡ — ΑΩ — ΕΟΡΤΗ. 3) ΙΤΑ —
ΑΤΜΟΝ. 4) ΜΙΚΡΟΚΛΟΠΑΙ. 5)
ΑΝΑ — ΕΝΤΑ — ΡΑ. 6) ΚΕ-
ΤΣΕΣ — ΣΙΑΜ. 7) ΤΡΟΪΚΑΣ —
ΑΦΗ. 8) Η «ΓΑΛΛΑΤΕΙΑ» — ΤΗ.
9) ΡΕ — Ο «ΤΑΡΑΣ». 10) ΙΙΙ —
ΑΝΑΒΑΤΗΡ. 11) ΩΑ — ΜΙ — Ο-
ΠΩΡΑΝ. 12) Ο «ΜΩΜΟΣ» —
ΝΑΣ.

ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ ΣΩΣΤΑ
ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΑΣ;

Απαντήσεις από σελίδα 41.

1) Τό σωστό είναι άεργος =
ό χωρίς επάγγελμα, τεμπέλης.
Ανεργος είναι εκείνος που
έχει ώριμο επάγγελμα αλλά
δεν του προσφέρεται εργασία.

2) Καλό είναι, για λόγους ευ-
φωνικούς, να μπαίνει μπροστά
από τα φωνήεντα και τα σύμφω-
να κ, π, τ, ξ, ψ: στην Καλλι-
θέα, λοιπόν, στον τοίχο κλπ.

3) Στην καθαρεύουσα, η δια-
θέσιμος αϊθουσα έχει πληθ.
αϊ διαθέσιμοι.

4) Τό σωστό είναι βέβαια εκ-
κρεμής, αλλά γίνεται κάποια
παρετυμολογία από το γκρε-
μ(ν)ός.

5) Καινούργιο τό σωστό,
με γ, βυζαντινό κατασκευάσμα,
από τό αρχαίο καινούργης.
Όσοι δεν βάζουν τό γ, κάνουν
ψεύτικη αποκατάστασι, κατά τό

σχήμα χωριό-χωργιό κλπ.

6) Η πρόθεσις επί συντάσσεται με γενική. Κακώς λοιπόν
έχει επικρατήσει η φράσι αντί
της σωστής επί παραδεί-
γματος.

7) Άλλο θα (νά) διεξα-
γάγω (Μέλλων, Αόριστος) και
άλλο διεξάγω (ώρα — Ένε-
στώς).

8) Ο Σοφοκλής στον Αίαντα
(τό δράμα) βάζει τη φράσι στο
στόμα του Αίαντα, όταν ευ-
χαριστή την Αθηνά για τη βοή-
θεια που του έδωσε και σημαί-
νει: πόσο καλά μου παραστά-
θηκες (με βοήθησες), τό παρί-
σταμαι, που σημαίνει παρευ-
ρίσκομαι (έρχόμενος) άλλαξε τη
σημασία της σήμερα και έπιση-
μότατα μάλιστα...

9) Τό ρήμα διευκρινώ (και
όχι διευκρινίζω, που δεν
υπάρχει στους αρχαίους) μάς
δίνει ουσιαστικό διευκρίνη-
σις.

10) Η φράσι είναι κατά τό
μᾶλλον ή ήττον (περισσό-
τερο παρά λιγώτερο). Με τό και
γίνεται δεξυμωρη!

11) Τύπος που χρησιμοποιούν
μερικοί ήμισυαίς θέλοντας να
αποκαταστήσουν, κατά τη γνώ-
μη τους, τό όρθό. Έπειδή δηλαδή
τό σκέφτομαι είναι δημοτι-
κός τύπος αντί του σκέπτο-
μαι, πρέπει να πούμε να σκε-
πτώ αντί σκεφτώ. Άλλά δεν
... σκέπτονται τόν Αόριστο
σκέφτηκα (από τό έσκε-
φθην).

12) Είναι περίεργο, αλήθεια,
πως μιᾶ λέξι που άρχικά εσή-
μαινε τό ... καραβόσκιο, κα-
τέληξε να σημαίνει τώρα ένα
μέρος τόπου, μιᾶ τοποθεσία, τό
σωστό, βυζαντινό, είναι τό-
πιον. Ας τό γράφουμε τουλά-
χιστο τοπίο...

13) Ο Ιδεώδης είναι ό τέ-
λειος από πάσης πλευρᾶς. Τί
χρειάζεται τό πλέον;

14) Τό πάνω, σ' αυτές τις

περιπτώσεις, είναι γαλλισμός
(μετάφρασι της άνάλογης, γαλ-
λική με τό sur). Ούτε πάνω
λοιπόν ούτε επί που γράφουν
στην καθαρεύουσα, αλλά ή περι-
της μορφής ή για τη μορφή.

Ο ΚΕΙΤΟΥΚΕΙΤΟΣ

«ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΒΡΗ ΤΑ ΠΕΡΙΣ-
ΣΟΤΕΡΑ;» από σελ. 104.

1) ΤΖΙΤΖΙΦΙΑ = 40 2) ΖΥ-
ΘΟΠΩΛΗΣ = 41 3) ΘΩΡΑΚΩ-
ΤΟΣ = 41 4) ΕΥΡΥΜΑΘΗΣ = 39
5) ΒΡΥΧΗΘΟΣ = 44 6) ΚΥΝΗ-
ΓΕΤΗΣ = 38 Σύνολον = 243.

«ΣΚΑΚΙ» από σελίδα 132.

Αρ. 796. 1) Αδ1+!! Ι×Α 2)
Πζ5+! η5 3) Π×η5+! και τό Μαύρα
έγκατέλειψαν διότι έάν 3)... Ρ×Π
τότε 4) Βζ5+ Ρθ6 5) Βζ6+ Ρθ5
και 6) η4+μάτ.

Αρ. 797. 1) Ι×δ4! Α×δ4 2)
Βθ8+! Α×Β 3) Π×θ3+μάτ.

Αρ. 798. 1) Πβ7! Έάν τώρα
παίξη ό μαύρος πύργος στο η8
τότε 2) Πθ7+μάτ. Σε άλλη του
κίνησι 2) Πβ8+μάτ.!

Αρ. 799. 1)... Π×δ5+! 2)
Β×Π, Αη6+ 3) Ργ3(γ4), Πγ2+
μάτ.

Αρ. 800. 1) Βε6+, Ρθ8 2) Π×
θ7+, Ρ×Π 3) Βε7+ και τό
Μαύρα είναι χαμένα διότι σε
3)... Ρη8 ακολουθεί 4) Π×η6+.

Αρ. 801. 1) Βε5—α5! Έξανα-
γκασμός κινήσεως!

Αρ. 802. 1) Ργ4—β3! Έξανα-
γκασμός κινήσεως!

Αρ. 803. 1) Πε6—ε3! Έξανα-
γκασμός κινήσεως!

Αρ. 804. 1) Ββ0—γ8! Απειλή
2) Βγ8×γ6+μάτ.

Αρ. 805. 1) Πε2—ε1! Έάν τώρα
ζ4×η3+ τότε 2) Ρε2 και μάτ εις
την έπομένην. Έάν πάλιν 1)...
ζ4—ζ3 τότε 2) Βδ1—δ7+ και μάτ
εις την έπομένην με την ωραίαν
κίνησιν ε5—ε6+. Ένα εύκολο
πρόβλημα τών τριών!

Αρ. 806. 1) Βδ2—α2! Έξανα-
γκασμός κινήσεως!

Αρ. 807. 1) Πβ5—β3! Έξανα-
γκασμός κινήσεως!

Αρ. 808. 1) Πζ5—γ5! Έξανα-
γκασμός κινήσεως! Βαριάντες
και συνέχεια εύκολα!

“Όσοι ασχολείσθε με την ναυτιλίαν, ενημερώνεσθε
άντικειμενικώς στα ζητήματά της όταν διαβάζετε τα

“ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑ ΝΕΑ,”

Ανεξάρτητος ναυτιλιακή έφημερίς, ένδιδομένη
έν Αθήναις από τοῦ 1950 ανά 150ήμερον.
Γραφεία: Εὐριπίδου 4.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΜΟΥ ΙΔ'

1 9 5 8

ΙΣΤΟΡΙΑ — ΘΡΗΣΚΕΙΑ — ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ — ΤΕΧΝΗ

ΔΟΚΙΜΙΑ — ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἀγραφος νόμος τῆς Ἀγγλίας (Ο').	R. Gibson	Ἰούν. 109
Ἀλχημιστικά	N. M. Παπαδόπουλος	Μάιος 40
Ἀναστενάρηδες	B. Πλάτανος	Μάιος 96
Ἀνοικτή καὶ κλειστή διπλωματία	D. Hammerskjold	Μάρτ. 27
Ἀπάντησις στὴν ἐπιστολὴ Μπουλγκάνιν	(Ἀναδ. ἀπὸ τὴν «Καθημερινή»)	Μάρτ. 69
Βία θὰ συντρίβεται (Ἡ)	Ἰνάτσιο Σιλόνε	Ἰούλ. 17
Γεννήθηκα στὸ 1402	Παν. Κανελλόπουλος	Φεβρ. 66
Γνώσι μᾶς φέρνει κοντὰ στὸ Θεὸ (Ἡ)	Φώτης Κόντογλου	Μάιος 23
Δαιμονικὲς οἱ ρίζες τῆς ἐπιστήμης	N. M. Παπαδόπουλος	Ἀπρ. 56
Διήγημα στὴν Ἀμερικὴ (Τὸ)	Ἰούλ. 26	
Δρόμος πρὸς τοὺς οὐρανοὺς (Ο')	N. Μάτσας	Ὀκτ. 96
Δύναμι τοῦ ἐνθουσιασμοῦ (Ἡ)	Norman Peale	Σεπτ. 21
Ἐβδομήκοντα ἱεροφάντες (Οἱ)	N. M. Παπαδόπουλος	Ἰούλ. 77
Ἐκφραστικὸς χορὸς (Ο')	K. Νίκολς	Ὀκτ. 110
Θὰ ἐπιζήσῃ ὁ «Ἐπιστημονικὸς» ἄνθρωπος;	Bertrand Russell	Ἀπρ. 25
Κυνήγι τῆς εὐτυχίας (Τὸ)	John Mckenzie	Δεκ. 85
Μεγαλέξανδρος στοὺς θρύλους (Ο')	N. M. Παπαδόπουλος	Ἰούν. 57
Μπερντιάφ, ὁ προφήτης τῶν νέων καιρῶν	N. M. Παπαδόπουλος	Δεκ. 52
Μυστήρια τῆς Σαμοθράκης (Τὰ)	M. Παρασκευαΐδης	Ἀπρ. 72
Πάρσιμο τῆς Πόλης	Φώτης Κόντογλου	Ἰούν. 21
Παστερνάν, Μπόρις	Δεκ.	
Πεῖρα καὶ ἐπιστήμη	L. Chestov	Αὔγ. 17
Πυθαγόρας καὶ ἡ ἀνατολικὴ διανόησι (Ο')	N. M. Παπαδόπουλος	Ὀκτ. 100
Πῶς βλέπουν οἱ σοφοὶ τὸ 2000 μ.Χ.	(Ἀναδ. ἀπὸ τὸ «Βῆμα»)	Φεβρ. 25
Τόπος πού γεννήθηκε ὁ Χριστὸς (Ο')	Ἰαν. 75	
Τραγούδι τοῦ Δασκαλογιάννη (Τὸ) Εἰσαγωγή	B. Λαούρδας	Ὀκτ. 80
Φεγγάρι ἀνήκει σὲ ὅλους (Τὸ)	St. Millet	Σεπτ. 81
Χριστουγεννιάτικο γράμμα	S. Vaughan	Ἰαν. 25

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

139

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ — ΦΥΣΙΚΗ — ΙΑΤΡΙΚΗ — ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Αἷμα θὰ προφητεύῃ τις ἀρρώστειες (Τὸ)	Norman Laden	Ὀκτ. 40
Ἀκτῖνα τοῦ θανάτου (Ἡ)	Pierre Devaux	Ὀκτ. 54
Ἀμύνεται τὸ σῶμα μας (Πῶς)	R. & Ed. Brecher	Ἀπρ. 45
Ἀνθρωπος ἐναντίον τῆς παραφροσύνης (Ἔνας)	Paul de Kruif	Σεπτ. 85
Ἀνθρωπος στὴν ἰονόσφαιρα (Ἔνας)	D. Dwiggin	Ἰούλ. 56
Ἀνιχνεύεται μιὰ ἀτομικὴ ἐκρηξίς; (Πῶς)	R. Keller	Ὀκτ. 72
Ἀτομικὴ ἀκτινοβολία	N. A. Χαλαζωνίτης	Σεπτ. 24
Ἀτομικὴ βόμβα μᾶς γνωρίζει τὰ μυστικὰ τῆς γῆς (Ἡ)	J. des Chaumes	Μάρτ. 33
Αὐριανὸς καιρὸς ἀπὸ τὰ σημερινὰ σύννεφα (Ο')	P. Gaspar	Ὀκτ. 46
Αὐτὰ πού δὲν ξέραμε γιὰ τὸν καρκίνο	Jean G. Dumont	Σεπτ. 60
Βάτραχοι - τέρατα	J. des Chaumes	Μάιος 69
Βιταμίνη Τ ἐναντίον τοῦ τραυλισματος	Eliane Morel	Νοέμ. 60
Γυροσκοπικὴ ἐκτροπὴ ἀπειλεῖ τὴ γῆ	Pierre Devaux	Ἀπρ. 110
Διακοπὲς στὸ ψεγγάρι	Willy Ley	Ἀπρ. 52
Διάστημα (Πῶς εἶναι τὸ)	R. L. Boyd	Ἰούλ. 22
Εἶναι ἐπικίνδυνες οἱ ἀκτίνες Χ;	A. Maisel	Ἰούν. 85
Ἐναντίον τοῦ καρκίνου	Jean des Chaumes	Ἰούλ. 33
Ἐξω οἱ φροῦδόπληκτοι	H. Davidson & L. Chevalier	Μάρτ. 49
Ζάχαρη, πηγὴ δυναμισμοῦ (Ἡ)	J. P. Girint	Ἰαν. 57
Ζέτα, ἕνας χρυσὸς αἰώνας (Ἡ)	Μάιος 88	
Ἡλεκτροακτινοβολία	H. Manchester	Ἰούλ. 87
Ἰὸς προκαλεῖ τὸν καρκίνο (Ἔνας)	Roger May	Φεβρ. 64
Κατάσκοποι τῆς ἀτομικῆς ἐποχῆς	P. Devaux	Αὔγ. 33
Κλινικὲς τοῦ διαστήματος	L. Somare	Ἰούν. 63
Κοιμάντος τῆς υγείας	A. Labarthe	Μάρτ. 101
«Κρυογονία», μιὰ νέα ἐπιστήμη	P. Carbone	Φεβρ. 113
Μεγαλοφυΐα; (Τί εἶναι ἡ)	P. Heilpomer	Ἀπρ. 112
Μὴ προσπαθῆτε νὰ διορθώσετε τοὺς ἀριστεροῦς χεῖρες	Et. Carton	Φεβρ. 45
Μουντζουρώνετε; (Πῶς)	F. R. Casson	Ἰούν. 92
Μυστήριον τῶν μετεωριτῶν (Τὸ)	James Munves	Μάιος 111
Νέες ἐλπίδες γιὰ τοὺς διαστημικοὺς	Ralph Bass	Φεβρ. 37
Νικολίνη, τὸ αἶνιγμα τοῦ καπνιστοῦ	Μάιος 33	
Νοδοκατὴν (Ἡ)	Ἄννα Ἀσλάν	Ἀπρ. 35
Ὀνειρα καὶ ὁ κόσμος (Τὰ)	Robert O'Brien	Δεκ. 83
Ὀμορφία τοῦ διαπλανητικοῦ ἀνθρώπου (Τὸ)	D. Cooley	Νοέμ. 33
Πορτραῖτο τοῦ διαπλανητικοῦ ἀνθρώπου (Τὸ)	Philip Middleton	Ὀκτ. 21
Πρῶτος ἄνθρωπος στὸν Ἄρη (Ο')	Bernard Sceman	Φεβρ. 91
Σεξουαλικὲς ὁρμόνες	Pierre Devaux	Φεβρ. 72
Σκάνδαλα τῶν ἐργαστηρίων	Ἰούλ. 84	
Σπούτινικ θὰ μᾶς πῇ πῶς γεννήθηκε ἡ ζωὴ (Ο')		

Συκώτι, κλειδί της υγείας (Τό)	Paul de Kruif	Ἀπρ.	77
Σχήμα της γῆς (Τό)	Yres Watremez	Μάιος	80
Τεχνητὴ φύξις ἀνοίγει νέους δρόμους (Ἡ)	Claude Fresnoy	Μάρτ.	77
Τρεῖς ξένες ζοῦσαν μέσα μου	Eve Lancaster	Νοέμ.	45
Τρελλοὶ γιатреуτήκαν με τὴ ζωγραφικὴ (Αὐτοὶ οἱ)	Gilbert Dumont	Δεκ.	63
Χημεία καὶ γονιμότης	George Valensin	Μάρτ.	60

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΒΙΒΛΙΩΝ — ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ — ΕΓΘΥΜΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Ἀκακὸν Ἀρνίον (Τό)	Ronald Dahl	Σεπτ.	45
Ἀκέφαλο πτώμα (Τό)	Ἡρ. Ἀλικαρνασσέως	Ἰαν.	61
Ἀμάρτημα τοῦ Σεπτιμίου Μπρούπ (Τό)	N. H. Munro	Αὐγ.	48
Ἀνθρωπὸς καὶ τὸ μηχανάκι (Ἵ)	E. B. White	Ὀκτ.	33
Ἀνώτερη γυναίκα (Μιά)	Ἀντὸν Τσέχωφ	Αὐγ.	88
Ἀπάτη τῆς Φιντέλιτο (Ἡ)	Roy Vickers	Δεκ.	96
Αὐτὴ ποὺ δὲν εἶναι πιά ἐδῶ	Μαξιμ Γκόρκυ	Μάρτ.	80
Βιολί τοῦ Ρότσιλντ	Ἀντὸν Τσέχωφ	Μάιος	45
Γάμος τοῦ συρμοῦ	Kath. Mansfield	Ἀπρ.	96
Γέλιο	William Saroyan	Μάρτ.	37
Γιέν - Τσέ	Ποῦ - Σόνγκ - Δινγκ	Μάιος	104
Διαβολικὴ ζέστη	F. Flora	Ἰούν.	40
Διάλογος τῆς φυλακῆς	Boris Vildé	Φεβρ.	57
Διαμέρισμα (Τό)	I. G. Shreiber	Μάιος	72
Δόκτωρ Ζιδάγκο	Boris Pasternac	Δεκ.	23
Δύο γράμματα (Τὰ)	W. J. Lerderer	Ὀκτ.	29
Ἐγκλημα ἦταν σχεδὸν τέλειο (Τό)	S. Adams	Ἰούν.	65
Ἐγκλημα τοῦ Θεοῦ (Τό)	Br. James	Φεβρ.	79
Ἐγκλημα τοῦ Λόρδου Ἀρθουρ Σάβιλ (Τό)	Oscar Wilde	Νοέμ.	110
Θαυμαστής (Ἵ)	Anna Nigretti	Ἀπρ.	68
Καλύδα τῆς Φιλομήλας (Ἡ)	Agatha Christie	Ὀκτ.	
Κυνήγι τῆς ἀλεπούς (Τό)	Conan Doyle	Ἰούν.	96
Λάρρα ὁ καταραμένος	Gerald Kersh	Σεπτ.	57
Λεμονιά (Ἡ)		Μάρτ.	46
Λοτταρία (Ἡ)	Sh. Jackson	Ὀκτ.	88
Made in England	X. A. Καθαφάκης	Νοέμ.	85
Μανιτάρια τοῦ Αὐτοκράτορος (Τὰ)	James Yaffe	Μάρτ.	98
Μαύρη Πέννα (Ἡ)	Agatha Christie	Φεβρ.-Ὀκτ.	
Μεγάλα ζῶα (Τὰ)	Cl. Cartmill	Ἰούλ.	96
Μερίδα τοῦ λέοντος (Ἡ)	Arnold Bennet	Ὀκτ.	48
Μητέρα (Ἡ)	A. Coppel	Ἰούν.	52
Μητέρα τοῦ Αἰνεία (Ἡ)	Felicien Marceau	Ἰαν.	104
Ντ' Ἀρτανιάν ἀποκαλύπτει! (Ἵ)	Al. Dumas	Ἀπρ.	41
Ντάμα Πίνα	Ἀλ. Πούσκιν	Δεκ.	105
Πανικός	C. J. Beeston	Ἰούλ.	60

Πιστεύω τῶν ἀπίστων (Τό)	A. Porges	Ἀπρ.	85
Ποδαράκι τοῦ πιθήκου (Τό)	W. W. Jacobs	Σεπτ.	36
Πόλεμος κατὰ τῆς Σελήνης (Ἵ)	André Maurois	Δεκ.	41
Πράσινο δωμάτιο (Τό)	B. Φωτιάδης	Αὐγ.	65
Πρόβλημα (Τό)	Agatha Christie	Αὐγ.	107
Σινιάλο (Τό)	B. M. Γκαρσίν	Ἰούλ.	37
Στέππα (Στή)	Μαξιμ Γκόρκυ	Δεκ.	77
Τελευταία σφαῖρα (Ἡ)	Evan Hunter	Ἰαν.	71
Φρουρός (Ἵ)	Ch. Henneberg	Σεπτ.	97
Χριστουγεννιάτικα τσαρούχια (Τὰ)	Γ. Ἀθῶνα	Ἰαν.	82
Ψάρι (Τό)	James Thurber	Νοέμ.	76

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Ἀγρύπνια	Μαρία Φάλαγγα - Γεωργίου	Νοέμ.	22
Ἀλληλεγγύη	Γιῶργος Σεφέρης	Ἰούλ.	16
Δεύτερη Ἐλεγεία	Τίλλα Μπαλή	Μάρτ.	26
Διάλογος πρώτος	Νίκος Καρούζος	Φεβρ.	24
Ἰνδικὴ φιλολογία		Νοέμ.	65
Καλοκαίρι	Γιάννης Ρίτσος	Σεπτ.	20
Καλοκαιρινὴ Ἀνθολογία		Αὐγ.	81
Μάγο σας τὸ φῶς (Τό)	Κωστής Παλαμᾶς	Ἰαν.	24
Πηγὴ (Ἡ)	Θρ. Σταύρου	Μάιος	22
Προσκλητήριο	Νικηφ. Βρεττάκος	Ἀπρ.	24
Στὰ κρύα νερά στοὺς Πενταυλούς	Ἄγγελος Σικελιανός	Ἰούν.	20
Τζιμπράν, Καλὶλ	Μετὰφρ. Μαρίας Μω	Φεβρ.	75
Τὶ νέοι ποὺ φθάσαμεν ἐδῶ	Κ. Καρυωτάκης	Αὐγ.	18
Τραγοῦδι τὸ φθινόπωρο	Ναπ. Λαπαθιώτης	Ὀκτ.	20
Ἑμνολογικὸ ἀνθολόγημα τῶν Χριστουγέννων		Ἰαν.	44

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ἀριστεγιάτα, Ἰωάννα	Κ. Χρυσάνθη	Δεκ.	73
Βὰν Γκόγκ, ὁ προδομένος μάρτυρας (Ἵ)		Μάιος	27
Βαττώ, Ἀντουάν		Ἰούν.	68
Βέρντι, Γκιουζέππε	Vincent Sheeau	Σεπτ.	110
Γκίννες, Ἀλεξ	J. Barton	Αὐγ.	37
Γουντερς, Σέλλεϋ		Ἰαν.	89
Γουντμαρκ, Ρίτσαρντ		Ἰαν.	88
Γουώλμπρουκ, Ἀντον			
Ἐξαρχόπουλος Γεώργιος, ἕνας τύπος τοῦ πε- ρασμένου αἵωνα	N. H.	Μάιος	102
Θεόφιλος		Ἰούλ.	69

Θρυλικός Μπερτόλδος (Ο)	Πierre Quet	Ἀπρ.	105
Ἰδιωτική ζωὴ τῆς Ἀγκάθα Κρίστι	N. M. Παπαδόπουλος	Ἰαν.	52
Καξαντζάκης Νίκος	N. M. Παπαδόπουλος	Νοέμ.	56
Καταιγίδα τοῦ Τζιορτζόνε (Η)	K. Ἀσημακόπουλος	Φεβρ.	33
Κλεοπάτρα (Η)	K. Ἀσημακόπουλος	Φεβρ.	105
Λάγκερλεφ, Σέλιμα	K. Ἀσημακόπουλος	Φεβρ.	52
Λεμπρέν Βιζέ		Αὐγ.	96
Μαζέπας. Ἰβάν Στεφάνοβιτς		Μάρτ.	74
Μεταρρυθμιστὴς Πάπας (Ο)	Kenneth Allsop	Νοέμ.	28
Μιλοῦσε ἡ Ντουλταϊνέα (Ἄν)		Ἰαν.	94
Μπακί, Ἀμπντούλ	R. Hobson	Ἰούν.	116
Μυριδὴλης Στρατῆς	K. Ἀσημακόπουλος	Μάιος	36
Μυστική ζωὴ τῆς Σάρας Μπερνάρ (Η)	J. Capi	Ἰούν.	37
Ναπολέον καὶ ἡ Κομνηνὴ (Ο)		Μάιος	56
Ντὰ Βίντσι, Λεονάρντο: Μυστικὸς Δεῖπνος		Ἀπρ.	29
Ντύρερ Ἀλμπερτ		Σεπτ.	66
Ὀππενχάιμερ, Ρόμπερτ	Yves Watremez	Σεπτ.	52
Παγκανίνι, Νίκολο: Ἀγγελοὶ ἡ διάβολος;	Z. Φραντζή	Μάιος	93
Παιδιά καὶ τὰ ἐγγόνια τοῦ Πούσκιν (Τά)	E. Γκάρντ	Ἰούλ.	53
Πιαντονί, Ροζέ	R. Dhont	Σεπτ.	77
Πίκετ Τζόζεφ		Ὀκτ.	60
Πολυτάραχη Αὐγὴ	Z. Φραντζή	Αὐγ.	77
Προσευχὴ τοῦ Ἀνρί Ματίς (Η)		Ἰαν.	33
Ροῦμπενς, ὁ κατακτητὴς τῆς ζωῆς		Μάρτ.	84
Σκαλκώτας Νίκος	K. Ἀσημακόπουλος	Ἰούν.	30
Συνθέτης τῆς Μασσαλιώτιδος (Ο)	John Dawson	Ὀκτ.	57
Τραγικὴ ἀποθέωσις τοῦ Μοντιλιάνι (Η)	André Salmon	Νοέμ.	96
Χάξεϋ, Ἀλντους	Chr. Lucas	Ἰούλ.	93

Ε Ε Ν Ε Σ Χ Ω Ρ Ε Σ

Βάϊκας τῆς Αὐστραλίας (Οί)	Marius Loraine	Νοέμ.	38
Γάμος στὴν Κίνα (Ο)	J. Olivier	Ἰούν.	90
Θησαυροὶ τοῦ Περού (Οί)	Lucien Corosi	Ὀκτ.	37
Παράδοξα τῆς Περσίας (Τά)	H. Richter	Αὐγ.	44
Σαχάρα δὲν ἦταν ἔρημος (Ὅταν ἦ)	Robert Littell	Δεκ.	60
Σίλμπο, ἡ γλῶσσα τῆς Λα Γκομέρα	André Classe	Μάιος	77
Χώρα τῶν Λάμα καὶ τῶν φακίρηδων (Στή)	John Keel	Μάρτ.	100

Δ Ι Α Φ Ο Ρ Α

Ἀγορὰ τῆς ἐργασίας (Η)	Χρ. Τσιμπούκης	Νοέμ.	23
Ἀεροφωτογραφία (Η)	Michel Noiseau	Νοέμ.	70
Ἀθήνα περιμένει τὸ τέλος τοῦ κόσμου (Η)		Ἰούλ.	112
Ἀλλαγὴ τῶν βρεφῶν (Η)	Claude Fresnoy	Ὀκτ.	69
Ἀναζητώντας τὸ τέρας τοῦ Λόχ Νές	Et. Carton	Ὀκτ.	64

Ἀπόκρηες καὶ Καρναβάλια	Βασ. Πλάτανος	Φεβρ.	40
Αὐγὰ τοῦ Πάσχα (Τά)		Ἀπρ.	33
Βασανίζει τὸ ροχάλισμα; (Σὰς)	Gary Harvey	Σεπτ.	107
Βασιλλή, ἕνας ἀδικημένος τῆς ἱστορίας		Αὐγ.	92
Βουδδισμὸς «Ζέν»	J. G. Dumont	Νοέμ.	40
Γαλάζιο διαμάντι (Τά)	P. Brown	Μάιος	65
Γίγαντες ἐξήσαν στὴ γῆ	Roger May	Νοέμ.	92
Δηλητήριό στὰ παρασκήνια τῆς ἱστορίας (Τά)		Ἰούν.	28
Διαμάντια ἀπὸ ζάχαρη	G. Callet	Μάρτ.	88
Διατρήσεις χωρὶς τρήσεις	P. Devaux	Ἰαν.	79
Δυνατὸς ὁ προκαθορισμὸς τοῦ φύλου; (Εἶναι)		Ἀπρ.	71
Ἐμποροὶ πτωμάτων	Belton Cobb	Σεπτ.	72
Ἐντομα θὰ κληρονομήσουν τὴ γῆ; (Τά)	L. & Sm. Milne	Ἰούν.	76
Ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς	Χρ. Τσιμπούκης	Δεκ.	28
Ἐπιστὴμη προσδεῖται καὶ ἐξηγεῖ (Η)		Μάρτ.	59
Ἐρωτικὴ ἱστορία τοῦ Παύλου καὶ τῆς Βιργίνιας (Η)	A. Hollingworth	Ὀκτ.	77
Ἐχουν οἱ γυναῖκες μιὰ ἕκτη αἰσθησι;	L. Rhine	Ἰαν.	66
Ζάχαρη καὶ ἡ ἱστορία τῆς (Η)		Ἰούν.	113
Ἠλιανὲς κηλίδες καὶ ἡ μόδα (Οί)	G. Gallet	Ἰούν.	32
Θάψμα τῆς ἀγάπης (Τά)	Baird Gross	Ἰούλ.	65
Θεριστὴς (Ο)		Ἰούν.	107
Ἰούδας ἦταν... Κερκυρατὸς (Ο)		Ἀπρ.	81
Ἰστορικὸ ἀνέκδοτο		Ἰούν.	112
Κάστρο τῆς Δημοκρίτας (Τά)		Ἰούν.	74
Κινέζοι εἶχαν τοὺς πρώτους πυραύλους (Οί)	G. Delagère	Ἰαν.	40
Κλίμα φτιάχνει τοὺς ἀνθρώπους (Τά)	Pierre Devaux	Ἰούλ.	33
Κὼν Τίχι τοῦ οὐρανοῦ (Τά)		Δεκ.	36
Κινηματογραφικὸς Ὁδηγὸς		Ἰούλ.	101
Κοράλλι μὲ τὴν ἀκατάλυτη μαγεία (Τά)	Madel. Gauntier	Σεπτ.	41
Κρεβάτι; (Η Α.Μ., τὸ)	J. G. Dumont	Αὐγ.	101
Μαγεία τοῦ Μεσοκαλάικαιρου (Η)	J. Read	Ὀκτ.	31
Μαζεύτες κουτιά ἀπὸ σπέρτα;	Donald Layer	Μάιος	85
Μάης στὰ δημοτικὰ τραγούδια		Μάιος	116
Μάρτης εἶναι...		Μάρτ.	42
Μαῦρη Παναγία τῆς Πολωνίας (Η)		Αὐγ.	22
Μελάσματα τῆς σελήνης (Τά)		Ἰούλ.	82
Μεξικὸ δέχτηκε τοὺς Μορμόνους (Τά)	N. Alba	Ὀκτ.	107
Μυστικὰ τῆς θάλασσας (Τά)	R. H. Neychen	Ὀκτ.	85
Μυστικὰ τοῦ ὕπνου (Τά)	J. Kord Lagemann	Αὐγ.	72
Νέα βιβλία (Τά) Ἰαν. 119, Φεβρ. 118, Μάρτ. 120, Ἀπρ. 121, Μάιος 122, Ἰούνιος 121, Ἰούλιος 120, Αὐγ. 119, Σεπτ. 121, Ὀκτ. 121, Νοέμ. 137, Δεκ. 130.		Ἰούλ.	90
Νεράιδες καὶ ὁ κόσμος (Οί)		Ἰούν.	48
Νερό ἀπὸ τὴ θάλασσα	B. Clark		

Νησί γεννιέται ἀπὸ τὰ κύματα (Ἔνα) . . .	G. A. Gallet . . .	Ἀπρ. 64
Νότιος πόλος ἢ Ἱμαλάϊα	Monique Laniece	Σεπτ. 33
Ξαναγύρισα στὴν Ἀγγλία	Charles Chaplin .	Δεκ. 65
Ξεγελοῦν οἱ διαιτες (Μὴ σᾶς)	El. Pope.	Ἰούλ. 45
«Οἰκία Μαξίμου»	I. Π.	Αὐγ. 111
Πάνω ἀπὸ τὸν τάφο τοῦ Ρωμαίου καὶ τῆς Ἰουλιέτας	Claudio Grappa	Αὐγ. 27
Παράξενα τῶν Χριστουγέννων		Ἰαν. 102
Πλοκάμια τῆς Ἰντερπόλ (Τὰ)	Frederic Sondern	Ἀπρ. 36
Προδότες τῆς θύρας καὶ τοῦ χαρακτήρα! .	Yves Watrêmez .	Ἀπρ. 62
Πύργος τοῦ Ἀΐφελ κινδυνεύει (Ὁ) . . .	Pierre Devaux .	Ἰούν. 45
«Ραμάκ»	Pierre Lambert .	Σεπτ. 70
«Ρεάλ» Μαδρίτης (Ἡ)	J. Bauffret . . .	Αὐγ. 69
Σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς προμηνούν τὸ 1821		Ἀπρ. 130
Συμβολικὴ τῶν ἀριθμῶν		Μάιος 60
Τέλος τοῦ «Γρίγκερ» Μπέρκ (Τὸ)	Th. Gallacher .	Ἰούλ. 48
Τέρατα καὶ Σημεῖα		Δεκ. 58
Τεχνητὸ δέρμα	J. Grandpierre .	Αὐγ. 61
Τολμηρὸς σπουργίτης τῆς Κίνας (Ὁ) . .	S. Speight . . .	Αὐγ. 57
Τρεῖς παράξενες ἱστορίαι	Marcel Chaminade	Σεπτ. 104
Ὑπόθεσις κατὰσκοπέας (Ἡ πιὸ συνταρακτικὴ)	Jacques Verne .	Φεβρ. 95
Ὑστερόγραφο τοῦ μηνός: Ἰαν. 116, Φεβρ. 115, Μάρτ. 117, Ἀπρ. 118, Μάιος 118, Ἰούν. 118, Ἰούλ. 116, Αὐγ. 115, Σεπτ. 118, Ὀκτ. 117, Νοέμ. 107, Δεκ. 93.		
Φοβοῦνται τὰ πουλιά τὰ ἀεροπλάνα; . .	David Gunston .	Φεβρ. 103
Φυλακὴ τῆς Βενεζουέλας (Ἡ πιὸ παράξενη)	Robert Dimier .	Μάρτ. 65
Χριστουγεννιάτικες δοξασίαι	A. V. Stacey . .	Ἰαν. 37

